

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΟΥΚΑΚΗΣ

Προτεραιότητα η επενδυτική βαθμίδα

Μήνυμα για αυτοσυγκράτηση, ώστε να προστατευθεί η προοπτική της ένταξης της χώρας σε επενδυτική βαθμίδα εκπέμπει ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, Γιάννης Στουρνάρας, σε διάφορους τόνους το τελευταίο διάστημα, καθώς η σκιά του πολέμου παραμένει βαριά πάνω από την οικονομία και το μέλλον είναι εξαιρετικά αβέβαιο. **Σελ. 14**

ΣΑΡΛΟΤ ΧΟΓΚ

Η Visa «δείχνει» τους καλούς τουρίστες

Στοχευμένη προσέγγιση για την ανάπτυξη του τουριστικού κλάδου μπορεί να αναπτύξει η Ελλάδα, αξιοποιώντας τα δεδομένα που έχει συγκεντρώσει η Visa για τις τάσεις δαπανών των τουριστών που επισκέπτονται στην Ελλάδα. Οποιοι έρθει δεύτερη φορά στην Ελλάδα δαπανά διπλάσια από την πρώτη, λέει η CEO της Visa Europe Σάρλοτ Χογκ. **Σελ. 19**

ΠΡΟΕΔΡΟΣ EUROGROUP

Οχι σε νέα δημοσιονομικά εργαλεία

Παράθυρο παράτασης των διαβουλεύσεων για το νέο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης υπό τη σκιά του πολέμου στην Ουκρανία αφήνει σε συνέντευξη στην «Κ», ο πρόεδρος του Eurogroup, Πασκάλ Ντόναχιου. Σχετικά με τη δημιουργία νέου δημοσιονομικού εργαλείου, σημειώνει ότι «προς το παρόν, πρέπει να εστιάσουμε σε αυτά που έχουμε ήδη συμφωνήσει». **Σελ. 12**

Δείκτης & Όγκος του ΧΑΚ

Απορωσοποιείται το τραπεζικό σύστημα

Η RCB Bank πιθανώς θα λειτουργεί με μοντέλο «Asset Management Company», εναλλακτικού καναλιού

Στην πλήρη απορωσοποίηση του προχωράει το κυπριακό τραπεζικό σύστημα. Με την πώληση από την RCB Bank στην Ελληνική δανείων ύψους 556 εκατ. ευρώ, έγινε μία «τομή» στο τραπεζικό σύστημα

και «απογαλκίζεται» από οποιοδήποτε ρωσικό στοιχείο. Η απόφαση της πώλησης του συγκεκριμένου χαρτοφυλακίου έγινε με τις «ευλογίες» του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Οι καταθέσεις έτσι έχουν

διασφαλιστεί και όποιος κίνδυνος κυφορείτο από τις εξελίξεις στην Ουκρανία λόγω της ρωσικής εισβολής έχει απομακρυνθεί. Η συναλλαγή ενίσχυσε περαιτέρω

τα αποθέματα ρευστότητας της RCB και πρακτικά σημαίνει πως έχει χρήματα να δώσει πίσω σε όλους τους καταθέτες της τις καταθέσεις τους, αν το αποφασίσουν οι ίδιοι, ή αν εκείνη το αποφασίσει. Ποιο

θα είναι το μοντέλο εργασιών της RCB από εδώ και πέρα; Όπως διαρρέει και είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», η τράπεζα πιθανότατα να αποκτήσει ρόλο -μοντέλο «asset management company». **Σελ. 3**

ΕΛΛΑΔΑ

Βουτιά τζιρού έως και 80% στην εστίαση

Η αισθητή μείωση των προκρατίσεων σε καταλύματα για διακοπές στην Ελλάδα από ξένους τουρίστες και ο περιορισμός των επισκέψεων σε καταστήματα εστίασης ακόμα και κατά 80% είναι οι πρώτες ορατές συνέπειες από τον πόλεμο στην Ουκρανία. Η μείωση αποδίδεται στις ανατιμήσεις και στον πόλεμο που έχει επηρεάσει την ψυχολογία των καταναλωτών. **Σελ. 14**

ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ

Σε κλοιό ανατιμήσεων ελληνικές επιχειρήσεις

Χιλιάδες βιοτεχνίες στην Ελλάδα δίνουν μάχη για να αντιμετωπίσουν τις πρωτόγνωρες ανατιμήσεις σε πρώτες ύλες και κόστος ενέργειας. Κάνουν λόγο γι' αυξήσεις που φθάνουν έως και 80%, τονίζοντας ότι αναγκάζονται να τιμολογούν τα προϊόντα τους καθημερινά ώστε να αποφύγουν ζημιές, ενώ αντιμετωπίζουν και ελλείψεις σε προϊόντα. **Σελ. 16-17**

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Ο πόλεμος πλήττει άμεσα την Τουρκία

Ανησυχία επικράτησε τις προηγούμενες ημέρες για το κατά πόσον θα καταβάλει η Ρωσία τους τόκους που οφείλει για τα ομόλογά της. Η ανησυχία αυτή έχει εξωθήσει τους επενδυτές να εξετάζουν ποια άλλη χώρα κινδυνεύει να μην αποπληρώσει τα χρέη της στο εγγύς μέλλον. Ανάμεσα στις χώρες που θα πληγεί ιδιαιτέρως από τον πόλεμο είναι η Τουρκία. **Σελ. 8**

Ορατός ο κίνδυνος για έλλειψη τροφίμων

Σ' έναν πλανήτη έτοιμο να γονατίσει από την κλιματική αλλαγή και με τους ιθύνοντες ανά τον κόσμο να την αντιμετωπίζουν κατόπιν εορτής, με μια παγκόσμια γεωργία πληγείσα από ξηρασίες, πλημμύρες, παγετούς και πυρκαγιές και με την πανδημία να έχει φράξει τις οδούς της διανομής των αγαθών, το χειρότερο που μπορούσε να συμβεί ήταν να αποκλειστούν οι εξαγωγές βασικών ειδών διατροφής από τους δύο μεγαλύτερους σιτοβολώνες της Ευρώπης, τη Ρωσία και την Ουκρανία. Οι προειδοποιήσεις για τον κίνδυνο διατροφικής κρίσης είχαν προηγηθεί της εισβολής, αλλά τις τελευταίες τρεις εβδομάδες πυκνώνουν διαρκώς και έρχονται από κάθε πλευρά. Από διεθνείς οργανισμούς μέχρι επιχειρήσεις και Ρώσους βιομηχάνους, το σήμα κινδύνου είναι το ίδιο: όχι μόνον θα πληγεί η παγκόσμια οικονομία, όχι μόνον θα φτάσουν σε απαγορευτικά επίπεδα οι τιμές των τροφίμων αλλά ο πλανήτης ολόκληρος θα αντιμετωπίσει ελλείψεις τροφίμων. **Σελ. 10**

Σε δοκιμασία οι σινορωσικές οικονομικές σχέσεις

Φίλια «χωρίς όρια» υποσχέθηκαν Κίνα και Ρωσία πριν από την έναρξη των Χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων του Πεκίνου και τη σφράγισαν με μια σειρά νέων συμφωνιών που προβλέπουν την προμήθεια ρωσικών υδρογονανθράκων και σιτηρών στη δεύτερη οικονομία στον κόσμο. Ο πόλεμος περιπλέκει, όμως, τα πράγματα για τη Ρωσία, καθώς οι κυρώσεις που της επέβαλε η Δύση ανάγκασαν τις τράπεζες να διακόψουν τη χρηματοδότηση των εξαγωγών της. Το σημαντικότερο διακύβευμα τόσο για τη Ρωσία όσο και για την Κίνα αφορά, βέβαια, την ενέργεια, με την ενεργοβόρο Κίνα να θέτει συνεχώς φιλόδοξους στόχους ανάπτυξης που προϋποθέτουν όλο και περισσότερες εισαγωγές άνθρακα και φυσικού αερίου για την ηλεκτροδότηση των εργοστασίων της και τη θέρμανση των νοικοκυριών. **Σελ. 9**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Οριζόντιοι κίνδυνοι

Η επανάληψη του σκηνικού που είχαμε κατά την πανδημία, όταν οι κυβερνήσεις αύξαναν το χρέος τους για να στηρίξουν την πραγματική οικονομία, θα πρέπει να αποφευχθεί. Η ανάγκη για μια νέα δημοσιονομική ένωση προς τα νοικοκυριά, για να αντιμετωπιστεί η ακρίβεια, δεν θα πρέπει να αφεθεί στα κράτη αποκλειστικά. Η απάντηση και σε αυτήν την πρόκληση θα πρέπει να είναι πανευρωπαϊκή, διαφορετικά θα επαναληφθούν σενάρια κατακερματισμού της ευρωζώνης με τις αποδοσεις των ομολόγων στις υπερχρεωμένες χώρες να «ξεφεύγουν». Προφανώς οι πληρωμές θα πρέπει να γίνουν σε εθνικό επίπεδο για να είναι άμεση και καταλυτική η παρέμβαση αλλά οι αποφάσεις που θα επιτρέψουν αυτήν την ευελιξία πρέπει να συμφωνηθούν από όλους, έτσι ώστε

να μην προκληθεί ανισορροπία στην ευρωζώνη. Η ΕΚΤ πάντως βρίσκεται με το δάχτυλο στη σκανδάλη σε περίπτωση που χρειαστεί να παρέμβει, αν παρατηρηθεί «άνοιγμα» στα spreads των κρατικών ομολόγων, αξιοποιώντας τη δυνατότητα που της παρέχει η επανεπένδυση των λήξεων σε τίτλους που είχαν αποκτηθεί κατά τη διάρκεια της πανδημίας μέσω του PEPP. Αν κριθεί αναγκαία μια τέτοια παρέμβαση θα είναι συγκεκριμένη και συνεπώς, δεν πρόκειται να επηρεαστεί από την απόφαση τερματισμού των προγραμμάτων αγοράς ομολόγων. Έχει διευκρινιστεί πάντως ότι η συγκεκριμένη απόφαση είχε ως στόχο να αποσυνδεθεί μια πιθανή άνοδος των επιτοκίων με το πρόγραμμα αγοράς ομολόγων. Η μεγάλη συζήτηση αυτήν την πε-

ρίοδο είναι η προοπτική αύξησης των επιτοκίων για αναχαίτιση του πληθωρισμού. Έχει όμως επανειλημμένα λεχθεί ότι η ακρίβεια που παρατηρείται αυτήν την περίοδο είναι εισαγόμενη λόγω πολέμου και ψυχρών καιρικών συνθηκών, με αποτέλεσμα η νομισματική πολιτική στην παρούσα φάση να κρίνεται ως αναποτελεσματική. Εδώ όμως είναι που λαμβάνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον το ενδεχόμενο «εσωτερικοποίησης» του προβλήματος μέσω της αύξησης των μισθών, σε μια προσπάθεια ανάκτησης της αγοραστικής δύναμης των εισοδημάτων. Σε μια τέτοια περίπτωση η ΕΚΤ θα ήταν υποχρεωμένη να παρέμβει ανεβάζοντας τα επιτόκια βάσης στο ευρώ. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο είναι προτιμότερη μια κρατική δημοσιονομική παρέμβαση από μια αυ-

ξηση του κόστους παραγωγής, η οποία θα μετέτρεπε ένα εισαγόμενο πρόβλημα σε ενδογενές. Η παρέμβαση, όποτε και αν αυτή γίνει, θα είναι για μικρό χρονικό διάστημα και θα τερματιστεί μόλις οι συνθήκες που προκαλούν τις ανατιμήσεις ομαλοποιηθούν. Σε αυτό το σημείο υπεισέρχεται και η μεγάλη ανησυχία ότι θα παραμείνουν οι τιμές των βασικών προϊόντων σε υψηλά επίπεδα για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, ενώ ο πληθωρισμός κάποια στιγμή εντός του 2024 θα ομαλοποιηθεί. Είναι συνεπώς πιθανό το ενδεχόμενο να μετατραπεί η ακρίβεια σε ένα μεσοπρόθεσμο πρόβλημα σε αντίθεση με ό,τι εκτιμάται σήμερα. Η οικονομική δραστηριότητα στην παρούσα συγκυρία αβεβαιότητας θα πρέπει να προσαρμοστεί σε συνθήκες

χαμηλής κατανάλωσης και άρα υποτονικής ζήτησης. Μεγαλύτεροι κίνδυνοι σε μια τέτοια κατάσταση πραγμάτων είναι τα υψηλά ποσοστά χρέους σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις και οι «φουσκωμένες» τιμές των περιουσιακών στοιχείων. Αυτό που προς το παρόν μάς προφέρει χρόνο για να γίνουν οι καλύτερες δυνατές επιλογές είναι η πλεονάζουσα ρευστότητα που έχει δημιουργηθεί το προηγούμενο διάστημα, η οποία θα πρέπει να τύχει «έξυπνης» διαχείρισης. Η υφιστάμενη μακροοικονομική συνθήκη, η οποία χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα πληθωρισμού και χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, είναι μια πραγματικότητα που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη απ' όλους, ανεξαρτήτως κλάδου δραστηριοποίησης, καθώς πλέον οι κίνδυνοι γίνονται οριζόντιοι.

5 291296 000378

Έχεις κάρτα της
Ελληνικής Τράπεζας;
Έχεις άμεση επιστροφή
χρημάτων!

Κατέβασε το Myle Rewards app τώρα!

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις

ΑΝΑΛΥΣΗ

Του ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Το πραγματικό συμπέρασμα από την κρίση της Ουκρανίας

Η **γενιά** που μεγάλωσε με τις επιπτώσεις της πετρελαϊκής κρίσης στα μέσα της δεκαετίας του '70 θεωρεί ότι το πετρέλαιο ορίζει την πραγματικότητα. Βέβαια, αν η τιμή του παραμείνει σε πολύ υψηλά επίπεδα μερικούς μήνες, οι επιπτώσεις θα είναι σοβαρές, αλλά και πάλι λιγότερο από ό, τι νομίζουμε. Σήμερα είναι πολύ μικρότερο το ποσοστό του εισοδήματος που κατευθύνεται σε βενζίνη, κάποιιο το υπολογίζουν σε 2%, περίπου, ενώ τότε ήταν πάνω από 8%. Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία απελευθέρωσε άλλον εφιάλτη από το παρελθόν: την έλλειψη τροφίμων, που ο δικτάτορας χρησιμοποιεί επίσης ως υπερόπλο. Υποστηρίζει ότι είναι συνέπεια των κυρώσεων και όχι της επεκτατικής πολιτικής εις βάρος γεγονικών χωρών, που τις προκάλεσαν.

Το δίδαγμα σήμερα είναι ότι έχει μεγαλύτερη σημασία η παραγωγή, παρά η διαχείριση επιδοτήσεων.

Φαίνεται ότι και στην ψψιακή εποχή, η γεωγραφία έχει τον πρώτο λόγο. Από την ευρύτερη περιοχή Μαύρης Θάλασσας, εξάγεται τουλάχιστον το 12% των θερμίδων τροφίμων που 팔ούνται παγκοσμίως, σύμφωνα με στοιχεία του ΟΗΕ. Περίπου 40% των εξαγωγών σιτηρών και καλαμποκιού της Ουκρανίας κατευθύνεται σε χώρες της Μέσης Ανατολής αλλά και της Αφρικής, ορισμένες από τις οποίες κινδυνεύουν με πείνα. Οι μεγαλύτεροι εισαγωγείς σιτηρών από την Ουκρανία είναι η Αίγυπτος, η Τουρκία, το Μπανγκλαντές, η Ινδονησία, το Πακιστάν, η Λιβύη, ο Λίβανος.

Μεγάλος εξαγωγέας σιτηρών είναι επίσης η Ρωσία, η οποία εξάγει και μεγάλες ποσότητες λιπασμάτων. Η Νότια Αφρική προτείνει την εξάρσεις των λιπασμάτων από τις κυρώσεις ενώ η Βραζιλία, υπερδύναμη τροφίμων, εξαρτάται κατά 85% από εισαγωγές λιπασμάτων για την (μεγάλη) παραγωγή σιτηρών. Πάνω από 15% των εισαγωγών αυτών είναι από τη Ρωσία. Η έλλειψη λιπασμάτων περιορίζει την παραγωγή ζωοτροφών και άρα κρέατος.

Η παγκόσμια παραγωγή λιπασμάτων και ιδίως ποτάσας είχε πληγεί και πριν από τον πόλεμο εξαιτίας των κυρώσεων στο δικτατορικό καθεστώς της Λευκορωσίας. Λίγες ημέρες πριν από την εισβολή στην Ουκρανία, ο αμφιλεγόμενος πρόεδρος της Βραζιλίας Μπολσονάρο είχε επισκεφθεί τη Μόσχα, προτείνοντας «ανταλλαγή» λιπασμάτων με μωσαρίσιο κρέας.

Το πιο κοινό λιπάσμα, η αμμωνία, από 30-35 λεπτά το κιλό που πωλούνταν πέρυσι, πωλείται πλέον 1 ευρώ. Η ουρία παρουσιάζει αύξηση κατά 245% και τα φωσφορικά 111% σε σύγκριση με πέρυσι. Επειδή το θέμα απασχολεί την ευρωπαϊκή γεωργία, αναζητούνται λύσεις όπως η μείωση του ποσοστού ΦΠΑ στα λιπάσματα από 13% στο 6%. Επίσης η χρήση λιπασμάτων θα επιδοτείται, αλλά είναι ορατός ο κίνδυνος να περιοριστεί η παραγωγή επειδή οι αγρότες θα αποφύγουν τη σπορά.

Η σημερινή κρίση προκαλεί σοκ στην παραγωγή, επειδή φέρνει ταυτόχρονα αύξηση του κόστους ρεύματος, του φυσικού αερίου που παράγει λιπάσμα, του πετρελαίου, αλλά και όλων των λιπασμάτων. Στο σύνολό τους οδηγούν σε άνοδο τιμών τροφίμων που έχουν δυσκολίες να διατηρήσουν το επίπεδο της κατανάλωσης, γιατί συμπερίζονται τα εισοδήματα των καταναλωτών.

Το βαθύτερο θέμα όμως που προκύπτει είναι σημαντικό. Να μην αφήνονται τα πράγματα ανεξέλεγκτα στη ροή της καθημερινότητας. Η ανευθυνότητα είναι το πραγματικό πρόβλημα, το γεγονός ότι η μεγάλη βιομηχανία λιπασμάτων αφέθηκε να διαλυθεί, ότι η χώρα έχασε την αυτάρκεια στον κρίσιμο αυτό τομέα χωρίς να εξασφαλίσει διενθείς πηγές εφοδιασμού. Το μάθημα από την Ουκρανία είναι ότι έχει μεγαλύτερη σημασία η παραγωγή, παρά η διαχείριση επιδοτήσεων. Ίσως το παράπλευρο δίδαγμα είναι ότι έχει σημασία η αυστηρότητα, η συνέπεια με την οποία ξεκαθαρίζονται ατακώματα της αγοράς.

Φυσικά, η χώρα δεν βρίσκεται στο επίπεδο τριτοκοσμικών χωρών που αντιμετωπίζουν το φάσμα του λιμού, αλλά θα ήταν σε πολύ καλύτερη θέση αν στο παρελθόν κάποιοι φρόντιζαν τις ανάγκες των παραγωγής περισσότερο από τα εφήμερα κέρδη, πολιτικά και οικονομικά.

Η δημοσκόπηση που έφερε τα πάνω-κάτω

Τα πάνω-κάτω έφερε η νέα δημοσκόπηση της «Καθημερινής» την περασμένη Κυριακή, για τη δημοτικότητα των υποψηφίων και των εν δυνάμει υποψηφίων για την Προεδρία στις εκλογές του 2023. Κατ' αρχάς η δημοσίευση της δημοσκόπησης συνέπεσε με την ημέρα που ο Αβέρωφ Νεοφύτου λάμβανε επίσημα το χρίσμα από το κόμμα του. Με το παράλληλο, δυναμικό... σπρώξιμο από τον μεγάλο Νίκο που θυμήθηκε ότι δεν μίλησε για plan B αλλά για δεύτερο γύρο που θα οδηγήσει στον Λόφο τον Αβέρωφ. Μπορεί η δημοσκόπηση να αποκάλυψε ότι ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ κερδίζει στην παράσταση νίκης, αλλά παράλληλα αποκάλυψε ότι το μεγάλο του αγκάθι, ο Νίκος Χριστοδουλίδης έχει αδιόριστο προβάδισμα με μεγάλη διαφορά σε όλα τα εκλογικά σενάρια που εξετάστηκαν. Η διαφορά υπέρ του ξεπερνά τις είκοσι μονάδες και μάλιστα από όλους τους χώρους και τους ανένταχτους.

Η υψηλή αποδοχή του από τη βάση του ΔΗΣΥ αποτελεί τη αίγλη συνταγή για διάσπαση του κόμματος στον προεκλογικό. Εν ολίγοις, τον χειρότερο εφιάλτη για τον Αβέρωφ, ο οποίος σε λίγες ημέρες αναμένεται να ζωντανέψει. Όπως μαθαίνω από το περιβάλλον του τέως ΥΠΕΞ σε λίγες ημέρες αναμένονται σημαντικές ανακοινώσεις για την υποψηφιότητά του και τη δική του επίσημη έναρξη του προεκλογικού. Επιπλέον μαθαίνω ότι την έρευνα της «Καθημερινής» την έκαναν «φύλλο και φτερό» στο ηγικίπια του ΔΗΚΟ, εξετάζοντας και την τελευταία καταγραφή. Μάλιστα, κάποιοι πιέζουν πιο δυναμικά τώρα τον ηγικίπια Νικόλαο να τοποθετηθεί υπέρ του Χριστοδουλίδη, μιλώντας «για ευκαιρία του ΔΗΚΟ να κυβερνήσει ξανά ύστερα από τόσα χρόνια, ακόμα κι αν δεν ακολουθήσει επίσημα το ΑΚΕΛ». Η συζήτηση του θέματος βρίσκεται σε εξέλιξη, ιδιαίτερα μετά την έμμεση αλλά σαφή απόρριψη και

•**Νικόλα**, δεν ξέρω για σένα, εγώ πάντως θα είμαι στην εξέδρα.

της πρότασης για στήριξη της Χριστιάνας Ερωτοκρίτου από τα δύο κόμματα.

• • • • •

Η Ειρήνη και η πρόκληση στον Στεφάνου

Η **δημοσκόπηση** προκάλεσε προβλήματα και στην Εξέκλια Παπιάωννα. Όχι μόνο από τα συμπεράσματα που έβγαλε η ηγετική ομάδα του ΑΚΕΛ από τη δική της επιστημένη μελέτη της έρευνας. Αυτό που ενόχλησε ιδιαίτερα είναι οι αναφορές στην Ειρήνη Χαραλαμπίδου και ιδιαίτερα τα όσα η ίδια η

βουλευτρία δήλωσε τις τελευταίες ημέρες. Ένα από τα σενάρια που τέθηκαν στη δημοσκόπηση της «Καθημερινής» ήταν το ενδεχόμενο υποψηφιότητας Νικόλα Παπαδόπουλου ή Ειρήνης Χαραλαμπίδου, με τους δύο να προηγούνται του Αβέρωφ Νεοφύτου. Η Ειρήνη Χαραλαμπίδου που φάνηκε να λαμβάνει και από άλλες δημοσκοπήσεις υψηλό ποσοστό ρωτήθηκε από δημοσιογράφους αν την ενδιαφέρει η προοπτική να είναι υποψήφια ΔΗΚΟ-ΑΚΕΛ για την προεδρία. Όπως απάντησε στην Κάτια Σάββα του Άλφα, ρίχνοντας την μπάλα στα πόδια του Στεφάνου: «Αυτή είναι μια απάντηση που δικαιούται να την έ-

χει πρώτος ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ και δεν μπορώ να ανοίξω τέτοια συζήτηση από τα τηλεοπτικά πάνελ. Εάν και εφόσον ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ θεωρήσει ότι πρέπει να μου θέσει μια τέτοια ερώτηση τότε θα δώσω και απάντηση» ανέφερε χαρακτηριστικά. Πάντως, η Ειρήνη δηλώνει όπου σταθεί και όπου βρεθεί, δημόσια αλλά και ιδιωτικά φροντικά υπέρ της συνεργασίας μεταξύ ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ. Εκείνο που αρνείται να πεισμάτια να διευκρινίσει, τουλάχιστον δημόσια, είναι με ποιον ή ποια υποψήφια θα γίνει αυτή η συνεργασία... Όπως μου ανέφερε η κυρία Γιαννούλα, η οποία ως γνωστόν ακούει

όλα όσα ψιθυρίζονται στους διαδρόμους του ΑΚΕΛ και ακόμη περισσότερο, «στο κόμμα η απάντηση της Ειρήνης θεωρήθηκε ως πρόκληση προς τον Στέφανο και μάλιστα δημόσια. Και ξέρετε ότι κάτι τέτοιο δεν τα πολυκωλεύουν και πολλοί στο ΑΚΕΛ», όπως κατά λέξη μου είπε.

Για το θέμα της συνεργασίας με το ΔΗΚΟ πάντως, η κυρία Γιαννούλα με ενημέρωσε πως ο Στέφανος το ξεκαθάρισε στον ηγικίπια Νικόλαο ότι δεν υπάρχει περίπτωση να υποστηρικθεί η υποψηφιότητα Χριστιάνας, κάτι που εξαρχώς έπρεπε, όπως ευγενικά του είπε, να γνωρίζει και ο ίδιος από τις συζητήσεις που είχαν προηγηθεί μεταξύ τους. Μετά από αυτό ο Νικόλας του ανέφερε ότι περιμένει ένα νέο όνομα για να δουν εάν υπάρχει λόγος να συνεχίσουν οι διαβουλεύσεις.

• • • • •

Τι θα πουν Νικόλας -Καρογιάν;

Συνάντηση με τον Μάριο Καρογιάν θα έχει σύντομα ο Νικόλας Παπαδόπουλος για να διερευνήσει εάν υπάρχει κοινό έδαφος για συνεργασία στις προεδρικές εκλογές του 2023. Οι μέχρι πρότινος πολιτικοί αντίπαλοι οδηγούνται εκ των πραγμάτων σε ανακωχή και βάζουν νερό στο κρασί τους. «Δεν αποκλείεται πολύ σύντομα να τους δούμε στην ίδια εξέδρα να υποστηρίζουν τον ίδιο υποψήφιο» μου ανέφερε πηγή μου που γνωρίζει πρόσωπα και πράγματα. Όπως μου αποκάλυψε «ο Καρογιάν το προσπαθεί πάρα πολύ». Πάντως, η συνάντηση που είχαν Καρογιάν - Σιζόπουλος παρά το ότι κύλησε σε καλό κλίμα δεν φαίνεται να έφερε αποτελέσματα.

• • • • •

ΚΟΝΙΖ: Αληθεύει ότι στελέχη του ΔΗΚΟ ζήτησαν κατά τη συνεδρίαση της Γραμματείας του κόμματος να σταματήσουν «εδώ και τώρα» οι επαφές με το ΑΚΕΛ, όταν ο ηγικίπιας Νικόλαος τους ενημέρωσε ότι έχει απορριφθεί και η πρόταση για στήριξη της Χριστιάνας Ερωτοκρίτου ως κοινής υποψήφιας;

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Το Εν Τύποις συνεχίζει την πλούσια εκδοτική δραστηριότητά του

Οι εκδόσεις Εν Τύποις συνέχισαν την πλούσια εκδοτική τους δραστηριότητα και το 2021 με την έκδοση εννέα βιβλίων Κύπριων συγγραφέων, καλύπτοντας μια ευρεία γκάμα θεματολογίας, (λογοτεχνία – ποίηση και πεζό, θεολογία, θρησκεία, παιδικό και νεανικό βιβλίο, κοινωνιολογία, ιστορία, πολιτική.

Κωνσταντίνος Κωνσταντίνου

«**Απέναντι στον ρατσισμό**», σελ. 96

Στον σύγχρονο κόσμο και στις τωρινές μορφές κοινού βίου, η αποσπασματισμένη πολιτική μας σκέψη αναζητά συχνά όρια που διαρκώς αμβλύνονται προς το γκρίζο. Σε μια αδιάκοπη φλυαρία ελλειμμάτων και υπερβολών και με προφάσεις εξισορρόπησης, η Δημοκρατία συρρικνώνεται από τον θόρυβο των επιδείξεων, επιτρέποντας στη βαριά σκιά του ρατσισμού να φαντάζει ως τόπος αιθρίας για τους αγνοημένους. Με άθλια παιχνίδια δόλου και με τη φολογία της τελικής δικαιοσύνης, ο ρατσισμός μπορεί να παρουσιαστεί ως μια πρόσκληση ελπίδας, ενώ είναι εξοφθαλμο πως η αισθητική του είναι γεμάτη από σκάνες της Αποκαλύψεως!

Eliana Eleftheriou

«**Create a big Love**», σελ. 196

Στο βιβλίο της η Ηλιάνα Ελευθερίου διευκρινίζει το θέμα των σχέσεων, προσεγγίζοντας το σφαιρικά από κάθε άποψη και από κάθε οπτική γωνία, αλλά κυρίως την προοπτική του μέλλοντος, ένα μέλλον γεμάτο ευτυχία. Ενώ θεωρούμε δεδομένο ότι απαιτούνται οδηγίες και εκπαιδευση για να προετοιμαστούμε σχεδόν για κάθε προσπαθία στη ζωή, η ιδέα της εκπαίδευσης για να δημιουργήσουμε μια επι-

τυχημένη σχέση δεν μας έρχεται ποτέ στο μυαλό. Παραθέτοντας αναλύσεις καθώς και ανεκτίμητες πνευματικές γνώσεις στο περιπλοκό ζήτημα των ανθρώπινων σχέσεων, η συγγραφέας εξηγεί γιατί οι σχέσεις μπορούν να θεραπευτούν και, πάνω απ' όλα, πως να προετοιμαστείτε και να δημιουργήσετε μια υγιή σχέση γάμπος που θα ανθίσει και θα αντέξει στη δοκιμασία του χρόνου: η μεγάλη μας αγάπη.

Σάββας Κόκκινος

«**Η Διασπορά του Φωτός**», σελ. 44

Το ευσύνολπο αυτό βιβλίο αποτελεί μια δοκιμαχική προσπάθεια αυτογνωσίας των απανταχού Ελλήνων, αναπτέρωσης του πηικού τους και συνειδητοποιήσεως της καταγωγής και αποτολής τους. Από την αυγή της Ιστορίας μαζί με την εθελοούσια αρχικά και με την αναγκαστική στη συνέχεια διασπορά των Ελλήνων λόγω των κατακτήσεων του ελληνικού χώρου, εκτοπίσθηκε και διασπάρθηκε και το ελληνικό πνεύμα. Μέχρι και σήμερα το πνεύμα των Ελλήνων τροφοδοτεί με γνώσεις φως ολόκληρη την οικουμένη, αντιμαχόμενο της προσπάθειας σκοτοδιάχυσης των σκοτοφόρων δυνάμεων. Σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, οι Έλληνες, όπως και η ανθρωπότητα καλούνται να αναβιώσουν τον Ήλιο αυτό.

Αρχιμανδρίτης Νεόφυτος Εγκλειστριώτης
«**Ελεύθεροι πολιορκημένοι περί μηχανισμών της ψυχής**», σελ. 136

Για τον χριστιανό, ο κόσμος δεν είναι φυλακή. Είναι καλός λίαν. Δημιούργημα του Θεού. Δώρο του Θεού στον άνθρωπο.

Τα νέα βιβλία των εκδόσεων καλύπτουν μια ευρεία γκάμα θεματολογίας, (λογοτεχνία – ποίηση και πεζό, θεολογία, θρησκεία, παιδικό και νεανικό βιβλίο, κοινωνιολογία, ιστορία, πολιτική.

Από την άλλη, ματαιότητα δεν είναι συνολικά τα ανθρώπινα, αλλά μόνο τα έργα του κακού. Τέλος, το αυθεντικό (δηλαδή το μη ονειρικό και ψεύτικο) δεν βρίσκεται «κάπου αλλού», σε έναν «εσωτερικό χώρο», αλλά στο εδώ και τώρα», στα έργα του καλού. Η πραγματικότητα δηλαδή, είναι μια και αδιαίρετη. Παράλληλα, ο χριστιανισμός δεν απαξιώνει το σώμα, γιατί πιστεύει στην ανάνσταση.

Χρυσόστομος Περικλέους

«**Οδοιπορικό**», σελ. 350

Έξι διηγήματα, ένα σπονδυλωτό αφήγημα, αποτελούμενο από οκτώ διαφορετικές ιστορίες, δεκαεφτά χρονολογούμενα και τρεις συλλογές ποιημάτων αποτελούν τη λογοτεχνική κατάθεση την οποία ο

Χρυσόστομος Περικλέους θέλησε να μας δώσει σ' ένα σώμα σ' αυτό το βιβλίο. Χρονολογικά, πρώτα γράφτηκαν και δημοσιεύτηκαν τα χρονολογούμενα, 1991–1993. Κείμενα πάνω σε επίκαιρα για την εποχή τους θέματα, τα οποία, χάρη στις αφηγηματικές τους αρετές, τη βαθιά ανθρώπινη ευαισθησία και την έκδηλη ποιητική χορεία που τα διακρίνει, ξεπερνούν τη χρονολογική επικαιρότητα και παράλληλα δείχνουν προς τον μελλοντικό ποιητή και πεζογράφο. Ακολουθούν τρεις ποιητικές συλλογές, που εκδόθηκαν το 2007, 2009 και 2013 αντίστοιχα.

Κύπρος Κυπριανού

«**Οι ομορφιές του κόσμου**», σελ. 108

Όλα καλά τα δημιούργησε ο Πλάστης

και λειτουργούσαν αυτόματα στην εντέλεια. Λειτουργούσαν σαν ένα ρολόι, που δε χρειαζόταν ποτέ κούρδισμα. Οι κανόνες της Φύσης φρόντιζαν για τη διατήρηση της ισορροπίας και της αειφόρου ανάπτυξης. Κι ο Δημιουργός ήταν πανευτυχής. Η βουλήμια κι η απροσεξία του άρχισαν να καλούνε κάθε τι που ήταν όμορφο και χρήσιμο. Μα πρώτα απ' όλα κατέστρεψαν τον χαρακτήρα του. Σκοπός της συγγραφής αυτού του βιβλίου είναι να συνειδητοποιήσουμε τι πετύχαμε με τις άστοχες πράξεις μας, να βρούμε ακόμα ομορφιές που κρύβονται, να τις χαϊρώμαστε και να βάλουμε ένα τέλος στην καταστροφή.

Δανέας

«**Τα νονέξυνα παλαβά**», σελ. 216

Το βιβλίο αποτελείται από σειρά διηγημάτων τα οποία εμπεριέχουν τραγελαφικές καταστάσεις, ψυχικά ανισόρροπους χαρακτήρες, οι οποίοι είναι μέρος της δικής μας κοινωνικής πραγματικότητας και αναδύουν όλα όσα μας εκνευρίζουν και ταυτόχρονα αυτά που είμαστε και όλα όσα δεν είμαστε. Οι τίτλοι των διηγημάτων «Έρωσ Βαρύς», «Σύζευξη», «Περίτρανα», «Η αδικία», «Η χαρά του να μη βλέπεις», «Η ερώτηση», «Αλήτη» (με την πρωτοτυπία της επιλογής δύο εκδοκών τέλους στο διήγημα), «Σολέας και Ξιναρής - Διάλεξε», «Θεούσες και Α-θεούσες», «Η προειδοποίηση», «Περί παιδαγωγίας» είναι ενδιαφέροντες και προκαλούν τον αναγνώστη να ανακαλύψει τι καταστάσεις και ψυχικές συνθήκες περιγράφονται.

Δήμος Πολυκάρπου

«**Τρία λεπτά με τον Θεό**», σελ. 360

Πρόκειται για το πρώτο βιβλίο του Δη-

μου Πολυκάρπου, το οποίο πραγματεύεται έννοιες όπως τη φιλία, τις αξίες της ζωής και τις φιλοσοφικές αναζητήσεις των ανθρώπων. Όπως αναφέρει ο ίδιος ο συγγραφέας: «Το ερώτημα ήταν από, "τι θα ήθελες για να είσαι ευτυχισμένος"; Ήταν μια ευχή, μια ευκαιρία η οποία έπρεπε να απαντηθεί σε λίγα λεπτά. Για τον φίλο του, η ευχή του και η απάντηση που έδωσε, ήταν γρήγορη και απλή. "Θέλω να έχω λεφτά, να είμαι πλούσιος". Για τον Πέτρο δεν ήταν καθόλου εύκολο. Αλήθεια! Τι θα ήθελε για να είναι ευτυχισμένος;

Έρικα Δημητρίου - Κάτια Σαββίδου
«**Το χαμόγελο φαίνεται και από τα μάτια**», σελ. 52

Ο Ιάσωνας είναι μαθητής Γυμνασίου. Εκεί που όλα κυλούνται ομαλά ξαφνικά μπήκαν στη ζωή του οι πρωτόγνωρες αλλαγές που έφερε με την εμφάνισή της η πανδημία του κορωνοϊού. Μέρες καραντίνας με τα σχολεία κλειστά και την τηλεκατάρτιση να γίνεται, μετά από άλλων, η νέα ρουτίνα. Ο Ιάσωνας, παιδί με καλλιτεχνική φλέβα και ταλέντο στη ζωγραφική, αναζητά διέξοδο από τους περιορισμούς. Για να ξεφύγει μπαίνει σε ενδιαφέροντες περιπέτειες. Θα καταφέρει άραγε να βρει τους τρόπους που θα τον οδηγήσουν στη μαγεία μιας «ένστικτης νύχτας» και στο φως μιας λαμπερής μέρας;

Πληροφωρίες

Εκδόσεις Εν Τύποις, Χιλής 26 και γωνία Λάμπρου Πορφύρα, Λευκωσία. Τηλ.: 22767291, 22452185 voula.kokkinou@gmail.com, www.entipis.com

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία

«**Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ**»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΔΗΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αιτιολ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος

e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540

Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντής: **ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΚΕΛΑΣ** • Διευθυνση συντάξεως: **ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΩΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ**

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Απορωσοποίηση του τραπεζικού συστήματος

Η RCB Bank πιθανώς θα λειτουργεί με μοντέλο «Asset Management Company», εναλλακτικού καναλιού

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Το κυπριακό τραπεζικό σύστημα προχωρά στην πλήρη απορωσοποίησή του. Μετά την κίνηση της RCB Bank να πωλήσει στην Ελληνική Τράπεζα δάνεια 556 εκατομμυρίων ευρώ, από τα οποία το 75% τους αφορούν κυπριακά δάνεια και το υπόλοιπο 25% τους αφορούν ακίνητα στην Ευρώπη και το Ηνωμένο Βασίλειο, έγινε μια «τομή» στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα και «απογαλακτίζεται» από οποιοδήποτε ρωσικό στοιχείο και των σχετικών κινδύνων που μπορεί να απορρέουν από τον πόλεμο και τις κυρώσεις που έχουν επιβληθεί σε Ρωσία και Λευκορωσία. Η Ελληνική Τράπεζα όπως είναι λογικό ενισχύεται, ωστόσο αυτό είναι μόνο αριθμοί και είναι μόνο το ένα κομμάτι της όλης ιστορίας. Το μέλλον της RCB Bank στην Κύπρο είναι το μεγαλύτερο κομμάτι από την εξέλιξη της Τρίτης 22 Μαρτίου 2022, του να πωλήσει επί της ουσίας όλα τα δάνειά της που δεν έχουν οποιαδήποτε σχέση με το ρωσικό στοιχείο. Εκείνο που είναι σημαντικό και αξίζει να υπογραμμισθεί, είναι ότι, η απόφαση της πώλησης του συγκεκριμένου χαρτοφυλακίου έγινε με τις «ευλογίες» του Ενιαίου Εποπτικού

Η συναλλαγή ενίσχυσε περαιτέρω τα αποθέματα ρευστότητας της RCB και πρακτικά σημαίνει πως έχει χρήματα να δώσει πίσω σε όλους τους καταθέτες της τις καταθέσεις τους, αν το αποφασίσουν οι ίδιοι, ή αν εκείνη το αποφασίσει.

Μηχανισμού (SSM) και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ECB). Αν και αναμένονται για το τυπικό της διαδικασίας οι κατάλληλες εγκρίσεις, μπορεί να θεωρηθεί ότι θεωρητικά έχουν ήδη ληφθεί. Οι καταθέσεις έτσι έχουν διασφαλιστεί και όποιος κίνδυνος κυφορείτο από τις εξελίξεις στην Ουκρανία λόγω της ρωσικής εισβολής, έχει απομακρυνθεί. Ποιο θα είναι το μοντέλο εργασιών της RCB Bank από εδώ και πέρα όμως εάν έχει στο χαρτοφυλάκιο της στην πλειονότητά του ρωσικό στοιχείο; Όπως διαρρέει και είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», από εδώ και πέρα η RCB Bank πιθανότατα να αποκτήσει ρόλο – μοντέλο «asset management company». Πρακτικά τι σημαίνει; Μία εταιρεία «asset management company» ή αλλιώς μία χρηματοδοτική εταιρεία, θα μπορεί να παραχωρεί δάνεια και να έχει έσοδα από αυτά. Δεν θα μπορεί να κρατά στους ισολογισμούς της καταθέσεις, δεν θα έχει τραπεζική άδεια και θα έχει έσοδα εκτός από δανεισμό, από ακίνητα, από μετοχές, από ομόλογα και άλλες επενδύσεις. Στην Ευρώπη ο δανεισμός εξάλλου πραγματοποιείται 70% από τραπεζικά ιδρύματα και 30% από εναλλακτικά κανάλια. Στον αντίποδα, στην Αμερική για παράδειγμα, οι τράπεζες δεν ασχολούνται με δανεισμούς, οι εργασίες τους είναι άλλου είδους και τα

Η απόφαση της πώλησης του συγκεκριμένου χαρτοφυλακίου έγινε με τις «ευλογίες» του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM) και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ECB).

παραπάνω ποσοστά εν πολλοίς αντιστρέφονται. Οι τράπεζες δεν ασχολούνται με την παραχώρηση στεγαστικών δανείων και άλλων τέτοιων προϊόντων, ασχολούνται π.χ. σε τιτλοποιήσεις (securitization) για δάνεια που αντιστοιχούν σε 100 σπίτια.

Πάντως, η μεταφορά των μετοχών της VTB Bank (PJSC) που είχε στην RCB Bank σε μια προσπάθεια να απειπλάκει από τις κυρώσεις που έγιναν στη VTB Bank (PJSC) λόγω του πολέμου, δεν έχει ακόμα εγκριθεί από τις εποπτικές Αρχές. Η καλύτερη στην εγκρίσις αυτής της μεταφοράς πιθανώς να σχετίζεται με τη μετέξλιξη της RCB Bank ως ενός πιθανού σεναρίου σε «asset management company» και οι επόμενες εβδομάδες θα είναι καθοριστικές. Υπενθυμίζεται πως λήφθηκε η απόφαση στο τελευταίο δε-

κάμηρο του Φεβρουαρίου του 2022 το 46,29 της VTB Bank να μεταφερθεί στις άλλες δύο εταιρείες, οι οποίες είναι οι μεγαλύτεροι της RCB, τις Crendaro Investments Limited και Mitarna Limited που διοικούνται από μετόχους που προέρχονται από τη διοίκηση της Τράπεζας.

Η RCB πάντως έχει δηλώσει μετά την πράξη της Ελληνικής πως η συναλλαγή θα ενισχύσει περαιτέρω το κεφάλαιο και τα αποθέματα ρευστότητάς της, ενώ η ρευστότητα της RCB θα υπερβαίνει το συνολικό ποσό όλων των υποχρεώσεών της. Η πώληση του δανειακού χαρτοφυλακίου των 556 εκατ. ευρώ θα ενισχυε περαιτέρω το κεφάλαιο και τα αποθέματα ρευστότητάς της, επιτρέποντας παράλληλα έτσι σημαντική ικανότητα απορρόφησης τυχόν θανάτων εξωτερικών κραδασμών. Πρακτικά,

τι σημαίνει αυτό; Έχει χρήματα να δώσει πίσω σε όλους τους καταθέτες της τις καταθέσεις τους, αν το αποφασίσουν οι ίδιοι ή αν το αποφασίσει ίδια η RCB Bank.

Τιμή σχεδόν 1:1

Η Ελληνική Τράπεζα, όπως υπολογίζει η «Κ», απέκτησε τα δάνεια των 556 εκατ. ευρώ από την RCB Bank κοντά στην πραγματική τους τιμή, απλώς ελαφρώς μειωμένη. Ενδεχομένως στα 95 σεντ του ευρώ, δύο σεντ του ευρώ επάνω, δύο σεντ του ευρώ κάτω, μικρή η διαφορά. Εκτός όμως από το να μεγαλώσει το δανειακό της χαρτοφυλάκιο με εξυπηρετούμενο δανεισμό, η Ελληνική έδωσε ως αντίτιμο ρευστό (cash) λίγο πάνω από 500 εκατομμύρια ευρώ στην RCB Bank. Εκεί δηλαδή που η Ελληνική πλήρωνε στην EKT για να είναι

«παρκαρισμένο» αυτό το ποσό των 500 και πλέον εκατ. ευρώ, είδε διπλό όφελος και από την αποφυγή «τέλους παρκάρσματος» στην EKT.

Τα δάνεια που απέκτησε των 556 εκατ. ευρώ, ενδεχομένως να άξιζαν να πληρωθούν σε αυτή την υψηλή τιμή, διότι είναι καλύτερα από νέο δανεισμό. Έχουν ιστορικό αποπληρωμής χρόνων, από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται χρόνια στην Κύπρο και είναι υγιείς. Έτσι το ρίσκο που αναλαμβάνει η Ελληνική είναι μειωμένο σε σχέση με το να έδινε νέο επιχειρηματικό δανεισμό. Ο πόλεμος γενικά, όπως και πριν από δύο χρόνια η πανδημία, ανέβασε τα προφίλ κινδύνου του δανεισμού. Ο πληθωρισμός έχει συμβάλει αρνητικά και αυτός σε αυτό το αποτέλεσμα, ενώ ο πόλεμος που κάνει η Ρωσία είναι

Συζητήσεις και με Τράπεζα Κύπρου

Το χαρτοφυλάκιο των 556 εκατ. ευρώ δεν το προσέγγισε μόνο η Ελληνική Τράπεζα. Η Τράπεζα Κύπρου «πολέμησε» και αυτή για την απόκτησή του, ωστόσο όπως γνωρίζει η «Κ» παρουσιάστηκε επιφυλακτική. Χαρακτηριστικά, δεν ήθελε όλο το μέρος των δανείων των 556 εκατ. ευρώ, ενώ «ακούγεται» σε τραπεζικά πηγαδάκια πως, έδινε και λιγότερη τιμή (μεγαλύτερο discount). Η Τράπεζα Κύπρου όπως και η Ελληνική Τράπεζα, βλέποντας τους ισολογισμούς τους και τα έσοδά τους εκτιμάται πως το χρειάζονταν εξίσου, ιδίως σε μία εποχή που υπάρχει στη μέση ο πόλεμος και η επενδυτική δραστηριότητα περιορίζεται. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον εξάλλου, έχει ιδιαίτερο πολλαπλασιαστή για το ποιος κέρδισε το βιβλίο.

ανασταλτικός παράγοντας για τις επενδύσεις γενικότερα. Ένα έτοιμο «βιβλίο» λοιπόν, έχει τη δική του ιδιαίτερη αξία.

Παράλληλα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Ελληνικής, το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο από δάνεια κυμαίνεται στο 1,8%. Αν υποθέσουμε ότι υπάρχουν κόστη από αυτή τη συναλλαγή (που υπάρχουν) και άλλα δεδομένα ώστε να αποσβέσει την επένδυση, άντε να μειωθεί το ποσοστό αυτό στο 1% (μιλώντας μόνο για τη συγκεκριμένη πράξη). Γίνεται αντιληπτό πως για δάνεια 556 εκατ. ευρώ θα είναι τουλάχιστον –και συντηρητικά ομιλώντας– 5 εκατ. ευρώ κέρδη ετησίως. Ρεαλιστικά θα κυμαίνεται από 5–10 εκατ. ευρώ ετησίως η κερδοφορία της μόνο από αυτή την πράξη που απέκτησε τα δάνεια της RCB Bank.

Όπως τονίστηκε στην εφημερίδα χαρακτηριστικά από πηγές, τα εν λόγω δάνεια σχηματίζουν ένα «εκλεκτό» δανειακό χαρτοφυλάκιο, το οποίο αποτελείται από την «αφρόκρεμα» των κυπριακών επιχειρήσεων. Μην ξεχνάμε πως η RCB Bank μέχρι πριν ξεκινήσει τον πόλεμο η Ρωσία κατά της Ουκρανίας και να επιπρεσθεί, ήταν τράπεζα με ισχυρή κεφαλαιακή βάση της τάξης του 21%, με σχεδόν μηδενικά μη εξυπηρετούμενα δάνεια, ρευστότητα άνω του 170%, με μεγάλη ετήσια κερδοφορία και γενικότερα με υγιέστατους δείκτες.

Το δανειακό χαρτοφυλάκιο αποτελείται από δύο μέρη. Το μέρος Α (που αφορά μόνο κυπριακά δάνεια) ύψους περίπου 292 εκατ. και μέρος Β, ύψους περίπου 264 εκατ. Η απόκτηση του Μέρους Α θα ολοκληρωθεί μέχρι τέλος Μαρτίου 2022 και του Μέρους Β μέχρι τέλος Μαΐου 2022, αφού ελεγχθεί και λάβει τις απαραίτητες εγκρίσεις. Οι κύριοι τομείς του χαρτοφυλακίου είναι κατά 37% ακίνητα και κατασκευές, 29% ξενοδοχεία και 19% κοινόχρηστο και λιανικό εμπόριο. Περίπου 54% των δανείων αυτών επί κυπριακού εδάφους είναι από υφιστάμενους πελάτες της Ελληνικής.

Γυρίζουν σελίδα οι συστημικές τράπεζες της Ελλάδας

Τι δείχνουν τα αποτελέσματα τους για το 2021 για την εξυγίανση των κόκκινων δανείων και το δανειακό τους χαρτοφυλάκιο

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΣΩΡΤΖΗ

Τις βάσεις για υγιή ανάπτυξη το 2022 μέσω αυξημένων χρηματοδοτήσεων στην οικονομία πιστοποιούν τα αποτελέσματα της προηγούμενης οικονομικής χρήσης που δημοσιοποιήθηκαν από τις τέσσερις συστημικές τράπεζες, επιβεβαιώνοντας την επιτάχυνση της εξυγίανσης των ισολογισμών τους από τα κόκκινα δάνεια, αλλά και την αύξηση του εξυπηρετούμενου χαρτοφυλακίου τους.

Η τάση αυτή, που διαπιστώνεται μετά μακρά περίοδο συρρίκνωσης, φέρνει τις τράπεζες ένα βήμα πιο κοντά στην επίτευξη διατηρήσιμης κερδοφορίας και στη διανομή μερίσματος, αλλά μένει να επαληθευθεί εν μέσω της γενικευμένης αβεβαιότητας που δημιουργεί η γεωπολιτική κρίση. Η ένταση των πληθωριστικών πιέσεων και οι επιπτώσεις που θα έχουν στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, στην επενδυτική δραστηριότητα και εντέλει στις προοπτικές ανάπτυξης, επιβάλλουν αυξημένα ανατανακλαστικά προκειμένου να αποφευχθεί η δημιουργία μιας νέας γενιάς κόκκινων δανείων.

Εθνική Τράπεζα

Με βάση την ανάλυση που έχει πραγματοποιήσει η Euroxx Securities, για την Εθνική Τράπεζα ισχυρό χαρτί αποτελεί η υψηλή κεφαλαιακή της θέση, με τον βασικό δείκτη CET1 να διαμορφώνεται στο 16,9%. Η κερδοφορία των 867 εκατ.

ευρώ και το «πλεόνασμα» κεφαλαίων που διαθέτει η τράπεζα, ανοίγει και τη δυνατότητα για τη διανομή μερίσματος για τη χρήση του 2022, δηλαδή το 2023.

Η τράπεζα έχει, μεταξύ άλλων, πετύχει τη μείωση του δείκτη μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPEs) στο 6,9% και το σtok στα 2,1 δισ. ευρώ, ενώ ισχυρό χαρτί αποτελεί επίσης ο δείκτης κάλυψης, που ξεπέρασε το 77% και αποτελεί τον υψη-

Βρίσκονται ένα βήμα πιο κοντά στην επίτευξη διατηρήσιμης κερδοφορίας και στη διανομή μερίσματος.

λότερο μεταξύ των άλλων τραπεζών. Το εξυπηρετούμενο χαρτοφυλάκιο αυξήθηκε στα 25,2 δισ. ευρώ (ή 28,9 δισ. ευρώ μαζί με τον senior τίτλο του χαρτοφυλακίου Fronter), έναντι 24,2 δισ. ευρώ στο γ' τρίμηνο του 2021 και 23,8 δισ. ευρώ στα τέλη του 2020.

Alpha Bank

Κατά 2% στα 28,6 δισ. ευρώ (χωρίς τα senior ομόλογα των τιτλοποιήσεων που αφορίζουν άλλα 5,5 δισ. ευρώ), από 28,2 δισ. ευρώ το 2020, ενίσχυσε το ενήμερο δανειακό της χαρτοφυλάκιο η Alpha Bank, αναστρέφοντας την τάση συρρίκνωσης, λόγω των εκτεταμένων πωλή-

Η ένταση των πληθωριστικών πιέσεων και η γεωπολιτική κρίση επιβάλλουν αυξημένα ανατανακλαστικά, προκειμένου να αποφευχθεί η δημιουργία μιας νέας γενιάς κόκκινων δανείων.

σεων και τιτλοποιήσεων κόκκινων δανείων. Η ταχεία εξυγίανση του ισολογισμού της μέσα από 11 συναλλαγές συνολικού ύψους 16 δισ. ευρώ, έφερε πιο κοντά τον στόχο επίτευξης μονοψήφιου ποσοστού NPEs, που έκλεισε στο 13% στο τέλος του 2021 με προοπτική μείωσης στο 7% εντός του έτους. Το σtok των κόκκινων δανείων αναμένεται να μειωθεί από τα 5,1 δισ. ευρώ στο τέλος του 2021 στα 2,9 δισ. ευρώ το 2022 και στο 1,1 δισ. ευρώ το 2024. Η εξυγίανση του ισολογισμού επεφφερε εφάπαξ ζημιές ύψους 2,9 δισ. ευρώ την προηγούμενη οικονομική χρήση, ενώ τα προσαρμοσμένα κέρδη μετά από φόρους, δηλαδή χωρίς την επίπτωση της εξυγίανσης, διαμορφώθηκαν στα 330 εκατ. ευρώ και ο στόχος για διανομή μερίσματος στους μετόχους τίθεται για το 2024, δηλαδή για τη χρήση του 2023. Ο δείκτης κάλυψης μη εξυπηρετούμενων δανείων διαμορφώνεται στο 47% και ο δείκτης κεφαλαίων CET1 στο 13,2%.

Eurobank

Στα 33,1 δισ. ευρώ (38,2 δισ. ευρώ με τους senior τίτλους 5,1 δισ. των τιτλοποιήσεων) από 31,7 δισ. ευρώ το 2020, ενισχύθηκε στα τέλη της προηγούμενης χρονιάς το δανειακό χαρτοφυλάκιο της Eurobank αντανakλώντας την καθαρή πιστωτική επέκταση που πέτυχε η τράπεζα τόσο από τη δραστηριότητα του εξωτερικού όσο και στην Ελλάδα. Εκτός από τον χαμηλότερο δείκτη μη εξυπ-

ρετούμενων δανείων ήδη από τα τέλη του 2021 –διαμορφώθηκε στο 6,8%– η τράπεζα διαθέτει υψηλό δείκτη κάλυψης μη εξυπηρετούμενων δανείων, που διαμορφώθηκε στο 69,2%, ενώ στο 14,5% ενισχύθηκε ο βασικός κεφαλαιακός δείκτης CET1. Η κερδοφορία διαμορφώθηκε στα 327 εκατ. ευρώ και ο στόχος για τη διανομή μερίσματος το 2023 για την τρέχουσα χρήση.

Πειραιώς

Στα 25,3 δισ. ευρώ (31,6 δισ. ευρώ με τους senior τίτλους των τιτλοποιήσεων) από 24,2 δισ. ευρώ το γ' τρίμηνο ενισχύθηκε στα τέλη του 2021 το ενήμερο δανειακό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας Πειραιώς, αντανakλώντας την καθαρή πιστοδοτική επέκταση. Η ζημιά των 3 δισ. ευρώ που εμφάνισε η τράπεζα την προηγούμενη χρήση είναι συνέπεια της επιθετικής πολιτικής μείωσης των NPEs, με τον αντίστοιχο δείκτη να διαμορφώνεται στο 12,6% έναντι 45,3% στα τέλη του 2020. Αντίστοιχα, το σtok των κόκκινων δανείων μειώθηκε στα 4,9 δισ. ευρώ τον Δεκέμβριο του 2021 έναντι 22,5 δισ. ευρώ στο τέλος του 2020 και ο δείκτης κάλυψης διαμορφώθηκε στο 40,5%, ενώ ο δείκτης κεφαλαιακός επάρκειας CET1 διαμορφώθηκε στο 11,2%. Η διοίκηση της Πειραιώς πρόκειται να δημοσιοποιήσει το νέο επιχειρηματικό σχέδιο για την περίοδο έως και το 2025 στις 6 Απριλίου, που θα αποτυπώνει τους στόχους για κερδοφορία και τη διανομή μερίσματος.

Το κόστος παγώνει την προσφορά ακινήτων

Οι ανατιμήσεις των κατασκευαστικών υλικών μειώνουν την επενδυτική διάθεση

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Η αγορά ακινήτων έχει μπει τις τελευταίες εβδομάδες στον πάγο. Τόσο η αύξηση του κόστους των κατασκευαστικών υλικών αλλά και ο γενικότερος πληθωρισμός έχουν επιδράσει αρνητικά στο ισοζύγιο προσφοράς και ζήτησης. Τα τελευταία στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας έδειξαν ότι τον Φεβρουάριο το κατασκευαστικό κόστος είχε αυξηθεί κατά 17,4%. Σε προηγούμενο ρεπορτάζ της «Κ», είχαν καταγραφεί στοιχεία της Ομοσπονδίας Εργολάβων Οικοδομών, σύμφωνα με τα οποία το κόστος κατασκευής για μια μέση κατοικία, έχει αυξηθεί μέχρι και 30% σε σχέση με τον Γενάρη του 2021. Αυτές οι αυξήσεις δεν επηρεάζουν μόνο τη ζήτηση αγοραστών, έχουν ταυτόχρονα επιπτώσεις και σε εργοληπτικές εταιρείες όπως περιγράφουν στην «Κ» αναλυτές της αγοράς. Οι όροι του παιχνιδιού, παραγγελιών και προμήθειες υλικών, έχουν σε μεγάλο βαθμό αλλάξει, εξηγεί ο Αντρέας Αντρέου CEO APS Chartered Surveyors, αφού πλέον απαιτείται μεγαλύτερο ποσοστό καταβολής προκαταβολών και εξόφληση με τη φόρτω των υλικών. Αυτό δυσχεραίνει τη ρευστότητα επιχειρήσεων που εμπλέκονται στον τομέα, αυξάνει το ρίσκο μη τήρησης συμβατικών υποχρεώσεων και κατά συνέπεια οδηγεί σε χρονική επιμήκυνση κατασκευαστικών έργων, την επιβάρυνσή τους με επιπλέον κόστος, αλλά και τη μείωση της προσφοράς.

Μιλώντας στην «Κ» ο δρ Θωμάς Δημόπουλος ιδρυτής και διευθυντής της AXIA Chartered Surveyors και λέκτορας στις Εκτιμήσεις Ακινήτων στο Πανεπιστήμιο Νεάπολης επισημαίνει ότι ήδη οι επιλογές των δυνητικών αγοραστών είναι περιορισμένες, ειδικά στη Λεμεσό, ενώ και στη Λευκωσία είναι περιορισμένος ο αριθμός των ακινήτων προς πώληση, τόσο των καινούργιων αλλά και των μεταχειρισμένων. Μάλιστα, τις τελευταίες βδομάδες έχει παρατηρηθεί μείωση στο ενδιαφέρον για επενδύσεις σε ακίνητα, λόγω ακριβώς της αύξησης του κόστους ζωής, αλλά και της αβεβαιότητας που υπάρχει, με δυνητικούς αγοραστές να είναι σε στάση αναμονής πριν προχωρήσουν σε επιλογή ακινήτου και υπογραφή συμβολαίου. Ως αποτέλεσμα, υπάρχει κίνδυνος στασιμότητας για έργα τα συμβόλαια των οποίων δεν έχουν ακόμα υπογραφεί.

Πάντως, μέχρι στιγμής το τοπίο δεν είναι ακόμη ξεκάθαρο για τον βαθμό του επηρεασμού της αγοράς και ανά περιοχή. Περισσότερο φως αναμένεται να ρίξουν τα στοιχεία των συναλλαγών, για τον μήνα Μάρτιο.

Τάση προς τα νοίκια

Θεωρείται δεδομένο πάντως πως με τη μετακύλιση της αύξησης του κατασκευαστικού κόστους στην τιμή διαμερισμάτων, οπτιών και οικοπέδων, όλο και λιγότεροι μπορούν ν' αγοράσουν. Αυτή η ανάγκη στέγασης, καλύπτεται προσωρινά από το νοίκιο, αφού πρόκειται για κίνηση με χαμηλές και βραχυπρόθε-

σμες δεσμεύσεις από πλευράς του αγοραστή. Αν τελικά επιβεβαιωθεί μια μετατόπιση της ζήτησης από την κατηγορία της αγοράς στην κατηγορία της ενοικίασης, τότε βραχυπρόθεσμα θα δούμε να σημειώνεται μια αύξηση στα νοίκια. Μετά καθώς θα αυξάνεται η προσφορά διαθέσιμων προς ενοίκιαση μονάδων θα παρατηρείται μια σχετική σταθεροποίησή τους μέχρι να αλλάξει δραματικά είτε προς τα πάνω ή προς τα κάτω η ζήτηση. Αν και το τελευταίο δίμηνο καταγράφεται μικρή διόρθωση στα ζητούμενα νοίκια, σύμφωνα με τον δρ Δημόπουλο, σε περιπτώσεις αυξημένης ζήτησης, οι ενοικιαστικές αξίες ανεβαίνουν. Πέρα από την άνοδο της προσφοράς, οι πληθωριστικές τάσεις στην οικονομία και η αύξηση του κόστους ζωής, αναπόφευκτα αναμένεται ότι θα πιέσουν ανοδικά και τις τιμές των ενοικίων. Ωστόσο, το τοπίο παραμένει θολό, όπως περιγράφει ο κ. Αντρέου, εξηγώντας ότι επειδή η περίοδος που συζητάμε είναι μικρή (μόλις κάποιων εβδομάδων) και επειδή η κατάσταση θεωρείται προς το παρόν ρευστή και περιορισμένης χρονικής εμβέλειας, δεν διαπιστώνεται μια μαζική μετατόπιση της ζήτησης από την κατηγορία της αγοράς προς την κατηγορία της ενοικίασης. Τα πράγματα ενδεχομένως ν' αλλάξουν, αν η κατάσταση χρονотριβήσει ή/ και παγιωθεί.

Καλή επένδυση τα ακίνητα

Η επιλογή των ενοικίων φυσικά αφορά την αγορά κατοικίας και τον μέσο Κύπριο αγοραστή. Σε επίπεδο επενδυτών θεωρείται ότι τα ακίνητα παραμένουν η δημοφιλέστερη επένδυση. Όπως εξηγεί ο δρ Δημόπουλος, μπορεί να μην έχουν πάντοτε την καλύτερη απόδοση ή τη μεγαλύτερη κεφαλαιουχική αύξηση, αλλά αποτελούν σημαντικό ποσοστό σε όλα τα επενδυτικά χαρτοφυλάκια. «Φυσικά και οι αξίες τους πέφτουν, όπως και ανεβαίνουν. Υπόκεινται σε δικούς τους κύκλους που αλληλοεπιδρούν με την υπόλοιπη οικονομία. Σε περιόδους υψηλού πληθωρισμού όπως σήμερα, έχει αποδειχθεί πως αποτελούν την καλύτερα ασπίδα από την επίδραση του φαινομένου του πληθωρισμού. Άλλωστε υπάρχουν ακίνητα για όλα τα επενδυτικά προφίλ», αναφέρει σχετικά.

Η στιγμή των μεταχειρισμένων

Ένα άλλο σημαντικό χαρακτηριστικό της αγοράς ακινήτων είναι τα μεταχειρισμένα ακίνητα, τα οποία λόγω του ψηλού κόστους των νεόδημων οικοδομών, είναι πρώτα σε ζήτηση αυτό το διάστημα. Όπως εξηγεί ο δρ Δημόπουλος, τέτοιου είδους ακίνητα μπορούν να διατεθούν σε χαμηλότερη τιμή, αφού όταν αγοράστηκε η γη δεν υπήρχε ο ΦΠΑ και το κόστος κατασκευής ήταν πολύ χαμηλότερο. Σημαντική παράμετρος ωστόσο στη συγκεκριμένη υποαγορά, είναι οι μεγάλοι αριθμοί των ακινήτων αυτών που έχουν περιέλθει στις τράπεζες και στη συνέχεια στο χαρτοφυλάκιο επενδυτών προτού ξαναδιατεθούν στην αγορά.

Οι **δυνητικοί** αγοραστές έχουν περιορισμένες επιλογές, ειδικά στη Λεμεσό, ενώ και στη Λευκωσία είναι περιορισμένος ο αριθμός των ακινήτων προς πώληση.

Εισηγήσεις για νέα επενδυτικά προγράμματα

Ένα άλλο μεγάλο κεφάλαιο είναι οι μεγάλες αναπτύξεις, πολυτελή διαμερίσματα κ.ο.κ., τα οποία έχουν πουληθεί σε Ρώσους, ή συνδέονται με Ρώσους επενδυτές. Κάτι τέτοιο δεν φαίνεται να ανησυχεί, τουλάχιστον σε μεγάλο βαθμό. Εκφράζεται μάλιστα η εκτίμηση ότι η απουσία τους δεν θα αναταράξει τις ισορροπίες στην αγορά, ασχέτως αν γενικά και αόριστα επικρατεί η άποψη πως «οι Ρώσοι» επενδυτές οδηγούσαν την κούρσα της αγοράς. Η «Κ» ζητάει και τη θέση του Παγκύπριου

Την παροχή κινήτρων προκειμένου να διαμορφωθούν επενδυτικά προγράμματα ώστε η Κύπρος να παραμείνει ανταγωνιστική στην προσέλκυση αυτών των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων, εισηγείται ο κ. Κατζήπα-νογιώτιω.

στος των οικοδομικών υλικών, αλλά και η μεταβολή της ισοτιμίας στο ρούβλι, αποτελούν παραμέτρους που επηρεάζουν τον κλάδο ανάπτυξης γης και οικοδομών και κατά συνέπεια την οικονομία. «Δεν

μπορούμε άλλωστε να ξεχνάμε ότι περίπου το 17% του ΑΕΠ της Κύπρου προκύπτει από τον κλάδο μας, ενώ οι εργοδοτούμενοι σε αυτόν ξεπερνούν τις 35.000» Εξέφρασε την εκτίμηση ότι τα πραγματικά αποτελέσματα και επιπτώσεις στον κλάδο θα καταγραφούν σε όλη τους την έκταση, μεσοπρόθεσμα. «Η έντασή τους εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη διάρκεια του πολέμου και από τυχόν άλλες εξελίξεις που θα οδηγήσουν την Ευρωπαϊκή Ένωση σε επανεξέταση των κυρώσεων προς τη Ρωσία. Για την ώρα, κάθε συναλλαγή από και προς τη χώρα, έχει παγώσει. Αποτελεί επομένως ερώτημα το ποιες θα είναι και τι μορφή θα έχουν οι μελλοντικές σχέσεις των ευρωπαϊκών κρατών με τη Ρωσία. Χαρακτηρίζει ως κρίσιμης σημασίας να δοθούν από το κράτος κίνητρα και να διαμορφωθούν επενδυτικά προγράμματα ώστε η Κύπρος να παραμείνει ανταγωνιστική στην προσέλκυση αυτών των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων. «Με δεδομένες μάλιστα τις προοπτικές που ήδη έχουν γίνει για τη μεταφορά εταιρειών του εξωτερικού στη χώρα (headquartering), οι σημεινές αναταράξεις θα πρέπει να ληφθούν υπόψη, ώστε να διατηρηθεί η προοπτική ανάκαμψης του κλάδου και ευρύτερα της οικονομίας» αναφέρει σχετικά.

Άλλοι επενδυτές

Στο μεταξύ, όπως εξηγεί, με τη χρηματιστήρια να σημειώνουν πτωτική τάση, πολλοί επενδυτές αναζητούν νέες τοποθετήσεις, με το real estate να βρίσκεται λύση στο πρόβλημα της καταπάτησης δημοσίων εκτάσεων.

Τρίτον, ο πόλεμος μεταξύ της Ρωσίας και της Ουκρανίας. Ένας πόλεμος, έστω και περιφερειακός αλλά γειτνιάζων στα σύνορα της Ε.Ε., αναπόφευκτα επηρεάζει το σύνολο των γεωγραφικά γειτονικών χωρών με την αβεβαιότητα που εμφύλιωχωρεί σε μια εμπόλεμη κατάσταση τόσο ως προς τη διάρκεια, την εξέλιξη, όσο και ως προς τις συνέπειες: οικονομική, προσφυγική και ανθρωπιστική κρίση. Ηδη οι ευρωπαϊκές οικονομίες, οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά διαπιστώνουν τις αρνητικές επιπτώσεις του πολέμου μέσω: α) της μετακίνησης των προσφύγων από την Ουκρανία στην Ε.Ε., β) της αύξησης του κόστους ζωής λόγω της αύξησης του πληθωρισμού (στην εποχή του ευρώ είχαμε σταθερότητα που παρείχε απλόχερα η ΕΚΤ στα μέλη της Ευρωζώνης) και γ) της αύξησης του κόστους των ενεργειακών

Πώς μειώνεται το κόστος κατασκευής

Η τελική αξία ενός οικιστικού ακινήτου διαμορφώνεται από τρία βασικά συστατικά, το κόστος της γης, το κόστος κατασκευής και το κέρδος του επιχειρηματία ανάπτυξης. Ωστόσο, αυτά τα τρία στοιχεία δεν καθαίχουν απαραίτητα στην αγοραία αξία του ακινήτου, αφού κάποιες φορές, αν ο σχεδιασμός του έργου είναι εξαιρετικός, δημιουργείται υπεραξία, ενώ στην αντίθετη περίπτωση η αγοραία αξία είναι χαμηλότερη. Ο δρ Δημόπουλος επισημαίνει ακόμη ότι μπορούσε να αλλάξει ο τρόπος που κτιζούμε. Να αλλάξει δηλαδή η μέθοδος κατασκευής των κτιρίων (π.χ. 3D printing) ώστε να μειωθεί η εξάρτηση από υλικά τα οποία εισάγονται εξ ολοκλήρου όπως για παράδειγμα το σίδερο που απαιτείται για τις αναπτύξεις οπλισμένου σκυροδέματος ή τις μεταλλικές κατασκευές που είναι και οι δύο δημοφιλέστερες κατηγορίες σήμερα. Κάτι αντίστοιχο δηλαδή με την ανάπτυξη οχημάτων που δεν θα χρησιμοποιούν κινητήρες βενζίνης ή πετρελαίου. Μια άλλη λύση που θα «μειώνει» κατά κάποιο τρόπο την αξία της γης θα ήταν να αυξηθεί ο συντελεστής δόμησης στις πόλεις και να γίνουν υψηλότερα κτήρια ώστε να μειωθεί η αξία ανά δομή/μιο τ.μ. γης. Φυσικά κάτι τέτοιο ωστόσο είναι εξαιρετικά πολυπλόκο και απαιτεί ολιστική προσέγγιση καθώς και υποδομές,

ΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ τρεις εβδομάδες όλος ο κόσμος παρακολουθεί με ανησυχία την εμπόλεμη σύγκρουση δύο όμορων γεωγραφικά, με κοινές πολιτιστικές καταβολές και (εν πολλοίς) θρησκευτικά ομοιογενών χωρών, στα Βορειοανατολικά σύνορα της Ε.Ε. Η οικονομική αβεβαιότητα που προκύπτει ως αποτέλεσμα του οποιουδήποτε πολέμου, αναπόφευκτα θα λειτουργήσει πολλαπλασιαστικά αρνητικά για μια οικονομία όπως η ελληνική, η οποία είναι ήδη τάλαιπωρμένη τόσο από τις αρνητικές συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού (από τον Ιανουάριο του 2020) όσο και από τα συνεχή προγράμματα δημοσιονομικής προσαρμογής (που εφαρμόστηκαν την περίοδο 2010-2018). Αν μετακινηθούν από το «γενικό» επίπεδο ανάλυσης στο «ειδικό», φρονώ ότι έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να συζητήσουμε την επίδραση αυτών των παραγόντων στην ελληνική αγορά ακινήτων.

Πρώτον, η πανδημία σάρωσε τα πάντα στο πέρασμά της, με μεγάλο αριθμό θανάτων συνανθρώπων μας αλλά και με ολόκληρωτικό κλείσιμο - lockdown της οικονομικής δραστηριότητας για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Αν και η επίδραση της πανδημίας ήταν διαφορετικής έντασης

(ηπιότερη στα οικιστικά ακίνητα σε σχέση με τα επαγγελματικά) και διαφορετικής κατεύθυνσης (θετική για αποθεματικούς αγοραστές και logistics, αρνητική για ξενοδοχεία και β' κατηγορίας γραφειακούς χώρους) για τους διαφορετικούς υπο-κλάδους επενδύσεων σε ακίνητα, σε κάθε περίπτωση, οι επιπτώσεις της πανδημίας στην αγορά ακινήτων αποτυπώθηκαν στη σταδιακή μεσοσταθμική αποκλιμάκωση των ρυθμών αύξησης των τιμών των ακινήτων.

Δεύτερον, η ελληνική αγορά ακινήτων μετά μια περίοδο σχεδόν δεκαετούς οικονομικής ύφεσης, που είχε ως αποτέλεσμα τη σωρευτική πτώση 44,7% κατά μέσον όρο στις τιμές των οικιστικών ακινήτων για την περίοδο 2008-2017, άρχισε σταδιακά να δείχνει σημεία «ανάγνψης».

Στις 16 Μαρτίου ανακοινώθηκαν από το υπουργείο Οικονομικών νέα φορολογικά μέτρα ελάφυνσης του ΕΝΦΙΑ τα οποία έρχονται να προστεθούν σε παλαιότερες ευεργετικές ρυθμίσεις για την αγορά ακινήτων (αναστολή επιβολής ΦΠΑ στην οικοδομική δραστηριότητα κ.λπ.).

Η έγκριση και δημοσίευση μεγάλων κατασκευαστικών έργων (ενδεικτικά η γραμμή 4 του μετρό της Αθήνας, η υποθαλάσσια ζεύξη Σαλαμίνας-Περάματος)

Αυξημένος πληθωρισμός και πόλεμος στην Ουκρανία δημιουργούν προβλήματα στη χρηματοδότηση νέων επενδύσεων.

και νέων οδικών αξόνων (ενδεικτικά ο Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης, το βόρειο τμήμα του αυτοκινητοδρόμου Ε65 και η επέκταση της Αττικής Οδού), προχωρούν με γοργούς ρυθμούς.

Η τάση των βιοκλιματικών ή «πράσινων» κτιρίων και η επιδίωξη από αρκετές εταιρείες του κλάδου ανάπτυξης ακινήτων αλλά και εταιρειών επενδύσεων σε ακίνητα περιουσία να λάβουν κατόπιν αξιολόγησης τη διεθνή πιστοποίηση LEED (Leadership in Energy and Environmental Design) για αειφόρα και βιώσιμα («πράσινα») κτίρια, έρχεται με γοργούς ρυθμούς και στην Ελλάδα. Οι εταιρείες αυτές, με πρωτοπόρο την Prodea Investments, επενδύουν στην ενεργειακά αναβάθμιση των καρτοφυλάκιου ακινήτων τους, με στόχο τόσο τη μείωση της επιβάρυνσης των ενοικιαστών με

υψηλά λειτουργικά έξοδα όσο και τη σταδιακή μετατροπή του συνολικού χαρτοφυλακίου τους σε ενεργειακά αποδοτικότερον και φιλικότερον προς το περιβάλλον «πράσινων» κτιρίων.

Παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα εντάχθηκε το 1981 ως πλήρες μέλος στις τότε Ευρωπαϊκές Κοινότητες, σήμερα είναι ουραγός όσον αφορά την προσπάθεια ολοκλήρωσης του Εθνικού Κτηματολογίου, όχι μόνο μεταξύ των μελών της Ε.Ε. αλλά και μεταξύ χωρών που βρίσκονται σε χαμηλότερο επίπεδο ανάπτυξης από αυτήν. Η μη ολοκλήρωση Εθνικού Κτηματολογίου δημιουργεί σωρεία προβλημάτων λόγω έλλειψης μιας βάσης δεδομένων με καταχωρισμένα επίσημα στοιχεία για την ιδιοκτησία των ακινήτων εντός της ελληνικής επικράτειας. Τα προβλήματα που δημιουργούνται είναι κατ' αρχήν νομικής φύσης: οι ιδιοκτησίες δεν κατοχυρώνονται οριστικά, υπάρχει ασάφεια ως προς τη κυριότητα και οι τίτλοι ιδιοκτησίας δεν είναι εγγυημένοι. Επιπλέον, δημιουργούνται και πρακτικά προβλήματα καθώς οι διαδικασίες μεταβιβάσεων ακινήτων δυσχεραίνονται και γίνονται χρονοβόρες και δαπανηρές. Ο νέος νόμος για το κτηματολόγιο περιλαμβάνει ρυθμίσεις για την ολοκλήρωση του Εθνικού Κτημα-

τολογίου και αυτό αναμένεται να διασφαλίσει ότι δεν θα υπάρχουν πια άγνωστοι ιδιοκτήτες, θα συμβάλει στη διαφάνεια, θα διευκολύνει τις διαδικασίες απαλλοτριώσεων και αποζημιώσεων και θα δώσει λύση στο πρόβλημα της καταπάτησης δημοσίων εκτάσεων.

Τρίτον, ο πόλεμος μεταξύ της Ρωσίας και της Ουκρανίας. Ένας πόλεμος, έστω και περιφερειακός αλλά γειτνιάζων στα σύνορα της Ε.Ε., αναπόφευκτα επηρεάζει το σύνολο των γεωγραφικά γειτονικών χωρών με την αβεβαιότητα που εμφύλιωχωρεί σε μια εμπόλεμη κατάσταση τόσο ως προς τη διάρκεια, την εξέλιξη, όσο και ως προς τις συνέπειες: οικονομική, προσφυγική και ανθρωπιστική κρίση. Ηδη οι ευρωπαϊκές οικονομίες, οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά διαπιστώνουν τις αρνητικές επιπτώσεις του πολέμου μέσω: α) της μετακίνησης των προσφύγων από την Ουκρανία στην Ε.Ε., β) της αύξησης του κόστους ζωής λόγω της αύξησης του πληθωρισμού (στην εποχή του ευρώ είχαμε σταθερότητα που παρείχε απλόχερα η ΕΚΤ στα μέλη της Ευρωζώνης) και γ) της αύξησης του κόστους των ενεργειακών

πρόιόντων (δεδομένου ότι μία από τις εμπλεκόμενες χώρες τροφοδοτεί με φυσικό αέριο την πλειονότητα των χωρών της Ε.Ε., κ.ά.).

Μια σταδιακή αλλαγή στη νομισματική πολιτική της ΕΚΤ, από επεκτατική σε συστατική, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι πληθωριστικές «πιέσεις» και να αποσβηθεί ο κίνδυνος αυτές να μετατραπούν σε πληθωριστικές «προσδοκίες», δεν είναι δυνατόν να αφήσουν ανεπηρέαστο το κόστος δανεισμού των κρατών-μελών της Ευρωζώνης και αναπόφευκτα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Αυτό αναμένεται να επηρεάσει αυξητικά το επιτοκιακό κόστος και της Ελληνικής Δημοκρατίας (με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη διατηρησιμότητα και αναχρηματοδότηση του δημοσίου χρέους της) και αρνητικά τη δυνατότητα των ελληνικών εμπορικών τραπεζών να χορηγήσουν νέα δάνεια στις ελληνικές κατασκευαστικές εταιρείες, στις ελληνικές εταιρείες ανάπτυξης ακινήτων και στις εταιρείες διαχείρισης/επενδύσεων σε ακίνητα.

* Ο κ. Πρόδρομος Βλάχης είναι επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

Νέες προκλήσεις για την ελληνική αγορά ακινήτων

Αρχές Απριλίου έρχεται το χάπι της Pfizer

Η αύξηση των νέων κρουσμάτων οδήγησε σε προσωρινή αναστολή των χαλαρώσεων

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Με μικρή καθυστέρηση σε σχέση με τους προγραμματισμούς που είχαν γίνει φθάνει και στην Κύπρο το δεύτερο αντιικό σκεύασμα κατά του COVID – 19. Πρόκειται για το χάπι Paxlovid της εταιρείας Pfizer, η πρώτη παρτίδα του οποίου αναμένεται να παραληφθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες στη Λευκωσία τον επόμενο μήνα. Σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες της «Κ», το χάπι της Pfizer θα βρίσκεται στην Κύπρο αρχές Απριλίου και η κορήγησή του θα ξεκινήσει άμεσα. Η παραλαβή της πρώτης παρτίδας του αντιικού σκευάσματος έρχεται σε μια περίοδο όπου παρατηρείται αύξηση στα νέα περιστατικά. Λαμβάνοντας υπόψη το υψηλό ποσοστό αποτελεσματικότητας (89%), το χάπι της Pfizer αναμένεται να ενισχύσει το οπλοστάσιο κατά του COVID-19, βάζοντας φρένο στη μετεξέλιξη νέων περιστατικών σε σοβαρές νοσηλείες. Όπως είχε γρα-

λλά και τα εμβόλια, αναμένεται να ενισχύσουν το τείχος προστασίας και να μειώσουν τις σοβαρές νοσηλείες. Ζήτημα που παραμένει στις προτεραιότητες των επιστημόνων και που οδηγεί αρκετές χώρες σε σταδιακή αποκλιμάκωση των περιοριστικών μέτρων.

Στην Κύπρο η επιδείνωση που παρατηρείται το τελευταίο διάστημα στους ρυθμούς αύξησης των νέων κρουσμάτων, παρακολουθείται με προσοχή από τους επιστήμονες. Ωστόσο, αυτό το οποίο φαίνεται να λειτουργεί καθυποχαστικά είναι η αλληλουχία νέων κρουσμάτων με σοβαρές νοσηλείες.

Σε μια αποκριπτογράφηση της τάσης που παρατηρείται, οι αυξημένοι αριθμοί νέων κρουσμάτων αποδίδονται στην υποπαραλλαγή της Όμικρον, τις καιρικές συνθήκες και την κόπωση του πληθυσμού. Ένα στοιχείο που μειώνει τις ανησυχίες των επιστημών στην Κύπρο είναι ο

Η πρώτη παρτίδα με το χάπι της Pfizer θα αφορά 16 χιλιάδες θεραπείες συνολικής δαπάνης 10 εκατ. ευρώ. Η Κύπρος αναμένει και μια δεύτερη παρτίδα μέσω των Ευρωπαϊκού Μηχανισμού.

Η κατάργηση των μασκών σε εξωτερικούς χώρους και η μείωση του αριθμού των rapid test στα σχολεία είναι οι βραχυπρόθεσμες χαλαρώσεις που έχουν σχεδιαστεί. Μακροπρόθεσμα, σειρά θα πάρουν το CyprusFlightPass καθώς και το safepass.

ψει εγκαίρως η «Κ» από τις αρχές Ιανουαρίου, η ποσότητα χαπιών της Pfizer που αναμένεται να παραληφθεί θα αφορά 16.000 θεραπείες, με δαπάνη 10 εκατ. ευρώ. Η προμήθεια της συγκεκριμένης παρτίδας αποτελεί προϊόν απευθείας διαπραγμάτευσης της Κυπριακής Δημοκρατίας με την εταιρεία. Εκτός από την παρτίδα του χαπιού της Pfizer, αλλά και του χαπιού Lagevrio (MSD), η Κυπριακή Δημοκρατία έχει δηλώσει συμμετοχή για προμήθεια αντιικών φαρμάκων μέσω του κοινού μηχανισμού των κρατών μελών της Ε.Ε.

Τα χάπια

Η χρήση του πρώτου αντιικού φαρμάκου Lagevrio (MSD) από τα μέσα Ιανουαρίου κρίνεται ικανοποιητική. Όπως εκτιμάται το συγκεκριμένο χάπι έχει συμβάλει στη μείωση των σοβαρών νοσηλείων που καταγράφονται διάστημα. Συνολικά η Κύπρος θα χρησιμοποιήσει πέντε παρτίδες αντιικών σκευασμάτων, κάποιες εκ των οποίων έχουν ήδη παραληφθεί.

Η αρχή έγινε με τις 2.880 θεραπειών του χαπιού Legevrio (MSD). Η συγκεκριμένη παραγγελία υποποιήθηκε. Η συνολική αξία ανήλθε στα 2,5 εκατ. ευρώ, η παραγγελία έγινε απευθείας στην κατασκευάστρια εταιρεία και προέρχεται από τα αποθέματα του Ηνωμένου Βασιλείου. Η κάθε θεραπεία που χορηγείται σε ασθενείς αποτελείται από 40 χάπια σε μορφή κάψουλας των 200 mg για περίοδο 5 ημερών, 4 χάπια το πρωί και άλλα 4 το βράδυ. Μέσω του ευρωπαϊκού μηχανισμού η Κύπρος αναμένεται να παραλάβει άλλες 50 θεραπείες του μονοκλωνικού Xenidui (GSK) συνολικής αξίας 110.000 ευρώ. Η παράδοση ήταν προγραμματισμένη για τέλη Μαρτίου.

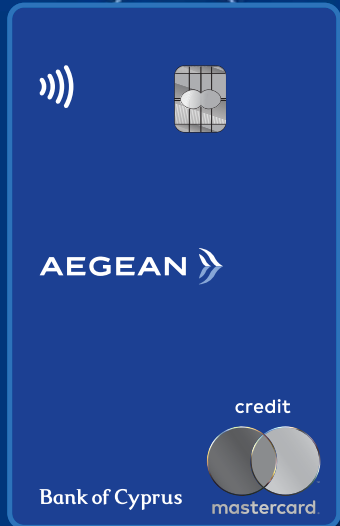
Τα νέα κρούσματα

Η εισαγωγή του χαπιού Paxlovid της εταιρείας Pfizer στα κρατικά φαρμακεία σε συνδυασμό με το χάπι Legevrio (MSD) που χρησιμοποιείται

Η κάρτα που σε ταξιδεύει είναι εδώ.

Τώρα, κάνοντας τις καθημερινές σου αγορές με την **AEGEAN Mastercard** από την Τράπεζα Κύπρου, **συγκεντρώνεις μίλια** για ταξίδια και απολαμβάνεις μοναδικά προνόμια.

Απόκτησε την κάρτα που σε ταξιδεύει μέχρι 31/12, **επωφελήσου δωρεάν συνδρομής** για 6 μήνες και ξεκίνα τα ταξίδια.

Τράπεζα Κύπρου

γενικότερος προβληματισμός που υπάρχει στην Ευρώπη, καθώς επίσης και η παρόμοια εικόνα στο κομμάτι των νέων μολύνσεων.

Οι νοσηλείες

Η τάση που παρατηρείται στην διασπορά του ιού στην Κύπρο φαίνεται ότι ήταν αναμενόμενη από τους επιδημιολόγους. Η Ζωή Πανά μέλος της Συμβουλευτικής Επιστημονικής Επιτροπής θεωρεί πως το σημαντικό στην παρούσα φάση δεν είναι ο δείκτης των νέων μολύνσεων αλλά το τείχος ανοσίας και το κατά πόσο είναι επαρκές για να μειώσει τη σοβαρή νόσηση. «Αν αυτό ισχύει και είναι το πιο πιθανό σενάριο, τότε και μια έξαρση στην κοινότητα δεν θα μας προβληματίζει με τον ίδιο τρόπο που μας προβλημάτιζε παλαιότερα» σημειώνει η κ. Πανά. Σημειώνει ότι ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων έχει αναφέρει ότι προβληματίζεται στο κατά πόσο σε αυτή την φάση, οι μολύνσεις στην κοινότητα αποτελούν από μόνες τους ένα αξιόπιστο δείκτη.

Δεν ακυρώνονται οι χαλαρώσεις των μέτρων

Παρά τα καθυποχαστικά μηνύματα από επιστήμονες αλλά και διεθνείς οργανισμούς για τα αυξημένα κρούσματα, η Κύπρος και στη συγκεκριμένη περίπτωση ως αντίδραση έβαλε φρένο στον οδικό χάρτη άρσης των περιορισμών χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει πως γίνονται δεύτερες σκέψεις. Στο πνεύμα αυτό αναμένεται να καθυστερήσουν οι χαλαρώσεις που έχουν μελετηθεί μέχρι να ξεκαθαρίσει το τοπίο. Πηγές από το υπουργείο Υγείας έλεγαν στην «Κ» πως η άρση των μέτρων θα προχωρήσει μέχρι το ερχόμενο Πάσχα. Η κατάργηση της μάσκας στους εξωτερικούς χώρους είναι το μέτρο που θα αποφασισθεί το επόμενο διάστημα ενώ θα ακολουθήσει η μείωση των υγειονομικών ελέγχων (rapid test) στα σχολεία. Στην περίπτωση που ανακοπεί η άνοδος των νέων κρουσμάτων, υπουργείο Υγεία και επιδημιολόγοι αναμένεται να προχωρήσουν με πιο γρήγορα βήματα. Σε διαδικασία κατάργησης βρίσκονται και οι περιορισμοί που εφαρμόζονται για όσους ταξιδεύουν προς την Κύπρο, με τη συμπλήρωση του γνωστού CyprusFlightPass, ένα θέμα που αναμένεται να απασχολήσει άμεσα την κυβέρνηση και λόγω τουριστικής περιόδου.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **HOLGER SCHMIEDING, KALLUM PICKERING** και **SALOMON FIEDLER***

Η Γερμανία εξαναγκάζεται σε χαλαρότερη δημοσιονομική πολιτική

Ο πόλεμος του Βλαντιμίρ Πούτιν εις βάρος της Ουκρανίας μετασχηματίζει την πολιτική της Ευρώπης, ανατρέποντας προηγούμενα θέματα-ταμπού. Η στροφή 180 μοιρών της Γερμανίας για την αύξηση των αμυντικών δαπανών, από το σχεδόν 1,4% του ΑΕΠ στο 2% και πλέον, όσο γρηγορότερα γίνεται, είναι η απόδειξη. Για να αποτρέψει την επιθετικότητα της Ρωσίας, να αποδεσμεύσει εαυτών από τις ενεργειακές προμήθειές της και να σπείρει τα πιο φτωχά νοικοκυριά, που έχουν δεχθεί το δραστικότερο πλήγμα από την άνοδο στις τιμές της θέρμανσης και του ηλεκτρικού ρεύματος, καθώς και στις τιμές των τροφίμων, η δημοσιονομική πολιτική της Γερμανίας θα καταστεί πιο γενναιοδωρή από το αναμενόμενο τα προσεχή έτη. Οι επιπλέον δημόσιες δαπάνες είναι ένας από τους λόγους που μας κάνει να προβλέπουμε αύξηση στο πραγματικό ΑΕΠ υπεράνω των τάσεων. Αλλά οι δαπάνες αυτές θα δεσμεύσουν επίσης πόρους, οι οποίοι θα μπορούσαν να έχουν χρησιμοποιηθεί για άλλους παραγωγικούς σκοπούς.

Η λήξη της περιόδου ειρήνης μετά τον Ψυχρό Πόλεμο θα μπορούσε, λοιπόν, να

Αμυντικές δαπάνες και στήριξη νοικοκυριών λόγω α-κριβών τροφίμων και ενέργειας αυξάνουν τις κρατικές δαπάνες.

οδηγήσει σε ελαφρώς χαμηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης, εκτός εάν οι δαπάνες οδηγούνταν σε καινοτομίες, τις οποίες θα μπορούσαν μετά οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να πωλήσουν σε όλο τον κόσμο και να κερδίσουν. Η πίεση στους πόρους θα επιτείνει και την πίεση του πληθωρισμού. Αυτό σημαίνει πως θα αποχαιρετίσουμε τους δημοσιονομικούς κανόνες; Δεν αναμένουμε πως κάποιοι εθνικοί ή ευρωπαϊκοί κανόνες θα παρεμποδίσουν τη διάθεση επιπλέον κονδυλίων. Υπό το σοκ του πολέμου, η Ε.Ε είναι πιθανόν να αναστείλει και πάλι τους δημοσιονομικούς κανόνες το 2023, όπως είχε πράξει και την περίοδο της πανδημίας 2020-2022. Η χρήση κονδυλίων εκτός των ορίων του εκάστοτε προϋπολογισμού στη Γερμανία

θέτει ένα παράδειγμα και για άλλες χώρες. Πέραν τούτου, εκτιμούμε πως θα υπάρξει μια ακόμα πιο ευέλικτη ερμηνεία των κανόνων.

Όπου τίθενται οι προδιαγραφές της Συνθήκης του Μάαστριχτ, ήτοι το ανώτατο όριο του 3% του ελλείμματος και το 60% του χρέους ως προς το ΑΕΠ, δεν θα γίνουν αλλαγές. Ενδεχομένως να δοθεί μεγαλύτερο περιθώριο χρόνου στις χώρες να επανέλθουν στο όριο του χρέους. Στο πλαίσιο της Ε.Ε. και της Ευρωζώνης, ο ESM στην κρίση του 2011-2012 και το Ταμείο Ανάκαμψης των 750 δισ. ευρώ στην πανδημία αποτελούν σημαντικά βήματα στο μοίρασμα των κινδύνων. Ο πόλεμος του Πούτιν δίνει μια κάλλιστη ευκαιρία η Ε.Ε. να συμπλέξει κοινό ταμείο άμυνας. Εντούτοις, δεν θα δοθεί έναυσμα για πλήρη δημοσιονομική ενοποίηση στην Ευρωζώνη. Αντιθέτως, θα ανακαταταγούν οι προτεραιότητες στο Ταμείο Ανάκαμψης, με έμφαση στις επενδύσεις για την ενέργεια.

* Οι κ. Holger Schmieding, Kallum Pickering και Salomon Fiedler είναι οικονομολόγοι της Berenberg Bank.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **TOM WESTBROOK** και **KEVIN YAO** / REUTERS

Οι αλλαγές στο διεθνές εμπόριο και ο ρόλος της Κίνας

Η στάση της Κίνας έναντι της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία τους προσεχείς μήνες πρόκειται να μετασχηματίσει τις παγκόσμιες ροές κεφαλαίων και το διεθνές εμπόριο και ίσως να κατατείνει στο να δημιουργηθούν νέες σφαίρες οικονομικής επιρροής, όπως παρατηρούν επενδυτές. Τον Φεβρουάριο λίγο πριν στείλει τις δυνάμεις του στην Ουκρανία, ο πρόεδρος Πούτιν και ο Κινέζος ομόλογός του Σι Τζινπίνγκ διεκήρυξαν στο Πεκίνο μία «άνευ ορίων συνεργασία», υποσχόμενοι κιόλας να συντονιστούν περισσότερο κατά της Δύσης. Η Κίνα δεν συντάχθηκε με τις χώρες της Δύσης στο να καταδικάσει τη Μόσχα για αυτό που η τελευταία αποκαλεί «εξωτερική στρατιωτική επέμβαση», ενώ την ίδια στιγμή ζητεί και από όλες τις πλευρές αυτοσυγκράτηση. Το σινορωσικό εμπόριο το 2021 είχε αύξηση κατά 35% στα 146,9 δισ. δολάρια. Και ίσως αυτή η τάση να ενδυναμωθεί δραστικά εξαιτίας των νέων κυρώσεων, οι οποίες απέκοψαν τη Ρωσία από τις δυτικές αγορές.

Η μετατόπιση των εμπορικών ροών παρατηρείται και επωάζεται, αφ' ης στιγμής προσάρτησε η Ρωσία την Κρι-

Η μετατόπιση των εμπορικών ροών παρατηρείται ήδη από το 2014, όταν η Ρωσία προσάρτησε την Κριμαία.

μαία το 2014, παρατηρεί ο Τομ Τζέιμς, διευθυντής της TradeFlow Capital Management, εταιρείας αμοιβαίων κεφαλαίων. «Ήδη η Ρωσία έχει αρχίσει να συναλλάσσεται σε γουάν με την Κίνα», προσθέτει, λέγοντας πως οι τράπεζες μπορούν να συναλλάσσονται μεταξύ τους εκτός του συστήματος SWIFT, από το οποίο αποκλείστηκε η Μόσχα, ενώ παράλληλα η Κίνα μπορεί να επωφεληθεί τα πλείστα μεν με κινδύνους δε. Το 25% και πλέον των κινεζικών εξαγωγών προς τη Ρωσία διεξάγονταν με γουάν το πρώτο εξάμηνο του 2021 εν συγκρίσει με το 2% το 2013, λόγω περιορισμού της εξάρτησης αμφοτέρων από το δολάριο. Ο «άγνωστος Χ» έχει να κάνει με τους δασμούς και τις κυρώσεις ή τις ποσο-

στώσεις, διευκρινίζει ο κ. Τζέιμς, αναφερόμενος στο πόσα ρωσικά προϊόντα οι άλλες χώρες θέλουν να εισαγάγουν.

Οι διεθνείς αγορές αναστατώνονται λόγω ανησυχιών πως ένα μέτοπο Ρωσίας - Κίνας θα προκαλούσε τα αντίμετρα των ΗΠΑ, ενώ από τη ρωσική εισβολή και μετά οι τιμές των κινεζικών μετοχών έχουν τη χειρίστη επίδοση. Και το εμπόριο της Κίνας με τη Ρωσία επεκτείνεται από εκείνο της πρώτης με τη Δύση. Τον Φεβρουάριο οι συναλλαγές με την Ε.Ε. ανήλθαν σε 137 δισ. δολ. και σε 123,3 δισ. δολ. με τις ΗΠΑ έναντι των 26,4 δισ. δολ. με τη Ρωσία. Απαντώντας σε ερώτημα του Ρόιτερς προς το Πεκίνο, για τους πιθανούς κινδύνους εάν βοηθήσει οικονομικά τη Μόσχα, το υπουργείο Εξωτερικών της Κίνας δήλωσε ότι θα συνεχιστοί κανονικά η οικονομική και εμπορική συνεργασία των δύο χωρών. Πάντως, οι πιέσεις στο παγκόσμιο εμπόριο λόγω πολέμου είναι αισθητές. Πάμπολλα αγαθά από τον γαϊνθρακα Ινδονησίας μέχρι τα όπια Αιγύπτου και τα φυτικά έλαια δεν είναι πλέον διαθέσιμα για εξαγωγές.

ΕΒΑ: Το AML βελτιώνεται αλλά δεν είναι πάντα αποτελεσματικό

Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές προκλήσεις, όπως ο εντοπισμός και η αξιολόγηση των κινδύνων

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας βελτιώνεται, αλλά δεν είναι πάντα αποτελεσματική ακόμη, διαπιστώνει η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΒΑ). Η ΕΒΑ δημοσίευσε την Τρίτη τα ευρήματα από την αξιολόγηση της για τις προσεγγίσεις των αρμόδιων αρχών για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML/CFT) για εποπτεία των τραπεζών. Όπως καταγράφεται στην 38ελιδη έκθεση που δημοσιεύτηκε την Τρίτη, από τότε που η ΕΒΑ ξεκίνησε τις αναθεωρήσεις το 2019 και ενίσχυσε την καθοδήγησή της για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, οι εθνικές εποπτικές αρχές άρχισαν να υιοθετούν ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις για να βελτιώσουν την εποπτεία τους για την καταπολέμηση. Η ΕΒΑ, όμως, διαπίστωσε ότι εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές προ-

Ολες οι αρμόδιες αρχές στο φετινό δείγμα είχαν εξουσίες να λάβουν μέτρα επιβολής ή να επιβάλουν διορθωτικά μέτρα σε τράπεζες που παραβίαζαν τις υποχρεώσεις τους για την καταπολέμηση του ξένου κεφαλαίου.

κλήσεις σε σημαντικούς τομείς, όπως ο εντοπισμός και η αξιολόγηση των κινδύνων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ML/TF).

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών λοιπόν σημειώνει πως διαπίστωσε ότι όλες οι αρμόδιες αρχές του δείγματος της ΕΒΑ είχαν αναλάβει σημαντική εργασία για την εφαρμογή μιας προσέγγισης βάσει κινδύνου για την καταπολέμηση του ξεπλύματος. Το εποπτικό προσωπικό για την καταπολέμηση του ξεπλύματος αναφέρει πως σε όλες τις αρμόδιες αρχές είχε καλή κατανόηση των διεθνών και κοινοτικών προτύπων καταπολέμησης του οικονομικού εγκλήματος. Πολλές αρμόδιες αρχές είχαν θέσει την αντιμετώπιση

Η ΕΒΑ δημοσίευσε την Τρίτη τα ευρήματα από την αξιολόγηση της για τις προσεγγίσεις των αρμόδιων αρχών για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων.

του ML/TF ρίσκου ως μία από τις βασικές προτεραιότητές τους, και σε πολλές περιπτώσεις βρίσκονταν σε εξέλιξη μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της προσέγγισής τους στην εποπτεία των τραπεζών για την καταπολέμηση του. Όπως αναφέρει η Αρχή, από τον τελευταίο γύρο αναθεωρήσεων, η εποπτική συνεργασία είχε γίνει σαφής εστίαση για όλες τις αρμόδιες αρχές στο φετινό δείγμα και όλες οι αρμόδιες αρχές είχαν αρχίσει να δημιουργούν μηχανισμούς ανταλλαγής πληροφοριών με άλλες αρμόδιες αρχές στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, όπως μνημόνια συμφωνίας και κολέγια AML.

Η ΕΒΑ υπογραμμίζει πως οι αρμόδιες αρχές συνέχισαν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις όσον αφορά την επιχειρησιακή εφαρμογή της προσέγγισης

με βάση τον κίνδυνο για την καταπολέμηση του ξεπλύματος. Ορισμένες από αυτές τις προκλήσεις ήταν μοναδικές για μεμονωμένες αρμόδιες αρχές και σχετιζόνταν, για παράδειγμα, με γεωγραφικούς παράγοντες όπως η έκθεση του κλάδου τους σε πελάτες από τρίτες χώρες υψηλότερου κινδύνου ML/TF, ή η έλλειψη επαρκών εξουσιών που εμπόδιζαν την ικανότητά τους να εκτελούν αποτελεσματικά τις λειτουργίες τους. «Ωστόσο, ορισμένες προκλήσεις ήταν κοινές για τις περισσότερες αρμόδιες αρχές στο φετινό δείγμα» σχολιάζει.

Κοινές προκλήσεις

Οι κοινές προκλήσεις περιλάμβαναν δυσκολίες που σχετίζονται με τον εντοπισμό και την αξιολόγηση των κιν-

δύνων ML/TF που συνδέονται με τον τραπεζικό τομέα και με μεμονωμένες τράπεζες του τομέα αυτού. Συχνόνας, δυσκολίες στη μετατροπή των αξιολογήσεων κινδύνου ML/TF σε εποπτικές στρατηγικές βάσει κινδύνου, στην αποτελεσματική χρήση των διαθέσιμων πόρων, συμπεριλαμβανομένων της ε-ξασφάλισης επαρκώς παρεμβατικής εποπτικής και εκτός έδρας εποπτείας και τη λήψη αναλογικών και επαρκώς αποτρεπτικών μέτρων επιβολής για τη διόρθωση αδυναμιών συμμόρφωσης με το AML/CFT. Η ομάδα επανεξέτασης διαπίστωσε επίσης ότι η συνεργασία με τις Financial Intelligence Units (FIU) δεν ήταν πάντα συστηματική και συνέχισε να είναι σε μεγάλο βαθμό αναποτελεσματική στα περισσότερα κράτη μέλη, αν και αρκετές αρμόδιες αρχές

είχαν αρχίσει να λαμβάνουν μέτρα για να το αντιμετωπίσουν.

Εξουσίες για sanctions

Η ΕΒΑ σημειώνει ότι όλες οι αρμόδιες αρχές στο φετινό δείγμα είχαν εξουσίες να λάβουν μέτρα επιβολής ή να επιβάλουν διορθωτικά μέτρα σε τράπεζες που παραβίαζαν τις υποχρεώσεις τους για την καταπολέμηση του ξένου κεφαλαίου. Στην πράξη, οι προσεγγίσεις τους για τον καθορισμό και την επιβολή κυρώσεων και άλλων μέτρων διέφεραν και η ομάδα αναθεώρησης διαπίστωσε ότι η ίδια παραβίαση από την ίδια τράπεζα ήταν πιθανό να προκαλέσει την επιβολή διαφορετικών κυρώσεων και μέτρων ή καθόλου κυρώσεις ή μέτρα, ανάλογα με ποια αρμόδια αρχή ήταν υπεύθυνη για τη λήψη μέτρων επιβολής.

Δεν ανακάμπτουν ούτε το '22 οι Μικρομεσαίοι

Αβεβαιότητα, χωρίς να προσμετρώνται οι επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία και οι κυρώσεις

Σε αδιέξοδο η ανάκαμψη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜμΕ) σύμφωνα με τα αποτελέσματα πανευρωπαϊκής έρευνας που διεξήγαγε η SMEunited και παρουσιάστηκαν στις 15 Μαρτίου στις Βρυξέλλες. Τα αποτελέσματα του 2ου εξαμήνου του 2021 υστερούν σημαντικά σε σχέση με τις προσδοκίες, ενώ επικρατεί αβεβαιότητα στις προβλέψεις για το 2022, οι οποίες να σημειωθεί πως έγιναν πριν από την κρίση στην Ουκρανία. Το επιχειρηματικό κλίμα των ΜμΕ βαθμολογείται με 75,2%, ελαφρά μειωμένο κατά 0,9% σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο.

Αισιόδοχοι το 29%

Όσον αφορά τα αποτελέσματα για την Κύπρο όπου την έρευνα διεξήγαγε το ΚΕΒΕ εκ μέρους της SMEunited,

Οι καλύτερες προβλέψεις προέρχονται από τον τομέα των υπηρεσιών, αλλά τονίζεται και πάλι ότι αυτές έγιναν πριν από το ξέσπασμα της ουκρανικής κρίσης.

μόνο το 29% των ΜμΕ παραμένουν γενικά αισιόδοξες για το 2022. Ειδικότερα και όσον αφορά τις πωλήσεις το 24%, την εργοδοτηση το 21%, τις επενδύσεις το 23%, τις παραγγελίες το 28%. Επίσης, το 68% αναμένει αύξηση των τιμών. Οι καλύτερες προβλέψεις προέρχονται από τον τομέα των υπηρεσιών, αλλά

Μόνο το 29% των ΜμΕ στην Κύπρο παραμένουν γενικά αισιόδοξες για το 2022.

τονίζεται και πάλι ότι αυτές έγιναν πριν από το ξέσπασμα της ουκρανικής κρίσης. Πράγματι, ήδη πριν από τον πόλεμο, οι προοπτικές έδειξαν υψηλό επίπεδο αβεβαιότητας σχετικά με τις μελλοντικές εξελίξεις της πανδημίας, τις πληθωριστικές πιέσεις και την πιθανή συνέχιση των προβλημάτων στην προσφορά και

την εφοδιαστική αλυσίδα.

Ενέργεια και Covid

Στα αποτελέσματα της έρευνας επισημαίνεται ότι οι αποθαρρυντικές οικονομικές συνθήκες, όπως η εξάπλωση των νέων μεταλλάξεων της νόσου Covid-19, οι τιμές της ενέργειας

και οι διαταραχές της αλυσίδας εφοδιασμού, είναι οι κύριοι λόγοι για την ασθενέστερη επιχειρηματική εμπιστοσύνη. Οι ΜμΕ στον τομέα των υπηρεσιών επηρεάστηκαν ιδιαίτερα από τους νέους περιορισμούς της νόσου COVID-19 το φθινόπωρο του 2021. Τα αποτελέσματα υστερούν πολύ σε σχέση

με τις προσδοκίες, ιδίως όσον αφορά τον κύκλο εργασιών και τις επενδύσεις. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι η έρευνα διεξήχθη πριν ξεκινήσει η εισβολή στην Ουκρανία, και η πραγματική κατάσταση για το τρέχον εξάμηνο μπορεί να είναι ακόμη πολύ χειρότερη από τις προσδοκίες που παρουσιάζονται.

Οι συστάσεις

Ως εκ τούτου, η SMEunited συστήνει η εθνική και ευρωπαϊκή πολιτική να επικεντρωθεί στην ελάφρυνση των κυρώσεων στις ΜμΕ και στη σταθεροποίηση των αγορών ενέργειας και προϊόντων, ώστε να μπορέσουν οι ΜμΕ να ξεπεράσουν την υψηλή αβεβαιότητα που προκάλεσε ο Ουκρανικός πόλεμος και η συνεχιζόμενη κρίση της νόσου COVID-19. Αυτό αποτελεί προϋπόθεση για επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στην τόνωση της πρόσβασης και της ψηφιακής μετάβασης.

Η SMEunited αποτελεί την Ένωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων της Ευρώπης με 65 μέλη οργανώσεις από περισσότερες από 30 ευρωπαϊκές χώρες. Η Ένωση εκπροσωπεί εθνικές διατομεακές ομοσπονδίες ΜμΕ, ευρωπαϊκές κλαδικές οργανώσεις ΜμΕ και συνδεδεμένα μέλη. Συνολικά, εκπροσωπεί περισσότερες από 22,5 εκατομμύρια επιχειρήσεις με περίπου 82 εκατομμύρια εργαζομένους σε ολόκληρη την Ευρώπη. Συγκαταλέγεται δε ανάμεσα στους κοινωνικούς εταίρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το ΚΕΒΕ είναι πλήρες μέλος της Ένωσης εκπροσωπώντας τις Κυπριακές μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Προκλήσεις από τουρισμό και πληθωρισμό

Ολοκληρώθηκαν τη Δευτέρα 21 Μαρτίου 2022, οι συναντήσεις με τα κλιμάκια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, που πραγματοποιήθηκαν, υπό μορφή τηλεδιασκέψεων, στο πλαίσιο του 12ου Προγράμματος της Εποπτείας της Κύπρου.

Σύμφωνα με ανακοίνωση του υπουργείου Οικονομικών, οι επιπτώσεις στην οικονομία από τη στρατιωτική εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και η επιβολή κυρώσεων από μέρους της Ε.Ε. σε Ρωσία και Λευκορωσία κυριάρχησαν στις συζητήσεις με τους εμπλεκόμενους φορείς. Τα κλιμάκια επισήμαναν πως η ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας κατά το 2021 υπήρξε αζιζομείωτη, παρά τις αρνητικές επιπτώσεις που επέφερε η κρίση της πανδημίας. Την ίδια στιγμή, σημείωσαν ότι σήμερα οι προοπτικές της οικονομίας περιβάλλονται από αβεβαιότητα ως αποτέλεσμα της γεωπολιτικής κρίσης που βρίσκεται σε εξέλιξη και συμφώνησαν με τις εκτιμήσεις της κυβέρνησης ότι η διάρκεια και η ένταση της κρίσης θα καθοριστούν και το μέγεθος των επιπτώσεων στην κυπριακή οικονομία.

Σε σχέση με τα κανάλια μετάδοσης των επιπτώσεων της εισβολής στην Ουκρανία στην κυπριακή οικονομία, οι εκτιμήσεις των κλιμακίων των θεσμών, σε γενικές γραμμές το υπουργείο ανέφερε πως συγκλίνουν με τις εκτιμήσεις του υπουργείου Οικονομικών. Οι επιπτώσεις αυτές εστιάζονται στον τομέα του τουρισμού, καθώς και στις πληθωριστικές τάσεις, λόγω των αυξήσεων στις τιμές της ενέργειας και των πρώτων υλών. Πρόσθετα, σε σχέση με τον χρηματοπιστωτικό τομέα, οι επιπτώσεις δεν φαίνεται να προκαλούν ιδιαίτερα ανησυχία στους ευρωπαϊκούς θεσμούς, λόγω της περιορισμένης έκθεσής του τομέα στη Ρωσία. Εντούτοις, η κύρια ανησυχία των κλιμακίων εστιάζεται στην αβεβαιότητα της εξέλιξης της γεωπολιτικής κρίσης στην Ουκρανία και των κυρώσεων που έχουν επιβληθεί από την Ε.Ε., τα οποία μπορούν να επιφέρουν αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία, με πιθανή την εμφάνιση νέων μη εξυμπεριωμένων δανείων.

Όσον αφορά τα δημοσιονομικά, στην ανακοίνωση υπογραμμίζεται ότι, τα κλιμάκια θεωρούν ότι στην παρούσα φάση οι αυτόματοι σταθεροποιητές θα συμβάλουν θετικά και ως εκ τούτου δεν θα απαιτηθεί επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, νοούμενου ότι η ουκρανική κρίση θα έχει περιορισμένη διάρκεια. Καταληκτικά, οι ευρωπαϊκοί θεσμοί διαβλέπουν θετικές προοπτικές ανάπτυξης μεσοπρόθεσμα, υποστηριζόμενη και από την αποτελεσματική αξιοποίηση και υλοποίηση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. «Ωστόσο, η διάρκεια και η ένταση της κρίσης θα καθοριστούν το μέγεθος των επιπτώσεων στην κυπριακή οικονομία» καταλήγει.

Η διάρκεια και η ένταση της κρίσης θα καθοριστούν το μέγεθος των επιπτώσεων στην κυπριακή οικονομία.

ΑΡΘΡΟ / Του ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΙΑΝ

Στημένο κόλπο

Πολλοί ανά το παγκόσμιο είχαν την άποψη ότι ο Βλαδίσλαβ Πούτιν ο μεγάλος ηγέτης. Αυτός που θα τους έσωζε, όταν θα ερχόταν η ώρα. Άλλωστε το έγγραφον οι «γέροντες» και το μετέδιδαν διάφοροι ακροδεξιοί κύκλοι, γιατί με αυτό το ψέμα κατάφεραν να έχουν οπαδούς. Δυστυχώς, αυτό το κακό δεν επικράτησε μόνο στην Ελλάδα αλλά αναπληρώθηκε σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, χρησιμοποιώντας κόμματα, μέσα μαζικής ενημέρωσης, αλλά και επιχειρηματίες που για τα χρήματα ήταν διατεθειμένοι να τα κάνουν όλα! Στην Κύπρο δε, φτάσαμε να έχουμε και ρωσικό κόμμα. Αρκετοί ήταν έτοιμοι να πουλήσουν τη χώρα τους και τις αξίες τους για τα εύκολα ρούβλια. Αυτό λοιπόν ξεκίνησε πριν από πολλά χρόνια όταν ρωσικοί και φιλορωσικοί κύκλοι έβαλαν επιμελώς το ΝΑΤΟ στο στόχαστρο, επιδιώκοντας επικοινωνιακά και το καταστήσουν επικίνδυνο. Επικίνδυνος όμως ποιος είναι; Αυτός που επιτίθεται ή αυτός που αμύνεται; Ποιοι είναι οι στόχοι της Ρωσίας; Προσπαθώ ακόμα να καταλάβω για ποιον λόγο είχε εμπλοκή στις δημοκρατικές εκλογικές διαδικασίες της Αμερικής και άλλων χωρών. Γιατί υποστήριξε ακροδεξιούς σε Γαλλία και Αμερική; Γιατί βοήθησε για να βγει η Αγγλία από την Ευρωπαϊκή Ένωση; Γιατί το αριστερό κόμμα στην Ελλάδα να έχει σχέση με Ρώσους επιχειρηματίες που ανοικτά παραδέχτηκαν ότι λειτουργήσαν ως «λαγοί» σε δημόσιο διαγωνισμό που αφορούσε τηλεοπτικές άδειες και τέλος ποια είναι η σχέση της Ρωσίας με την Εκκλησία και γιατί ξεδούτηκαν τόσα χρήματα για να χτιστούν ναοί από χρυσό κυριολεκτικά, σε Ελλάδα και Κύπρο; Στην Ουκρανία κτέρρευσε ο μύθος. Εκεί κατάλαβε όλος ο κόσμος το βρώμικο παιχνίδι που στήνεται τα τελευταία 20 χρόνια ενάντια στη δημοκρατία. Με τη στάση των Ουκρανών άνοιξαν τα μάτια του δυτικού κόσμου που μέχρι τότε παρέμεναν κλειστά χάρη στα κλεμμένα ρούβλια των ολιγαρχών οι οποίοι στην πλειοψηφία τους είναι υπάλληλοι του Πούτιν. Αυτό είναι ένα μάθημα για να μην ξαναπαθεί ο κόσμος μας τα ίδια, αλλά μέχρι τότε θα πρέπει να βρεθεί ένας τρόπος να ξεφορτωθούμε μια και καλή τον νεοχιτλερ.

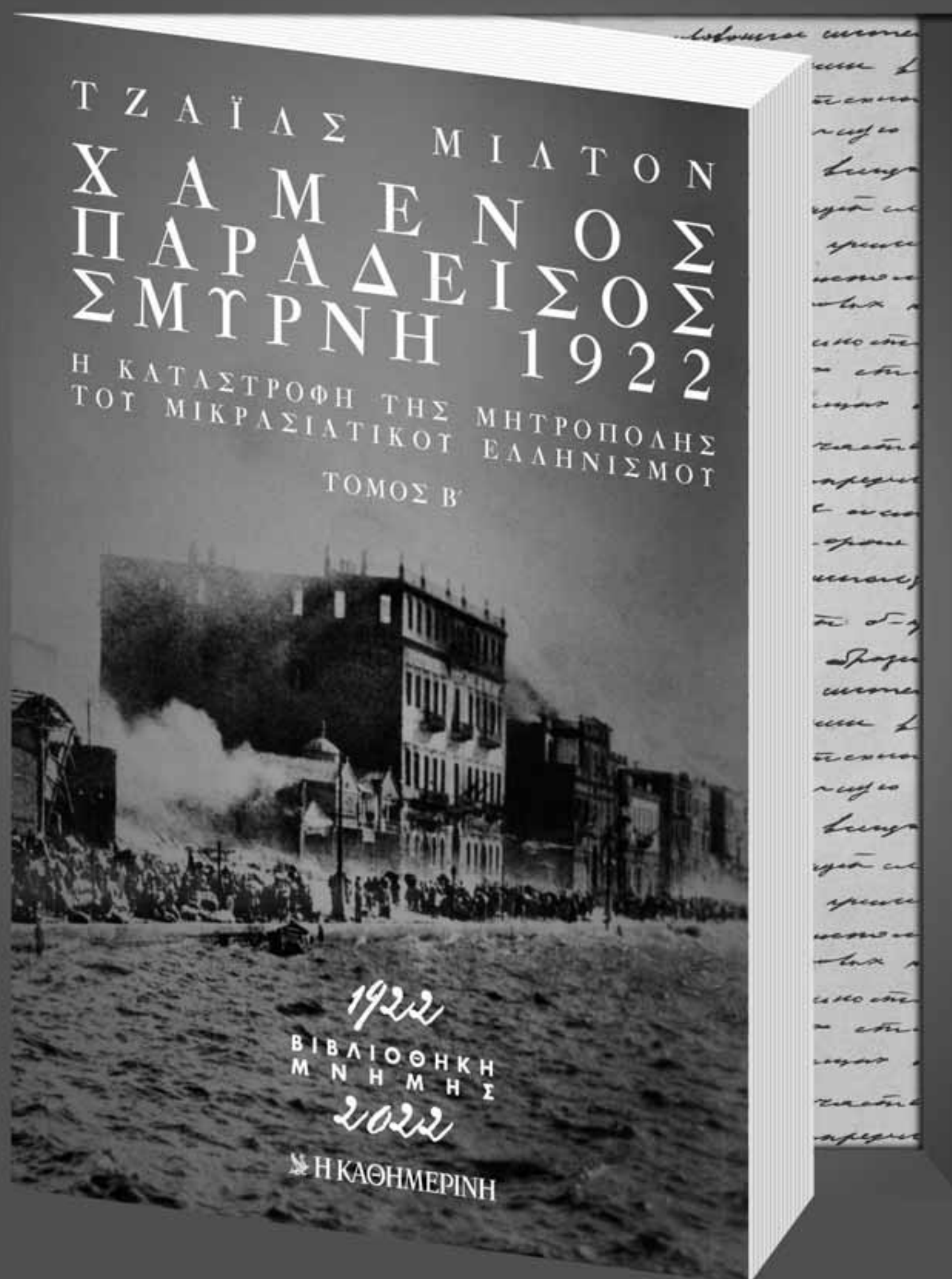
Ο κ. Γιάννης Γεωργιάδης είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επιχειρήσεων.

ΤΖΑΪΛΣ ΜΙΛΤΟΝ

ΧΑΜΕΝΟΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ

ΤΟΜΟΣ Β΄

Μια συλλεκτική έκδοση από
τη «ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΝΗΜΗΣ 1922 — 2022»
της «Καθημερινής»

ΚΤΡΙΑΚΗ 27/3

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Διχάζουν την Ε.Ε. τα μέτρα για φυσικό αέριο και ενέργεια

Διαφωνία για παρεμβάσεις σε αγορά χονδρικής και τιμές-Τι προτείνει η Κομισιόν

Αποκλιμακώνονται οι τιμές του φυσικού αερίου στην Ευρώπη, καθώς ο χειμώνας οδεύει προς το τέλος του και στο μεταξύ οι ροές ρωσικού φυσικού αερίου συνεχίζονται προς το παρόν σε ικανοποιητικά επίπεδα. Πάντως, στη Σύνοδο Κορυφής της 24ης και της 25ης Μαρτίου οι Ευρωπαίοι ηγέτες ενδέχεται να συμφωνήσουν στη λήψη άμεσων μέτρων προκειμένου να γεμίσουν τους ταμιευτήρες φυσικού αερίου και σε μέτρα έκτακτης ανάγκης που θα στηρίξουν τους καταναλωτές, ώστε να αντιμετωπίσουν τις υψηλές τιμές της ενέργειας. Δεν αναμένεται, όμως, να συμφωνήσουν σε παρεμβάσεις στην αγορά χονδρικής, καθώς επικρατεί διχογνωμία ως προς το ποια είναι τα ενδεχόμενα μέτρα για να ανακοινηθεί η άνοδος των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου. Τα προθεσμιακά συμβόλαια φυσικού αερίου υποχώρησαν προχθές κατά 5,2%, στα 99,54 ευρώ η μεγαβατώρα, στην αγορά του Αμστερνταμ, ενώ η Gazprom ανακοίνωσε ότι παραμένει σταθερή και σύμφωνα με τα αιτήματα των πελατών της η ροή φυσικού αερίου από τον αγωγό που διέρχεται μέσω Ουκρανίας. Οι εξαγωγές φυσικού αερίου της Ρωσίας προς την Ε.Ε. έχουν αυξηθεί από τα αουνήσιμα χαμηλά επίπεδα στα οποία βρίσκονταν στην αρχή του έτους, αλλά δεν υπάρχει καμία βεβαιότητα ως προς το πώς θα διαμορφωθούν οι ροές τον επόμενο μήνα. Από τα στοιχεία προκύπτει, άλλωστε, πως η Gazprom δεν δέσμευσε χωρητικότητας για την Απρίλιο για να μεταφέρει φυσικό αέριο στη Γερμανία μέσω του αγωγού Yamal. Η Κομισιόν

Το σημείο στο οποίο συμφωνούν όλα τα κράτη-μέλη είναι η ανάγκη να αναπληρώσουν τα αποθέματα ενέργειας και να κινηθούν συντονισμένα.

έχει παρουσιάσει τις προτάσεις της για να μειώσει η Ε.Ε. την ενεργειακή εξάρτησή της από τη Μόσχα κατά τα 2/3 μέσα στο τρέχον έτος, και οι κυβερνήσεις υφίστανται εντεινόμενες πιέσεις από καταναλωτές και επιχειρήσεις για λήψη μέτρων που θα περιορίσουν τον αντίκτυπο της ενεργειακής κρίσης.

Επικρατεί, όμως, διχογνωμία μεταξύ χωρών-μελών ως προς το πώς πρέπει να αντιμετωπισθεί η εκτόξευση των τιμών της ενέργειας, με τις χώρες του Νότου να πιέζουν για άμεση λήψη δράσης ώστε να αποσυνδεθούν οι τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας από εκείνες του φυσικού αερίου, και τα κράτη-μέλη του ευρωπαϊκού Βορρά να επιμένουν σε δημοσιονομικά συντετές πολιτικές. Σε συνομιλία που είχαν την Παρασκευή οι πρωθυπουργοί Ελλάδας, Κυριάκος Μητσοτάκης, Ιταλίας, Μάριο Ντράγκι, Ισπανίας, Πέδρο Σάντσεθ, και Πορτογαλίας, Αντόνιο Κόστα, συζήτησαν γύρω από ένα σχέδιο ενεργειακής ενίσχυσης της Ευρώπης, το οποίο, μεταξύ άλλων, θα προβλέπει και την επιβολή ορίου στις τιμές εισαγόμενου φυσικού αερίου. Στον αντίποδο, οι χώρες του ευρωπαϊκού Βορρά,

Οι χώρες του Νότου, ενόψει και της Συνόδου Κορυφής, πιέζουν για άμεση λήψη δράσης ώστε να αποσυνδεθούν οι τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας από εκείνες του φυσικού αερίου, ενώ τα κράτη-μέλη του ευρωπαϊκού Βορρά επιμένουν σε δημοσιονομικά συντετές πολιτικές. Σε συνομιλία που είχαν την Παρασκευή οι πρωθυπουργοί Ελλάδας, Ιταλίας, Ισπανίας και Πορτογαλίας συζήτησαν γύρω από ένα σχέδιο ενεργειακής ενίσχυσης της Ευρώπης, το οποίο, μεταξύ άλλων, θα προβλέπει και την επιβολή ορίου στις τιμές εισαγόμενου φυσικού αερίου. Εν τω μεταξύ, τα προθεσμιακά συμβόλαια φυσικού αερίου υποχώρησαν χθες κατά 5,2%, στα 99,54 ευρώ η μεγαβατώρα, στην αγορά του Αμστερνταμ, ενώ η Gazprom ανακοίνωσε ότι παραμένει σταθερή και σύμφωνα με τα αιτήματα των πελατών της η ροή φυσικού αερίου από τον αγωγό που διέρχεται μέσω Ουκρανίας.

Ολλανδία, Δανία, Γερμανία, Εσθονία και Φινλανδία, τάσσονται κατηγορηματικά εναντίον οποιασδήποτε παρέμβασης στην αγορά χονδρικής, όπως και εναντίον οποιοδήποτε ορίου στις τιμές. Δεδωμένου ότι για τη λήψη σχετικής απόφασης απαιτείται ομοφωνία, δεν αναμένεται να καταλήξουν σε συμφωνία. Τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. έχουν, άλλωστε, τόσο διαφορετικές πηγές ενέργειας, ώστε είναι πολύ δύσκολο να καταλήξουν σε κάποια κοινή απόφαση για την αντιμετώπιση της κατάστασης.

Σύμφωνα με διπλωματικές πηγές που μίλησαν στο Bloomberg σε καθεστώς ανωνυμίας, η Κομισιόν σχεδιάζει νέα δέσμη μέτρων έκτακτης ανάγκης που θα προτείνει στα κράτη-μέλη. Αυτά επικεντρώνονται στη στήριξη του εισοδήματος των οικονομικά ασθενέστερων καταναλωτών, όπως τα κοινόβια ή οι μερικούς επιδοτούμενοι λογαριασμοί της ηλεκτρικής ενέργειας και οι κρατικές ενισχύσεις στις χειμαζόμενες επιχειρήσεις. Οι ίδιες πηγές αναφέρουν πως ανάμεσα στα βραχυπρόθεσμα μέτρα έκτακτης ανάγκης που θα προτείνει η Κομισιόν είναι η μείωση των ειδικών φόρων κατανάλωσης και των συντελεστών του ΦΠΑ στα προϊόντα ενέργειας. Θα προτείνει επίσης τη θέσπιση ευρωπαϊκού φορέα που θα αγοράζει ηλεκτρική ενέργεια στην αγορά και στη συνέχεια θα την πουλάει στους καταναλωτές σε τιμές κάτω από τις τρέχουσες της αγοράς. Ο κύριος σκοπός στον οποίο θα προσκρούσει αυτή η ιδέα θα είναι η μεγάλη δημοσιονομική επιβάρυνση που συνεπάγεται. Μια άλλη ιδέα που θα προταθεί με σκοπό τον έλεγχο των τελικών τιμών της ενέργειας θα είναι ο καθορισμός μιας τιμής αναφοράς στην αγορά χονδρικής. Στην περίπτωση αυτή, οι εταιρείες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας θα επιδοτούνται για τη διαφορά ανάμεσα στο τρέχον κόστος του φυσικού αερίου, πετρελαίου ή άνθρακα και την

προκαθορισμένη τιμή αναφοράς. Εναλλακτικώς θα προταθεί να θεσπιστεί ανώτατο όριο στην τιμή χονδρικής στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Σύμφωνα πάντως με τις εκτιμήσεις της Κομισιόν, τα μέτρα αυτά αφενός συνεπάγονται μεγάλο κόστος και αφετέρου θα προκαλέσουν στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό και θα περιπλέξουν το διασυννοριακό εμπόριο. Η Κομισιόν αναμένεται, επίσης, να προτείνει ένα είδος πλαφόν πάνω από το οποίο θα φορολογούνται τα κέρδη ορισμένων ενεργειακών επιχειρήσεων που δεν εξαρτώνται από το φυσικό αέριο και επομένως θα επιβαρύνονται με πρόσθετο κόστος παραγωγής. Μια άλλη ιδέα που αναμένεται να προτείνει η Κομισιόν είναι η επιβολή ενός είδους προσωρινού προστίμου στα υπερβολικά κέρδη ορισμένων εταιρειών παραγωγής ενέργειας. Όπως η ίδια η Κομισιόν αναγνωρίζει, ένα τέτοιο μέτρο είναι εξαιρετικά επιρρεπές καθώς

μπορεί να προκαλέσει κύμα εναντίων των αγωγών, με τους κινδύνους που κάτι τέτοιο συνεπάγεται για την προσφορά ενέργειας. Ενόψει της Συνόδου Κορυφής, πάντως, η Κομισιόν έχει τονίσει στους εκπροσώπους των κρατών-μελών ότι δεν υπάρχουν μαγικές λύσεις και κάθε επιλογή έχει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

Εναλλακτικώς, ως μέσον για τη μείωση των τιμών του φυσικού αερίου η Κομισιόν θα προτείνει να διαπραγματευθεί για λογαριασμό της Ε.Ε. με επίδοξους προμηθευτές, ώστε να ασκήσει πίεση ως ο μεγαλύτερος εισαγωγέας φυσικού αερίου μέσω αγωγών. Το σημείο στο οποίο συμφωνούν όλα τα κράτη-μέλη είναι η ανάγκη να αναπληρώσουν τα αποθέματα ενέργειας και να κινηθούν συντονισμένα. Ως εκ τούτου θα υιοθετήσουν την υποχρέωση για άμεση πλήρωση των ταμιευτήρων και θα συνεργαστούν με την Κομισιόν.

BLOOMBERG

Ο πόλεμος στην Ουκρανία πλήττει την Τουρκία

Η ανησυχία που επικράτησε τις προηγούμενες ημέρες για το κατά πόσον θα καταβάλει η Ρωσία των τόκους που οφείλει για τα ομόλογά της ενδέχεται να επανέλθει άμεσα. Πέραν όμως του τι συνεπάγεται αυτό για τη Ρωσία, η ανησυχία αυτή έχει εξωθήσει τους επενδυτές να εξετάσουν ποια άλλη χώρα κινδυνεύει να μην αποπληρώσει τα χρέη της στο εγγύς μέλλον. Το αποτέλεσμα είναι να αυξάνεται έτσι το κόστος δανεισμού των άλλων αναδυόμενων αγορών στα υψηλότερα επίπεδα από εκείνα στα οποία εκτοξεύθηκε το 2020 εν μέσω της πανδημίας. Ανάμεσα στις χώρες που ανα-

Δύσκολα θα μπορέσει να αποφύγει μια κρίση στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών χωρίς να της χορηγηθεί εξωτερική βοήθεια.

μένεται να πληγεί ιδιαιτέρως από τον πόλεμο είναι η Τουρκία, καθώς συνήθως επωφελείται τα μέγιστα από τις δύο εμπλεκόμενες χώρες. Τόσο η Ρωσία όσο και η Ουκρανία αποτελούν

πηγή εσόδων για την Τουρκία είτε μέσω των τουριστών που την επισκέπτονται είτε μέσω των προϊόντων που εξάγει σε αυτές.

Από την αρχή του πολέμου τα ομόλογα της Τουρκίας έχουν σημειώσει τη μεγαλύτερη πτώση μεταξύ όλων των κρατικών ομολόγων αναδυόμενων αγορών. Παράλληλα, από την αρχή του έτους η τουρκική λίρα έχει σημειώσει πτώση 10%, υπερβαίνοντας την υποχώρηση που έχει σημειώσει το νόμισμα της εμπόλεμης Ουκρανίας. Παράλληλα τα συμβόλαια ασφάλιστος έναντι πτώχευσης του χρέους της Τουρκίας, τα γνωστά ως CDS, βρίσκονται

στα υψηλότερα επίπεδα που έχουν σημειώσει μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και τέλος το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών της Τουρκίας διευρύνεται συνέχεια και βρίσκεται στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων πέντε ετών. «Η Τουρκία θα πληγεί από τον πόλεμο στον μέγιστο βαθμό ανάμεσα στις τρίτες χώρες», σχολιάζει ο Τιμ Ασ, αναλυτής αναδυόμενων αγορών στην BlueBay Asset Management του Λονδίνου. Όπως διευκρινίζει ο ίδιος, «οι υψηλές τιμές της ενέργειας και των τροφίμων και η απώλεια εσόδων από τον τουρισμό θα επιδεινώσουν το ισοζύγιο τρεχουσών

συναλλαγών και τον πληθωρισμό πολύ περισσότερο και θα καταστήσουν αυτά τα μεγέθη μη βιώσιμα. Προεξοφλεί ως εκ τούτου πως «δύσκολα θα μπορέσει να αποφύγει η Τουρκία μια κρίση στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών φέτος, χωρίς να της χορηγηθεί εξωτερική βοήθεια».

Ανάλογους κινδύνους αντιμετωπίζουν και οι περισσότερες αναδυόμενες αγορές, καθώς τις εγκαταλείπουν οι ξένοι επενδυτές. Σύμφωνα με στοιχεία της Bank of America, οι εκροές από τίτλους αναδυόμενων αγορών έφτασαν στις 16 Μαρτίου τα 14,3 δισ. δολάρια.

BLOOMBERG

Από την αρχή του έτους η τουρκική λίρα καταγράφει πτώση 10%, υπερβαίνοντας την υποχώρηση που έχει σημειώσει το νόμισμα της εμπόλεμης Ουκρανίας.

Σε άνοδο οι τιμές του πετρελαίου, ανησυχία για ελλείψεις στην αγορά

Ενώ κινδυνεύει ένας μήνας από την αρχή του πολέμου στην Ουκρανία χωρίς να φαίνεται ελπίδα τερματισμού των εκρήκων πραξιών, οι Ευρωπαίοι ηγέτες ετοιμάζονται να εξετάσουν από κοινού με τον Αμερικανό πρόεδρο το ενδεχόμενο επιβολής σκληρότερων κυρώσεων κατά της Μόσχας, με ενδεχόμενο ακόμη και να προχωρήσουν σε εμπάργκο κατά του ρωσικού πετρελαίου, αν και έως τώρα έχουν επιδείξει απροθυμία για κάτι τέτοιο δεδομένης της ενεργειακής εξάρτησης της Ευρώπης από τη Ρωσία. Ετσι το πετρέλαιο σημειώνει νέα άνοδο τις τελευταίες τρεις ημέρες, ενώ έδωσε ώθηση στις τιμές το πλήγμα σε πετρελαιοϊκές εγκαταστάσεις και διυλιστήρια της Σαουδικής Αραβίας το Σαββατοκύριακο που οδήγησε σε προσωρινή διακοπή της παραγωγής. Έχουν, άλλωστε, προηγηθεί προειδοποιήσεις του ΟΠΕΚ για ενδεχόμενη ανεπάρκεια παραγωγής από το διεθνές καρτέλ, που επέτειναν την ανησυχία για το ενδεχόμενο ελλείψεως προσφοράς στην παγκόσμια αγορά.

Οι τιμές του «μαύρου χρυσού» επέστρεψαν σε ανησυχητικά υψηλά επίπεδα, με το αργό Δυτικού Τέξας να αγγίζει τα 110 δολάρια το βαρέλι και το Brent τα 114,15 δολάρια το βαρέλι, σημειώνοντας άνοδο 5% και 6,14% αντιστοίχως. Σύμφωνα με τον Τζέφρεϊ Χάλεϊ, αναλυτή της OANDA, «ακόμη κι αν ο πόλεμος τελειώσει αύριο, ο κόσμος θα αντιμετωπίσει ένα έλλειμμα στην παγκόσμια αγορά ενέργειας». Πηγές που μίλησαν στο Reuters ανέφεραν ότι τον Φεβρουάριο ο ΟΠΕΚ παρήγγειλε την παράδοση του πετρελαίου λιγότερο από τον στόχο που είχε θέσει, ενώ έως τώρα οι δύο χώρες-μέλη του που

Οι τιμές του «μαύρου χρυσού» επέστρεψαν σε ανησυχητικά υψηλά επίπεδα

έχουν δυνατότητα αύξησης της παραγωγής, η Σαουδική Αραβία και η Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, έχουν αντιταθεί στις πιέσεις για αύξηση της παραγωγής τους. Χθες πάντως η ναυαρχίδα του πετρελαιοκλάδου των Σαουδ, η Aramco, ανακοίνωσε ότι σχεδιάζει να αυξήσει τις επενδύσεις στην παραγωγή, καθώς τα κέρδη της διπλασιάστηκαν το περασμένο έτος. Όπως ανακοίνωσε, τα κέρδη της υπερδιπλασιάστηκαν στη διάρκεια του περασμένου έτους φθάνοντας στα 110 δισ. δολάρια από τα μόλις 49 δισ. δολάρια στα οποία είχαν περιοριστεί το 2020, όταν μέσω πανδημίας είχε μειωθεί δραματικά η παγκόσμια ζήτηση για πετρέλαιο.

BLOOMBERG, REUTERS, CNBC

Το βρετανικό ΑΕΠ ξεπέρασε τον Ιανουάριο τα προ πανδημίας επίπεδα

Η οικονομία του Ηνωμένου Βασιλείου ανέκαμψε γρήγορα σε προ πανδημίας επίπεδα τον Ιανουάριο, ξεπερνώντας την ύφεση που πυροδότησε τον προηγούμενο μήνα η παραγωγή «Ομικρον». Ειδικότερα, το βρετανικό ΑΕΠ σημείωσε αύξηση 0,8% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, ταχύτερα από ό,τι περιμεναν οι αναλυτές, μετά τη συρρίκνωση κατά 0,2% τον Δεκέμβριο, όπως δείχνουν τα επίσημα στοιχεία που δημοσιεύθηκαν την Παρασκευή. Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία δήλωσε ότι το ΑΕΠ ήταν 0,8% πάνω από το προ κορωνοϊού επίπεδο. Όλοι οι τομείς της οικονομίας σημείωσαν αύξηση, με τις υπη-

«Καμπανάκι» για οικονομική ασφυξία των νοικοκυριών μετά το εμπάργκο στα ρωσικά καύσιμα.

ρεσίες και τις κατασκευές να αναπτύσσονται έντονα. Τα στοιχεία ενδέχεται να ενθαρρύνουν την Τράπεζα της Αγγλίας να αυξήσει τα επιτόκια για τρίτη φορά την επόμενη εβδομάδα ώστε να ελέγξει τον πληθωρισμό, ο οποίος έχει εκτιναχθεί με τον ισχυρότερο ρυθμό των τελευταίων τριών δεκαετιών. Σύμφωνα με τους Financial Times, αναλυτές προειδοποιούν ότι ο πόλεμος στην Ουκρανία ενδέχεται να έχει αρνητική επίδραση στις προοπτικές ανάπτυξης της χώρας, καθώς τροφοδοτεί τον πληθωρισμό. Ετσι ροκανίζεται το εισόδημα των νοικοκυριών, ενώ νέες αναταραχές μπορεί να πληξουν την εφοδιαστική αλυσίδα.

Τα νέα στοιχεία για την ανάπτυξη ενδέχεται να ενθαρρύνουν την Τράπεζα της Αγγλίας να αυξήσει τα επιτόκια για τρίτη φορά.

Στο μεταξύ, ενώ η βρετανική κυβέρνηση αποφάσισε μέχρι το τέλος του 2022 την απεμπλοκή από τα ρωσικά καύσιμα, αναλυτές προειδοποιούν για οικονομική ασφυξία των νοικοκυριών. Όπως αναφέρει δημοσίευμα της Deutsche Welle, οι καταναλωτές ήδη έχουν έρθει αντιμέτωποι με αυξημένο κόστος ζωής εξαιτίας της πανδημίας. Το γτόμινο των αυξήσεων στις τιμές επιβεβαιώσε και η Ένωση των Βρετανικών Εταιρειών Ενέργειας (Energy UK), με τη διευθύντρια Έμα Πίντομπεκ να προειδοποιεί πως «είναι πολύ ανησυχητικοί καιροί και για τον κλάδο, αλλά και για τους καταναλωτές».

Χαρακτηριστικό είναι ότι παρά το χα-

μηλό ποσοστό εξάρτησης του Ηνωμένου Βασιλείου από τη ρωσική παραγωγή ενέργειας (μόλις στο 8%), η χώρα τον Μάρτιο του 2022 κατέγραψε αύξηση 142% στην τιμή χονδρικής του φυσικού αερίου, αντίστοιχη με αυτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (144%), η οποία έχει πολύ μεγαλύτερη εξάρτηση από τη ρωσική ενέργεια.

Στον απόηχο της πανδημίας είχε αποφοσιστεί η αύξηση του ανώτατου ορίου τιμής του φυσικού αερίου τον Απρίλιο. Μετά τις τελευταίες εξελίξεις, οι αναλυτές εκτιμούν πως η ανοδική πορεία θα συνεχιστεί, με το μέσο κόστος ενέργειας για ένα νοικοκυριό στο Ηνωμένο Βασίλειο να υπολογίζεται ότι θα αγγίξει τις 3.000 λίρες τον χρόνο. Σύμφωνα με την DW, αν και επιχειρήσεις και καταναλωτές δεν μπορούν άμεσα να αντιδράσουν σε αυτές τις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, Συντηρητικοί βουλευτές πάλι στην Βρετανία υπουργό Οικονομικών Ρισί Σούνακ να μειώσει τους φόρους, ώστε να αντισταθμίσει όσο γίνεται την κατάσταση και να στηρίξει τα νοικοκυριά. Άλλωστε και ο ίδιος, μετά την ανακοίνωση των νέων κυρώσεων προς τη Ρωσία, συμφώνησε ότι «τα πιο αδύναμα νοικοκυριά θα χτυπηθούν περισσότερο». Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (CEBR) παράλληλα εκτιμά πως οι κυρώσεις σε συνδυασμό με την αύξηση των τιμών του πετρελαίου θα περιορίσουν τον ρυθμό ανάπτυξης του Ηνωμένου Βασιλείου στο 1,9% από 4,2% που ήταν η αρχική πρόβλεψη. Μακροπρόθεσμα η βασική στρατηγική του Ηνωμένου Βασιλείου είναι να στραφεί σε ανανεώσιμες μορφές ενέργειας και στην αύξηση της εγχώριας παραγωγής, για να αποφύγει παρόμοιους κλυδωνισμούς στο μέλλον.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Οι συμφωνίες εξαγορών και συγχωνεύσεων

Της LAUREN SILVA LAUGHLIN / REUTERS

Τα δύο χρόνια μπορεί να μοιάζουν πολύς καιρός. Όταν οι πιο διακεκριμένοι τραπεζίτες και δικηγόροι της Γουόλ Στρίτ είχαν συναντηθεί τον Μάρτιο του 2020 στη Νέα Ορλεάνη, στο πλαίσιο του συνεδρίου του Ινστιτούτου Εταιρικού Δικαίου Τιοϋλαν, συνέπεσε να είναι μόλις μία εβδομάδα προ της επιβολής των μέτρων εγκλεισμού λόγω κορωνοϊού από τη μία άκρη των Ηνωμένων Πολιτειών έως την άλλη.

Οι τιμές των μετοχών καταρкулούσαν, αλλά αυτό το γεγονός δεν έκανε τους συμβούλους να

κινηθεί περισσότερες από σαράντα. Και για να μην αναφερθούμε στη σύρραξη στην Ουκρανία, η οποία, εκτός του ότι έβγαλε από τον εφθασμασμό τους πολλούς παίκτες, έχει οδηγήσει τις αγορές εμπορευμάτων σε μια περιδίνηση. Οι κυρώσεις της Δύσης εις βάρος της Ρωσίας έφεραν την τελευταία στα πρόθυρα της χρεοκοπίας λόγω αδυναμίας εξυπηρέτησης του διεθνούς χρέους της. Παρά ταύτα, τα στελέχη των τραπεζών και οι δικηγόροι είναι οι άνθρωποι εκείνοι οι οποίοι βλέπουν το ποτήρι μισογεμάτο. Κατά την περασμένη εβδομάδα, η Amazon.com ολοκλήρωσε τη συμφωνία εξαγοράς των κινηματογραφικών στούντιο MGM, ενώ η Discovery έκλεισε τη συγχώνευση της με τα περιουσιακά στοιχεία της WarnerMedia, ιδιοκτησίας AT&T. Και ορισμένα θησαυροφυλάκια ανοίγουν ακριβώς τη στιγμή που οι αποτιμήσεις των μετοχών υποχωρούν. Τα ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλια έχουν στα χέρια τους περισσότερα από 3,4 τρις. δολάρια, σύμφωνα με την Bain & Company, ενώ οι εταιρείες ειδικού σκοπού αναζητούν στόχους εξαγοράς, διαθέτοντας σε λογαριασμούς καταπιστευμάτων περί τα 190 δισ. δολάρια.

Το περιβάλλον, όπως καθορίζεται από τις ρυθμιστικές Αρχές, αποτελεί βασικό μέλημα όσων ασχολούνται με εξαγορές και συγχωνεύσεις, όπως φαίνεται από τις εισηγήσεις των συμμετεχόντων στο συνέδριο. Μεταξύ αυτών, ο πρώην εκτελών χρέη διευθυντής για εταιρικές χρηματοδοτήσεις στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ, Τζον Κόουτς. Ωστόσο, ακόμα και στην περίπτωση που οι ίδιοι οι όμιλοι παραγκωνιστούν, οι επενδυτικοί οίκοι τύπου Blackstone και Apollo Global Management θα εκμεταλλευθούν την ευκαιρία, ακριβώς όπως ενεργεί η Elliott Management, προωθώντας με εταιρούς τα συμφέροντά της. Παράδειγμα είναι η εταιρεία μέτρησης τηλεθέας Nielsen, η οποία έχει αξία της τάξεως των σχεδόν 14 δισ. δολαρίων. Είναι πιθανό ο φενητής ρυθμός εξαγορών και συγχωνύσεων που ακολούθηθηκε κατά την παρελθούσα διετία να επιβραδυνθεί. Ούτως ή άλλως, όμως, τα στελέχη της επενδυτικής τραπεζικής έχουν πάντα τον τρόπο τους, ακόμα κι αν υπάρχει πανώλη ή πόλεμος, να κρατούν τις μηχανές αναμμένες.

Είναι πιθανό ο φρενήρης ρυθμός που ακολούθηθηκε κατά την παρελθούσα διετία να επιβραδυνθεί.

σταματήσουν να απολαμβάνουν το γεύμα τους με γαρίδες, ενόσω οι ιδρυτές της επενδυτικής εταιρείας Centerview Partners, Μπλερ Εφρον, διακήρυττε τα οφέλη των εταιρειών ειδικού σκοπού. Έχοντας πλέον περάσει δύο χρόνια δραστηριότητας έκτοτε, το συνέδριο οργανώνεται και πάλι, και αυτή τη φορά στη σκιά του πολέμου. Υπάρχουν λόγοι απαισιοδοξίας. Ο δείκτης S&P 500 από τις αρχές της χρονιάς έχει απολέσει 10% της αξίας του, ενώ η εμπιστοσύνη των διευθυντών συμβούλων, βασικός μοχλός των συμφωνιών, έχει εξασθενήσει σημαντικά σε σχέση με τα υψηλά επίπεδα ρεκόρ του 2021, σύμφωνα με τα στοιχεία του The Conference Board. Οι αρμόδιες Αρχές των ΗΠΑ που παρακολουθούν τις συγχωνεύσεις αναζητούν λόγους να εμποδίσουν επικεραιτικές κινήσεις. Και τουλάχιστον μία κινητήρια δύναμη των τελευταίων έχει πατήσει φρένο. Τον Φεβρουάριο μόνον εννέα εταιρείες ειδικού σκοπού έκαναν εξαγορές, όταν πέρυσι τον ίδιο μήνα είχαν

Σε δοκιμασία οι σινορωσικές οικονομικές σχέσεις λόγω πολέμου

Οι συμφωνίες με τη Μόσχα και οι εμπορικοί δεσμοί της Κίνας με τη Δύση

Φιλία «χωρίς όρια» υποσχέθηκαν Κίνα και Ρωσία πριν από την έναρξη των Χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων του Πεκίνου και τη σφράγισαν με μια σειρά νέων συμφωνιών που προβλέπουν την προμήθεια ρωσικών υδρογονανθράκων και σιτηρών στη δεύτερη οικονομία στον κόσμο. Ο πόλεμος περιπλέκει, όμως, τα πράγματα για τη Ρωσία, καθώς οι κυρώσεις που της επέβαλε η Δύση ανάγκασαν τις τράπεζες να διακόψουν τη χρηματοδότηση των εξαγωγών της. Παράλληλα, οι συγκρούσεις πολλαπλασίασαν τα προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα και το Πεκίνο έσπευσε να εκφράσει την ανησυχία του τονίζοντας πως δεν θέλει να υποστεί κυρώσεις και ότι δεν αποτελεί μέρος της κρίσης στην Ουκρανία.

Το σημαντικότερο διακύβευμα τόσο για τη Ρωσία όσο και για την Κίνα αφορά, βέβαια, την ενέργεια, με την ενεργοβόρο Κίνα να θέτει συνεχώς φιλόδοξους στόχους ανάπτυξης που προϋποθέτουν όλο και περισσότερες εισαγωγές άνθρακα και φυσικού αερίου για την ηλεκτροδότηση των εγκαταστάσεων της και τη θέρμανση των νοικοκυριών. Η Ρωσία είναι ο δεύτερος προμηθευτής της Κίνας σε πετρέλαιο μετά τη Σαουδική Αραβία και το πετρέλαιο είναι η κυριότερη από τις εισαγωγές της Κίνας από τη Ρωσία. Σύμφωνα με στοιχεία του 2020, οι εισαγωγές της Κίνας σε πετρέλαιο και παράγωγα πετρελαίου από τη Ρωσία έφθασαν στα 27 δισ. δολάρια. Μπροστά σε αυτές τις διμερείς συναλλαγές ωχριούν όλες οι άλλες εισαγωγές της Κίνας από τη Ρωσία,

Οι πλούσιες χώρες του G7 απορροφούν πάνω από το 1/3 των κινεζικών εξαγωγών, ενώ μόλις 1% με 2% κατευθύνεται στη Ρωσία.

που αφορούν κυρίως χαλκό, ξυλεία, υγροποιημένο φυσικό αέριο (LNG), άνθρακα, μέταλλα και σιδηρομετάλλευμα. Οι κυρώσεις, όμως, που επέβαλαν οι ΗΠΑ στις ρωσικές τράπεζες τούς απαγορεύουν μεταξύ άλλων να διενεργούν εντολές σε δολάρια, εμποδίζοντας έτσι την Κίνα να πληρώσει για να εισαγάγει ρωσικό πετρέλαιο.

Η Ρωσία είναι, άλλωστε, ο δεύτερος προμηθευτής της Κίνας σε άνθρακα μετά την Ινδονησία, ενώ έχουν αυξηθεί σημαντικά και οι ροές ρωσικού φυσικού αερίου προς την Κίνα από το 2019, οπότε και ολοκληρώθηκε αγωγός που συνδέει τη Σιβηρία με τη δεύτερη οικονομία του κόσμου. Μετά την εισβολή, οι κινεζικές βιομηχανίες, όπως και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που χρηματοδοτούν τις συναλλαγές, έχουν διακόψει τις φορτώσεις άνθρακα, πετρελαίου

Η Ρωσία είναι ο δεύτερος προμηθευτής της Κίνας σε πετρέλαιο μετά τη Σαουδική Αραβία και το πετρέλαιο είναι η κυριότερη από τις εισαγωγές της Κίνας από τη Ρωσία. Σύμφωνα με στοιχεία του 2020, οι εισαγωγές της Κίνας σε πετρέλαιο και παράγωγα πετρελαίου από τη Ρωσία έφθασαν στα 27 δισ. δολάρια. Οι κυρώσεις, όμως, που επέβαλαν οι ΗΠΑ στις ρωσικές τράπεζες τούς απαγορεύουν μεταξύ άλλων να διενεργούν εντολές σε δολάρια, εμποδίζοντας έτσι την Κίνα να πληρώσει για να εισαγάγει ρωσικό πετρέλαιο.

και LNG. Είναι σαφές ότι αιτία είναι η ανησυχία για το πού οδεύει αυτή η αντιπαράθεση ανάμεσα στη Ρωσία και τη Δύση και πού θα καταλήξει το ενιαίο μέτωπο κατά της Μόσχας.

Παράλληλα, όμως, βρίσκεται σε εξέλιξη η κατασκευή ακόμη ενός αγωγού φυσικού αερίου που θα συνδέει τις δύο χώρες και σύμφωνα με τη Wood Mackenzie οι επενδύσεις της Κίνας στον τομέα των υδρογονανθράκων του ενεργειακού πλούσιου γειτονιάς της ανέρχονται στα 24 δισ. δολάρια. Ανάμεσά τους και κάποια σχέδια στον αγωγό Yamal, όπως και στις εξορύξεις LNG στη ρωσική πλευρά της Αρκτικής.

Στο μεταξύ, η Κίνα έχει κάθε λόγο να περιφρουρήσει τις εμπορικές της σχέσεις με τη Δύση. Οι εξαγωγές της Κίνας στη Ρωσία παραμένουν πενιχρές παρά τη σύσφιξη των

μεταξύ τους οικονομικών σχέσεων μετά την προσάρτηση της Κριμαίας και τις κυρώσεις που ακολούθησαν. Σήμερα δεν αντιστοιχεί πάνω από το 1% με 2% του συνόλου των κινεζικών εξαγωγών. Η Κίνα εξαγεί μεν κινητά τηλέφωνα, ηλεκτρονικά είδη, υπολογιστές, ρούχα, παιχνίδια και παπούτσια στη Ρωσία, αλλά οι εξαγωγές της στις δυτικές οικονομίες είναι πολλαπλάσιες. Σύμφωνα με στοιχεία των Ηνωμένων Εθνών, το 2020 οι εξαγωγές κινεζικών κινητών στης ΗΠΑ έφθασαν σε αξία στα 32,4 δισ. δολάρια. Τα τελευταία 20 χρόνια, στη διάρκεια των οποίων γνώρισε πρωτοφανή ανάπτυξη και έφτασε στα 16 τρις. δολάρια, η κινεζική οικονομία μείωσε κάπως την εξάρτησή της από το εμπόριο.

Το εμπόριο εξακολουθεί, όμως, να είναι σημαντικό για την Κίνα, καθώς αντιπρο-

σωπεί περίπου το 35% του κινεζικού ΑΕΠ, όταν των ΗΠΑ δεν υπερβαίνει το 23%. Και στο μεταξύ οι πλούσιες χώρες του G7 που έχουν συμπάξει μέτωπο κατά της Ρωσίας απορροφούν πάνω από το 1/3 των κινεζικών εξαγωγών. Σε ό,τι αφορά ειδικότερα τις αγορές της Ε.Ε., τα στοιχεία του πρώτου διμήνου του έτους φέρουν τις κινεζικές εξαγωγές να έχουν αυξηθεί κατά 24%.

Εξάλλου, τα τελευταία χρόνια η Κίνα έχει στραφεί σε άλλους προμηθευτές για ορισμένα μέταλλα μειώνοντας την εξάρτησή της από τη Ρωσία. Η Ινδονησία, για παράδειγμα, αποτελεί σήμερα τον σημαντικότερο προμηθευτή της Κίνας σε νικέλιο. Παράλληλα, η Κίνα αναπτύσσει τη βιομηχανία κυπρίων και εισάγει έτσι σιδηρομετάλλευμα άμεσα από χώρες της Νότιας Αμερικής.

Bloomberg, Reuters

Η Intel επενδύει 80 δισ. ευρώ στην Ευρώπη για παραγωγή τσιπ

Θα κατασκευάσει 2 εργοστάσια στη Γερμανία και μονάδες σε ακόμη 3 χώρες

Μεγάλες επενδύσεις σχεδιάζει ο αμερικανικός κολοσσός υψηλής τεχνολογίας Intel στην Ευρώπη, οι οποίες ανέρχονται σε 88 δισ. δολάρια (80 δισ. ευρώ) και θα κατανεμηθούν σε τέσσερις χώρες, εκ των οποίων η περισσότερο κερδοσχημένη είναι η Γερμανία με δύο εργοστάσια κατασκευής ημιαγωγών. Στόχος του μεγαλεπήβολου σχεδίου της είναι να μπορέσει να ανταποκριθεί στην τερράστια ζήτηση ημιαγωγών (τσιπ), η οποία βαίνει διογκούμενη, διότι τα εν λόγω εξαρτήματα χρησιμοποιούνται σχεδόν στα πάντα, από τα έξυπνα κιν-

Στη Γερμανία, η Intel θα κατασκευάσει δύο μονάδες στο Μαγδεμβούργο, δημιουργώντας 3.000 μόνιμες θέσεις εργασίας και δεκάδες χιλιάδες άλλες σε προμηθευτές και συνεργούς.

Γαλλία θα ανεγείρει κέντρο σχεδιασμού και έρευνας και στην Ιταλία μονάδα συσκευασίας και συναρμολόγησης. Αρχικά η Intel θα επενδύσει 33 δισ. ευρώ, εκ των οποίων τα 17 δισ. ευρώ θα δοθούν στις υπό σχεδιασμό εγκαταστάσεις της Γερμανίας. Εκεί ένας από τους βασικούς πελάτες θα είναι προφανώς οι όμιλοι αυτοκινητοβιομηχανίας για ημιαγωγούς προηγμένης τεχνολογίας και ελάχιστου μεγέθους μεταξύ άλλων.

Αλλούτε, το πόσο οξύ είναι το ζήτημα αποτυπώνεται στις ανακοινώσεις της γερμανικής αυτοκινητοβιομηχανίας

Volkswagen, η οποία στις αρχές της εβδομάδας ανέφερε ότι το 2021 είχε διαθέσει στην αγορά 2 εκατομμύρια αυτοκίνητα λιγότερα από όσα είχε αρχικά σχεδιάσει ακριβώς εξαιτίας της ανεπάρκειας σε τσιπ.

Η κίνηση της Intel απαντά στο σχέδιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που ανακοινώθηκε τον Φεβρουάριο και αφορούσε κίνητρα για την κατασκευή ημιαγωγών στην Ε.Ε. και την προσέλκυση επιπλέον επενδύσεων 17 δισ. δολαρίων από ιδιώτες, καθώς και νέα συναφή νομοθεσία ώστε να αρβλυνθούν οι κανόνες κρατικών επιδοτήσεων για την αν-

γερση εργοστασίων που παράγουν ημιαγωγούς. Ο αναλυτής της Bernstein Research, Στέισι Ράγκσον, είναι πεπεισμένος πως η Intel μπορεί να παρακινήσει τις Αρχές και να εκταμιεύσουν επενδύσεις, προκειμένου να καλυφθεί η ζήτηση για τσιπ. «Το στρατηγικό της όπλο είναι η παραγωγική της ικανότητα, ενώ μπορεί να περιοδεύει κιόλας σε όλο τον κόσμο, να ζητεί επενδύσεις και αυτή είναι η ωστή στιγμή να το πράξει», τονίζει.

Αν και η Γερμανία είναι η περισσότερο κερδοσχημένη μεταξύ των τεσσάρων χωρών, όπου θα επενδύσει η Intel, ο διευθύνων σύμβουλος της Πατ Γκέλσιντζερ αρνήθηκε να μιλήσει για το ύψος της κρατικής βοήθειας που θα λάβει από το Βερολίνο. Θα κατασκευαστούν δύο μονάδες στο Μαγδεμβούργο, δημιουργώντας 7.000 θέσεις εργασίας για την ανέγερσή τους, 3.000 μόνιμες θέσεις στην εταιρεία και δεκάδες χιλιάδες άλλες σε προμηθευτές και συνεργούς. Στο υπάρχουν ιρλανδικό εργοστάσιο θα δοθούν 12 δισ. ευρώ, ενώ στην Ιταλία συζητείται η κατασκευή μονάδας συναρμολόγησης τσιπ και συσκευασίας με πιθανή επένδυση έως 4,5 δισ. ευρώ. Το νέο ερευνητικό κέντρο της Intel στη Γαλλία θα απασχολεί 1.000 άτομα υψηλής εξειδίκευσης. Τέλος, τα εναπομείναντα κεφάλαια από τα 80 δισ. ευρώ των θρηστικτών ευρωπαϊκών επενδύσεων της Intel τα επόμενα δέκα χρόνια θα δοθούν για την ολοκλήρωση των εγκαταστάσεων του Μαγδεμβούργου και την περαιτέρω ανάπτυξη εκείνων σε Γαλλία και Ιταλία.

REUTERS

Βαρύ το τίμημα στις αερομεταφορές λόγω των κυρώσεων

Το μέγεθος της Ρωσίας και η ενσωμάτωσή της στον παγκόσμιο κλάδο των αερομεταφορών, η οποία επιτεύχθηκε μετά τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου, σημαίνουν ότι οι κυρώσεις λόγω της εισβολής στην Ουκρανία επιφέρουν συνέπειες πολύ δεινότερες από εκείνες στις περιπτώσεις Ιράν και Βόρειας Κορέας. Οι αεροναυπηγικές εταιρείες, όσες μισθώνουν αεροσκάφη, εκείνες οι οποίες παρέχουν ασφάλιση και υπηρεσίες συντήρησης σε ρωσικές εταιρείες, όπως οι Aeroflot, S7 Airlines και AirBridgeCargo, συγκαταλέγονται σε αυτές που πλήττονται σφόδρα. Εν τω μεταξύ και οι ξένοι αερομεταφορείς δέχονται χτυπήματα, διότι λόγω των κυρώσεων υποχρεώνονται να κάνουν παρακάμψεις και να επωμίζονται υψηλότερο κόστος, το οποίο ήδη διογκωνόταν λόγω καυσίμων. Η συνθήκη αυτή θα οδηγήσει σε ακριβότερους ναύλους μεταφοράς ειδών και σε ακριβότερα εισιτήρια.

Μισθωσι

Οι ρωσικές αεροπορικές εταιρείες εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την παγκόσμια βιομηχανία μίσθωσης αεροσκαφών, ώστε να εκσυγχρονίσουν τους στόλους τους με τα τελευταία Airbus και Boeing. Διαθέτουν συνολικά σε χρήση περί τα 980 επιβατικά τζέτ, εκ των οποίων τα 777 έχουν μισθωθεί, όπως αναφέρει η εταιρεία ανάλυσης δεδομένων Cirium. Από τα 777, τα 515, με αξία που υπολογίζεται στα σχεδόν 10 δισ. δολάρια, ενοικιάστηκαν από ξένες εταιρείες τύπου AerCap και Air Lease. Από πλευράς της η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δώσει περιθώριο στις εταιρείες μίσθωσης έως τις 28 τρέχοντες να ολοκληρώσουν τα συμβολαία τους με τη Ρωσία. Αλλά το να παραλάβουν τα αεροσκάφη τους θα αποβεί δύσκολο, διότι υπάρχουν οι απαγορεύσεις στον εναέριο χώρο, πιθανά προβλήματα στη μεταφορά χρημάτων μέσω

Οι αεροπορικές της Ρωσίας έχουν παραγγείλει 62 Airbus και Boeing, των οποίων η παραλαβή απαγορεύθηκε.

του συστήματος SWIFT και φόβοι ότι η ρωσική κυβέρνηση μπορεί να εθνικοποιήσει τον στόλο για να διατηρήσει τη χωρητικότητα για τις ανάγκες των εσωτερικών πτήσεων. Εν τω μεταξύ, πηγές του κλάδου ασφαλείων επισημαίνουν πως είναι ασαφές εάν οι μισθωτές σε περίπτωση αδυναμίας να ανακτήσουν τα αεροπλάνα τους θα καλυφθούν από τις δικές τους ασφάλειες. Πέραν τούτων, οι αεροπορικές της Ρωσίας έχουν παραγγείλει 62 Airbus και Boeing, των οποίων η παραλαβή απαγορεύθηκε. Σε ανάλογες απαγορεύσεις υπόκεινται και οι εταιρείες κατασκευής εξαρτημάτων και παροχής υπηρεσιών συντήρησης και επισκευών για τον υφιστάμενο στόλο. Η γερμανική Lufthansa Technik έπαυσε να εξυπηρετεί πελάτες στη Ρωσία, όπερ σημαίνει πως δεν καλύπτει εκατοντάδες αεροπλάνα σε επίπεδο επισκευών. Τέλος, οι ξένοι αερομεταφορείς πλήττονται από την ολόενα και υψηλότερη τιμή του πετρελαίου, συνθήκη η οποία επιδεινώνεται περαιτέρω λόγω παρακάμψεων για να αποφευχθεί ο εναέριος χώρος της Ρωσίας, με τις επιπλέον ώρες πτήσης να φθάνουν έως και τις 3,5, ειδικά σε δρομολόγια μεταξύ Ευρώπης και Ιαπωνίας, Ν. Κορέας και Κίνας.

Παρέμβαση G7

Σε κοινό ανακοινωθέν, οι υπουργοί των χωρών του G7 κάλεσαν «όλες τις χώρες να διατηρήσουν ανοικτές τις αγορές των τροφίμων και των αγροτικών προϊόντων και να αντισταθούν σε οποιαδήποτε αδικαιολόγητα μέτρα απαγόρευσης εξαγωγών». Προειδοποίησαν επίσης πως το G7 «δεν θα ανεχτεί τεχνητά αυξημένες τιμές, που θα περιορίσουν τη διαθεσιμότητα τροφίμων και αγροτικών προϊόντων».

«Καμπανάκι» FAO

Εφιστώντας την προσοχή των κυβερνήσεων στις επιπτώσεις των μέτρων που λαμβάνουν για να διασφαλίσουν επάρκεια τροφίμων, ο επικεφαλής των οικονομολόγων της FAO, Μάξιμο Τορέρο, τόνισε πως «όσα κάνουν τώρα οι χώρες επιδεινώνουν το πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε ήδη με τις τιμές των τροφίμων, και ο πόλεμος ενδέχεται να μας οδηγήσει σε μια παγκόσμια διατροφική κρίση».

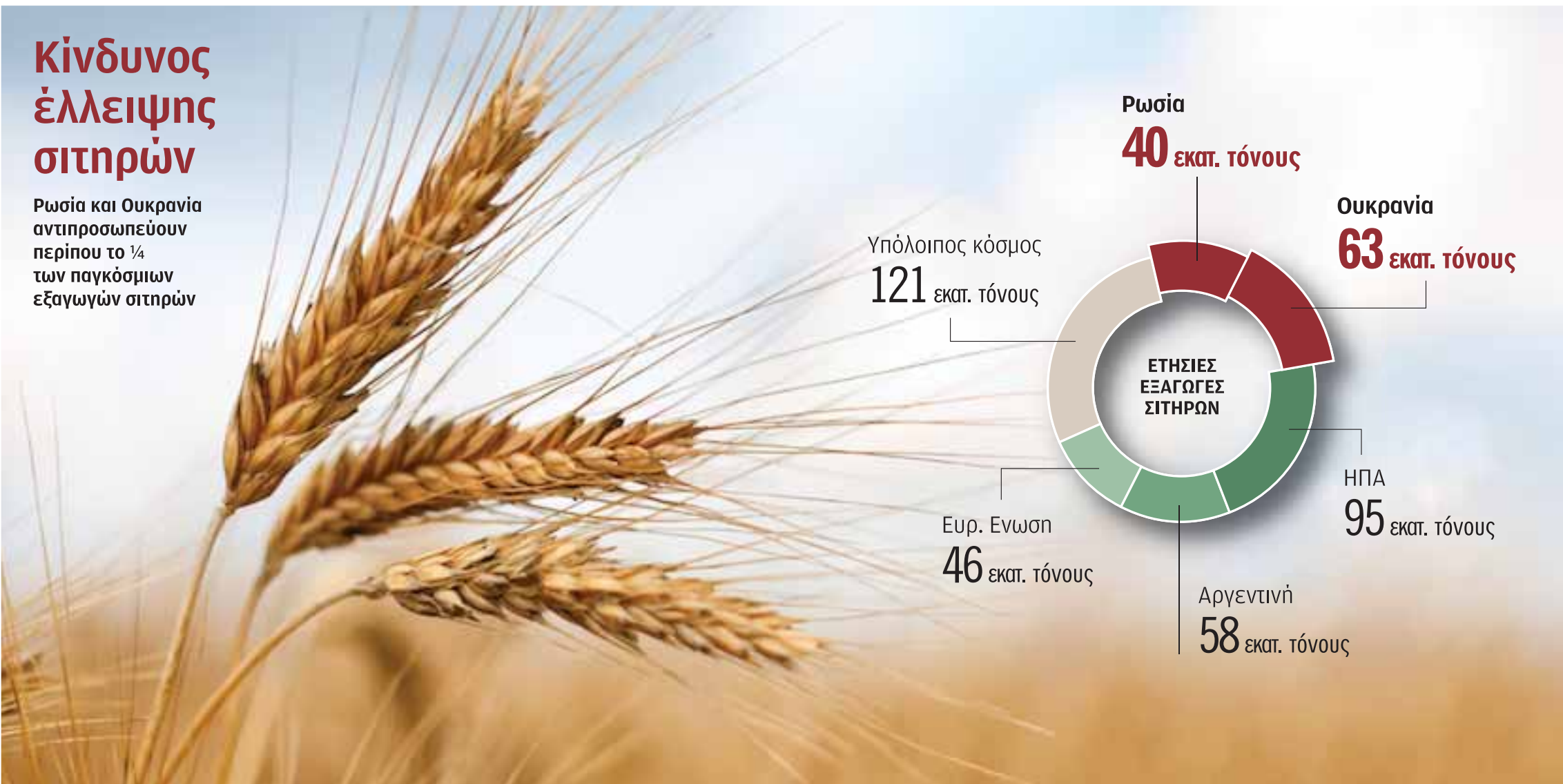

Επιπτώσεις

Οχι απλώς ως επικριτής του Ρώσου προέδρου αλλά με την ιδιότητα του βιομηχάνου παραγωγής λιπασμάτων και άνθρακα, ο Ρώσος Αντρέι Μελνίκο προειδοποίησε πως, αν δεν σταματήσει ο πόλεμος, οι τιμές των λιπασμάτων και των φυτοφαρμάκων εκτοξεύονται με τέτοια ταχύτητα, ώστε οι αγρότες δεν μπορούν να τα αγοράσουν και θα υπάρξει έλλειψη τροφίμων.

Κίνδυνος έλλειψης σιτηρών

Ρωσία και Ουκρανία αντιπροσωπεύουν περίπου το 1/4 των παγκόσμιων εξαγωγών σιτηρών

ΠΗΓΗ: Διεθνές Συμβούλιο Σιτηρών, εκτιμήσεις της περιόδου 2021-2022

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Σήμα κινδύνου για ελλείψεις τροφίμων

Διεθνείς οργανισμοί και επιχειρήσεις προειδοποιούν για διατροφική κρίση λόγω του πολέμου στην Ουκρανία

Της **ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ**

Ακόμη και ο όλεθρος του πολέμου μπορεί να είναι λιγότερο ή περισσότερο ισοπεδωτικός, λιγότερο ή περισσότερο μοιραίος αναλόγως με τη συγκυρία, και στην προκειμένη περίπτωση εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς πως δεν μπορούσε να έρθει σε χειρότερη στιγμή. Η Ρωσία εισέβαλε στην Ουκρανία ενώ είχαν ήδη ενσκήψει δεινά απειλητικά τόσο για τις οικονομίες όσο και για την επιβίωση της ανθρωπότητας και είναι σαφές ότι προσθέτει μία ακόμα μεζούρα απειλή. Σε έναν πλανήτη έτοιμο να γονατίσει από την κλιματική αλλαγή και με τους ιθύνοντες ανά τον κόσμο να την αντιμετωπίζουν κατόπιν εορτής, με μια παγκόσμια γεωργία πληγείσα από ξηρασίες, πλημύρες, παγετούς και πυρκαγιές και με την πανδημία

να έχει φράξει τις οδούς της διανομής των αγαθών, το χειρότερο που μπορούσε να συμβεί ήταν να αποκλειστούν οι εξαγωγές βασικών ειδών διατροφής από τους δύο μεγαλύτερους σιτοβολώνες της Ευρώπης, τη Ρωσία και την Ουκρανία.

Οι προειδοποιήσεις για τον κίνδυνο διατροφικής κρίσης είχαν προηγηθεί της εισβολής, αλλά τις τελευταίες τρεις εβδομάδες πυκνώνουν διαρκώς και έρχονται από κάθε πλευρά. Από διεθνείς οργανισμούς μέχρι επιχειρήσεις και Ρώσους βιομηχάνους, το σήμα κινδύνου είναι το ίδιο: όχι μόνον θα πληγεί η παγκόσμια οικονομία, όχι μόνον θα φτάσουν σε απαγορευτικά επίπεδα οι τιμές των τροφίμων αλλά ο πλανήτης ολόκληρος θα αντιμετωπίσει ελλείψεις τροφίμων. Αιτία θα είναι η απουσία των σιτηρών αλλά και του καλαμποκιού

Ατία η απουσία των σιτηρών, και του καλαμποκιού της Ρωσίας και Ουκρανίας και των ρωσικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων από την αγορά.

της Ρωσίας και της Ουκρανίας από την παγκόσμια αγορά, η διακοπή της αγροτικής παραγωγής στην Ουκρανία, καθώς οι αγρότες επιστρατεύθηκαν, η απουσία του πλιέλαιου, που επίσης παράγεται και στις δύο χώρες, αλλά και η ανεπάρκεια ή και πλήρης έλλειψη ρωσικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων που θα μειώσει καίρια την αγροτική παραγωγή σε άλλες χώρες.

Οι δύο εμπόλεμες χώρες αντιπροσωπεύουν το 1/4 των παγκόσμιων εξαγωγών σιτηρών και σχεδόν το 1/3 των παγκόσμιων εξαγωγών σιταριού και πάνω από 50 χώρες εξαρτώνται αποκλειστικά από αυτές για το βασικότερο είδος διατροφής. Αντιπροσωπεύουν, επίσης, το 70% με 80% της παγκόσμιας παραγωγής του είδους, με τον πλάνθο από τον οποίο προέρχεται να είναι το εθνικό λουλούδι της Ουκρανίας. Κι ενώ η απουσία των ρωσικών και των ουκρανικών σιτηρών θα πλήξει περισσότερο τις αφρικανικές χώρες, η έλλειψη πλιέλαιου θα πλήξει την Ευρώπη, καθώς η Ε.Ε. εισάγει περίπου 200.000 τόνους πλιέλαιο από την Ουκρανία κάθε χρόνο.

Εξίσου βασικό είδος διατροφής, το καλαμπόκι παράγεται σε Ρωσία και Ουκρανία, με τις δύο χώρες να κατέχουν την τέταρτη

και την πέμπτη θέση στον κόσμο σε εξαγωγές του είδους και να αντιπροσωπεύουν από κοινού περίπου το 1/5 της παγκόσμιας παραγωγής. Αν δεν είχε μεσολαβήσει ο πόλεμος, η Ουκρανία περίμενε πως θα είχε φέτος τη μεγαλύτερη σοδειά στην ιστορία της και θα εξήγαγε σχεδόν το 80% της παραγωγής της σε καλαμπόκι. Τα λιμάνια της χώρας είναι όμως κλειστά τώρα και το καλαμπόκι που έχει ήδη παραχθεί στην Ουκρανία δεν προβλέπεται να εξαχθεί. Το χειρότερο όλων είναι πως το καλαμπόκι προορίζεται όχι μόνον για ανθρώπινη κατανάλωση αλλά και για την παραγωγή ζωοτροφών. Οι ελλείψεις καλαμποκιού σε πολλά μέρη του κόσμου αναμένεται να οδηγήσουν τις τιμές του κρέατος σε απαγορευτικά ύψη και τελικά ακόμη και σε ανεπάρκεια παραγωγής κρέατος.

Αδειάζουν τα ράφια σε σούπερ μάρκετ της Ευρώπης

Η πλέον πικρή προειδοποίηση για τη διαφανιόμενη διατροφική κρίση προήλθε μέσα στην εβδομάδα από την Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) που προβλέπει πως σύντομα θα υπάρξουν ελλείψεις ζυμαρικών, ψωμιού και δημητριακών, καθώς η παραγωγή τους βασίζεται στα σιτηρά των δύο χωρών. Στη Γερμανία η Ένωση Βιομηχανιών Επεξεργασίας Ελαιούχων Σπόρων έχει ενημερώσει τους καταναλωτές ότι η χώρα εισάγει το 90% των ελαιούχων σπόρων, ότι ενδεχομένως να υπάρξουν ελλείψεις μαγειρικού λαδιού αλλά και ζωοτροφών και ότι «θα είναι πολύ δύσκολο να υπο-

κατασταθούν αυτά τα είδη» στο εγγύς μέλλον. Οι προειδοποιήσεις τείνουν ήδη να προκαλέσουν πανικό στους Ευρωπαίους καταναλωτές που μετά την εμπειρία της πανδημίας και αφού αγόρασαν μαζικά χαρτιά υγιείας τώρα αδειάζουν όσα ράφια των σούπερ μάρκετ είχαν ζυμαρικά, δημητριακά, πλιέλαιο και κονσέρβες. Ήδη στην Ιταλία και την Ισπανία έχουν εισάγει ένα είδος κουπονιών για την αγορά πλιέλαιου, καθώς οι καταναλωτές άρχισαν να αγοράζουν μανιμάδες το είδος μετά την έναρξη του πολέμου και στη βόρεια Ιταλία έχουν σημειωθεί ελλείψεις ζυμαρικών στα σούπερ μάρκετ.

Στη Γερμανία εμπορικές ενώσεις μιλούν για «hamsterkauf», όπως χαρακτηρίζονται οι αγορές πανικού ενόψει πολέμου. Σε σούπερ μάρκετ της Φρανκφούρτης έχει αναρτηθεί επιγραφή που καλεί τους καταναλωτές να δείξουν αλληλεγγύη στους γείτονές τους και να μην αποθηκεύουν τρόφιμα αφού δεν χρειάζεται. Η ίδια φρενίτιδα έχει, άλλωστε, εκδηλωθεί στην Τουρκία που προσπαθεί να αντιμετωπίσει τη διαφανιόμενη έλλειψη επιδοτώντας την καλλιέργεια πλάνθου στη χώρα. Οι ελλείψεις πλιέλαιου πλήττουν όμως όχι μόνον τους καταναλωτές αλλά και τις επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν το είδος

στην παραγωγή τηγανιτών δημητριακών ή τσιπς και θα αναγκαστούν να αυξήσουν περαιτέρω τις τιμές.

Στη Σουηδία, άλλωστε, έχουν αυξηθεί κατά 20% οι πωλήσεις όχι μόνον ζυμαρικών και δημητριακών αλλά και γάλακτος σε σκόνη και τροφίμων σε κονσέρβες, καθώς επικρατεί ανησυχία για το ενδεχόμενο επέκτασης του πολέμου.

Η Ρωσία έχει, άλλωστε, διαδραματίσει καίριο ρόλο στην πρόκληση διατροφικής κρίσης στο σχετικά πρόσφατο παρελθόν. Το 2010 όταν η Ρωσία πλήγη από ξηρασία και μειώθηκε η παραγωγή σιτηρών, ο Ρώσος πρόεδρος απαγόρευσε πλήρως τις ε-

ξαγωγές σιτηρών, ενώ το 2020 όταν η πανδημία εξώθησε τις χώρες στη λήψη μέτρων επέβαλε περιορισμούς στις εξαγωγές, όχι μόνον των σιτηρών αλλά και άλλων ειδών διατροφής όπως η ζάχαρη. Δεδομένης της σοβαρότητας που παρουσιάζει σήμερα η κατάσταση, ο επικεφαλής των οικονομολόγων της FAO, Μάξιμο Τορέρο, απύθυνε έκκληση τόσο στη Ρωσία όσο και σε όλες τις χώρες να μην επιβάλουν περιορισμούς στις εξαγωγές και να κρατήσουν τις αγορές τροφίμων ανοικτές ώστε να μην προκληθεί τεχνητή εκτόξευση των τιμών των τροφίμων και τεχνητές ελλείψεις στην παγκόσμια αγορά.

Μεγάλο πρόβλημα στην αγροτική παραγωγή από τα λίγα και ακριβά λιπάσματα

«Ο μισός πληθυσμός του πλανήτη οφείλει τα τρόφιμα που καταναλώνει στην ύπαρξη των λιπασμάτων και αν σημειωθούν ελλείψεις ορισμένων ειδών λιπασμάτων για συγκεκριμένες καλλιέργειες, τότε η σοδειά θα μειωθεί κατά 50%». Η προειδοποίηση προέρχεται από τον Σβάν Τορ Χόλστερ, επικεφαλής μιας από τις μεγαλύτερες βιομηχανίες λιπασμάτων στον κόσμο, της Yara International, που δραστηριοποιείται σε περισσότερες από 60 χώρες και προμηθεύεται το μεγαλύτερο μέρος των πρώτων υλών της από τη Ρωσία. Μιλώντας στο BBC, ο κ. Χόλστερ χαρακτήρισε τον πόλεμο

στην Ουκρανία «καταστροφή πάνω σε μια άλλη καταστροφή» και υπογράμμισε πόσο εύαλωτη στις κρίσεις είναι η παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα των τροφίμων. Αναφερόμενος στις υψηλές τιμές των πρώτων υλών που χρειάζεται η βιομηχανία λιπασμάτων, τόνισε πως «η κατάσταση ήταν ήδη δύσκολη πριν από τον πόλεμο και τώρα έχει κοπεί η εφοδιαστική αλυσίδα και πλησιάζουμε στην εποχή που το βόρειο ημισφαίριο χρειάζεται μεγάλο όγκο λιπασμάτων για τις καλλιέργειες». Θεωρεί, έτσι, βέβαιο ότι θα υπάρξει πρόβλημα και δεδομένη τη διατροφική κρίση τονίζοντας

πως «το θέμα δεν είναι αν θα υπάρξει, αλλά το πόσο μεγάλο θα είναι». Η Ρωσία είναι ένας από τους σημαντικότερους προμηθευτές λιπασμάτων αλλά και πρώτων υλών για λιπάσματα και φυτοφάρμακα, όπως η ποτάσα και το φωσφορικό άλας, που είναι αναγκαία για την ανάπτυξη των φυτών και των καλλιεργειών. Σύμφωνα με το γερμανικό Ινστιτούτο Ερευνών για Θέματα Πολιτικής Τροφίμων, η ρωσική παραγωγή αντιπροσωπεύει συγκεκριμένα το 15% του παγκόσμιου εμπορίου σε αζωτούχα λιπάσματα και το 17% των παγκόσμιων εξαγωγών ποτάσας. Πολλές χώρες της Ευρώπης και της

Κεντρικής Ασίας εισάγουν από τη Ρωσία τουλάχιστον το 50% των λιπασμάτων που χρησιμοποιούν και οι αρχές αρκετών από αυτές τις χώρες έχουν προειδοποιήσει πως δεν θα μπορέσουν να υποκαταστήσουν μεσοπρόθεσμα αυτές τις εισαγωγές. Και βέβαια το φυσικό αέριο που εξάγει η Ρωσία είναι αναγκαίο για την παραγωγή των λιπασμάτων. Λίγες ώρες μετά τις δηλώσεις του κ. Χόλστερ στο BBC, η κυβέρνηση της Ρωσίας απαγόρευσε τις εξαγωγές λιπασμάτων και οι αναλυτές της αγοράς προειδοποιούν ότι η κίνηση αυτή συνεπάγεται, όχι μόνον πολύ ακριβότερα λι-

πάσματα αλλά και ελλείψεις λιπασμάτων και συνεπώς μειωμένες σοδειές, ακριβότερα και λιγότερα τρόφιμα. Σχετικό ρεπορτάζ της Deutsche Welle αναφέρει πως στη Γερμανία έχουν ήδη αντιμετωπίσει σοβαρό πρόβλημα όσοι καλλιεργούν δημητριακά, ζάχαρη, ζαχαροκάλαμα και καλαμπόκι και ο λόγος είναι οι υψηλές τιμές των λιπασμάτων. Από το περασμένο έτος η υψηλή ζήτηση και το αυξημένο κόστος των πρώτων υλών οδήγησαν σε υψηλά επίπεδα τις τιμές. Η άνοδος του κόστους των πρώτων υλών σε συνδυασμό με την εκτόξευση της τιμής του φυσικού αερίου ανάγκασε πέρσει

τη Yara να αναστείλει περίπου το 40% της παραγωγής της στην Ευρώπη. Σύμφωνα με την Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO), οι τιμές των λιπασμάτων πρόκειται να αυξηθούν κατά 13% μέχρι το 2023 με αποτέλεσμα να αυξηθεί δραματικά το κόστος της παραγωγής, αλλά και να μειωθεί η σοδειά για το διάστημα 2022-2023. Η ανησυχία είναι, άλλωστε, έντονη στη Βραζιλία καθώς ο αγροτικός της τομέας εισάγει από τη Ρωσία και τη Λευκορωσία το 85% των πρώτων υλών που χρειάζονται για την παραγωγή λιπασμάτων.

Κυπριακή αγορά ακινήτων & ανάπτυξης γης

Ανασκόπηση για το 2021

Η έκδοση είναι διαθέσιμη στην αγγλική γλώσσα

ΑΝΑΛΥΣΗ

Σε τεντωμένο σχονί κινεζικοί όμιλοι λόγω Ρωσίας

Της **YAWEN CHEN / REUTERS**

Οι **κινεζικοί** όμιλοι βρίσκονται στην αιχμή του δόρατος της εξωτερικής πολιτικής του Πεκίνου. Όσοι διατηρούν υπεράκτιες δραστηριότητες πλύττονται από τη θέση που παίρνει η κυβέρνηση τους στη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Αυτός ο πόλεμος θα μπορούσε να επισπεύσει την υποβάθμιση των φιλοδοξιών για διεθνή επέκταση των κινεζικών εταιρειών. Η Ουάσιγκτον προβληματίζεται μήπως η άρνηση του Κινέζου προέδρου Σι Τζινπίνγκ να καταδικάσει την επίθεση του Ρώσου ομολόγου του Βλαντιμίρ Πούτιν σημαίνει πως η Κίνα θα κάνει και κάτι ακόμη: θα παρακάμψει τις κυρώσεις της Δύσης. Θα μπορούσε, λόγω

Αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο να επιβληθούν κυρώσεις εναντίον τους λόγω σχέσεων με τη ρωσική αγορά.

χάριν, η ακανάν χώρα να αγοράζει περισσότερο καύσιμα από τη Ρωσία. Το 2019 είχε εξαγάγει στην τελευταία αγαθά αξίας σχεδόν 50 δις. δολαρίων και τώρα έχει το περιθώριο να της διαθέσει ακόμη περισσότερες υπηρεσίες και προϊόντα, διότι οι μεγάλοι όμιλοι ηλεκτρονικών και καταναλωτικών ειδών της Δύσης διέρρηξαν τους δεσμούς τους μαζί της. Ορισμένοι κολοσσοί μάλιστα έχουν ήδη εδραιωθεί στο ρωσικό έδαφος, οπότε είναι ευάλωτοι. Ο γίγαντας υψηλής τεχνολογίας Alibaba έχει κοινοπραξία στη Ρωσία, όπου διατηρεί μερίδιο περίπου 10% στο εγχώριο ηλεκτρονικό εμπόριο και ελπίζει να το διπλασιάσει στο 20% έως το 2025. Η Χιαομί ελέγχει σχεδόν το 25% της τοπικής αγοράς εξοπλισμών κινητών τηλεφώνων, του-

λάχιστον πριν από τον πόλεμο, σύμφωνα με την εταιρεία ερευνών IDC. Γνωρίζοντας πως η Κίνα προμηθεύει τη Ρωσία με την πλειονότητα των ημιαγωγών που χρειάζεται, η υπουργός Εμπορίου των ΗΠΑ, Τζίντα Ραϊμόντο, αρχές Μαρτίου είχε προειδοποιήσει πως εάν ξεπερνούσε τα όρια η κινεζική κατασκευάστρια ημιαγωγών Semiconductor Manufacturing International Corp, ο Λευκός Οίκος θα μπορούσε να διακόψει πραγματικά τη λειτουργία της.

Οι επιχειρήσεις βρίσκονται ατιμώτεπες με τον κίνδυνο να προκληθούν αντίμετρα. Η μεγάλη εταιρεία διασύνδεσης οδών και επιβατών Didi Global, ενώ αρχικά είχε αποφασίσει να εξέλθει της Ρωσίας, κατόπιν μετάνιωσε, όταν τα κινεζικά κοινωνικά δίκτυα την κατηγορήσαν πως υποχώρησε στις πιέσεις των ΗΠΑ.

Από την άλλη πλευρά, όσοι όμιλοι εξαρτώνται από τις δυτικές αγορές, όπως η κατασκευάστρια φορητών Η/Υ Lenovo, διατρέχουν τον κίνδυνο να δεχθούν εκατέρωθεν επιθέσεις. Ξένοι διευθυντές στο Δ.Σ. της εταιρείας τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού Huawei στη Βρετανία παραιτήθηκαν λόγω της σιωπής της για την Ουκρανία.

Το κοινωνικό δίκτυο με τα σύνομα βίντεο TikTok, το οποίο ανήκει στην κινεζική ByteDance, έχει συνεργαστεί με τις ρωσικές αρχές στην εφαρμογή της νέας νομοθεσίας για τη λογοκρισία, αντί να αποχωρήσει από τη χώρα. Και αυτό θα έχει σοβαρή επίπτωση στις ΗΠΑ, μία πολύ σημαντικότερη αγορά γι' αυτήν, όπου οι πολιτικοί ήδη ανησυχούν με την ισχυρή επιρροή που ασκεί το TikTok μεταξύ των νέων Αμερικανών.

Η ταχύτητα με την οποία η Ρωσία τέθηκε εκτός του συστήματος παγκοσμιοποίησης κάνει τους επενδυτές νευρικούς και με τον φόβο πως κάτι ανάλογο θα συμβεί εάν η ένταση μεταξύ Ουάσιγκτον και Πεκίνου οξυνθεί.

Για να μην αναφερθεί το τι θα συμβεί εάν η Κίνα αποπειραθεί με βία να ενοποιηθεί με την Ταϊβάν. Κι ενώ οι διεθνοποιημένες κινεζικές επιχειρήσεις βαδίζουν πάνω σε τεντωμένο σχονί για το θέμα των ρωσικών εισβολών στην Ουκρανία, οι παγκόσμιες δραστηριότητές τους δεν δίνουν πλέον την εντύπωση πως είναι σημαίνοντα περιουσιακά στοιχεία αλλά μοιάζουν περισσότερο ως βερδία.

Ένεση ρευστότητας ζητούν οι ενεργειακοί όμιλοι της Ευρώπης

Εκκλιση σε κυβερνήσεις και κεντρικές τράπεζες για εσπευσμένη βοήθεια

Εσπευσμένη βοήθεια από κεντρικές τράπεζες και κυβερνήσεις ζητούν οι μεγαλύτερες ενεργειακές εταιρείες της Ευρώπης, προκειμένου να μην αντιμετωπίσουν κρίση ρευστότητας, συνεπεία των προβλημάτων που έχει προκαλέσει στις αγορές εμπορευμάτων η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Η κίνηση ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Εμπόρων Ενέργειας (EFET), μέλη της οποίας είναι οι ενεργειακοί κολοσσοί BP, Shell αλλά και οι εταιρείες εμπορίας ενέργειας Vitol και Trafigura. Η EFET ζητάει «μια εσπευσμένη ένεση ρευστότητας περιορισμένου χρονικού διαστήματος, ώστε να διασφαλιστεί ότι θα εξακολουθήσουν να λειτουργούν οι αγορές κοινόχρηστων φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας». Η έκκληση διατυπώθηκε με επιστολή της EFET προς τις ρυθμιστικές αρχές και διέρρευσε στους Financial Times. Όπως επισημειώνει η βρετανική εφημερίδα, αντανάκλα την επιδείνωση που επέφερε ο πόλεμος στις αγορές εμπορευμάτων, όπου ήδη είχαν εκδηλωθεί σοβαρά προβλήματα εξαιτίας της πανδημίας.

Όπως προειδοποιούν οι ενεργειακές, «από τα τέλη Φεβρουαρίου η ήδη δυσχερής κατάσταση άρχισε να επιδεινώνεται, με αποτέλεσμα όλο και περισσότερες ευρωπαϊκές ενεργειακές εταιρείες να κινδυνεύουν να μην έχουν την απαιτούμενη ρευστότητα». Προειδοποιούν μάλιστα πως «δεν αποκλείεται πλέον υγιείς ενεργειακές εταιρείες να μην έχουν καμία πρόσβαση σε μετρητά». Ως εκ τούτου, η EFET καλεί πιστωτικούς οργανισμούς, όπως η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, οι κεντρικές τράπεζες, η EKT

Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Εμπόρων Ενέργειας προειδοποιεί πως «δεν αποκλείεται πλέον υγιείς ενεργειακές εταιρείες να μην έχουν καμία πρόσβαση σε μετρητά».

η η Τράπεζα της Αγγλίας να παρέχουν στήριξη στα μέλη της μέσω χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. «Ο ζητούμενο είναι να διατηρήσουμε την εύρυθμη λειτουργία των αγορών προθεσμιακών συμβολαίων», τόνισε μιλώντας στους FT ο Πίτερ Στάιλς, αντιπρόεδρος της EFET. Σύμφωνα με τη βρετανική εφημερίδα, η επιστολή εστάλη σε παράγοντες της αγοράς αλλά πηγές προσέχυνες στην EFET δήλωσαν πως έχει απευθυνθεί στις κεντρικές τράπεζες. Όπως τονίζει η βρετανική εφημερίδα, οι κεντρικές τράπεζες καλούνται εσπευσμένα τις ανάγκες σε ρευστότητα όταν υπάρχει κρίση στην αγορά, ώστε να προστατεύουν τις υγιείς και φερέγγυες επιχειρήσεις από τον κίνδυνο ταμειακών προβλημάτων. Είναι,

Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία EFET ζητάει «μια εσπευσμένη ένεση ρευστότητας περιορισμένου χρονικού διαστήματος, ώστε να διασφαλιστεί ότι θα εξακολουθήσουν να λειτουργούν οι αγορές κοινόχρηστων φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας». Τα προθεσμιακά συμβόλαια πετρελαίου πήραν και πάλι την ανιούσα μετά την προσωρινή υποχώρηση των τελευταίων τριών ημερών, καθώς επιστρέφει στην αγορά η ανησυχία για τις επιπτώσεις της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία και των νέων lockdowns στην ενεργόβορο Κίνα, που πλήττεται από νέο κύμα της πανδημίας.

ωστόσο, αμφίβολο πώς θα μπορούσε να λειτουργήσει η χορήγηση στήριξης σε παράγοντες της αγοράς εμπορευμάτων. Ορισμένες κεντρικές τράπεζες ενδέχεται, άλλωστε, να εναντιώνονται στην ιδέα της βοήθειας προς τις μεγάλες ενεργειακές και τις εταιρείες εμπορίας ενέργειας, που συχνά αντλούν λιγνιτώδη κέρδη χάρι στις απότομες μεταβολές των τιμών των εμπορευμάτων. Παράλληλα, όμως, στελέχη της EKT παρακολουθούν προσεκτικά τις εξελίξεις στις αγορές εμπορευμάτων. Την περασμένη εβδομάδα μάλιστα ο αντιπρόεδρος της EKT, Λουίς ντε Έλκιντος, τόνισε πως τα παράγωγα, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων εμπορευμάτων, είναι «μια πολύ ειδική αγορά την οποία παρακολουθούμε πάρα πολύ

προσεκτικά». Από την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία οι τιμές των προθεσμιακών συμβολαίων πετρελαίου και του φυσικού αερίου έχουν εκτοξευθεί στα ύψη. Τα προθεσμιακά συμβόλαια φυσικού αερίου της Ευρώπης σημείωσαν διαστημικό άλμα 200% στις αρχές του μήνα. Τα προθεσμιακά συμβόλαια πετρελαίου πήραν και πάλι την ανιούσα μετά την προσωρινή υποχώρηση των τελευταίων τριών ημερών, καθώς επιστρέφει στην αγορά η ανησυχία για τις επιπτώσεις της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία και των νέων lockdowns στην ενεργόβορο Κίνα, που πλήττεται από νέο κύμα της πανδημίας. Στην αγορά της Νέας Υόρκης τα προθεσμιακά συμβόλαια υπερέβησαν και πάλι τα 97 δολάρια το βαρέλι,

μετά την υποχώρηση 13% που είχαν σημειώσει στις τρεις προηγούμενες συνεδριάσεις. Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία έχει προκαλέσει ρωγμές στην παροχή πετρελαίου και η Διεθνής Υπηρεσία Ενέργειας προβλέπει πως η παραγωγή του ΟΠΕΚ+ θα μειωθεί κατά περίπου 25% μέσα στον μήνα. Ο πρωθυπουργός της Λιβύης κάλεσε το διεθνές καρτέλ πετρελαίου να αυξήσει περισσότερο την παραγωγή, ώστε να συνδράμει στην αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης. Μέχρι στιγμής πάντως το καρτέλ δεν δείχνει διάθεση υποχώρησης και εμμένει στην απόφαση του για οριακή αύξηση της παραγωγής κατά 400.000 βαρέλια την ημέρα από τον Απρίλιο.

Bloomberg, Financial Times

Οι προκλήσεις της νέας προέδρου του διοικητικού συμβουλίου της Inditex

Στα νέα καθήκοντα, τα οποία θα αναλάβει από τον Απρίλιο ως πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου του οικογενειακού ομίλου Inditex, η Μάρτα Ορτέγα θα επωμιστεί ένα ακόμα δύσκολο έργο: να ηγηθεί της αυτοκρατορίας ένδυσης που δημιούργησε ο πατέρας της, χωρίς τη ρωσική αγορά, η οποία είναι η δεύτερη μεγαλύτερη με κριτήριο τον αριθμό των καταστημάτων της. Ο προκάτοχός της, Πάμπλο Ισλα, αποχωρεί από την εταιρεία, έχοντας διοικήσει για 17 χρόνια και πλέον και έχοντας ε-

Η Μάρτα Ορτέγα θα ηγηθεί της αυτοκρατορίας ένδυσης που δημιούργησε ο πατέρας της, με κλειστά τα 500 καταστήματα της ρωσικής αγοράς.

ξασφαλίσει για αυτήν μία σημαντική επέκταση δραστηριοτήτων. Στο πλαίσιο αυτό είχε δώσει ιδιαίτερη έμφαση στη Ρωσία, όπου η Inditex διατηρεί περισσότερα από 500 καταστήματα, δηλαδή περισσότερα από κάθε άλλη χώρα εκτός της γαλλίας – δεδομένου πως είναι μισωμένα, η εταιρεία εξακολουθεί να πληρώνει το προσωπικό, ενώ έχει κλείσει και τα σχεδόν 85 που έχει στην Ουκρανία. Εκτός αυτού του θέματος η κ. Ορτέγα έχει να αντιμετωπίσει και άλλες προκλήσεις. Μία από αυτές είναι ο πληθωρισμός και τα κωλύματα στο διε-

Η Μάρτα Ορτέγα, αν και υπηρέτησε σε διάφορες θέσεις, δεν είχε μέχρι σήμερα υψηλή διοικητική αρμοδιότητα. Είχε συμμετάσχει σε δραστηριότητες που αφορούσαν την ενδυνάμωση του εμπορικού σήματος της Zara.

θνές σύστημα εφοδιαστικής αλυσίδας, ενώ η εκ νέου εμφάνιση πολλών κρουσμάτων στην Κίνα απειλεί να επιπράξει δυσμενώς τις καταναλωτικές δαπάνες σε ακόμα μία μειζονα αγορά για την Inditex. Εν τω μεταξύ, οι πολύ φθηνότερες τιμές των ειδών του ψηφιακού

ομίλου SheIn Group τον καθιστούν έτι ανταγωνιστικότερο προς την Inditex, παρά το γεγονός πως έχει ήδη διαθέσει επενδύσεις 1 δις. ευρώ για τη δική της σελίδα ηλεκτρονικού εμπορίου.

Αναφορικά με την πορεία του ισπανικού ομίλου το τελευταίο τρίμηνο του

2021, η εξέλιξη της μετάλλαξης του κορωνοϊού «Ομικρον» αφάισε από τα κέρδη του 400 εκατ. ευρώ. Στο Χρηματιστήριο της Μαδρίτης η τιμή της μετοχής εμφάνισε πτώση της τάξεως του 2,2%. Από τα τέλη Νοεμβρίου, όταν η Inditex αντικατέστησε τον διευθύνοντα σύμβουλό της με τον Οσκαρ Γκαρθία Μαθίρας και ανακοίνωσε την αλλαγή στην προεδρία με τη Μάρτα Ορτέγα, η μετοχή έχει υποχωρήσει σχεδόν 25%. Οι επενδυτές από πλευράς τους προβληματίζονται, διότι η νέα διοίκηση του κολοσσού της ρηγόρησε μόδας δεν έχει την ίδια εμπειρία και τεχνονογσία με την προηγούμενη. Ο Πάμπλο Ισλα, λόγω χάριν, επέκτεινε τη διεθνή παρουσία του ομίλου, αφ' ής στιγμής ανέλαβε τα νηία το 2005 ως διευθύνων σύμβουλος. Η τιμή της μετοχής της Inditex πενταπλασιάστηκε, καθιστώντας τον ιδρυτή της Αμάνθιο Ορτέγα πλουσιότερο και από τον Γουόρεν Μπάφετ κάποια στιγμή. Ο Ισλα αποχώρησε, αλλά παραμένει εκτελεστικός πρόεδρος. Η Μάρτα Ορτέγα δεν έχει εκτελεστική θέση, ενώ έχει ήδη εργαστεί στον οικογενειακό όμιλο 10,5 χρόνια.

Αν και υπηρέτησε σε διάφορες θέσεις, δεν είχε μέχρι σήμερα υψηλή διοικητική αρμοδιότητα. Είχε συμμετάσχει, τέλος, σε δραστηριότητες που αφορούσαν την ενδυνάμωση του εμπορικού σήματος της Zara, το οποίο είναι και το δημοφιλέστερο του ομίλου. Ειδικότερα, μεταξύ άλλων, εισήγαγε μία συλλογή με τη Σαρλότ Γκένσμπουρχ και μία σειρά ακριβών ενδυμάτων και αξεσουάρ SRPLS, προσθέτοντας μια πινελιά πολυτελείας σε μια εταιρεία που εστιάζει στην προστιθέμενη.

REUTERS

Αισιοδοξούν οι Γερμανοί για σημαντική ανάκαμψη του τουρισμού φέτος

Μπορεί και η φετινή Διεθνής Έκθεση Τουρισμού ITB στο Βερολίνο, η μεγαλύτερη του είδους στον κόσμο, να γίνεται μόνο διαδικτυακά λόγω της πανδημίας, αλλά ο τουριστικός κλάδος βλέπει φως στην άκρη του τούνελ. Ολοένα και περισσότερες χώρες χαλαρώνουν τα περιοριστικά μέτρα που ισχύουν για τα ταξίδια, ενώ ακόμη και η Γερμανία από τα μέσα Μαρτίου θα καταργήσει σχεδόν όλους τους περιορισμούς. Τουριστικοί όμιλοι, ταξιδιωτικά γραφεία και ξενοδοχείο ελπίζουν σε ένα δυναμικό καλοκαίρι, όπως παρατηρεί σε σχετικό άρθρο της η Deutsche Welle. Μόνη σκιά, ο πόλεμος στην Ουκρανία. Ο πρόεδρος του Συνδέσμου Τουριστικών Γραφείων DRV, Νόρμπερτ Φίμπιχ, κάνει λόγο για μια «σκιά ανησυχίας». Πάντως, μέχρι ποιο βαθμό ο πόλεμος θα επηρεάσει την τουριστική διάθεση και τις κρατήσεις μετά δύο χρόνια πανδημίας είναι αδύνατον να προβλεφθεί, σύμφωνα με τον Φίμπιχ.

Το σίγουρο είναι πως οι άνθρωποι φαίνεται να έχουν μεγάλη επιθυμία να ταξιδέψουν. Οι κρατήσεις για την καλοκαιρινή σεζόν αυξάνονται σε ταξιδιωτικά γραφεία και διαδικτυακές πύλες ταξιδιών και είναι από τις αρχές Φεβρουαρίου πάνω από τα επίπεδα των εβδομάδων που προηγήθηκαν του Φεβρουαρίου του 2019. Ωστόσο, ο DRV δεν αναμένει επιστροφή στα επίπεδα προ κρίσης παρά μόνο το 2023, επειδή οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί για μακρινούς προορισμούς επηρεάζουν την τουριστική κίνηση του χειμώνα. «Οι οίονοι είναι καλοί, θα δούμε τη θερινή κίνηση να προσεγγίζει τα επίπεδα πριν από την πανδημία», δήλωσε πρόσφατα ο Στέφαν Μπόμπερτ, διευθύνων σύμβουλος της γερμανικής TUI. «Από τα τέλη Ιανουαρίου η κινητικότητα είναι πάνω από τα επίπεδα του 2019». Σύμφωνα με σφυγμομέτρηση, το 2022 περισσότεροι από το 50% των κατοίκων της Γερμανίας σχεδιάζουν και πάλι

Η επιθυμία για ταξίδια έπετα από δύο χρόνια πανδημίας θα νικήσει τον πόλεμο, εκτιμά ο πρόεδρος του γερμανικού Συνδέσμου Τουριστικών Γραφείων.

ένα ταξίδι διακοπών μεγαλύτερης διάρκειας. «Από τώρα είναι βέβαιο ότι θα κάνουν διακοπές ένα ποσοστό του 57%, δηλαδή πάνω από ένας στους δύο», αναφέρει το Ίδρυμα του Αμβούργου για Μελλοντικά Θέματα της British American Tobacco (BAT). Πέρυσι το ίδιο ποσοστό ήταν γύρω στο 25%, ενώ οι σφυγμομετρήσεις δείχνουν ότι οι διακοπές ανάμεσα στο νησί Ρίγκεν στη Βαλτική και στο θέρετρο για σκι στο Γκάρμς-Παρτενκίρχεν της Βαυαρίας είναι πολύ δημοφιλείς. Ο κατασκευαστικός τουρισμός με κριτήριο τον αριθμό διανυκτερεύσεων βρίσκεται σε προ κορωνοϊού επίπεδα, επειδή και στη διάρκεια της κρίσης θεωρήθηκε ασφαλής επιλογή, ενώ, τέλος, αναφορικά με το εξωτερικό, οι Γερμανοί προσελκύονται προς τον παρόν από τους κλασικούς μεσογειακούς προορισμούς, την Ελλάδα, την Ισπανία, την Ιταλία, την Τουρκία και την Αίγυπτο.

Δεν είναι ώρα για καινούργια δημοσιονομικά εργαλεία

Ο Πασκάλ Ντόναχιου μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟ

Παράθυρο παράτασης των διαβουλεύσεων για το νέο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης υπό τη σκιά του πολέμου στην Ουκρανία αφήνει ο πρόεδρος του Ευρογρουπ, Πασκάλ Ντόναχιου. Σε αποκλειστική συνέντευξη που παραχώρησε στην «Κ», ο Ιρλανδός υπουργός Οικονομικών παραδέχεται ότι η αύξηση του χρέους ως αποτέλεσμα της πανδημίας «έχει αντίκτυπο» στη συζήτηση για τους δημοσιονομικούς κανόνες. Σχετικά με τη δημιουργία νέου δημοσιονομικού εργαλείου, σημειώνει ότι «προς το παρόν πρέπει να εστιάσουμε σε αυτά που έχουμε ήδη συμφωνήσει».

Ο Κ. Ντόναχιου χαρακτηρίζει «θεαματικό» τον αντίκτυπο των ευρωπαϊκών κυρώσεων στη ρωσική οικονομία και βλέπει «απόλυτη ενότιτα» όσον αφορά τη διάθεση εφαρμογής τους. Υποβαθμίζει το ενδεχόμενο ύφεσης στην Ευρώπη και υπογραμμίζει την ανθεκτικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, την οποία φιλοδοξεί να ενισχύσει περισσότερο κάνοντας βήματα προόδου προς την ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης. Τέλος, εκφράζει πλήρη εμπιστοσύνη στην ελληνική κυβέρνηση σχετικά με την οικονομική διαχείριση των συνεπειών της νέας κρίσης.

— **Παρά τα τέσσερα πακέτα σφοδρών κυρώσεων, η Ε.Ε. δεν έχει καταφέρει να επηρεάσει την πολιτική του Βλαντίμιρ Πούτιν. Είστε αισιόδοξος ότι μπορεί στο εγγύς μέλλον η οικονομική πίεση να τον αναγκάσει να σταματήσει τη σφαγή;**

— Οι επιπτώσεις των μέτρων που έχουμε επιβάλει έχουν ήδη υπάρξει σημαντικές. Το πώς θα επηρεάσουν τους υπολογισμούς και τα κίνητρα του Βλαντίμιρ Πούτιν σχετικά με αυτόν τον φρικτό πόλεμο είναι δικό του θέμα. Αλλά ο αντίκτυπος είναι ήδη θεαματικός: έχει ανασταλεί η λειτουργία του ρωσικού χρηματιστηρίου, βλέπουμε τι έχει συμβεί με την ισοτιμία του ρουβλίου, βλέπουμε την κλίμακα της εξόδου μη ρωσικών εταιρειών από τη χώρα... Όλα αυτά δείχνουν ότι οι κυρώσεις ήδη φέρνουν αποτέλεσμα – και ο αντίκτυπος τους συνεχώς θα μεγαλώνει. Υπάρχει δε στην Ε.Ε. απόλυτη ενότιτα όσον αφορά την εφαρμογή τους, για όσο καιρό χρειαστεί.

— **Ακούσαμε τον Ρώσο υπουργό Οικονομικών να λέει ότι η Ρωσία θα εξυπηρετήσει το εξωτερικό της χρέος σε ρουβλία όσο παραμένουν εν ισχύ οι κυρώσεις κατά τις κεντρικές τράπεζες. Σας ανησυχεί το ενδεχόμενο μιας ε-**

Εχω εμπιστοσύνη στην ανθεκτικότητα του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος απέναντι στις οικονομικές συνέπειες του πολέμου.

ρύτερης χρηματοπιστωτικής κρίσης που θα προκληθεί από ένα ρωσικό πιστωτικό γεγονός;

— Ο Ρώσος υπουργός Οικονομικών θα αποφασίσει πώς θα χειριστεί η Ρωσία την πληρωμή οφειλών που συνδέονται με το δημόσιο χρέος της. Εχω εμπιστοσύνη όμως στην ανθεκτικότητα του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος απέναντι στις οικονομικές συνέπειες του πολέμου. Λαμβάνουμε μέτρα για να ενισχύσουμε την ανθεκτικότητα των οικονομιών μας καθώς εφαρμόζουμε αυτές τις κυρώσεις. Αρα νιώθω σιγουριά ότι θα διατηρήσουμε τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Αν κοιτάζουμε τις πιο πρόσφατες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, βλέπουμε μία επιβράδυνση αλλά η πρόβλεψη για την ανάπτυξη παραμένει θετική. Είμαι βέβαιος ότι ως υπουργοί Οικονομικών το επόμενο διάστημα θα κάνουμε ό,τι μπορούμε για να στηρίξουμε τις οικονομίες μας, σε μια νέα περίοδο δοκιμασίας.

— **Διογκώνεται, ωστόσο, η ανησυχία ότι δεν θα αντιμετωπίσουμε απλά μία επιβράδυνση, αλλά μία νέα ύφεση. Η Goldman Sachs δίνει την πιθανότητα ύφεσης στο 35%. Πόσο ανησυχείτε για αυτό το ενδεχόμενο;**

— Αυτός ο κίνδυνος δεν είναι αυτή τη στιγμή ορατός στις δικές μας οικονομικές προβλέψεις. Τόσο η ΕΚΤ όσο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξακολουθούν να προβλέπουν ανάπτυξη [για το 2022], έστω και με χαμηλότερο ρυθμό. Φυσικά η αβεβαιότητα είναι στα ύψη – γι' αυτό και οι υπουργοί Οικονομικών σήμερα [σ.σ.: τη Δευτέρα] θα επισημάνουμε την ανάγκη να συνεχίσουμε να είμαστε ευέλικτοι στον τρόπο με τον οποίο αντιδρούμε στους οικονομικούς κινδύνους. Θα αξιολογήσουμε ξανά την κατάσταση τον Μάιο, μετά τις εαρινές προβλέψεις της Κομισιόν, καθώς θα ετοιμαζόμαστε να πάρουμε αποφάσεις για τους εθνικούς μας προϋπολογισμούς για το 2023.

— **Ηδη έχει ξεκινήσει η συζήτηση για την πιθανή παράταση της γενικής ρήτρας διαφυγής το 2023 αν επιδεινωθεί η οικονομική κατάσταση. Πόσο πολύ πρέπει να επιδεινωθεί για να ληφθεί**

Ο πρόεδρος του Ευρογρουπ χαρακτηρίζει «θεαματικό» τον αντίκτυπο των ευρωπαϊκών κυρώσεων στη ρωσική οικονομία και βλέπει «απόλυτη ενότιτα» όσον αφορά τη διάθεση εφαρμογής τους, ενώ υποβαθμίζει το ενδεχόμενο ύφεσης στην Ευρώπη, καθώς, σύμφωνα με πρόσφατες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, υπάρχει επιβράδυνση, αλλά η πρόβλεψη για την ανάπτυξη παραμένει θετική.

Ο Πασκάλ Ντόναχιου είναι πρόεδρος του Ευρογρουπ και υπ. Οικονομικών της Ιρλανδίας.

αυτή η απόφαση; Είναι αναγκαίο να προβλέπεται ύφεση ή αρκεί μία σημαντική επιβράδυνση, σε συνδυασμό με επίμονα υψηλό πληθωρισμό;

— Αυτό είναι κάτι που πρέπει να αξιολογήσει η Κομισιόν. Θεωρώ ότι έχουν χειριστεί την κατάσταση πολύ συνετά και με χαμηλότερο ρυθμό. Φυσικά η αβεβαιότητα είναι στα ύψη – γι' αυτό και οι υπουργοί Οικονομικών σήμερα [σ.σ.: τη Δευτέρα] θα επισημάνουμε την ανάγκη να συνεχίσουμε να είμαστε ευέλικτοι στον τρόπο με τον οποίο αντιδρούμε στους οικονομικούς κινδύνους. Θα αξιολογήσουμε ξανά την κατάσταση τον Μάιο, μετά τις εαρινές προβλέψεις της Κομισιόν, καθώς θα ετοιμαζόμαστε να πάρουμε αποφάσεις για τους εθνικούς μας προϋπολογισμούς για το 2023.

— **Ηδη έχει ξεκινήσει η συζήτηση για την πιθανή παράταση της γενικής ρήτρας διαφυγής το 2023 αν επιδεινωθεί η οικονομική κατάσταση. Πόσο πολύ πρέπει να επιδεινωθεί για να ληφθεί**

αυτού του πολέμου. Σε δύο μήνες το πλαίσιο να έχει μεταβληθεί εκ νέου. Οι βασικοί δείκτες που θα εξετάσει η Κομισιόν είναι η μεγέθυνση του ΑΕΠ και η απασχόληση. Η ΕΚΤ εξακολουθεί να προβλέπει ότι η οικονομία της Ευρώζωνας θα μεγεθυνθεί κατά 3,7% φέτος, που είναι μία πολύ καλή επίδοση δεδομένων των συνθηκών.

— **Αλλά θα χρειάζοταν αυτό το 3,7% να γυρίσει σε αρνητικό πρόσημο για να προδοθεί η παράταση ισχύος της ρήτρας;**

— Είμαστε ακόμα μακριά από το σημείο

Συμφωνία ως το καλοκαίρι

— **Τραπεζική ένωση: πόση πρόοδος ελπίζετε ότι θα υπάρξει στους επόμενους μήνες, ειδικά στα «αγκάθια» της κοινής εγύψης καταθέσεων και της διαφοροποίησης των χαρτοφυλακίων κρατικών ομολόγων των τραπεζών;**

— Θα περάσουμε κάποιους μήνες πολύ έντονων διαβουλεύσεων, αλλά πιστεύω ότι θα καταλήξουμε σε συμφωνία για το νέο πρόγραμμα για την τραπεζική ένωση. Εχω αφιερώσει μεγάλο μέρος του χρόνου μου σε αυτό, έχω κάνει συναντήσεις ξανά και ξανά με τους ομολόγους μου. Παρουσίασα κάποιες νέες ιδέες τον Φεβρουάριο και θα τις αναπτύξω σήμερα [σ.σ.: τη Δευτέρα], σε μία παρουσίαση που θα κάνω στους υπουργούς. Το επείγοντά μου είναι ότι δεν θα υπάρξει καλύτερη στιγμή από την τωρινή για να αναπτύξουμε την ανθεκτικότητα του χρηματοπιστωτικού μας συστήματος απέναντι σε νέα σοκ, αλλά και την ικανότητά του να χρηματοδοτήσει τις νέες επενδύσεις που είναι αναγκαίες για το μέλλον. Είμαι αποφασισμένος να κάνω ό,τι χρειαστεί για να υπάρξει συμφωνία πριν από το καλοκαίρι.

απόφασης. Η Κομισιόν θα κρίνει αν οι οικονομικές συνθήκες δικαιολογούν αλλαγή στάσης. Δεν θα σχολιάσω πιθανές εξελίξεις που μπορεί να συμβούν πριν από το καλοκαίρι. Δεν θα βοηθούσε στις παρούσες συνθήκες.

— **Ενδέχεται να «παγώσει» πάλι η συζήτηση για τη μεταρρύθμιση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, όπως έγινε τον Μάρτιο του 2020 εξαιτίας της πανδημίας; Έχει αρχίσει να προκύπτει συναίνεση για κάποιες από τις αναγκαίες αλλαγές;**

— Κατ' αρχάς, ενώ η συζήτηση για τους δημοσιονομικούς κανόνες θα συνεχιστεί, είναι σημαντικό ότι εξακολουθούμε να έχουμε συναίνεση όσον αφορά τη δημοσιονομική πολιτική. Πρέπει να διαχωρίσουμε τη συζήτηση για τη μεταρρύθμιση των κανόνων από τη συζήτηση για τη δημοσιονομική πολιτική και να εστιάσουμε περισσότερο στη συναίνεση που έχουμε πετύχει στη δεύτερη περίπτωση.

— **Αρα θέλετε να πείτε ότι η συζήτηση για το ΣΣΑ θα μπορούσε όντως να αναβληθεί, δεδομένης της συναίνεσης σχετικά με την εφαρμοζόμενη πολιτική...**

— Η προσδοκία μου είναι ότι η συζήτηση για τους δημοσιονομικούς κανόνες θα συνεχιστεί. Ο αντίκτυπος του πολέμου στις εργασίες μας είναι τέτοιος που είναι δύσκολο να προβλέψω με ακρίβεια πότε αυτή η διαδικασία θα ολοκληρωθεί και τι ακριβώς μορφή θα πάρει ο τελικός συμβιβασμός. Αλλά μου είναι απόλυτα ξεκάθαρο ότι θα προκύψει συμβιβασμός και συμφωνία, όπως συνέβη σε τόσα άλλα δύσκολα ζητήματα κατά την τελευταία διετία.

Η ελληνική οικονομία μπορεί να αντιμετωπίσει και τη νέα πρόκληση

— **Μία άποψη που αναδυόταν από την έως τώρα συζήτηση αφορούσε την ανάγκη αλλαγής του κανόνα για τη μείωση του χρέους, ώστε να μην υποχρεωθούν οι υπερχρεωμένες χώρες μετά την πανδημία σε ασφυκτική λιτότητα. Ενισχύει περαιτέρω ο πόλεμος και οι οικονομικές του συνέπειες αυτό το επιχείρημα;**

— Η αύξηση του δημοσίου χρέους ανά την Ε.Ε. εξαιτίας της πανδημίας έχει επηρεάσει και θα συνεχίσει να επηρεάζει τον διάλογο για το ΣΣΑ. Το δημόσιο χρέος στην Ευρωζώνη έχει αυξηθεί κατά 12%-14% του ΑΕΠ εξαιτίας της COVID-19. Σήμερα κυμαίνεται στο 100% του ΑΕΠ. Είναι ακόμα κάπως πρόωρο να πούμε πώς ακριβώς το γεγονός αυτό θα επηρεάσει την έ-

κβαση των διαβουλεύσεων. Αλλά είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι αυτή η αύξηση του χρέους οφείλεται σε μία ασθένεια, όχι στις πολιτικές επιλογές της μιας ή της άλλης χώρας· και ότι ήταν το προϊόν των σωστών πολιτικών επιλογών για τη διαχείριση της κρίσης που προκλήθηκε. Αρα αυτή η αύξηση του χρέους είναι ειδικού χαρακτήρα και δεν είναι πιθανό να επαναληφθεί.

— **Πάλι όμως τώρα βλέπουμε ότι καλούνται οι κυβερνήσεις να στηρίξουν εισοδήματα και θέσεις εργασίας απέναντι σε μια νέα κρίση, που είναι ξανά προϊόν ενός εξωγενούς σοκ, όχι ασύνητων επιλογών. Θα λέγατε συνεπώς ότι ο αντίκτυπος αυτός της πανδημίας στη συζήτηση για το ΣΣΑ θα ενισχυθεί**

Είναι σημαντικό ότι η αύξηση του χρέους οφείλεται σε μία ασθένεια, όχι στις πολιτικές επιλογές της μιας ή της άλλης χώρας.

με τη νέα γεωπολιτική κρίση;

— Η φύση και η κλίμακα της οικονομικής απάντησης που καλούμαστε –μέχρι στιγμής τουλάχιστον– να δώσουμε απέναντι στον πόλεμο είναι διαφορετική σε σύγκριση με την πανδημία. Στις πιο σκοτεινές μέρες της πανδημίας, ολόκληροι κλάδοι της οικονομίας μας σταμάτησαν να λειτουργούν.

Δεν έχουμε δει κάτι τέτοιο ως αποτέλεσμα αυτού του πολέμου.

— **Χρειαζόμαστε νέο κοινό δανεισμό σε επίπεδο Ε.Ε. για τη χρηματοδότηση των αναγκαίων επενδύσεων στην ενεργειακή, στην άμυνα και στη διατροφική ασφάλεια, όπως αναδείχθηκαν από τη Σύνοδο των Βερσαλλιών;**

— Αυτή η ιδέα συνδέεται με τη συζήτηση για το μέλλον των δημοσιονομικών κανόνων. Σε αυτή τη φάση, θα σημείωνα ότι ήδη έχουμε ένα κοινό δημοσιονομικό εργαλείο, το Ταμείο Ανάκαμψης, και είμαστε σε πολύ πρώιμο στάδιο της εφαρμογής του. Έχουμε τη γενική ρήτρα διαφυγής που παραμένει ενεργή για το 2022. Προς το παρόν πρέπει να εστιάσουμε σε αυτά που έχουμε ήδη συμφωνήσει. Δεν υπάρχει

αυτή τη στιγμή συναίνεση υπέρ της σύστασης ενός νέου κοινού δημοσιονομικού εργαλείου. Θεωρώ ότι θα υπάρξει πολύ περισσότερη συζήτηση επ' αυτού στις επόμενες εβδομάδες και μήνες – αλλά κάθε συζήτηση για μελλοντικά εργαλεία θα πρέπει να εδράζεται στο πώς εφαρμόσαμε αυτά που έχουμε ήδη συμφωνήσει.

— **Η Ελλάδα επιβαρύνεται πλέον από δημόσιο χρέος υψηλότερο από 200% του ΑΕΠ (υψηλότερο από οποιαδήποτε στιγμή κατά τη διάρκεια της ελληνικής κρίσης), ενώ το ενεργειακό σοκ γεννά νέες απαιτήσεις επί του κρατικού προϋπολογισμού. Πόσο ανησυχείτε για τις δημοσιονομικές προοπτικές της πιο υπερχρεωμένης χώρας της Ευρωζώνης;**

— Εχω κάθε εμπιστοσύνη στην ελληνική

οικονομία και στην ελληνική κυβέρνηση σχετικά με τη διαχείριση του δημόσιου χρέους. Ο υπουργός [Χρήστος] Σταϊκούρας και η κυβέρνηση σας έχουν κάνει εξαιρετική δουλειά στη διαχείριση της ελληνικής οικονομίας σε μία περίοδο με μεγάλες προκλήσεις. Η ανάπτυξη στην Ελλάδα είναι υψηλότερη από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης. Η ανάκαμψη της αγοράς εργασίας προπορεύεται πολλών άλλων χωρών. Εξαιτίας αυτών των δεδομένων, αλλά και των μεταρρυθμίσεων, που γνωρίζω ότι ήταν πολύ δύσκολες, η ελληνική οικονομία έχει τις δυνατότητες για να αντιμετωπίσει τη νέα αυτή πρόκληση. Το γεγονός αυτό αναγνωρίζεται με τα εύσημα που αποδίδει το Ευρογρουπ στην ελληνική κυβέρνηση σε τακτική βάση.

Partners in your success

Marketing and Channel
Enablement

Supply Chain &
Logistics

Vast Technology
Portfolio

Scan the code to
Learn More

Μικρές βόμβες ίσως φέρουν μεγάλο όλεθρο

Ο Ρώσος πρόεδρος δεν απορρίπτει χρήση πυρηνικών πεδίου μάχης

Του **ΟΥΙΛΙΑΜ ΤΖ. ΜΠΡΟΝΤ**

Την ανησυχία των ειδημόνων προκαλούν οι πρόσφατες δηλώσεις του Πούτιν για πιθανότητα χρήσης πυρηνικών όπλων στον πόλεμο στην Ουκρανία. Η Δύση φοβάται ότι εάν ο Πούτιν αισθανθεί αποκλεισμένος ενδέχεται να πυροδοτήσει ένα από τα μικρότερα πυρηνικά όπλα της Ρωσίας, σπάζοντας ταμπού 76 ετών μετά τη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι.

Αναλυτές εξηγούν ότι τα ρωσικά στρατεύματα έχουν εκπαιδευθεί στη μετάβαση από συμβατικά όπλα σε πυρηνικά, για την ανάκτηση της πρωτοβουλίας στο πεδίο της μάχης. «Οι πιθανότητες είναι μικρές, αλλά αυξανόμενες. Ο πόλεμος δεν πάει καλά για τους Ρώσους και η πίεση της Δύσης ενισχύεται», λέει ο ειδικός των πυρηνικών όπλων Ούλριχ Κουν του Πανεπιστημίου του Αμβούργου. Η Ουάσινγκτον αναμένει περισσότερες «πυρηνικές πρωτοβουλίες» από μέρους του Πούτιν τις επόμενες εβδομάδες. «Η Μόσχα θα ενισχύσει την εξάρτησή της από την πυρηνική δύναμη αποτροπής της, σε μια προσπάθεια να προειδοποιήσει έμμεσα τη Δύση», λέει ο αντιστρατηγός Σκοτ Μπεριερ, επικεφαλής της υπηρεσίας DIA.

Ο απόστρατος πτέρarquος Τζέιμς Κλάπερ, πρώην διευθυντής εθνικής ασφάλειας του προέδρου Ομπάμα, λέει ότι η Μόσχα έχει καλαρώσει τον πήχυ για τη χρήση πυρηνικών όπλων, με το ρωσικό επιτελείο να τα θεωρεί χρήσιμο εργαλείο. «Δεν φοβήθηκαν να χτυπήσουν τον αντιδραστήρα της Ζαποριζία, τον μεγαλύτερο της Ευρώπης. Αυτό είναι ενδεικτικό της ρωσικής καλαρότητας σε ό, τι αφορά τα πυρηνικά

Ο απόστρατος Αμερικανός πτέρarquος Τζέιμς Κλάπερ λέει ότι το ρωσικό επιτελείο τα θεωρεί πλέον χρήσιμο εργαλείο.

όπλα», λέει ο Κλάπερ. Ο πρόεδρος Πούτιν ανακοίνωσε τον περασμένο μήνα ότι θέτει σε κατάσταση ετοιμότητας το ρωσικό πυρηνικό οπλοστάσιο, προετοιμάζοντας ουσιαστικά το ρωσικό επιτελείο για διαταγή εκτόξευσης πυρηνικών όπλων. Παρότι τα πυρηνικά όπλα πεδίου μάχης είναι λιγότερο καταστροφικά από

Πρώτη χρήση υπερηχητικού πυραύλου σε πεδίο μάχης

PHFEE: Global Security, Interesting Engineering, Graphic News

τα βαλλιστικά συστήματα, κάθε χρήση τέτοιου συστήματος είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα προκαλέσει απάντηση από άλλες πυρηνικές δυνάμεις.

Δυσοίωνα σενάρια

Σε περίπτωση ρωσικής χρήσης πυρηνικών όπλων πεδίου μάχης, οι ΗΠΑ

θα μπορούσαν να απαντήσουν με περιορισμένο πλήγμα από υποβρύχιο με στόχο ακατοίκητη έκταση στη Σιβηρία ή εναντίον ρωσικής στρατιωτικής βάσης στο εσωτερικό της αχανούς χώρας. Αμυντικοί αναλυτές εκτιμούν ότι σε ένα πιο δυσοίωνα σενάριο, ο Πούτιν θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει πυρηνικά όπλα

εάν ο πόλεμος στην Ουκρανία επεκτεινόταν σε γεγονικά κράτη-μέλη του ΝΑΤΟ. Ειδικό του πυρηνικού αφοπλισμού εκφράζουν σήμερα αμφιβολίες κατά πόσον οι προβλέψεις των παλαιότερων συνθηκών περιορισμού των πυρηνικών όπλων είναι σήμερα ικανές να προλάβουν τον όλεθρο.

90 εκατομμύρια νεκροί μέσα σε λίγες ώρες

Παγκόσμια εξολοθιστική κούρσα έχει ξεκινήσει για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη νέας γενιάς πυρηνικών πεδίου μάχης. Παρότι τα οπτικά αυτά συστήματα είναι λιγότερο καταστροφικά από εκείνα του Ψυχρού Πολέμου, οι σύγχρονες εκτιμήσεις δείχνουν ότι βόμβα με το ήμισυ της ισχύος αυτής στη Χιροσίμα θα κατέστρεφε το κέντρο του Μαχάταν και θα σκότωνε μισό εκατομμύριο ανθρώπους. Τα όπλα αυτά υποσκάπτουν το ταμπό γύρω από τη χρήση πυρηνικών όπλων και είναι ικανά να δυσχεράνουν την παρούσα κρίση. Η λιγότερο καταστροφική τους φύση μπορεί να τροφοδοτήσει την ψευδαισθήση ελεγχόμενης πυρηνικής σύρραξης. Σε προσομοίωση που διεξήγαγαν ειδικοί του Πενταγώνου, θερμοπυρηνική ανταλλαγή μεταξύ Ρωσίας και ΗΠΑ, που ξεκινά με περιορισμένο βομβαρδισμό στην Ουκρανία, μπορεί να εξελιχθεί σε πόλεμο με 90 εκατομμύρια νεκρούς μέσα σε λίγες ώρες. Τα πυρηνικά όπλα πεδίου μάχης δεν διέπνυνται από διεθνείς συνθήκες και οι υπερδυνάμεις έχουν έτσι τη δυνατότητα να κατασκεύαζον και να αναπτύσσουν όσα επιθυμούν. Η Ρωσία διαθέτει περίπου 2.000 τέτοιες κεφαλές, ενώ οι ΗΠΑ διαθέτουν 100 επί ευρωπαϊκού εδάφους.

Οι δαιδαλώδεις επενδύσεις του Αμπράμοβιτς στη Wall Street

Οι τοποθετήσεις του σε αμερικανικά hedge funds είναι πολύ δύσκολο να εντοπιστούν

Των **MATTHEW GOLDSTEIN** και **DAVID ENRICH**
THE NEW YORK TIMES

Ο Ρώσος μεγιστάνας Ρομάν Αμπράμοβιτς έχει επενδύσει δισεκατομμύρια δολάρια σε αμερικανικά κεφάλαια αντιστάθμισης κινδύνου, χρησιμοποιώντας ένα δίκτυο τραπεζών, νομικών εταιρειών και συμβούλων σε πολυάριθμες χώρες. Τον Ιούλιο του 2012 μία εταιρεία-βιτρίνα με καταχώριση στις Βρετανικές Παρθένους Νήσους διοχέτευσε 20 εκατ. δολάρια σε επενδυτικό όχημα στις Νήσους Καϊμάν, ελεγχόμενο από αμερικανικά επενδυτικά κεφάλαια. Και η μεταβίβαση αυτή ήταν η ολοκλήρωση μιας πολύμηνης εργασίας από έναν μικρό στρατό ανθρώπων σε ΗΠΑ, Ευρώπη και Καραϊβική, η οποία τουλάχιστον εν μέρει στόχο είχε να αποκρύψει την πηγή των κεφαλαίων, ήτοι τον Ρομάν Αμπράμοβιτς. Επί 20 συναπτά έτη ο Ρώσος ολιγάρχης βασίστηκε στην επενδυτική του στρατηγική των κυκλωμάτων, ούτως ώστε να τοποθετήσει αθόρυβα δισεκατομμύρια δολάρια σε διακεκριμένα αμερικανικά επενδυτικά κεφάλαια και αντιστοίχες εξόχουσες εταιρείες ιδιωτικών κεφαλαίων, σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές. Η στρατηγική του συνίστατο στο να συστήσει μια σειρά οικονομικές εταιρείες, να διοικείσει το χρήμα μέσω μιας μικρής αυστριακής τράπεζας και να έλθει σε επαφή με κορυφαίους χρηματοεπενδυτικούς οίκους της Wall Street. Το καίριο στοιχείο όλης αυτής της σύλληψης ήταν ότι κάθε δικηγόρος, διευθυ-

ντής εταιρείας, διαχειριστής κεφαλαίων και σύμβουλος επενδύσεων που συμμετείχε στη διαδικασία θα μπορούσε με ειλικρίνεια να πει πως δεν είχε άμεση σχέση εργασιακή με τον κ. Αμπράμοβιτς. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι συμμετέχοντες ούτε καν γνώριζαν ποίου τα χρήματα βοηθούσαν να θεθούν υπό διαχείριση.

Ζάπλουτοι ξένοι επενδυτές, όπως ο Ρομάν Αμπράμοβιτς, επί μακρόν είχαν τη δυνατότητα να διακινούν χρήματα με αποδέκτες αμερικανικά επενδυτικά κεφάλαια, χρησιμοποιώντας ανάλογες παρακάμψεις και συγκεκαλυμμένα σχήματα, εκμεταλλευόμενοι έναν κλάδο ο οποίος υπόκειται σε χαλαρή ρύθμιση. Ευνοικά λειτουργεί και το γεγονός πως η Wall Street δεν έδειξε διάθεση παρά να υποβάλει ελάχιστες ερωτήσεις για το «πόθεν έσχες». Σήμερα, ενόσω οι ΗΠΑ και άλλες δυτικές χώρες επιβάλλουν κυρώσεις στους στενούς συνεργάτες του Βλαντιμίρ Πούτιν, το να μπορούσαν να εντοπίσουν περιουσίες τύπου Ρομάν Αμπράμοβιτς είναι σοβαρό πρόβλημα. Η περιουσία του τελευταίου υπολογίζεται στα 13 δισ. δολάρια και κυρίως προέρχεται από τη σωστά προγραμματισμένη εξαγορά κρατικής πετρελαϊκής εταιρείας, την οποία μετά πούλησε στο ρωσικό δημόσιο με τεράστιο κέρδος.

Τα περιουσιακά του στοιχεία στις ΗΠΑ συνίστανται σε ακίνητη περιουσία πολλών εκατομμυρίων δολαρίων, όπως δύο πολυτελείς κατοικίες κοντά στο Άσπεν του Κολοράντο, ενώ έχει τοποθετήσει μεγάλα ποσά και σε χρηματοπιστωτικούς οίκους.

Η στρατηγική του Αμπράμοβιτς συνίστατο στο να συστήσει μια σειρά οικονομικών εταιρειών, να διοικείσει το χρήμα μέσω μιας μικρής αυστριακής τράπεζας και να έλθει σε επαφή με κορυφαίους χρηματοεπενδυτικούς οίκους της Wall Street.

Στην Τουρκία τα πολυτελή γιοτ

Ο μεγιστάνας Ρομάν Αμπράμοβιτς διαθέτει και υπερπολυτελή γιοτ. Δύο από αυτά βρίσκονται ελλιμενισμένα στην Τουρκία, το «Σολάρις» στην Αλικαρνασσό και η «Εκλειψη» στη Μαριμάρδα, το οποίο ακιβη εκεί χθες. Πηγές που γνωρίζουν το θέμα αναφέρουν πως τόσο ο κ. Αμπράμοβιτς όσο και άλλοι πλούσιοι Ρώσοι αναζητούν τρόπους να επενδύσουν στην Τουρκία, δεδομένων των εις βάρος τους κυρώσεων που ισχύουν αλλού. Η γεγονική χώρα, αν και σφοδρά επέκρινε τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, αντίκειται στις δυτικές κυρώσεις. Η «Εκλειψη», μία από τις μεγαλύτερες θαλαμηγούς του κόσμου, μήκους 162,5 μέτρων με πούνα και 9 καταστρώματα, προσάρραζε στο θέρετρο της Μαριμάρδας στη νοτιοδυτική Τουρκία, αφού περιέπλευσε τα ελληνικά νησιά, σύμφωνα με μάρτυρα που επικαλείται το Reuters. Το δε «Σολάρις» ακιβη σε τουρκικά ύδατα τη Δευτέρα, αφού απέφυγε τα ύδατα της Ε.Ε.

Επί 20 χρόνια ο Ρώσος ολιγάρχης τοποθετούσε αθόρυβα δισεκατομμύρια δολάρια σε διακεκριμένα αμερικανικά επενδυτικά κεφάλαια.

Μεγάλο μέρος των επενδύσεών του στη χώρα διευκολύνθηκαν από τη μικρή εταιρεία Concord Management, την οποία διευθύνει ο Μάικλ Μάτιν, όπως αναφέρουν έγκυρες πηγές υπό καθεστώς ανωνυμίας. Χωρίς να διαχειρίζεται απευθείας τα κεφάλαια του Ρώσου μεγιστάνα, πιο πολύ

λειτουργούσε ως σύμβουλος προς τους διευθυντές των οικονομικών εταιρειών στους φορολογικούς παραδείσους της Καραϊβικής σχετικά με πιθανές επενδύσεις σε κορυφαίους αμερικανικούς οίκους. Έτσι, μεγάλες τράπεζες της Wall, όπως οι Credit Suisse, Goldman Sachs και Morgan Stanley συχνά συνέστηναν τα στελέχη της Concord σε επενδυτικά κεφάλαια αντιστάθμισης κινδύνου. Προϊόντος του χρόνου η Concord, η οποία κρατάει χαμηλούς τόνους και ούτε ιστοσελίδα έχει, διεκπεραίωσε κυρίως για τον Ρομάν Αμπράμοβιτς άνω των 100 επενδύσεων σε διαφορετικά επενδυτικά κεφάλαια, μεταξύ των οποίων τα Millennium Management, BlackRock, Sarissa Capital Management κ.ά.

Φόβοι για χρήση χημικών ή βιολογικών όπλων

Καθώς σήμερα συμπληρώνεται ένας μήνας από την έναρξη της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, ο χρόνος φαίνεται να κυλάει αντίστροφα για τον Βλαντιμίρ Πούτιν. Ο ρωσικός στρατός δεν έχει να επιδείξει καμία αισθητή πρόοδο κατά τα τελευταία εικοσιτετράωρα, αντιθέτως μάλιστα οι αμυνόμενοι αρχίζουν να περνούν στην αντεπίθεση σε ορισμένα από τα μέτωπα των επιχειρήσεων. Σε αυτό το φόντο, ενισχύονται οι ανησυχίες του Κιέβου και της Δύσης ότι οι εισβολείς θα μπορούσαν να προσφύγουν σε πολύ μεγαλύτερες κλίμακες βομβαρδισμούς πυροκατοικημένων περιοχών ή ακόμη και να κάνουν χρήση απαγορευμένων χημικών ή βιολογικών όπλων.

Ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν εξέφρασε με πολύ ευθύ τρόπο τις σχετικές ανησυχίες του μιλώντας σε εκπροσώπους του επιχειρηματικού κόσμου στην Ουάσινγκτον. «Ο Πούτιν βρίσκεται με την πλάτη στον τοίχο. Δεν περιμενε την έκταση και την ισχύ της ενόπλητώς μας. Κι όσο βρίσκεται με την πλάτη στον τοίχο, τόσο πιο επιθετική μπορεί να γίνεται η τακτική του», δήλωσε ο Αμερικανός πγέτης, για να προσθέσει: «Βεβαίωvη (ο Πούτιν) ότι η Αμερική έχει βιολογικά και χημικά όπλα στην Ευρώπη, κάτι που είναι απλώςστατα ψευδές, και ότι η Ουκρανία έχει τα δικά της βιολογικά και χημικά όπλα. Πρόκειται για σαφή ένδειξη ότι εξετάζει να χρησιμοποιήσει τέτοιου είδους όπλα». Στις ίδιες δηλώσεις του, ο Τζο Μπάιντεν κάλεσε τις αμερικανικές επιχειρήσεις να εντείνουν τα προληπτικά μέτρα ενόψει του ενδεχομένου κυβερνοεπιθέσεων μεγάλης κλίμακας από τη Ρωσία.

Εκχολιάζοντας τις δηλώσεις Μπάιντεν, ο εκπρόσωπος Τύπου του Κρεμλίνου ε-στίασε στο θέμα των κυβερνοεπιθέσεων. «Η Ρωσική Ομοσπονδία, σε αντίθεση με πολλές δυτικές χώρες, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Πολιτειών, δεν εμπλέκεται σε μορφές κρατικής πειρατείας», δήλωσε ο Ρώσος αξιωματούχος. Όσο για τα όπλα μαζικής καταστροφής, η Μόσχα επιμένει ότι ο ρωσικός στρατός που δρα στην ανατολική Ουκρανία ανακάλυψε πειστήρια για μυστικό πρόγραμμα βιο-

λογικών όπλων, με υποστήριξη των ΗΠΑ. Αλλά και η Κίνα έχει ζητήσει εξηγήσεις από την Ουάσινγκτον για το συγκεκριμένο θέμα, ενισχύοντας τις ρωσικές αιτιάσεις.

Μήνυμα Ζελένσκι

Στο μεταξύ, ο ρωσικός στρατός συνέχιζε να σφυροκοπά τη Μαριούπολη, χωρίς ωστόσο να καταφέρνει να κάμψει την αντίσταση των υπερασπιστών της, μία ημέρα ύστερα από την απόρριψη του ρωσικού τελεσιγράφου για παράδοση. Με μήνυμά του, μέσω τηλεδιάσκεψης, στην ιταλική Βουλή, ο Ουκρανός πρόεδρος Βολοντιμίρ Ζελένσκι δήλωσε ότι ο ρωσικός στρατός «κάνει στάχτη» το στρατηγικής σημασίας λιμάνι της Αζοφικής Θάλασσας και πρόσθεσε: «Η Ουκρανία είναι η πύλη

Ο Πούτιν βρίσκεται «με την πλάτη στον τοίχο» και είναι ικανός για όλα, εκτιμά ο Μπάιντεν.

για τον ρωσικό στρατό, που θέλει να μπει στην Ευρώπη. Αλλά η βαρβαρότητα δεν πρέπει να περάσει». Από την πλευρά του, ο υπεύθυνος εξωτερικής πολιτικής της Ε.Ε. Ζοσέπ Μπορέλ χαρακτήρισε τη ρωσική πολιορκία της Μαριούπολης «τεράστιο έγκλημα πολέμου».

Στρατιωτικοί αξιωματούχοι στην Ουάσινγκτον, τους οποίους επικαλούνται οι New York Times, έκαναν λόγο για αυξημένη δραστηριότητα του ρωσικού πολεμικού ναυτικού στη Μαύρη Θάλασσα κατά το προηγούμενο σαρανταοκτάωρο, με γύρω στα 12 πλοία να βρίσκονται στα ανοικτά της Οδησσού. Οι ίδιοι αξιωματούχοι διαρωτάντο αν στόχος των Ρώσων είναι να επιχειρήσουν απόβαση στην τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Ουκρανίας ή απλώς να δεσμεύσουν δυνάμεις του ουκρανικού στρατού στην περιοχή ώστε να μην επιχειρηθεί αντεπίθεση για την άρση της πολιορκίας της Μαριούπολης. Ηδη ουκρανικές δυνάμεις έχουν περάσει στην αντεπίθεση σε άλλα σημεία του μετώπου.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα καταγράφεται σε συμβάσεις μικρών έργων, που αφορούν κυρίως δήμους και περιφέρειες.

Κίνδυνος διακοπής έργων λόγω εκτίναξης του κόστους υλικών

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Ορατός είναι πλέον ο κίνδυνος διακοπής σωρείας έργων ανά την επικράτεια και απώλειας κοινοτικών κονδυλίων, λόγω της εκτίναξης του κόστους των υλικών και των καυσίμων. Μόνο η τιμή του πετρελαίου κίνησης έχει αυξηθεί κατά 30% τις τελευταίες εβδομάδες, γεγονός που έχει συμπαρασύρει προς τα πάνω όλες τις εργασίες που απαιτούν χρήση βαρέων μηχανημάτων, όπως π.χ. χωματουργικά έργα, οδοποιίες, έργα υδρευσης κ.τ.λ. Πρόκειται για εργασίες που δεν καλύπτονται από την αναθεώρηση που έγινε στις τιμές 495 κωδικών υλικών, στο πλαίσιο σχετικής παρέμβασης από το υπουργείο Υποδομών στο τέλος του 2021.

Επιπλέον, ακόμα κι αυτή η αναθεώρηση έχει καταστεί παρωχημένη, καθώς έκτοτε οι τιμές έχουν καταγράψει νέα απότομη αύξηση, λόγω των αναταράξεων που έχει προκαλέσει η πο-

λαιοειδή γενικά κ.λπ.) ακολουθούν φρενιφείς ρυθμούς τον τελευταίο ενάμιση χρόνο. Οι συνεχείς αυξήσεις, που έχουν ξεπεράσει ακόμα και το 100% το τελευταίο διάστημα, είναι αναμφισβήτητο γεγονός. Η κατάσταση επιπλέον έχει επιδεινωθεί τον τελευταίο μήνα λόγω του πολέμου στην Ουκρανία. Έχουμε πλέον φτάσει στο σημείο, εταιρείες προμηθειών να αρνούνται να δώσουν προσφορά για δομικά υλικά. Είναι εμφανές ότι οι τεχνικές εταιρείες βρίσκονται προ αδιεξόδου και ουσιαστικής αντικειμενικής αδυναμίας να προχωρήσουν στην ομαλή εκτέλεση των έργων». Σύμφωνα με τον κ. Βλάχο, πλέον είναι εμφανής ο κίνδυνος διάλυσης πληθώρας συμβάσεων δημοσίων έργων. Για τον λόγο αυτό, ο ΣΑΤΕ ζητεί τη χορήγηση παράτασης των προθεσμιών εκτέλεσης των έργων κατά 4-6 μήνες, ύστερα από αίτηση των εργοληπτικών επιχειρήσεων και τη θεσμοθέτηση ενός σύγχρονου συστήματος αναθεώρησης των τιμών εντός του παραπάνω χρονικού διαστήματος. Το μεγαλύτερο πρόβλημα καταγράφεται σε συμβάσεις μικρών έργων, που αφορούν κυρίως δήμους και περιφέρειες. Τα έργα αυτά έχουν ανατεθεί με σημαντικές εκπτώσεις της τάξεως του 40% ή και ακόμα παραπάνω, με αποτέλεσμα σήμερα να είναι αδύνατη η εκτέλεσή τους λόγω της τεράστιας ζημιάς που θα υποστούν οι ανάδοχοι, ακόμα και με την αναθεώρηση των τιμών που έχει πραγματοποιήσει το υπουργείο.

Πάντως, φαίνεται πως το υπουργείο Υποδομών έχει αντιληφθεί την έκταση του προβλήματος, καθώς σήμερα είναι προγραμματισμένη συνάντηση με το σύνολο των εργοληπτικών οργανώσεων, ώστε να αναζητηθούν πιθανές λύσεις. Μεταξύ άλλων θα προταθεί η διεύρυνση της αναθεώρησης των τιμών σε περισσότερους κωδικούς υλικών - εργασιών, ώστε να καλύπτονται και κωδικοί που συνδέονται με το ενεργειακό κόστος (π.χ. αδρανή υλικά, τούβλα, μονώσεις, οδοποιία, σκυροδέματα κτλ.). Σημειωτέον ότι σε κθεσινή παρέμβασή της, η Πανελλήνια Ένωση Διπλωματούχων Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων πρότεινε μέχρι και την παροχή της δυνατότητας διάλυσης των υφιστάμενων συμβάσεων, στην περίπτωση που οι προϋπολογισμοί των έργων αυξηθούν σε ποσοστό άνω του 18% (λόγω των ανατιμήσεων των υλικών).

Εγκριση αλλαγών στον σχεδιασμό του παραλιακού μετώπου στο Ελληνικό

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ**

Την εξαίρεση από την επένδυση στο Ελληνικό του σχεδίου δημιουργίας ενιαίου πεζοδρόμου - ποδηλατοδρόμου μπροστά στη θάλασσα σε όλο το μήκος της Αθηναϊκής Ριβιέρας επικύρωσαν τα υπουργεία Οικονομικών, Περιβάλλοντος και Πολιτισμού. Οχι μόνο ο πεζόδρομος «μετακινείται» πίσω από την πρώτη σειρά κτιρίων, αλλά ο κοινό-

Αυξάνεται ο συντελεστής δόμησης στην τρίτη σειρά κτιρίων και στον ουρανοξύστη-εμπορικό κέντρο.

χρηστος χώρος που προβλεπόταν μπροστά τους μετατρέπεται σε μια απλή φύτευση. Περαιτέρω, αυξάνεται ο συντελεστής δόμησης στην τρίτη σειρά κτιρίων αλλά και στον ουρανοξύστη-εμπορικό κέντρο που σχεδιάζεται στη λεωφόρο Βουλιαγμένης.

Με απόφαση που δημοσιεύτηκε στις 16 Μαρτίου (ΦΕΚ 1219Β), τα τρία συναρμόδια υπουργεία εγκρίνουν τα ακόλουθα:

— Ο παραλιακός πεζόδρομος - ποδηλατοδρόμος στην Αθηναϊκή Ριβιέρα,

Μείωση κρατήσεων και «βουτιά» έως 80% του τζίρου στην εστίαση

Ορατές είναι οι επιπτώσεις στον τουρισμό από τον πόλεμο στην Ουκρανία

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Μείωση των προκρατήσεων τουριστικών καταλυμάτων από ξένους τουρίστες και υποχώρηση της επισκεψιμότητας και του τζίρου ακόμη και κατά 80% τις καθημερινές στα καταστήματα εστίασης είναι ήδη οι ορατές συνέπειες στον κλάδο του HORECA (εστίαση και φιλοξενία) από τον πόλεμο στην Ουκρανία και τις πληθωριστικές πιέσεις, οι οποίες προϋπήρχαν, αλλά αυξάνονται σε ένταση και διάρκεια. «Εάν τα προηγούμενα χρόνια είχαμε δέκα προκρατήσεις, τώρα έχουμε μία. Και αυτή είναι συνήθως από τους Αγγλους, οι οποίοι παραδοσιακά επηρεάζονται λιγότερο από όσα συμβαίνουν», ανέφερε χαρακτηριστικά ο Γρηγόρης Τάσιος, πρόεδρος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ξενοδόχων (ΠΟΞ), στο πλαίσιο συνέντευξης Τύπου για την παρουσίαση της Συμμαχίας «Στηρίζω HORECA».

Όπως επισήμανε ο ίδιος, ο Φεβρουάριος και ο Μάρτιος είναι οι δύο μήνες κατά τους οποίους γίνονται οι προκρατήσεις, καθώς είναι πιο χαμηλές οι τιμές. Σύμφωνα με τον κ. Τάσιο, οι Πολωνοί, που πλέον

«Ενώ φαινόταν ότι ο τουρισμός στην Αθήνα θα πάει καλά από τον Απρίλιο, αυτό μάλλον μετατίθεται για αργότερα», λέει ο πρόεδρος των Ξενοδόχων Γρ. Τάσιος.

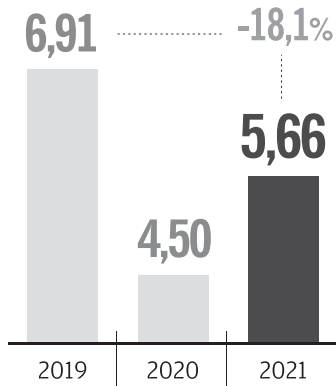
συγκαταλέγονται στην πρώτη πεντάδα των ξένων τουριστών στην Ελλάδα, δεν πραγματοποιούν φέτος προκρατήσεις, καθώς φοβούνται για όσα συμβαίνουν στη γειτονική τους Ουκρανία και βεβαίως για τις επόμενες κινήσεις της Ρωσίας, όπως επίσης δεν γίνονται κρατήσεις ούτε από τους Ρουμάνους. Μειωμένες είναι οι προκρατήσεις και από τη Γερμανία, ενώ βεβαίως στους τουρίστες που θα επισκεφθούν φέτος την Ελλάδα δεν υπολογίζονται πλέον οι Ρώσοι και οι Ουκρανοί. Ο πρόεδρος της ΠΟΞ εκτίμησε εξάλλου ότι στην ουσία θα ξεκινήσει αργότερα η τουριστική περίοδος, καθώς αυτοί που έρχονταν την άνοιξη στην Ελλάδα ήταν κυρίως οι μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες, οι οποίες είναι και αυτές που ανησυχούν περισσότερο τώρα για τις γεωπολιτικές εξελίξεις. «Ενώ φαινόταν ότι ο τουρισμός στην Αθήνα θα πάει καλά από τον Απρίλιο, αυτό μάλλον μετατίθεται για αργότερα», υποστηρίζει.

Μειωμένη, την ίδια ώρα, είναι και η επισκεψιμότητα στα καταστήματα εστίασης, με την επίδραση του πολέμου και των νέων πληθωριστικών πιέσεων να δίνει τη χαρακτηριστική βολή σε έναν κλάδο που επλήγη σημαντικά από την πανδημία. Σύμφωνα με τον Γιώργο Καρβαθά, πρόεδρο της ΓΣΕΒΕΕ (Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελ-

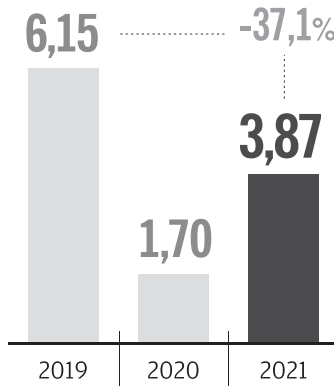
ΕΞΕΛΙΞΗ κύκλου εργασιών κλάδου HORECA

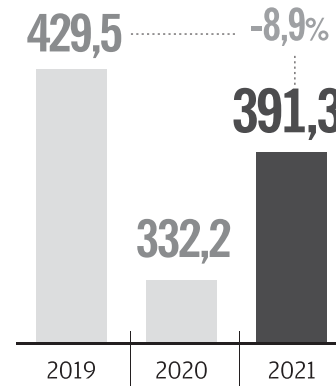
ΕΣΤΙΑΣΗ
ΠΟΣΑ ΣΕ ΔΙΣ. ΕΥΡΩ

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ
ΠΟΣΑ ΣΕ ΔΙΣ. ΕΥΡΩ

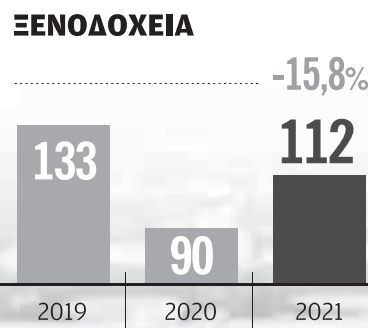

ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΠΟΤΑ
ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ

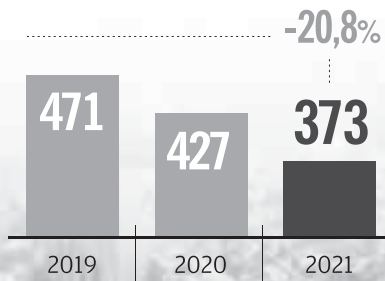

ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ

ΕΣΤΙΑΣΗ

ΠΗΓΗ: IOBE, Συμμαχία «Στηρίζω HORECA»

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

λάδας) και της ΠΟΞΕ (Πανελλήνια Ομοσπονδία Εστιατορικών και Συναφών Επαγγελματιών), καταγράφεται μείωση τζίρου της τάξεως του 40%-50% στην εστίαση τους τελευταίους μήνες, με την αυξημένη κίνηση του Σαββατοκύριακου να μην μπορεί να αναπληρώσει τις μεγάλες απώλειες που υπάρχουν σε καθημερινή βάση.

Το ενεργειακό κόστος

Όπως ανέφερε ο κ. Καρβαθάς, από την έρευνα οικονομικού κλίματος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που πρόκειται να δημοσιοποιηθεί τις επόμενες ημέρες προκύπτει ότι ενώ το προηγούμενο διάστημα 8 στις 10 επιχειρήσεις εστίασης είχαν διατηρήσει στα ίδια επίπεδα τις τιμές, τώρα μία στις δύο θα προχωρήσει σε αυξήσεις. Σύμφωνα με τον κ. Καρβαθά, το ενεργειακό κόστος για τις επιχειρήσεις της εστίασης έχει διπλασιασθεί, ενώ το κόστος για αγορά πρώτων υλών έχει αυξηθεί κατά 44%.

Αυξήσεις όσον αφορά τις μεμονωμένες

κυρίως κρατήσεις στα ξενοδοχεία και όχι αυτές που έχουν γίνει μέσω tour operators, καθώς εκεί έχουν εφαρμοστεί παλιές τιμές, προανήγγειλε και ο κ. Τάσιος. Όπως υποστήριξε, αν και το κόστος λειτουργίας έχει αυξηθεί κατά 30%, γίνεται προσπάθεια οι αυξήσεις στις χρεώσεις να είναι κάτω του 10%, προκειμένου ο ελληνικός τουρισμός να παραμείνει ανταγωνιστικός.

Σημειώνεται ότι η μεγάλη υποτίμηση της τουρκικής λίρας έχει καταστήσει εξαιρετικά ανταγωνιστικά τα τουριστικά καταλύματα στη γείτονα.

Οι προαναφερθείσες εξελίξεις έχουν σημαντικές επιπτώσεις και στον κλάδο των αλκοολούχων ποτών. Αν και, σύμφωνα με τον πρόεδρο της Ένωσης Επιχειρήσεων Αλκοολούχων Ποτών (ΕνΕΑΠ) Ισιδωρο Ρεβάχ, οι πωλήσεις του κλάδου από τις αρχές του έτους έως σήμερα είναι αυξημένες κατά 25% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2021 –όταν η εστίαση ήταν κλειστή–, παραμένουν σε επίπεδα 40% κάτω από την αντίστοιχη περίοδο του 2019.

Τι προτείνουν

Η Συμμαχία «Στηρίζω HORECA» προτείνει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

- Επαναφορά του ΦΠΑ στη διαμονή στο 6% ή εναρμόνισή του με τον μέσο όρο των χωρών της Ε.Ε.
- Μείωση του ΦΠΑ στην εστίαση στο 6%.
- Προσαρμογή του ειδικού φόρου κατανάλωσης των αλκοολούχων ποτών στον μέσο όρο της Ε.Ε.
- Παράταση στην εξόφληση των επιστρεπτικών προκαταβολών για ένα εξάμηνο και επιδότηση εργοδοτικών εισφορών για τα καταστήματα εστίασης για το εξάμηνο Νοεμβρίου 2021 - Απριλίου 2022 με κλίμακα αναλόγως πτώσης τζίρου σε σχέση με το 2019-2020.
- Άμεση έκδοση των προσκλήσεων για τα χρηματοδοτικά προγράμματα που έχουν ήδη εξαγγελθεί (π.χ. «Εξοικονομώ» για τις επιχειρήσεις).
- Εξυγίανση του ανταγωνισμού στη διαμονή.

Προτεραιότητα η επενδυτική βαθμίδα

Μήνυμα του Γιάννη Στουρνάρα για αυτοσυγκράτηση και στοχευμένες ενισχύσεις

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Μήνυμα για αυτοσυγκράτηση, ώστε να προστατευθεί η προοπτική της ένταξης της χώρας σε επενδυτική βαθμίδα εκπέμπει ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, Γιάννης Στουρνάρας, σε διάφορους τόνους το τελευταίο διάστημα, καθώς η σκιά του πολέμου παραμένει βαριά πάνω από την οικονομία και το μέλλον είναι εξαιρετικά αβέβαιο. Ο κ. Στουρνάρας αναμένεται να διακηρύξει ξεκάθαρα τις θέσεις του στην έκθεση του διοικητή, τον επόμενο μήνα, με κεντρικό μήνυμα –σύμφωνα με όσα ο ίδιος διαμνύει σε συνομιλητές του– το εξής: 1. Βασικά επιδιώξη της χώρας πρέπει να είναι η ε-

Πληθωρισμό 5,2% κατά μέσον όρο για φέτος στο βασικό σενάριο και 7% στο δυσμενές «βλέπει» η ΤΤΕ.

πενδυτική βαθμίδα. 2. Οι όποιες ενισχύσεις στους καταναλωτές πρέπει να είναι στοχευμένες, ώστε να μη διακινδυνεύσει να μπει η χώρα στο στόχαστρο των επενδυτών και να αυξηθούν τα spreads.

Μη έχοντας επενδυτική βαθμίδα, η Ελλάδα είναι ο αδύναμος κρίκος και θα αποτελέσει έναν από τους πρώτους στόχους σε περίπτωση μιας κρίσης στην αγορά ομολόγων λόγω του πολέμου. Αρκετοί

Ο κ. Στουρνάρας αναμένεται να διακηρύξει ξεκάθαρα τις θέσεις του στην έκθεση του διοικητή, τον επόμενο μήνα.

χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, εκτός του επίσημου τραπεζικού συστήματος, όπως τα hedge funds ή τα private equity funds, θα σπεύσουν να πουλήσουν τα ελληνικά ομόλογα για να καλύψουν πιθανές ζημιές από ρωσικά ομόλογα, εάν υπάρξει κίνδυνος αυτά να μην πληρωθούν. Αυτές είναι οι ανησυχίες που υπαγορεύουν το μήνυμα αυτοσυγκράτησης, όπως ο ίδιος επισημαίνει. Στην ίδια κατεύθυνση,

άλλωστε, συνηγορεί η στροφή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προς μια πιο «σφικτή» νομισματική πολιτική και οι πιέσεις των «γερακιών» της Ευρώπης για αυξήσεις των επιτοκίων.

Στο πλαίσιο αυτό, εντασσόταν και η πρόσφατη αναφορά του κεντρικού τραπεζίτη, σε συνέντευξή του στον ΣΚΑΪ, στη συσώρευση αποταμιεύσεων που μπορεί να βγάλουν, όπως είπε, ένα νοι-

κυριό ή μια επιχείρηση από τη δύσκολη θέση για ένα διάστημα. Μια τοποθέτηση που έδωσε λαβή για κάποια επικριτικά σχόλια, όμως βασίζεται στο πραγματικό γεγονός ότι μέσα σε 2 χρόνια οι καταθέσεις έχουν αυξηθεί κατά 36 δισ. ευρώ. Είναι αναμφισβήτητο ένα «μαξιλάρι», που ασφαλώς δεν προστατεύει τους πάντες, αλλά σίγουρα βοηθάει πολλούς. Οι στοχευμένες παρεμβάσεις προορίζονται για το υπόλοιπο τμήμα του πληθυσμού, τους πλέον ευάλωτους.

Ως κεντρικός τραπεζίτης, ο κ. Στουρνάρας ανησυχεί, ασφαλώς για τον πληθωρισμό. Σύμφωνα με πληροφορίες, οι εκτιμήσεις της Τράπεζας τον τοποθετούν στο 5,2% κατά μέσον όρο για φέτος, στο βασικό σενάριο, και στο 7% στο δυσμενές. Ακολουθώντας τις εκτιμήσεις της ΕΚΤ για το ΑΕΠ, εξάλλου, εκτιμά πως η ανάπτυξη στην Ελλάδα θα επιβραδυνθεί κατά 0,6 μονάδες στο βασικό σενάριο και κατά 1,3 μονάδες στο δυσμενές, σε σχέση με τις εκτιμήσεις που υπήρχαν πριν από τον πόλεμο στην Ουκρανία.

Ο κίνδυνος, όπως τον μεταφέρει σε συνομιλητές του, είναι να μην εξελιχθεί ο πληθωρισμός σε σπιράλ μισθών - τιμών, επαναφέροντας τον εφιάλτη του στασιμοληθωρισμού.

Δεν είναι τυχαίο ότι η πρόταση της Τράπεζας της Ελλάδος, στο πλαίσιο της διαπραγμάτευσης για τη νέα αύξηση του βασικού μισθού, είναι για αύξηση 4,5% κατά μέσον όρο φέτος. Κάτι που προκάλεσε την ενόχληση της ΓΣΕΕ.

ταξίδια

Κυριακή
27/3

Εκεί που
το χιόνι
είναι

χαρά!

Παρνασσός
Καϊμάκτσαλαν
Κρήτη
+
Κάιρο
Road trips
στην Ελλάδα

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή 27 Μαρτίου 2012

Με πλάνο ημέρας οι μεγάλες βιομηχανίες

Αναπροσαρμόζουν καθημερινά τις τιμές των προϊόντων τους για να αντέξουν την επιβάρυνση από το υψηλό ενεργειακό κόστος

Τον **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**
και **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

«Για την ώρα υπολογίζουμε καθημερινά το κόστος των προϊόντων μας και προσαρμόζουμε αναλόγως τις τιμές, επίσης καθημερινά, προκειμένου να μη βυθιστούμε στις ζημιές», εξηγεί στην «Κ» επιχειρηματίας στην ελληνική μεταποιητική βιομηχανία μετάλλων με μεγάλη έκθεση στην ενέργεια. «Η επικοινωνία προς τον πελάτη είναι ξεκάθαρη: αυτή είναι η τιμή, αν θέλεις σε αυτή την τιμή πουλάμε», συμπληρώνει, προσθέτοντας πως παρά τις δυσθεώρητες αυξήσεις «ακόμα η ζήτηση είναι εκεί». Για πόσο καιρό όμως ακόμα, διερωτάται.

Σε αυτές τις λίγες φράσεις συμπυκνώνεται όλη η κατάσταση και η ψυχολογία που επικρατεί αυτή τη στιγμή στην αγορά: οι μεγάλες αυξήσεις των τιμών ενέργειας και πρώτων υλών έχουν καταστήσει αδύνατη την ορθή τιμολόγηση παρά μόνο σε καθημερινή βάση. Έτσι, οι αυξήσεις προς τους τελικούς χρήστες των προϊόντων είναι μεγάλες, συνεχείς και απροσδόκτες. Όσο είναι διατεθειμένοι να τις απορροφούν, η οικονομική δραστηριότητα συνεχίζεται. Ωστόσο εάν οι τιμές φτάσουν σε απαγορευτικά ύψη, που για πολλούς μικρότερους επιχειρηματίες έχουν ήδη φτάσει, τότε θα «παγώσουν» και οι επενδυτικές δαπάνες, οι κατασκευές, τα έργα εν γένει. «Απλούστατα δεν θα χτίσω φέτος το συγκρότημα κατοικιών και θα περιμένω να βελτιωθεί η διάθροση του κόστους μου», εξηγεί στην «Κ» χαρακτηριστικά κατασκευαστής οικιστικών έργων.

«Η επικοινωνία προς τον πελάτη είναι ξεκάθαρη: αυτή είναι η τιμή, αν θέλεις σε αυτή την τιμή πουλάμε», λέει στην «Κ» επιχειρηματίας.

Και κάπου εδώ είναι στημένη η παγίδα του στασιμοληθωρισμού όπου οι τιμές ανεβαίνουν χωρίς να παράγεται οικονομική δραστηριότητα. Αλουμίνιο, χαλκός, σίδηρος, μέταλλα, απαραίτητα όλα στις κατασκευές και όχι μόνο, ανατιμώνται συνεχώς τινάζοντας στον αέρα τους προϋπολογισμούς. Το δύσκολο αυτό τοπίο των ανατιμήσεων περιγράφουν στην «Κ» επιχειρηματίες και κορυφαία στελέχη της βιομηχανίας.

Όπως αναφέρει ο Αθανάσιος Σαββάκης, πρόεδρος του Συνδέσμου Βιομηχανιών Ελλάδος, το ενεργειακό κόστος, διαχρονικά, αποτελούσε καταλύτη για την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων. Κλιμακώνεται όμως σταθερά από το καλοκαίρι ενώ, έως ένα βαθμό και υπό συγκεκριμένους όρους, υπήρχε η δυνατότητα της απορρόφησής του από τις επιχειρήσεις, κάτι που δεν είναι εφικτό από τον περασμένο Νοέμβριο και δη μετά την έναρξη του πολέμου. «Αυτό γίνεται αντιληπτό εάν λάβουμε υπόψη ότι ενόσω το κόστος ενισχύεται, οι λειτουργικές δαπάνες παραμένουν αμετάβλητες και ο όγκος των πωλήσεων εάν δεν παραμένει σταθερός, τείνει να υποχωρεί. Το πρόβλημα είναι ο-

ξύτερο σε ιδιαίτερα ενεργοβόρους κλάδους, όπως τον βαφείων και της κλωστοϋφαντουργίας αφενός λόγω αυξημένου κόστους, και αφετέρου επειδή δεν είναι δυνατή η μετακύλιση του στον τελικό καταναλωτή. Επίσης, σε κλάδους όπως τα τρόφιμα, όπου τα συμβόλαια συνάπτονται μία φορά τον χρόνο, τα προβλήματα μπορεί να είναι ακόμη μεγαλύτερα εάν υπάρχουν περιπτώσεις αθέτησης συμφωνιών για λόγους force majeure (σημ.: ανωτέρας βίας). Δεν θα πρέπει να παραγνωρίζουμε ότι εάν το αυξημένο ενεργειακό κόστος σε Ελλάδα και Ευρώπη παγιωθεί, είναι ορατός ο κίνδυνος οι ελληνικές και οι ευρωπαϊκές βιομηχανίες να χάσουν σημαντικά μερίδια αγοράς σε όφελος ανταγωνιστικών χωρών», τονίζει.

Ο Αθανάσιος Κεφάλας, πρόεδρος Συνδέσμου Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων και πρόεδρος της Imerys Greece, σχολιάζει ότι μέχρι τον Ιανουάριο το αυξημένο ενεργειακό κόστος πιθανόν να αντιμετωπιζόταν με ελεγχόμενη μετακύλιση του στον καταναλωτή και με προσπάθειες μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας. Ωστόσο, το τελευταίο διάστημα όπου οι τιμές της ενέργειας έχουν εκτοξευθεί, το ερώτημα που τίθεται είναι με ποιον τρόπο θα απορροφηθεί το κόστος. Εάν οι εταιρείες υποχρεωθούν να το απορροφήσουν, τότε η βιωσιμότητά τους θα τεθεί σε κίνδυνο. Ήδη, όπως αναφέρει, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ιδιαίτερα ενεργοβόρες μονάδες αναγκάζονται να αναστείλουν τη λειτουργία τους.

«Στον εξορυκτικό τομέα, το πλήγμα σχετίζεται όχι μόνο με το αυξημένο κόστος

Αλουμίνιο, χαλκός, σίδηρος, μέταλλα, απαραίτητα όλα στις κατασκευές και όχι μόνο, ανατιμώνται συνεχώς τινάζοντας στον αέρα τους προϋπολογισμούς των έργων.

παραγωγής των εξορυσόμενων προϊόντων, αλλά και με το ενισχυμένο κόστος ηλεκτρικού ρεύματος που απαιτείται για τη λειτουργία των εργοστασίων πρωτογενούς κατεργασίας ορυκτών υλών. Και για τη μεταλλουργία τα δεδομένα έχουν διαφοροποιηθεί άρδην με χαρακτηριστική περίπτωση τη ΛΑΡΚΟ, που ήδη και πριν από τις ανατιμήσεις αντιμετώπιζε σοβαρά προβλήματα από το κόστος του ρεύματος. Το καλό σενάριο θα προέβλεπε την επαρκή υποστήριξη των επιχειρήσεων μέχρι την ολοκλήρωση του ορυκτού αυτού κύκλου, με την κρίση να έχει, για την ώρα, προ-

καλέσει σοβαρά πλήγματα, αλλά όχι μη διαχειρίσιμες επιπτώσεις», σημειώνει. Ο Ευστράτιος Θωμαδάκης, οικονομικός διευθυντής της Viohalco εξηγεί πως η ενεργειακή κρίση, που ξεκίνησε πριν από τον πόλεμο, έχει ως αιτία και την επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης. «Εάν οι τιμές παραμείνουν σε αυτά τα επίπεδα, οι βιομηχανίες θα βρεθούν αντιμέτωπες με προβλήματα βιωσιμότητας. Στον αντίποδα, η Viohalco για τη φετινή χρονιά έχει διατηρήσει ένα καλό επίπεδο τιμών, έχοντας προμηθευτεί ποσότητες πρώτων υλών που καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος

των αναγκών της. Ωστόσο, η στρατηγική που υιοθετούμε έχει μακροπρόθεσμο ορίζοντα, σε μία συγκυρία κατά την οποία βιομηχανίες στο εξωτερικό κλείνουν καθώς δεν καταφέρνουν να διαχειριστούν το αυξημένο ενεργειακό κόστος. Αυτό οδηγεί στην περαιτέρω αύξηση των τιμών μετάλλων ελλείψει προϊόντος, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος. Οι παρούσες συνθήκες καθιστούν ακόμη πιο αναγκαία την ενίσχυση των εναλλακτικών μορφών ενέργειας, αλλά ταυτόχρονα επιβάλλουν την ενεργειακή μετάβαση με πιο προσεκτικά βήματα», αναφέρει.

Η αύξηση του κόστους έχει υπερβεί το περιθώριο κέρδους τροφοδοτώντας την άνοδο τιμών, με αποτέλεσμα το ευρωπαϊκό αλουμίνιο να καθίσταται μη ανταγωνιστικό σε σχέση με τρίτες χώρες.

Μεγάλες καθυστερήσεις στις παραδόσεις υλικών

Εκτός από το ιδιαίτερα υψηλό ενεργειακό κόστος και την εκτόξευση των τιμών πρώτων υλών, οι βιομηχανίες βρίσκονται αντιμέτωπες με σημαντικές καθυστερήσεις παραδόσης λόγω της διατάραξης που έχει προκληθεί στην εφοδιαστική αλυσίδα, αναφέρει ο Νίκος Μπακατσέλος, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Πυραμίδ Μεταλλουργία.

«Είναι ενδεικτικό ότι η τιμή του ανοξείδωτου χάλυβα, που χρησιμοποιούμε στα προϊόντα μας, έχει αυξηθεί άνω του 100%. Για να διαχειριστούμε την υπέρμετρη αύξηση κόστους προσπαθούμε να περιορίσουμε άλλου είδους δαπάνες, να καταστήσουμε πιο ευέλικτη την παραγωγή μας, ενώ αποτελεί μονόδρομο, στο μέτρο του εφικτού, η μετακύλιση μέρους του κόστους στον πελάτη», σημειώνει.

Ενόψει της έναρξης λειτουργίας της νέας μονάδας της «Πυραμίδ» στα Οινόφυτα

Αττικής, που περιλαμβάνει τον μηχανολογικό εξοπλισμό του πρώην εργοστασίου της «Πίτσος», ο προγραμματισμός για έναρξη της λειτουργίας της το προσεχές διάστημα, αρχικά σε πιλοτικό στάδιο, παραμένει αμετάβλητος. Ωστόσο εκτιμάται, όπως προσθέτει ο κ. Μπακατσέλος, ότι η έναρξη της κανονικής λειτουργίας της μονάδας θα καθυστερήσει «ως αποτέλεσμα και των μεγάλων καθυστερήσεων στην παραλαβή των απαιτούμενων πρώτων υλών και του αναγκαίου εξοπλισμού».

Ο πόλεμος

Ο Αργύριος Καρράς, διευθύνων σύμβουλος της Alumino, τονίζει ότι το ζήτημα του αυξημένου ενεργειακού κόστους υπήρχε από τον Νοέμβριο, αλλά έμοιαζε διαχειρίσιμο. Ύστερα και από τον πόλεμο στην Ουκρανία τείνει να τεθεί εκτός ελέγχου, συμπαρασύροντας και την αύξηση

«Προσπαθούμε να περιορίσουμε άλλου είδους δαπάνες και να καταστήσουμε πιο ευέλικτη την παραγωγή μας».

των τιμών υλικών. «Στον κλάδο μας, η αύξηση του κόστους έχει υπερβεί το περιθώριο κέρδους τροφοδοτώντας την άνοδο τιμών, με αποτέλεσμα το ευρωπαϊκό αλουμίνιο να καθίσταται μη ανταγωνιστικό σε σχέση με τρίτες χώρες. Πόσο μάλλον το ελληνικό που συνοδεύεται και με αυξημένο μεταφορικό κόστος.

Στο νέο αυτό τοπίο φαίνεται να επιβραδύνεται το πολύ ισχυρό μομέντουμ που είχαν αποκτήσει οι επιχειρήσεις του κλάδου, ενώ ήδη, λόγω αυξημένων τιμών αλλά και επιδείνωσης της εμπιστοσύνης,

αναστέλλονται έργα που σχετίζονται με τον κατασκευαστικό κλάδο. Ευρύτερα, οι επιχειρήσεις επιλέγουν να υιοθετούν στάση αναμονής ωστόσο η ορατότητα βελτιωθεί», λέει.

Την ίδια στιγμή, όπως εξηγεί, με τις τιμές να αλλάζουν συνεχώς η αγορά, από τη βιομηχανία μέχρι τον κατασκευαστή αλουμινίου και τον ιδιώτη, δεν προλαβαίνει να εξισορροπήσει το κόστος. «Με τα δεδομένα αυτά η αντιμετώπιση των ενεργειακών ανατιμήσεων απαιτεί επαυξημένη εγρήγορση ως προς τον έλεγχο και τη διαμόρφωση των κατάλληλων τιμών, ώστε οι επιχειρήσεις να εξακολουθήσουν να είναι κερδοφόρες. Χρειάζεται ακόμη η υλοποίηση των κατάλληλων επενδύσεων και η δημιουργία γραμμών παραγωγής που συνεισφέρουν απτά στη μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος», καταλήγει ο κ. Καρράς.

Στενεύουν τα περιθώρια για τον προϋπολογισμό

Ο λογαριασμός των επιπλέον δαπανών που δεν είχαν προϋπολογιστεί, αγγίζει σχεδόν το 1,2 δισ. μέχρι στιγμής, ενώ η ακρίβεια εντείνεται

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Σε δοκιμασία έβαλαν τον στόχο του προϋπολογισμού για έλλειμμα 1,4% του ΑΕΠ τα μέτρα 1,1 δισ. ευρώ που ανακοίνωσε η κυβέρνηση την περασμένη εβδομάδα για την αντιμετώπιση της ακρίβειας, κυρίως στο μέτωπο της ενέργειας. Μέτρα που ήρθαν, βεβαίως, να απαντήσουν στην απροσδόκητα μεγάλη πίεση που υφίστανται νοικοκυριά και επιχειρήσεις, λόγω της εκρηκτικής άνοδου των τιμών, επιχειρώντας να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο στοχευμένα στα ευάλωτα νοικοκυριά.

Αν και επισήμως οι αξιωματούχοι του οικονομικού επιτελείου υποστήριξαν ότι η δαπάνη θα καλυφθεί από την υψηλότερη από την αναμενόμενη ανάπτυξη του 2021 και την υπεραπόδοση των εσόδων του πρώτου διμήνου φέτος, κύκλοι της κυβέρνησης θεωρούν πολύ πιθανή μια μικρή –με τα μέχρι στιγμής δεδομένα– διευρύνση του ελλείμματος, στις τάξεις του 0,3%, από το 1,4% στο 1,7% του ΑΕΠ. Αυτό μάλιστα είναι το καλό σενάριο, σύμφωνα με το οποίο δεν θα χρειαστεί να συνεισφέρει στο μέλλον ο προϋπολογισμός στην κάλυψη των επιδοτήσεων του ηλεκτρικού ρεύματος, οι οποίες μέχρι στιγμής χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης. Κάτι που μένει να φανεί στην πράξη.

Στην πραγματικότητα ο προϋπολογισμός θα καλύψει τον Απρίλιο ένα μικρό μέρος, περίπου 140 εκατ. ευρώ, από τα 640 εκατ. ευρώ των μέτρων για το ηλεκτρικό ρεύμα που ανακοινώθηκαν και συγκεκριμένα την έκτακτη επιδότηση για τις μικρές επιχειρήσεις. Τα έσοδα του Ταμείου Ενεργειακής Μετάβασης, όπως δια-

Οι νέες εκτιμήσεις για τον πληθωρισμό φέτος τον ανεβάζουν στο 5%-6%, από 1% που προβλεπόταν στον προϋπολογισμό.

μνύουν πηγές του οικονομικού επιτελείου, επαρκούν για να καλύπτουν το επίπεδο στήριξης που δίνεται σήμερα σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις, όχι όμως και ένα έκτακτο μέτρο, όπως αυτό για τις μικρές επιχειρήσεις.

Επιπλέον, ο προϋπολογισμός θα καλύψει τα 324 εκατ. ευρώ της ενίσχυσης των ευάλωτων νοικοκυριών και τα 153 εκατ. ευρώ της επιδότησης των καυσίμων. Αρα, συνολικά περίπου 620 εκατ. ευρώ.

Σε αυτά πρέπει να προστεθούν, ως επιπλέον δαπάνες του προϋπολογισμού φέτος, τα 350 εκατ. ευρώ από τη μείωση του ΕΝΦΙΑ και τα 200 εκατ. ευρώ από τη στήριξη των αγροτών (ζωοτροφές κ.λπ.). Έτσι, ο λογαριασμός των επιπλέον δαπανών που δεν είχαν προϋπολογιστεί, αγγίζει σχεδόν το 1,2 δισ. μέχρι στιγμής.

Στο οικονομικό επιτελείο υποστηρίζουν ότι τα μέτρα είναι εντός πλαισίου και δεν θέτουν σε κίνδυνο τον προϋπολογισμό. «Δίνουμε ό,τι μπορούμε», είπε χαρακτηριστικά ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών Θόδωρος Σκυλακάκης.

Οι πιέσεις, ωστόσο, θα συνεχιστούν. Για παράδειγμα, μεταξύ άλλων, αυξάνονται σημαντικά οι δαπάνες των δημοσίων φορέων, σε σχέση με τον προϋπολογισμό, προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες

Οι πιέσεις στον προϋπολογισμό θα συνεχιστούν. Για παράδειγμα, αυξάνονται σημαντικά οι δαπάνες των δημοσίων φορέων, προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες τους σε καύσιμα. Ο στρατός είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιου φορέα, του οποίου το κόστος έχει αυξηθεί.

τους σε καύσιμα. Ο στρατός είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιου φορέα, του οποίου το κόστος έχει αυξηθεί. Ταυτόχρονα, από την άλλη πλευρά, εκτιμάται ότι θα υπάρξει ενδεχομένως μείωση φορολογικών εσόδων, καθώς ο πληθωρισμός

πλάττει την κατανάλωση. Η μείωση αυτή της ζήτησης εκτιμάται ότι ίσως υπερασταθμίζει την ονομαστική αύξηση των εσόδων, λόγω πληθωρισμού.

Σε κάθε περίπτωση, ο πληθωρισμός είναι η μεγάλη πηγή ανησυχίας της κυ-

βέρνησης, καθώς διαβρώνει το εισόδημα, ασκώντας πιέσεις για όλο και περισσότερα μέτρα στήριξης, ενώ ταυτόχρονα υποσκάπτει την ανάκαμψη μέσω μείωσης της ζήτησης.

Οι πληροφορίες από το οικονομικό ε-

πιτελείο της κυβέρνησης αναφέρουν ότι οι νέες εκτιμήσεις για τον πληθωρισμό φέτος τον ανεβάζουν στο 5%-6%. Πρόκειται για άλμα σε σύγκριση με την πρόβλεψη του προϋπολογισμού για περίπου 1%, αλλά οι εκτιμήσεις είναι κοντά στην εικόνα που βλέπει πλέον η αγορά. Για παράδειγμα, ο Χρήστος Μεγάλος, διευθύνων σύμβουλος της Τράπεζας Πειραιώς, μίλησε την περασμένη εβδομάδα για πληθωρισμό 6%-7% (και ανάπτυξη 3%-4%), το Γραφείο Προϋπολογισμού του Υπουργείου Βουλής ανέβασε ψηλά την εκτίμηση, με ήπιο σενάριο στο 7,4% και δυσμενές στο 11%, ενώ η Τράπεζα της Ελλάδος προβλέπει πλέον 5,2% στο βασικό της σενάριο και 7% στο δυσμενές.

Όσο για τις επιπτώσεις στην ανάπτυξη, τα βασικά σενάρια των περισσότερων πηγών μιλούν για μια επιβράδυνση της τάξης της μιας μονάδας –που ανεβαίνει περίπου στις 2 μονάδες στη δυσμενή εκδοχή.

Το «καλό» για την Ελλάδα είναι ότι –όπως αναφέρουν αναλυτές– οι επιπτώσεις του πολέμου στην οικονομία της θα είναι περίπου στον μέσο όρο των αντίστοιχων στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Το «κακό» είναι ότι φυσικά η Ελλάδα, όχι μόνο απέχει από τον μέσο όρο, αλλά έχει το υψηλότερο δημόσιο χρέος και βρίσκεται εκτός επενδυτικής βαθμίδας. Κάτι που –όπως επεσήμαναν και τα στελέχη του οικονομικού επιτελείου την περασμένη εβδομάδα– υπαγορεύει την ανάγκη δημοσιονομικής σύνθεσης. Αυτό ισχύει ιδίως, καθώς προηγήθηκε μια περίοδος, αυτή της πανδημίας, κατά την οποία η Ελλάδα παρείχε ένα από τα υψηλότερα επίπεδα στήριξης στην Ευρώπη, διευρύνοντας φυσικά τον δανεισμό της.

Μικρομεσαίοι στις συμπληγάδες των ανατιμήσεων και των ελλείψεων

Αυξήσεις «φωτιά» σε πρώτες ύλες και ρεύμα

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Η εταιρεία βρίσκεται στη Δυτική Αττική και από το 1958 δραστηριοποιείται στην παραγωγή μονωτικών υλικών, καθώς και στην παροχή συστημάτων θερμομόνωσης και μονώσεων ταρτασών. Αυτό που βλέπουν οι ιδιοκτήτες της να συμβαίνει τον τελευταίο χρόνο με τις ανατιμήσεις στις πρώτες ύλες, δεν το έχουν ξανασυναντήσει. Ένα από τα βασικά υλικά για τη δουλειά τους είναι η πολυστερίνη, για την παραγωγή της διογκωμένης πολυστερίνης, που δεν είναι τίποτα άλλο από το γνωστό μας φελιζόλ. Τον Φεβρουάριο του 2021 προμηθεύονταν από ουγγρική εταιρεία, θυγατρική μεγάλου ιταλικού πολυεθνικού ομίλου, την πολυστερίνη στα 1.360 ευρώ/τόνο. Τον Ιανουάριο του 2022 αγόρασαν από τον ίδιο προμηθευτή ακριβώς το ίδιο υλικό και μάλιστα ίδια ποσότητα στην τιμή των 2.460 ευρώ/τόνο, αυξημένη δηλαδή κατά 81%.

Αυτό είναι ένα μόνο από τα χιλιάδες παραδείγματα βιοτεχνικών επιχειρήσεων που καλούνται να αντιμετωπίσουν ανατιμήσεις στις πρώτες ύλες και το ενεργειακό κόστος, ανατιμήσεις πρωτόγνωρες σε ύψος, αλλά και σε διάρκεια. Και εάν τα φαινόμενα αυτά είχαν αρχίσει να είναι πολύ εμφανή από το καλοκαίρι του 2021 κι έπειτα, ήρθε να προστεθεί ο πόλεμος στην Ουκρανία, ο οποίος δεν φέρνει μόνο νέες επιβαρύνσεις στο κόστος παραγωγής και κατ' επέκταση και αυξήσεις στα τελικά προϊόντα και υπηρεσίες. Οι επιχειρήσεις, μικρές και μεγάλες – με τις μικρές ίσως να είναι σε δυσχερέστερη θέση λόγω και της μικρότερης διαπραγματευτικής τους ισχύος – βρίσκονται πλέον αντιμέτωπες με τις ελλείψεις σε σειρά προϊόντων, όπως γυαλί, χαρτί, είδη συσκευασίας, πλαστικό και φυσικό σε στήρα και έλαια.

Οι αρτοποιοί αγοράζουν τις τελευταίες ημέρες το μαλακό αλεύρι σε τιμή αυξημένη έως και 60% σε σύγκριση με την περίοδο προ της ρωσικής εισβολής, ενώ όπως σημειώνουν στην «Κ», η τιμή είχε αυξηθεί ήδη κατά 20% στο τέλος του 2021. Σε υπερδιπλάσια τιμή πληρώνουν το πλιέλαιο, το οποίο επίσης χρησιμοποιείται στην αρτοποιία, ενώ ανατιμήσεις καταγράφονται ακόμη και στο σουσάμι.

Καθυστερήσεις

Ιδιοκτήτες βιοτεχνικών επιχειρήσεων επισημαίνουν ότι οι παραγγελίες σε πρώτες ύλες δεν διευθετούνται κανονικά, καθώς δεν υπάρχει τίποτα ετοιμοπαράδοτο. Πα-

ρατηρείται δε το εξής φαινόμενο: οι προμηθευτές κλείνουν συμφωνία για ένα τίμημα της ποσότητας που ζητούν οι επιχειρήσεις, με προκαταβολή και παράδοση ύστερα από έναν με δύο μήνες. Η υπόλοιπη παραγγελία συμφωνείται αργότερα και παραδίδεται με άλλη τιμή, συχνά – αν όχι πάντα – σε υψηλότερη.

Είδος πολυτελείας δεν είναι πλέον μόνο το φελιζόλ, αλλά και τα καλώδια που χρησιμοποιούνται στις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις. Κάτι που ανεβάζει σημαντικά, όχι μόνο το κόστος οικοδομής, αλλά ακόμη και μιας απλής ηλεκτρολογικής εργασίας. Τεχνική εταιρεία που δραστηριοποιείται στην Αθήνα προμηθευόταν τον Οκτώβριο του 2020 συγκεκριμένο τύπο καλωδίου εσωτερικών εγκαταστάσεων στην τιμή των 0,430 ευρώ (τιμή μονάδας). Την προηγούμενη εβδομάδα πλήρωσε το ίδιο καλώδιο 4,5 φορές πάνω, στα 1,906 ευρώ (τιμή μονάδας). Το ζήτημα των ανατιμήσεων στα οικοδομικά υλικά, από ξύλα για καλούπωμα έως τα καλώδια, αναμένεται να ανακόψουν

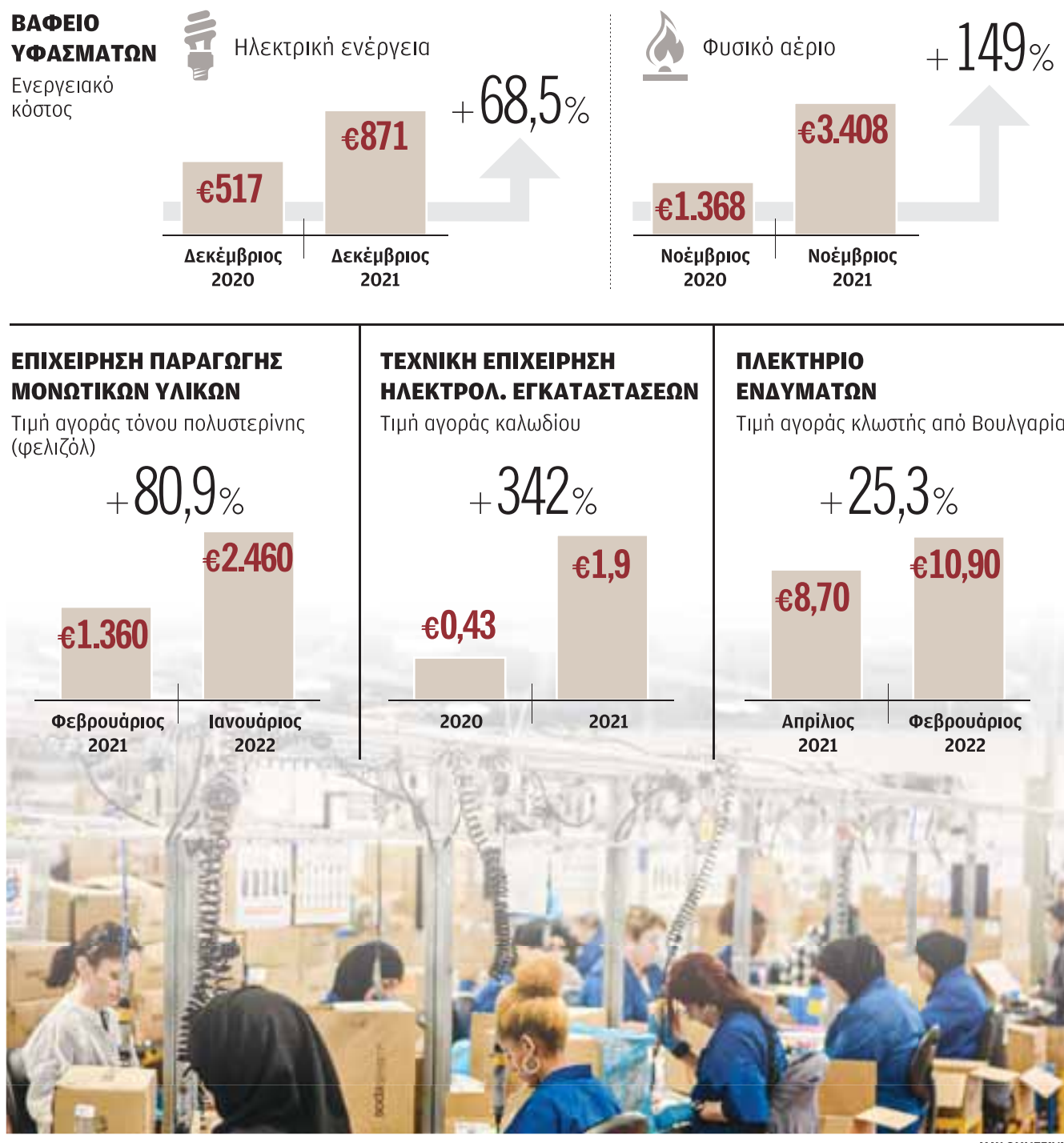
Οι αρτοποιοί αγοράζουν το μαλακό αλεύρι έως και 60% ακριβότερα σε σύγκριση με την περίοδο προ της ρωσικής εισβολής.

την ανοδική πορεία που κατέγραφε το τελευταίο διάστημα ο κλάδος της οικοδομής και κυρίως σε ό,τι αφορά τις ιδιωτικές κατασκευές.

Ανάλογα προβλήματα επιφέρουν οι υπερμέτρες ανατιμήσεις σε κλάδους οι οποίοι επίσης βρίσκονταν σε ανοδική πορεία μετά την πανδημία, όπως ο κλάδος της κλωστοϋφαντουργίας και της ένδυσης, κλάδοι που είχαν ευνοηθεί από τη διαταραχή στην παραγωγή της Κίνας.

Η αύξηση των τιμών, ωστόσο, σε βασικές πρώτες ύλες, καθώς και στο ενεργειακό κόστος – καθώς πρόκειται για ενεργηφόρες επιχειρήσεις είτε πρόκειται για βιομηχανίες είτε για βιοτεχνίες που αποτελούν και τη συντριπτική πλειονότητα – απειλεί να οδηγήσει εκ νέου στον μαρασμό τον κλάδο. Πλεκτηριο ενδυμάτων το οποίο βρίσκεται στην περιοχή των Αχαρνών προμηθεύεται κλωστές από τη Βουλγαρία. Η τιμή μονάδας συγκεκριμένου τύπου κλωστής ήταν τον Απρίλιο του 2021 8,70 ευρώ. Στα μέσα Φεβρουαρίου 2022

Οι ανατιμήσεις εκτινάσσουν το κόστος παραγωγής των βιοτεχνιών

για τον ίδιο τύπο κλωστής πλήρωσε τον ίδιο προμηθευτή στη Βουλγαρία 10,90 ευρώ (τιμή μονάδας), δηλαδή κατά 25% περίπου ακριβότερα.

Σε ό,τι αφορά το κόστος ενέργειας, αποκλειστικοί είναι οι λογαριασμοί του ηλεκτρικού ρεύματος και του φυσικού αερίου που κλήθηκε να πληρώσει βιοτεχνία – βαφείο υφασμάτων που βρίσκεται στη Νέα Ιωνία.

Τον Δεκέμβριο του 2020 για μηνιαία κατανάλωση 2.405 κιλοβατώραν είχε πληρώσει συνολικά 517 ευρώ, εκ των οποίων αποκλειστικά για την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας 291 ευρώ, συμπεριλαμβανομένης της έκπτωσης συντέπας 12,70 ευρώ. Για την ίδια περίοδο κατανάλωσης και για κατανάλωση ελαφρώς μεγαλύτερη – και συγκεκριμένα 2.523 κιλοβατώραν – η ίδια επιχείρηση πλήρωσε τον Δεκέμβριο του 2021 877 ευρώ (πάλι με έκπτωση συντέπας), εκ των οποίων οι χρεώσεις για την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας ήταν 620 ευρώ. Από αυτά τα 620 ευρώ,

τα 416 ήταν η περίφημη ρήτρα αναπροσαρμογής.

Υπερδιπλάσιος λογαριασμός

Τα πράγματα ήταν ακόμη χειρότερα όταν η ίδια επιχείρηση έλαβε τον λογαριασμό του φυσικού αερίου ο οποίος ήταν αυξημένος κατά 150% – και μάλιστα για ελαφρώς μικρότερη κατανάλωση. Έτσι, ενώ τον Νοέμβριο του 2020 είχε πληρώσει 1.368 ευρώ, τον Νοέμβριο του 2021 έλαβε λογαριασμό 3.430 ευρώ. Η κατανάλωση τον Νοέμβριο του 2020 ήταν 27.922 kWh, ενώ τον Νοέμβριο του 2021 27.021 kWh.

Οι εκπρόσωποι του βιοτεχνικού κόσμου είδαν με ικανοποίηση τα μέτρα που ανακοινώθηκαν την Τετάρτη για τη στήριξη νοικοκυριών και επιχειρήσεων και ειδικά αυτών που αφορούν την αναδρομική επιδότηση στο κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας για ένα εκατ. μικρομεσαίες επιχειρήσεις, καθώς και οι ευνοϊκές ρυθμίσεις για την πληρωμή της επιστρεπτέας προκαταβολής. Ωστόσο, θεωρούν ότι χρειά-

ζονται μέτρα μόνιμου χαρακτήρα τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τα νοικοκυριά. «Η διοίκηση του Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου Αθηνών (ΒΕΑ) έχει καταθέσει στα συναρμόδια υπουργεία ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο προτάσεων, τόσο για τον δομικό εκσυγχρονισμό του ενεργειακού κλάδου, όσο και για την άμεση προστασία της μικρομεσαίας επιχείρησης, από την ανεξέλεγκτη τροχιά των ανατιμήσεων», επισήμανε μιλώντας στην «Καθημερινή» ο Κώστας Δαμίγος, α' αντιπρόεδρος του ΒΕΑ. Οι προτάσεις αυτές περιλαμβάνουν τη στοχευμένη επιδότηση για τις παραγωγικές βιοτεχνικές επιχειρήσεις, μείωση του ΦΠΑ στο ηλεκτρικό ρεύμα και στο φυσικό αέριο, κατάργηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στο ρεύμα και στο φυσικό αέριο, συνέχιση του μέτρου της επιστρεπτέας προκαταβολής και της αποζημίωσης παγίων δαπανών, καθώς και καθιέρωση δύο βασικών συντελεστών ΦΠΑ 11% και 22% (από 13% και 24% που είναι σήμερα) και διατήρηση του υπερμειωμένου συντελεστή 6%.

Πλήγμα σε εξαγωγείς φρούτων από τον πόλεμο στην Ουκρανία

Μείωση έως 39,1% από το κλείσιμο της ρωσικής αγοράς λόγω κυρώσεων

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Μείωση από 6,5% έως 39,1% καταγράφουν οι ελληνικές εξαγωγές φρούτων και λαχανικών, με τον πόλεμο στην Ουκρανία να επηρεάζει αρνητικά τον κλάδο άμεσα και έμμεσα. Στην πραγματικότητα, οι εξαγωγείς έχουν να αντιμετωπίσουν όχι μόνο την άμεση συνέπεια, που είναι η πτώση των εξαγωγών προς την Ουκρανία. Από τις αρχές του χρόνου η Λευκορωσία επέβαλε εμπόριο ως αντίποινα στις κυρώσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γεγονός που σε

Η διακοπή εξαγωγών προς τη Ρωσία στρέφει τη φθηνότερη παραγωγή τρίτων χωρών προς Ε.Ε. και Μεγάλη Βρετανία.

συνδυασμό και με τον πόλεμο στην Ουκρανία εκλείσε και τις έμμεσες οδούς μέσω των οποίων έφταναν ελληνικά φρούτα και λαχανικά στη ρωσική αγορά. Υπάρχουν, ωστόσο, και δύο ακόμη παράγοντες, συνεπεία και αυτοί του πολέμου, που προκαλούν μείωση των εξαγόμενων ποσοτήτων.

Όπως επισημαίνει ο Σύνδεσμος Ελληνικών Επιχειρήσεων Εξαγωγής, Διακίνησης Φρούτων Λαχανικών και Χυμών Incosfruit Hellas, ο πόλεμος στην Ουκρανία και οι κυρώσεις κατά της Ρωσίας

Εξαγωγές φρούτων και λαχανικών		ΜΕΤΑΒΟΛΗ	(σε τόνους)
		-16,5%	Πορτοκάλια
		-10,5%	Μανταρίνια
		-39,1%	Λεμόνια
		-13,3%	Γκρέιπφρουτ
		-27,6%	Μήλα
		-6,5%	Αγγούρια
			Ακτινίδια
		-19,4%	Ντομάτες
		-22,3%	Φράουλες
			210.268
			117.043
			5.843
			329
			44.545
			33.750
			162.859
			7.815
			13.663

* Σε όλα τα είδη οι ποσότητες στις εξαγωγές που έχουν γίνει από 1/10/2021 έως 18/3/2022, εκτός από τις ντομάτες και τις φράουλες που αφορούν την περίοδο από 1/1/2022. Η μεταβολή υπολογίζεται με τη σύγκριση των ποσοτήτων της αντίστοιχης περιόδου 2020-2021.

ΠΗΓΗ: Σύνδεσμος Ελληνικών Επιχειρήσεων Εξαγωγής Διακίνησης Φρούτων - Λαχανικών και Χυμών

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

άλλαξαν την ισορροπία μεταξύ των αγορών και προκάλεσαν εκτροπή προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Ηνωμένο Βασίλειο των φρούτων και λαχανικών, και ειδικότερα εσπεριδοειδών που τρίτες χώρες, όπως το Μαρόκο, η Τουρκία, η Αίγυπτος, εξαγουν παραδοσιακά στη Ρωσία, στην Ουκρανία και στη Λευκορωσία. Με άλλα λόγια, έχει αυξηθεί η

προσφορά εσπεριδοειδών στις χώρες της Ε.Ε. από τα έτοιμα κι αλλιώς φθηνότερα προϊόντα των τρίτων χωρών. Ο άλλος παράγοντας που επηρεάζει αρνητικά τις εξαγωγές είναι η επιβράδυνση της κατανάλωσης φρέσκων προϊόντων σε όλη την Ευρώπη, σε μια προσπάθεια των νοικοκυριών να αντεπεξέλθουν στο αυξημένο κόστος της ενέργειας

Αύξηση του τζιρού σε καταλύματα και εστίαση

Υπερδιπλάσιο τζίρο κατέγραψε τον Ιανουάριο του 2022, σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2021, ο κλάδος των καταλυμάτων, εξέλιξη αναμενόμενη σε μεγάλο βαθμό, καθώς πέρυσι η χώρα βρισκόταν την εποχή αυτή σε lockdown, με τα καταλύματα μεν ανοικτά, αλλά με απαγόρευση μετακινήσεων από νομό σε νομό. Αύξηση του τζιρού κατέγραψε τον φετινό Ιανουάριο και ο κλάδος της εστίασης, όχι όμως αντίστοιχο με αυτόν των καταλυμάτων, εξέλιξη που αποδίδεται στο γεγονός ότι υπήρχαν σημαντικά περιοριστικά μέτρα, ειδικά από τα τέλη του περασμένου Δεκεμβρίου, λόγω της μεγάλης διασποράς του κορωνοϊού.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων του κλάδου καταλυμάτων, οι οποίες έχουν υποχρέωση τήρησης διημερολογίων βιβλίων και επομένως υποβάλλουν στοιχεία σε μηνιαία βάση, διαμορφώθηκε τον Ιανουάριο του 2022 σε 67,46 εκατ. ευρώ, έναντι 19,47 εκατ. ευρώ τον Ιανουάριο του 2021, καταγράφοντας αύξηση 246,4%. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο τζίρος του φετινού Ιανουαρίου είναι αρκετά υψηλότερος από αυτόν του Ιανουαρίου 2019 (60,55 εκατ. ευρώ), υπολείπεται όμως σημαντικά αυτού του Ιανουαρίου 2020, πριν τα πρώτα κρούσματα κορωνοϊού διαγνωσθούν και στην Ελλάδα, με τον τζίρο τότε να διαμορφώνεται σε 74,98 εκατ. ευρώ.

Στον κλάδο της εστίασης τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ δείχνουν ότι ο τζίρος των επιχειρήσεων με υποχρέωση τήρησης διημερολογίων βιβλίων διαμορφώθηκε τον Ιανουάριο του 2022 σε 97,66 εκατ. ευρώ, έναντι 53,12 εκατ. ευρώ τον Ιανουάριο του 2021, σημειώνοντας αύξηση 83,8%. Υπενθυμίζεται ότι τον περσινό Ιανουάριο ο κλάδος της εστίασης λειτουργούσε μόνο για τις υπηρεσίες της διανομής κατ' οίκον (delivery) και πα-

Ο κύκλος εργασιών του κλάδου καταλυμάτων ανήλθε σε 67,46 εκατ., έναντι 19,47 εκατ. τον Ιανουάριο του 2021.

ραλαβής από το κατάντημα (take away), καθώς είχε τεθεί σε καθεστώς lockdown από τις αρχές Νοεμβρίου 2020 έως και τις αρχές Μαΐου 2021.

Τον Ιανουάριο του 2020 ο κλάδος της εστίασης είχε σημειώσει κύκλο εργασιών 124,20 εκατ. ευρώ, ενώ τον Ιανουάριο του 2019 108,61 εκατ. ευρώ.

Στον κλάδο των καταλυμάτων η μεγαλύτερη αύξηση στον κύκλο εργασιών τον Ιανουάριο 2022 σε σύγκριση με τον Ιανουάριο 2021 παρατηρήθηκε στην Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου (1.042,5%) και η μικρότερη αύξηση (70,2%) καταγράφηκε στην Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνου. Αντιστοίχως στον κλάδο της εστίασης, η μεγαλύτερη αύξηση τζίρου καταγράφηκε στην Περιφερειακή Ενότητα Θάρας (797,7%).

Εμειναν από φιάλες

Πο ευάλωτες απέναντι στις ελλείψεις πρώτων υλών και υλικών συσκευασίας είναι οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες δεν έχουν μεγάλα αποθέματα προκειμένου να ανταποκριθούν στις ασφυκτικές πιέσεις που παρατηρούνται στην αγορά. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν μικροζυθοποίες, οι οποίες ήδη τις τελευταίες εβδομάδες παρατηρούν ορισμένες ελλείψεις σε γυάλινες φιάλες, γεγονός που αποδίδεται και στην εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Όπως εξηγούν παράγοντες του κλάδου, αρκετές υαλοουργίες που τροφοδοτούν και την ευρωπαϊκή αγορά, δραστηριοποιούνται στην περιοχή της Ουκρανίας. «Αν και ορισμένες υαλοουργίες στην Ουκρανία συνεχίζουν να παράγουν, καμία δεν μπορεί αυτή τη στιγμή να εξάγει», αναφέρει στην «Κ» ιδιοκτήτης μικροζυθοποιίας που παράγει περίπου 400.000 λίτρα ετησίως. Ο ίδιος επισημαίνει πως σε κοινά μπουκάλια, όπως η φιάλη των 500ml, κάποια εκ των οποίων έρχονται από Ουκρανία, παρατηρούνται προβλήματα στην τροφοδοσία. Μάλιστα, στις ελλείψεις μπουκαλιών έρχεται να προστεθεί και το κύμα ανατιμήσεων σε πρώτες ύλες που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή μπίρας. «Το μπουκάλι έχει αυξηθεί ήδη από 1η Μαρτίου κατά 25%-30% και αναμένουμε να δούμε και άλλη αύξηση. Επίσης, αντίστοιχα αυξημένο είναι και το κριθόρι, το οποίο εισάγεται από χώρες όπως η Γαλλία, το Βέλγιο ή η Γερμανία, αλλά έρχεται ποσότητα και από τη Ρωσία και την Ουκρανία». Το 2021 ήταν μία καλή χρονιά για την αγορά μπίρας, «οπότε σημειώσαμε αύξηση τζίρου 18% σε σχέση με το 2019. Το 2022 οι ενδείξεις ήταν θετικές αλλά όλα ανατράπηκαν». Ελλείψεις σε μπουκάλια τις τελευταίες εβδομάδες διαπιστώνει και άλλη μικροζυθοποιία που έχει παραγωγή στην Πάτρα. «Κοιτάμε και άλλους προμηθευτές στο εξωτερικό, όμως εκείνοι τιμές είναι εξαιρετικά ανεβασμένες».

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΗ

Τζίρος 500 εκατομμυρίων ευρώ στα «ξενοδοχεία» τύπου Airbnb

Βασίλης Κικίλιας: Οι κανόνες του παιχνιδιού πρέπει να ισχύουν για όλους

Του ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ

Δραστηριότητα με οικονομικό αντικείμενο, που προσέγγισε τα 500 εκατ. ευρώ το 2019, είναι –σύμφωνα με εκτιμήσεις της αγοράς αλλά και φορέων του τουρισμού– οι βραχυχρόνιες μισθώσεις δωματίων ή διαμερισμάτων που γίνονται από επαγγελματίες και όχι από μεμονωμένους ιδιώτες. Εκείνες δηλαδή που αποτελούν στην ουσία τους ξενοδοχειακές υπηρεσίες και όχι οικονομία του διαμοιρασμού. Την εκτίμηση αυτή στηρίζει τόσο μελέτη της Grant Thornton που προσδιορίζει το μερίδιο των βραχυχρόνιων μισθώσεων στις συνολικές ταξιδιωτικές εισπράξεις (18,2 δισ. το 2019) στο 10%, όσο και έρευνα του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων που μιλάει για τζίρο που ξεπέρασε τα 2 δισ. ευρώ το 2019. Σύμφωνα δε με στοιχεία του Συνδέσμου Εταιρειών Βραχυχρόνιας Μίσθωσης Ακινήτων, στην αγορά υπάρχουν επαγγελματίες που διαχειρίζονται από 29 και πάνω ακίνητα ο καθένας, ήτοι ποσοστό 21% του συνόλου, διαχειριστές με 6 έως 20 ακίνητα έκαστος που αντιστοιχεί σε μερίδιο 17% της αγοράς, και τέλος 33% αφορά διαχειριστές με 2 έως 5 ακίνητα ο καθένας. Εάν τα ποσοστά αυτά αναχθούν επί του τζίρου που έχουν καταγράψει οι παραπάνω έρευνες, αντιστοιχούν σε έσοδα από 400 εκατ. έως και 1,4 δισ. ανάλογα με το πού τίθεται το όριο

Στην αγορά υπάρχουν επαγγελματίες που διαχειρίζονται άνω των 29 ακινήτων ο καθένας.

για να θεωρηθεί η δραστηριότητα οιοιεί ξενοδοχειακή επιχείρηση και όχι οικονομία διαμοιρασμού.

Με δεδομένο ότι κατά τα τελευταία δύο έτη της υγειονομικής κρίσης τα μερίδια των βραχυχρόνιων μισθώσεων επί του συνολικού, έστω και μειωμένου, τζίρου έχουν σύμφωνα με πηγές της αγοράς μεγυνθεί, οι ξενοδόχοι εγείρουν θέμα αθέμιτου ανταγωνισμού. Επί του παρόντος, το ρυθμιστικό πλαίσιο προβλέπει σε γενικές γραμμές πως αν παρέχονται οποιεσδήποτε υπηρεσίες οι επιχειρήσεις πρέπει να α-

δειοδοτούνται από την Περιφερειακή Υπηρεσία Τουρισμού και να αντιμετωπίζονται ως ξενοδοχεία. Εφόσον δεν παρέχουν υπηρεσίες πρέπει να είναι γραμμένα στο μητρώο βραχυχρόνιων μισθώσεων.

Ωστόσο φαίνεται πως έχει δημιουργηθεί μία γκριζα περιοχή την οποία το ρυθμιστικό πλαίσιο στην Ελλάδα ακόμα δεν έχει αποσαφηνίσει. Αλλά η κατάσταση πλησιάζει το σημείο τήςης, αφού το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος και η Πανελλήνια Ομοσπονδία Ξενοδόχων αξιολογούν τις νομικές εναλλακτικές για να προστατέψουν τα συμφέροντά τους, ενώ και ο Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων καλεί τους αρμόδιους να επιληφθούν του ζητήματος.

Μιλώντας στην «Κ», ο πρόεδρος του ΣΕΤΕ Γιάννης Ρέτσος σημειώνει ότι «ο ΣΕΤΕ διαχρονικά υποστηρίζει τις νέες επενδύσεις, σε όλους τους κλάδους του τουρισμού, οι οποίες δημιουργούν θέσεις εργασίας και πλούτο στις τοπικές κοινωνίες και στην οικονομία της χώρας μας. Με μία όμως προϋπόθεση: τον σεβασμό στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο, το οποίο και διασφαλίζει τον υγιή ανταγωνισμό. Οι πολύ θετικές προοπτικές του τουρισμού μας προσελκύουν συνεχώς επενδυτές, ακόμη και εκτός του ευρύτερου τουριστικού τομέα. Είναι όλοι ευπρόσδεκτοι, αρκεί να σέβονται τη μία και μοναδική αυτή προϋπόθεση». Συνεχίζει μάλιστα, επισημαί-

νοντας πως «για παράδειγμα, η πρόσφατη αναγγελία επένδυσης, η οποία περιγράφει τη δημιουργία καταλύματος στην Αθήνα με πλήρεις υπηρεσίες που το κατατάσσουν αυτόματα ως ξενοδοχείο (δωμάτια, εστιατόρια, υποδοχή, γυμναστήριο, συνεδριακή αίθουσα), αντ' αυτού όμως χαρακτηρίζεται από τον επενδυτή κτίριο που θα αναπτύξει το κομμάτι της βραχυχρόνιας μίσθωσης, δεν μπορεί παρά να κριθεί αρνητικά». Θυμίζει δε ότι «η Πολιτεία έχει ξεκαθάρα ορίσει τι είναι ξενοδοχείο και πώς λειτουργεί η βραχυχρόνια μίσθωση και έχει και τους απαραίτητους ελεγκτικούς μηχανισμούς για να διασφαλίσει ότι η δημιουργία των νέων προϊόντων θα βοηθήσει τον υγιή ανταγωνισμό και θα είναι σε όφελος του καταναλωτή».

Από την πλευρά του και ο υπουργός Τουρισμού Βασίλης Κικίλιας, ερωτηθείς σχετικά από την «Κ», υπογραμμίζει ότι «οι κανόνες του παιχνιδιού είναι συγκεκριμένοι και ισχύουν για όλους. Υπάρχει διακριτό νομικό πλαίσιο που διέπει τις επιχειρήσεις τουριστικών καταλυμάτων όσο και τις επιχειρήσεις βραχυχρόνιας μίσθωσης που δεν αποτελούν τουριστικά καταλύματα. Οι υπηρεσίες του υπουργείου προβαίνουν σε στοχευμένους ελέγχους σε περιπτώσεις επιχειρήσεων βραχυχρόνιας μίσθωσης που παρέχουν κατά παράβαση τουριστικές υπηρεσίες και αποδίδουν τα ανάλογα πρόστιμα».

Μελέτη της Grant Thornton προσδιορίζει το μερίδιο των βραχυχρόνιων μισθώσεων στις συνολικές ταξιδιωτικές εισπράξεις των 18,2 δισ. το 2019 στο 10%.

Νέες επενδύσεις στην Αθήνα για εξυπηρετούμενα διαμερίσματα

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ

Ανοίγει συνεχώς η «βεντάλια» των επιλογών διαμονής στην Αθήνα, καθώς πέραν των ξενοδοχείων και των καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης, στο «κάδρο» έχουν αρχίσει να εισέρχονται με ιδιαίτερα δυναμικό τρόπο και τα εξυπηρετούμενα διαμερίσματα (serviced apartments). Πρόκειται για αυτοτελή κτίρια, τα οποία ανακατασκευάζονται και λειτουργούν με τη μορφή των επιπλωμένων διαμερισμάτων, όπου όμως παρέχονται και ξενοδοχειακές υπηρεσίες (π.χ. πρωινό, καθαριότητα κατά τη διάρκεια της διαμονής, κ.ά.).

Παράλληλα όμως, στην αγορά συναντά κανείς και αρκετά κτίρια, τα οποία έχουν διαμορφωθεί και λειτουργούν μεν ως εξυπηρετούμενα διαμερίσματα, δηλαδή παρέχουν ξενοδοχειακές υπηρεσίες, αλλά δεν διαθέτουν κάποια σχετική άδεια και αντιθέτως εκμισθώνονται κατά κανόνα ως απλά καταλύματα βραχυχρόνιας μί-

Πρόκειται για αυτοτελή κτίρια, τα οποία ανακατασκευάζονται και παρέχουν και ξενοδοχειακές υπηρεσίες.

σθωσης. Πηγές της αγοράς αναφέρουν ότι τέτοιες κινήσεις έχουν γίνει κυρίως από ξένους επενδυτές, χωρίς όμως να διαθέτουν σχετική άδεια από τον ΕΟΤ και την Περιφερειακή Υπηρεσία Τουρισμού, με αποτέλεσμα να γεννάται ζήτημα αθέμιτου ανταγωνισμού. Για το ζήτημα αυτό μάλιστα αναμένεται να υπάρξει επίσημη τοποθέτηση του Συνδέσμου Εταιρειών Βραχυχρόνιας Μίσθωσης τις επόμενες εβδομάδες.

Το πρόβλημα με τα εξυπηρετούμενα διαμερίσματα που δεν διαθέτουν σχετικές άδειες, εντοπίζεται κυρίως στο κέντρο της Αθήνας. Πρόκειται δηλαδή για ακίνητα, τα οποία απευθύνονται κατά κύριο

Η ισραηλινή συμφερόντων Gnosis Investment σε συνεργασία με τη Radisson προχωράει στη διαμόρφωση μεγάλου ακινήτου στο κέντρο της Αθήνας, σε μονάδα που θα διαθέτει 94 ενοικιαζόμενα μικρά διαμερίσματα και υπηρεσίες υποστήριξης τους αλλά και χώρο συναντήσεων, γυμναστήριο και δύο εστιατόρια.

λόγο σε τουρίστες και επισκέπτες από το εξωτερικό, ή εναλλακτικά σε Έλληνες, που επισκέπτονται την Αθήνα, προερχόμενοι από κάποια άλλη πόλη. Χαρακτηριστικότερη όλων των μεγάλων επενδύσεων είναι αυτή των 30 εκατ. ευρώ που ανακινώθηκε αυτή την εβδομάδα, της ισραηλινών συμφερόντων Gnosis Investment, η οποία σε συνεργασία με τη Radisson προχωράει στη διαμόρφωση μεγάλου ακινήτου στο κέντρο της Αθήνας σε μονάδα που θα διαθέτει 94 ενοικιαζόμενα μικρά διαμερίσματα και υπηρεσίες υποστήριξης τους αλλά και χώρο συναντήσεων, γυμναστήριο και δύο εστιατόρια.

Μία από τις πρώτες αναπτύξεις εξυπηρετούμενων διαμερισμάτων στην ελληνική αγορά, είναι το κτίριο K29, που λειτουργεί η Zeus Investments τα τελευταία χρόνια, για λογαριασμό της Noval Property. Εξυπηρετείται δε από το παραπλήσιο ξενοδοχείο Wyndham Grand στην πλατεία Καραϊσκάκη. Αυτήν την

περίοδο, η Noval ετοιμάζει μια ακόμα επένδυση στον τομέα των εξυπηρετούμενων διαμερισμάτων, μέσω της αξιοποίησης ακινήτου στην περιοχή του Mets.

Επενδύσεις για τη δημιουργία εξυπηρετούμενων διαμερισμάτων έχει δρομολογήσει και η εταιρεία Ficus Investments, ισραηλινών συμφερόντων. Η εταιρεία έχει προχωρήσει στη μετατροπή ενός επαγγελματικού κτιρίου στην περιοχή του Ψυρρή, σε συγκρότημα εξυπηρετούμενων διαμερισμάτων, που διατίθενται όμως μέσω βραχυχρόνιας μίσθωσης. Αντίστοιχα, προχωράει και στη δημιουργία σειράς από μικρά μπουτικ ξενοδοχεία στην ίδια περιοχή, όπως επίσης κι ενός ακόμα ακινήτου εξυπηρετούμενων διαμερισμάτων στον Ψυρρή.

Επενδύσεις στον τομέα των εξυπηρετούμενων διαμερισμάτων δρομολογεί και η Premia Properties. Η εταιρεία σχεδιάζει να έχει ένα χαρτοφυλάκιο 1.000 διαμερισμάτων τα επόμενα χρόνια, έχο-

ντας ήδη αποκτήσει 211 εξυπηρετούμενα διαμερίσματα αντί επένδυσης που υπολογίζεται στα 20 εκατ. ευρώ. Μέχρι σήμερα έχει τοποθετηθεί σε υποκατηγορίες που δεν αφορούν τουριστική χρήση.

Συγκεκριμένα, έχει αποκτήσει αντί 10,2 εκατ. ευρώ ένα συγκρότημα από 58 πλήρως εξοπλισμένα διαμερίσματα, επιφάνειας 3.600 τ.μ. στον Αγ. Διονύσιο του Πειραιά. Το κτίριο κατασκευάστηκε από την Dimand και μισθώνεται από την εταιρεία Diaperformance μέχρι το 2033 για να στεγάζει εργαζομένους της. Η Dimand σχεδιάζει τρία ακόμα κτίρια εξυπηρετούμενων διαμερισμάτων στην περιοχή του Πειραιά. Παράλληλα, η Premia έχει αποκτήσει και τρία συγκροτήματα φιλοξενίας φοιτητών, σε Πάτρα, Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Στο στόχαστρο της εταιρείας θα βρεθούν και συγκροτήματα εξυπηρετούμενων διαμερισμάτων, που απευθύνονται κυρίως σε τουρίστες ή επαγγελματίες, τόσο στην Αθήνα, όσο και στη Θεσσαλονίκη.

Μόλις το 16% των κατοικιών στην Ελλάδα είναι ασφαλισμένο

Σε χαμηλά επίπεδα και το ποσοστό ιδιωτικής ασφάλισης στην υγεία

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Το 20% των εσόδων του ΕΝΦΙΑ που εισπράξε το κράτος μέσα σε ένα χρόνο, ήτοι περί τα 500 εκατ. ευρώ, δαπανήθηκαν για την κάλυψη του κόστους των αποζημιώσεων μετά δύο καταστροφικά φαινόμενα, δηλαδή τον σεισμό στην Κρήτη το 2020 και τις πυρκαγιές στην Εύβοια το 2021, χωρίς ακόμη η αποκατάσταση να έχει τελειώσει. Αυτό υπογράμμισε ο υπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας Χρήστος Στυλιανίδης, επισημαίνοντας την υπέρμετρη δημοσιονομική επιβάρυνση που συνιστά η μονομερής κάλυψη από το κράτος του κόστους των αποζημιώσεων σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών. Όπως δήλωσε, «πρόκειται για ένα υπέρογκο ποσό», που καθιστά τον τρόπο αντιμετώπισης των φυσικών καταστροφών μη βιώσιμο στο μέλλον με δεδομένα τα στενά δημοσιονομικά περιθώρια αλλά και την ένταση της κλιματικής αλλαγής που προεξοφλείται από όλες τις μελέτες και ειδικά για τη χώρα μας, που αντιμετωπίζει εξίσου τον κίνδυνο τόσο από πλημμύρες όσο και από την ξηρασία.

Οι επιστημονικές του αρμόδιου υπουργού έγιναν στο πλαίσιο της επίσης γενικής συνέλευσης της Ενωσης Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος, κατά τη διάρκεια της οποίας ο πρόεδρος του κλάδου Αλέξανδρος Σαρπηγεωργίου ανέτεινε το χαμηλό επίπεδο ασφάλισης των Ελλήνων, οι οποίοι ενώ εμφανίζουν το υψηλότερο ποσοστό ιδιοκατοίκησης, που φθάνει το 70%, είναι ασφαλισμένοι μόνο κατά 16% όσον αφορά την περσοία τους. Παρόμοια είναι η κατάσταση στον χώρο της υγείας. Όπως επισήμανε, από το συνολικό ποσό των 14,4 δισ. ευρώ που δαπανήθηκαν το 2019, το 60% ήταν η δαπάνη

Η μονομερής κάλυψη από το κράτος του κόστους των αποζημιώσεων σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών είναι μη βιώσιμη στο μέλλον με δεδομένα τα στενά δημοσιονομικά περιθώρια αλλά και την ένταση της κλιματικής αλλαγής, ανέφερε ο υπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας Χρήστος Στυλιανίδης.

που πλήρωσε το κράτος, το 5% η δαπάνη που πλήρωσαν οι ασφαλιστικές εταιρείες για αποζημιώσεις υγείας, ενώ το υπόλοιπο 35%, δηλαδή περί τα 5 δισ. ευρώ, πλήρωσαν απευθείας οι πολίτες με τη μορφή της ιδιωτικής δαπάνης. Πρόκειται, όπως παρατήρησε, για «διπλάσιο ποσοστό σε σχέση με τον μέσο όρο της Ε.Ε. και το δεύτερο μεγαλύτερο μετά την Κύπρο» και αιτία αποτελεί επίσης η χαμηλή διείσδυση της ιδιωτικής ασφάλισης, οδηγώντας τελικά μονομερώς σε υπέρογκη επιβάρυνση των νοικοκυριών.

Στην τοποθέτησή του ο διοικητής της ΓΓΕ Γιάννης Στουρνάρας, που είναι και ο αρμόδιος επόπτης της ασφαλιστικής αγοράς, εκτίμησε ότι «μελλοντικά οι οικονομίες θα αντιμετωπίσουν περισσότερες κρίσεις απ' ό,τι στο παρελθόν, όπως η κλιματική κρίση, οι μεταναστευτικές ροές, οι υγειονομικές κρίσεις, η γήρανση του πληθυσμού, η ενεργειακή μετάβαση και οι γεωπολιτικές εντάσεις». Ως εκ τούτου, σημείωσε, «οι οικονομίες πρέπει να γίνουν πιο ανθεκτικές σε αρνητικές διαταραχές, προκειμένου να αποφευχθούν

μελλοντικές κρίσεις χρέους και περαιτέρω επιβάρυνση των επόμενων γενεών».

Στη βάση αυτών των διαπιστώσεων είναι «ευπρόσδεκτη η θέσπιση κινήτρων που θα διευκόλυναν την αύξηση του μέχρι σήμερα χαμηλού ποσοστού ασφαλιστικής διείσδυσης που χαρακτηρίζει την Ελλάδα σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο», υπογράμμισε ο κ. Στουρνάρας, συμπληρώνοντας ότι «μια τέτοια εξέλιξη θα ελάφρυνε το κόστος των ζημιών, ιδίως σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών, τόσο για τους πληγέντες ασφαλισμένους όσο και για τον κρατικό προϋπολογισμό, και θα ελευθέρωνε πόρους που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για τη χρηματοδότηση παραγωγικών επενδύσεων».

Τόσο ο κ. Στυλιανίδης όσο και ο κ. Στουρνάρας τάχθηκαν υπέρ της ανάπτυξης σκηνμάτων συνεργασίας «μεταξύ του κράτους και του τομέα ιδιωτικής ασφάλισης μέσω συμπράξεων τύπου ΣΔΙΤ».

Το μοντέλο των συμπράξεων είναι εκτεταμένο στις χώρες της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης, επισήμανε από την πλευρά του ο καθηγητής Πολιτικής της Υγείας Ηλίας Μόσιαλος, σημειώνοντας ότι η κυρίαρχη μορφή που επικρατεί σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες είναι οι ασφαλιστικές εταιρείες να κάνουν συμβάσεις τόσο με τα δημόσια όσο και με τα ιδιωτικά νοσοκομεία, ενώ διαδεδομένο είναι και το σύστημα της ελεύθερης επιλογής γιατρού ή νοσοκομείου –ιδιωτικού ή δημόσιου– από τους πολίτες. Ο κ. Μόσιαλος παρατήρησε ότι η πιθανότητα συμπράξεων είναι δύσκολη εάν δεν αναβαθμιστεί το δημόσιο προϊόν υγείας, ενώ τάχθηκε υπέρ ενός ενιαίου συστήματος –ιδιωτικού και δημόσιου– με κοινό προγραμματισμό, έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν οι υγειονομικές προκλήσεις.

Εξαρση εμπορίου προϊόντων-μαϊμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

Εξαρση εμφάνισε το εμπόριο προϊόντων-μαϊμού κατά τη διάρκεια της πανδημίας στην Ε.Ε., απόρροια και της εκρηκτικής ανόδου του ηλεκτρονικού εμπορίου, με την Ελλάδα να αποτελεί χώρα προέλευσης για το 22,3% των παραποιημένων / απομιμητικών προϊόντων. Αυτά αναφέρουν στοιχεία από τα πορίσματα της τελευταίας αξιολόγησης «Intellectual Property Crime Threat Assessment 2022» που εκπονήθηκε από το Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ε.Ε. (EUIPO) και τη Europol, σύμφωνα με την οποία οι εισαγωγές απομιμητικών προϊόντων στην Ε.Ε. αντιστοιχούσαν το 2019 στο 5,8% του συνόλου των εισαγωγών, με αυτές να ανέρχονται σε αξία στα 119 δισ. ευρώ.

Την επόμενη χρονιά, το 2020, περίπου 66 εκατομμύρια προϊόντα-μαϊμού κατασχέθηκαν από τις αρχές στην Ε.Ε., εκ των οποίων το 69% εντοπίστηκε στην ευρωπαϊκή αγορά και το υπόλοιπο 31% κατασχέθηκε στα ευρωπαϊκά σύνορα.

Εκτός από ρούχα και προϊόντα πολυτελείας, έχουν κατασχεθεί προϊόντα επιβλαβή για την ανθρώπινη υγεία, όπως παραποιημένα φάρμακα, τρόφιμα και ποτά, κοσμήματα αλλά και παιχνίδια.

Σύμφωνα με τα πορίσματα της αξιολόγησης, ενώ τα περισσότερα παραποιημένα προϊόντα προέρχονται από χώρες εκτός Ε.Ε., υπάρχουν ενδείξεις ότι ορισμένα από αυτά αναπτύσσονται και σε παράνομα εργαστήρια εντός της Ε.Ε. Όπως καταδεικνύει γράφημα της συγκεκριμένης μελέτης, η οποία

Μέσω της Ελλάδας διακινείται το 22% των απομιμητικών προϊόντων στην Ευρώπη.

Βασίζεται σε στοιχεία από το 2019 έως το 2021, το 2020 από την Κίνα προήλθε ένας μεγάλος αριθμός προϊόντων-μαϊμού (50,38%), ακολουθεί η Ελλάδα (22,39%) και έπονται το Χονγκ Κονγκ (10,8%), η Τουρκία (10,22%), η Ιορδανία και άλλες χώρες.

Αξίζει να σημειωθεί πως μελέτη που δημοσιεύθηκε από την EUIPO τον περασμένο Ιούνιο καταδεικνύει πως 9% των Ελλήνων έχουν πέσει θύματα απάτης από την αγορά προϊόντων-μαϊμού, ενώ βαρύ οικονομικό πλήγμα δέχονται και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Η Visa «δείχνει» τους καλύτερους τουρίστες

Οποιος έρθει δεύτερη φορά στην Ελλάδα δαπανά διπλάσια από την πρώτη, λέει η CEO της Visa Europe Σάρλοτ Χογκ

Συνέντευξη στην **ΕΥΓΕΝΙΑ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Στοχευμένη προσέγγιση για την ανάπτυξη του τουριστικού κλάδου, που είναι ζωτικής σημασίας, μπορεί να αναπτύξει η χώρα μας αξιοποιώντας τα δεδομένα που έχει συγκεντρώσει η Visa για τις τάσεις δαπανών των τουριστών που επισκέπτονται στην Ελλάδα. Αυτό επισημαίνει στη συνέντευξη της στην «Κ» η διευθύνουσα σύμβουλος της Visa Europe Σάρλοτ Χογκ, που επισκέφθηκε την περασμένη εβδομάδα τη χώρα μας για να υπογράψει αυτή τη συνεργασία με τον υπουργό Τουρισμού Βασίλη Κικίλια. Η επικεφαλής της Visa Europe εξηγεί τις διεθνείς τάσεις στον χώρο των πληρωμών και περιγράφει τις ενέργειες που αναπτύσσουν οι παγκόσμιοι οργανισμοί για την πρόληψη της απάτης.

— **Την περασμένη εβδομάδα υπογράψατε με το ελληνικό υπουργείο Τουρισμού μια συμφωνία με στόχο τη στήριξη της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης της χώρας το 2022. Ποιο είναι το περιεχόμενο αυτής της συμφωνίας;**

— Η Visa είναι μια εταιρεία που από την ίδρυσή της και με την 60ετή εμπειρία της βασίζεται σε δεδομένα. Αποτελεί μια αξιόπιστη παγκόσμια επιχείρηση βασισμένη στην ασφαλή μετάδοση δεδομένων, μεταφέροντας πληροφορίες από καταναλωτές, πωλητές και συνεργάτες σε περισσότερες από 200 αγορές και σε 160 νομίσματα.

Στην Ελλάδα, όλοι γνωρίζουμε τον καιρό ρόλο που διαδραματίζει ο τουρισμός για την οικονομία και στη Visa πιστεύουμε ότι οι ψηφιακές πληρωμές μπορούν να αποτελέσουν μέσο για την περαιτέρω ανάπτυξη και ενίσχυση του τουρισμού. Αυτό είναι που με έφερε στην Ελλάδα αυτή την εβδομάδα, ώστε να υπογράψω, εξ ονόματος της Visa, συμφωνία συνεργασίας με τον Έλληνα υπουργό Τουρισμού κ. Βασίλη Κικίλια, για τη στήριξη του σχεδιασμού του υπουργείου για τη βιώσιμη ανάκαμψη του τουρισμού.

Η Visa θα στηρίξει τις ελληνικές τουριστικές αρχές με τη βοήθεια ενός Πίνακα Αναφοράς Τουριστικών Τάσεων στη Μεσόγειο για την καλύτερη κατανόηση των προτύπων δαπανών και της εποχικής δυναμικής, βοηθώντας τις να εντοπίσουν και να αναπτύξουν στρατηγικές για την

προσέλκυση νέων επισκεπτών στη χώρα, ιδιαίτερα από τους τέσσερις κύριους δρόμους, το Ηνωμένο Βασίλειο, τις ΗΠΑ, τη Γαλλία και τη Γερμανία.

— **Τι συμπεράσματα προκύπτουν από αυτή την καταγραφή και πώς μπορούν να αξιοποιηθούν από την πολιτεία;**

— Τα δεδομένα μάς δείχνουν, για παράδειγμα, ότι όσοι έχουν επισκεφθεί την Ελλάδα στο παρελθόν τείνουν να δαπανούν διπλάσια ποσά ανά επίσκεψη στο επόμενο ταξίδι τους. Άρα η ενθάρρυνση επαναλαμβανόμενων επισκέψεων μπορεί να αποφέρει οφέλη όχι μόνο στην ελληνική τουριστική βιομηχανία, αλλά και στους εμπόρους που δραστηριοποιούνται στον κλάδο.

Αλλα ενδιαφέροντα δεδομένα αποτελούν η γεωγραφική κατανομή και η εποχικότητα των δαπανών. Οι βασικές δαπάνες των τουριστών πραγματοποιούνται στην Αθήνα, εκτός από τον Ιούλιο και τον Αύγουστο που υπερέχουν τα ελληνικά νησιά, ενώ η Θεσσαλονίκη ανεβαίνει στην τρίτη θέση

Οι δραστηριότητες ταξιδιών αναψυχής είναι οι πιο δημοφιλείς τομείς δαπανών για τους τουρίστες.

από τον Νοέμβριο έως τον Μάρτιο, λόγω των τουριστών από τις γειτονικές χώρες.

Η ανάλυση καταδεικνύει επίσης τους κορυφαίους τομείς δαπανών, οι οποίοι μέχρι στιγμής είναι σχετικά σταθεροί ανά μήνα. Έτσι, οι δραστηριότητες ταξιδιών αναψυχής είναι οι πιο δημοφιλείς τομείς δαπανών για τους τουρίστες που επισκέπτονται την Ελλάδα, με το γενικό λιανικό εμπόριο και τον τομέα ένδυσης να ακολουθούν. Αναδεικνύεται επίσης ο τομέας υγειονομικής περιθαλψής, υποδεικνύοντας ότι η Ελλάδα μπορεί να διαφοροποιήσει τη στόχευσή της για τον εισερχόμενο τουρισμό και να προωθήσει τις υπηρεσίες υγειονομικής περιθαλψής της χώρας στους ξένους επισκέπτες.

Τέλος, η ανάλυση συγκρίνει την Ελλάδα με μια σειρά από άλλες μεσογειακές χώρες

Η προστασία των καταναλωτών που προσφέρουμε σημαίνει ότι θα μπορούσατε να πάρετε τα χρήματά σας πίσω αν κάτι δεν πάει καλά κατά τη διάρκεια μιας συναλλαγής, λέει η Σάρλοτ Χογκ.

για να βοηθήσει στον εντοπισμό των δυνατών σημείων του ελληνικού τουρισμού και πώς μπορεί να προσελκύσει πιο αποδοτικά ακόμη περισσότερους τουρίστες. Επίσης, φαίνεται ότι η Ελλάδα έχει ξεπεράσει τις περισσότερες ομόλογες τουριστικές χώρες σε όρους ανάπτυξης, αν και εξακολουθεί να υπάρχει περιθώριο βελτίωσης της μέσης δαπάνης ανά επίσκεψη.

— **Πώς βλέπετε το μέλλον των συναλλαγών με δεδομένη τη στροφή προς τις άμεσες πληρωμές, δηλαδή απευθείας πληρωμές από τον τραπεζικό λογαριασμό αντί της χρήσης κάρτας;**

— Είναι σημαντικό να καταλάβουμε ότι οι άμεσες πληρωμές συνήθως δεν διαθέτουν τα χαρακτηριστικά για την προστασία των

καταναλωτών από απάτη, όπως η Visa. Η Πολιτική Μηδενικής Ευθύνης παρέχει εγγύηση ότι δεν θα θεωρηθείτε υπεύθυνος για τυχόν μη εξουσιοδοτημένες πληρωμές που πραγματοποιούνται με την κάρτα σας. Η προστασία των καταναλωτών που προσφέρουμε σημαίνει ότι θα μπορούσατε να πάρετε τα χρήματά σας πίσω αν κάτι δεν πάει καλά κατά τη διάρκεια μιας συναλλαγής.

Είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι, ενώ η Visa είναι περισσότερο γνωστή για τις συναλλαγές των καταναλωτών, σήμερα δραστηριοποιούμαστε και προσθέτουμε αξία σε όλες τις μορφές μεταφοράς ψηφιακού χρήματος, είτε στο δίκτυο Visa είτε εκτός αυτού. Για παράδειγμα, η τεχνολογία Visa Direct και οι πληρωμές Visa Direct υποστηρίζουν τις επιχειρήσεις να

πραγματοποιούν πληρωμές από λογαριασμό σε λογαριασμό σε πραγματικό χρόνο, και μέσω ενός ενιαίου σημείου σύνδεσης και μιας συνεχώς αυξανόμενης λίστας συσκευών, όπως ρολογιών και τηλεφώνων. Αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό για να μπορέσουν συνεργάτες μας όπως η Uber και η Airbnb να πληρώνουν τους χρήστες σε πραγματικό χρόνο, βοηθώντας έτσι τους gig workers (εργαζόμενοι της οικονομίας του διαμοιρασμού) και την οικονομία που παράγουν.

Πιστεύω ακράδαντα ότι στην Ευρώπη βρισκόμαστε στο επίκεντρο της καινοτομίας και του ανταγωνισμού. Η Visa διαχειρίζεται ένα ανοικτό δίκτυο, δημιουργώντας ένα πλαίσιο δικαίου ανταγωνισμού που παράγει καινοτομία και στο οποίο όλοι είναι ευπρόσδεκτοι να συμμετάσχουν. Επειδή ακολουθούμε μια «ανοικτή» προσέγγιση, οι fintechs που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, όπως η Giving Streets, η Plum, η Ferryhopper και η Revolut, αλλά και καθαρωμένες τράπεζες, όπως η Τράπεζα Πειραιώς και η Alpha Bank, μπορούν να επωφεληθούν από την τεχνολογία και την ασφάλεια που προσφέρει η Visa για να καινοτομήσουν και να παρέχουν τις καλύτερες εμπειρίες πληρωμών σε καταναλωτές και εμπόρους.

Η Visa λειτουργεί ως κοινότητα κορυφαίων ειδικών στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης, της ψηφιοποίησης, των κρυπτονομισμάτων, των οικονομικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και της καταναλωτικής συμπεριφοράς, που εργάζεται μαζί αλλά και με τους πελάτες μας για να ανακαλύψουν τα καλύτερα μέσα και τεχνολογίες πληρωμών του μέλλοντος.

Προτεραιότητα η ασφάλεια

— **Η χρήση κρυπτονομισμάτων επεκτείνεται παγκοσμίως και μεγάλες διενθεις τράπεζες ανακοίνωσαν ότι εξετάζουν το ενδεχόμενο να δεχτούν ορισμένα από αυτά στις συναλλαγές. Σκέφτεστε παρόμοιες πρωτοβουλίες;**

— Υπάρχουν πολλές συναρπαστικές εξελίξεις στις πληρωμές, συμπεριλαμβανομένων της εμφάνισης των crypto assets, αλλά και το σπουδαίο έργο που επιτελούν οι κεντρικές τράπεζες σε σχέση με το ψηφιακό ευρώ. Από την πλευρά των crypto assets, εργαστήκαμε για να επιτρέψουμε

την πρόσβαση των καταναλωτών σε περισσότερες από 60 πλατφόρμες κρυπτονομισμάτων σε όλο τον κόσμο ως απάντηση στην αυξανόμενη ζήτηση, τηρώντας τις οδηγίες μας προς όλους τους συμμετέχοντες στο δίκτυο αυτό. Είμαστε επίσης η πρώτη εταιρεία που γεφυρώνει τους κόσμους των ψηφιακών και παραδοσιακών, παραστατικών νομισμάτων χρησιμοποιώντας από τον Μάρτιο του 2021 το USDC, ένα stablecoin που υποστηρίζεται από το δολάριο των ΗΠΑ για να διευθετήσει συναλλαγές. Με όλα αυτά κατά νουν, τον Δεκέμβριο ξεκινήσαμε την Παγκόσμια Συμβουλευτική Πρακτική Κρυπτογράφησης, που έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει τους πελάτες και τους συνεργάτες μας στην ενασκόλησή τους με τα κρυπτονομίσματα. Το παγκόσμιο δίκτυό μας συμβούλων και ειδικών προϊόντων διαθέτει βαθιά τεχνογνωσία για να βοηθήσει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να αξιολογήσουν τις ευκαιρίες που ανοίγονται, να αναπτύξουν συγκεκριμένες στρατηγικές και να διακρίνουν και να υποστηρίξουν προεκκτικά τους καταναλωτές που επενδύουν σε αυτές τις κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων.

— **Η ανάπτυξη των ψηφιακών συναλλαγών εξελίσσεται παράλληλα με την αύξηση της απάτης. Τι δείχνουν τα δεδομένα της Visa;**

— Τα ποσοστά απάτης έχουν μειωθεί τα τελευταία δύο χρόνια στο δίκτυό μας στην Ευρώπη. Αυτό δεν σημαίνει ότι μπορούμε να εφησυχάζουμε, γι' αυτό και επενδύουμε συνεχώς στην πρόληψη της απάτης και στην ασφάλεια στον κυβερνοχώρο. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η Visa έχει επενδύσει, μόνο τα τελευταία πέντε χρόνια, 9 δισ. δολάρια στην πρόληψη της απάτης και στην ασφάλεια στον κυβερνοχώρο. Αυτή η επένδυση έχει αποτέλεσμα την πρόληψη μιας εκτιμώμενης παγκόσμιας απάτης ύψους 25 δισ. δολαρίων κάθε χρόνο, ενώ το ποσοστό απάτης στο δίκτυό μας είναι 0,1%, από τα χαμηλότερα ανάμεσα σε όλες τις μεθόδους πληρωμών. Απασχολούμε περίπου 800 ειδικούς στον τομέα της κυβερνοασφάλειας παγκοσμίως, με εξειδικευμένα κέντρα στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο που εντοπίζουν και αποτρέπουν καθημερινά εκατομμύρια απόπειρες κυβερνοεπιθέσεων.

ΕΛΑΤΕ ΝΑ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΟΥΜΕ ΜΑΘΑΙΝΟΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΩΦΩΣΗ

Σάββατο 19 Μαρτίου 2022 / 11:00 – 16:00
Σχολή Κωφών-Γεώργιος Μάρκου • Είσοδος δωρεάν

Μια μέρα διασκέδασης και γνωριμίας με την κώφωση!

Ενημέρωση • Αγορά • Βιβλία • Παιχνίδια • Φαγητό • Ποτό • Διασκέδαση

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

11:00-11:15	Καλωσόρισμα-Χαιρετισμοί
11:15-11:30	Τραγούδια στην Κυπριακή Νοηματική Γλώσσα (ΚΝΓ) από τη Χωριάδα της Σχολής Κωφών-Γεώργιος Μάρκου
11:30-12:30	Αγώνες ποδοσφαίρου 5x5 με κωφούς ποδοσφαιριστές
12:45-13:15	Παραδοσιακοί χοροί από τον Χορευτικό Όμιλο Χρυσοσπηλιώτισσας
13:15-13:30	Καλλιτεχνικό πρόγραμμα από το Α' Δημόσιο Νηπιαγωγείο Μακεδονίτισσας
13:30-14:00	Κωφός ταχυδακτυλουργός
14:00-14:15	Παραδοσιακοί χοροί από το Χορευτικό Συγκρότημα της Σχολής Κωφών-Γεώργιος Μάρκου
14:15-15:00	Παραδοσιακοί χοροί από το Χορευτικό Συγκρότημα των Ενήλικων Κωφών
15:00-15:15	Παραδοσιακοί χοροί από τον Χορευτικό Όμιλο Πανεπιστημίου Κύπρου
15:15-15:30	Τραγούδια στην Κυπριακή Νοηματική Γλώσσα (ΚΝΓ) από τη Χωριάδα της Σχολής Κωφών-Γεώργιος Μάρκου

Σουβλάκια / Κρέπες / Ποτ-Κορν / Πίτσες / Κούπες / Σνακ / Χοτ ντογκ / Μίνι ντόνατ / Καφέδες / Χυμοί / Νερό

Πληροφορίες στο: 22305422 / 99412442

Διοργανωτές: Τομέας Ευμερίας Σχολής Κωφών Παιδών και Σχολή Κωφών-Γεώργιος Μάρκου
 Συνδιοργανωτές: Ομοσπονδία Κωφών Κύπρου, Αθλητική Ομοσπονδία Κωφών, Αθλητική Ένωση Κωφών, Παγκύπρια Οργάνωση Κωφών, Όμιλος Φίλων Κωφών Λεμεσού, Σωματείο Κωφών Λάρνακας, Σωματείο Κωφών Πάφου, Σύνδεσμος Γονέων Σχολής Κωφών

Υποστηρικτές: **ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΛΕΙΟ**, Χορευτικός Όμιλος Χρυσοσπηλιώτισσας, **QUALITY**, **PIK**, **Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
6.00-10.00

ΤΑΣΟΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ

ΤΟ ΠΡΩΙΝΟ ΠΟΥ ΑΚΟΥΕΙ
όλη η Κύπρος

LOVE 100.7 FM
98.1 & 105.7

ΧΩΡΙΣΤΟΣ ΕΚΣΤΟΙΧΙΣ

cyta mobile **vodafone**

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΕΡΕΥΝΑ ΑΝΑΡΧΑΜΑΤΩΣΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙ ΚΥΠΡΟΝ ΠΑΡΟΧΟΝ ΤΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΝΗΤΗ ΜΑΡΚΕΤ RESEARCH ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2021

11.1%	10.1%	9.2%	8.9%	8.4%
LOVE FM 100.7	ANT1	ME	SFERA	SUPER

Σταθεροποίηση με περιορισμένη άνοδο 0,96% στο Χρηματιστήριο

Στις 867,54 μονάδες ο Γενικός Δείκτης, με τον τζίρο στα 49,2 εκατ. ευρώ

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Με κέρδη, τα οποία εντάθηκαν την τελευταία ώρα της συνεδρίασης, κινήθηκε το Χρηματιστήριο Αθηνών, με τον Γενικό Δείκτη να «βλέπει» τις 870 μονάδες. Ο τζίρος ωστόσο παρέμεινε υποτονικός για μία ακόμη ημέρα, καθώς οι επενδυτές περιορίστηκαν σε επιλεκτικές κινήσεις, με τις τράπεζες να υπεραποδίδουν.

Οι εγχώριοι αναλυτές εκτιμούν ότι είναι πιθανή η περαιτέρω συσσώρευση της ελληνικής αγοράς γύρω από τα τρέχοντα επίπεδα τιμών, τουλάχιστον μέχρι να υπάρξει ουσιαστική διαφοροποίηση στις εξελίξεις στο γεωπολιτικό μέτωπο και εν αναμονή ενός ουσιαστικού κα-

Ο τραπεζικός κλάδος συνεχίζει να δέχεται θετικά μηνύματα από τους επενδυτικούς οίκους, παρά το γεωπολιτικό σοκ.

ταλύτη. Προς το παρόν πάντως, η επιφυλακτικότητα θα παραμείνει διάχυτη τόσο εντός του Χ.Α. όσο και στις ευρωπαϊκές αγορές γενικότερα. Ετσι, στα στατιστικά της συνεδρίασης, ο Γενικός Δείκτης κατέγραψε άνοδο της τάξης του 0,96% και έκλεισε στις 867,54 μονάδες, ενώ ο τζίρος διαμορφώθηκε στα 49,2 εκατ. ευρώ.

Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης ενισχύθηκε κατά 1,16% στις 2.093,65 μονάδες, ενώ με κέρδη 0,68% έκλεισε ο δείκτης μεσαίας κεφαλαιοποίησης στις 1.480,51 μο-

Οι χαμηλοί όγκοι συναλλαγών στις τελευταίες συνεδριάσεις του Χ.Α. καταδεικνύουν την απουσία πανικού, τονίζουν χρηματιστηριακοί αναλυτές.

νάδες. Από τα μη τραπεζικά blue chips, ανοδικά ξεχώρισε η ΤΙΤΑΝ με κέρδη 3,2% και ακολούθησαν με άνοδο άνω του 2% οι Jumbo, Ελλάκτωρ και Μυτιληναίος. Στον αντιποδο, πιέσεις άνω του 2% ση-μειώθηκαν στην Quest, ενώ στο 1,1% διαμορφώθηκαν οι απώλειες για τη ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ.

Ο τραπεζικός δείκτης υπεραπέδωσε με άνοδο 2,14% στις 624,17 μονάδες, με την Alpha Bank να ξεχωρίζει στο +3,54%, την Εθνική Τράπεζα να ακολουθεί με κέρδη 2,09%, ενώ στο +1,48% έκλεισε η

Eurobank και στο +0,72% η Πειραιώς. Ο τραπεζικός κλάδος συνεχίζει να δέχεται θετικά μηνύματα από τους επενδυτικούς οίκους, παρά το γεωπολιτικό σοκ, με τις τιμές -στόχους να τοποθετούνται σε σημαντικά υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με τα τρέχοντα στο ταμπλό της Λεωφόρου Αθηνών. Σε νέα ανάλυσή της η Wood επισημαίνει πως στο βασικό σενάριο βλέπει άνοδο περίπου 30% για τις ελληνικές τράπεζες σε μέσο όρο και συγκεκριμένα η τιμή - στόχος της Eurobank είναι στο 1,3 ευρώ με

περιθώριο ανόδου 25%, της Εθνικής στα 4,3 ευρώ με περιθώριο ανόδου 41%, της Alpha Bank στο 1,5 ευρώ με περιθώριο ανόδου 39% και της Τράπεζας Πειραιώς στο 1,8 ευρώ με περιθώριο ανόδου 27%. Ο οίκος πιστεύει ότι η θετική μακροπρόθεσμη επενδυτική περίπτωση του ελληνικού τραπεζικού τομέα παραμένει ανέπαφη, με ορατή ανάκαμψη κερδών, οδηγούμενη από τα αξιοπρεπή περιθώρια, υγιή αύξηση των δανείων και χαμηλότερο κόστος κινδύνου – και έτσι διατηρεί τη θετική της στάση καθώς και τη

σύσταση «αγοράς» για τις τέσσερις συστημικές τράπεζες. Σε ό,τι αφορά το σύνολο της αγοράς, η πρόσφατη αναβάθμιση του αξιόχρεου της Ελλάδας και η προσέγγιση της επενδυτικής βαθμίδας αποτελούν θετικούς μακροοικονομικούς καταλύτες για το Χ.Α., όπως σχολιάζει ο Πέτρος Στερωτής, πιστοποιημένος χρηματοοικονομικός αναλυτής. Οι χαμηλοί όγκοι συναλλαγών στις τελευταίες συνεδριάσεις του Χ.Α. καταδεικνύουν την απουσία πανικού, συμπληρώνει ο κ. Στερωτής.

Κέρδη στις αγορές με ώθηση από τις τράπεζες

Οι μετοχές των τραπεζών σημείωσαν άνοδο χθες εν μέσω των εντεινόμενων προσδοκιών για σημαντικές αυξήσεις των επιτοκίων μετά και τις τελευταίες δηλώσεις του προέδρου της Federal Reserve που είναι αποφασισμένος να αυξήσει επιθετικά το κόστος του δανεισμού για να ανακόψει τον πληθωρισμό. Έχουν συνοδευτεί, άλλωστε, από τις εκτιμήσεις ορισμένων εκ των πλέον συντηρητικών στελεχών της ΕΚΤ που χαρακτηρίζουν αναγκαία μια αύξηση των επιτοκίων του ευρώ. Η άνοδος 2,5% που σημείωσε ο κλαδικός δείκτης των τραπεζικών μετοχών έδωσε έτσι ώθηση στις ευρωπαϊκές αγορές, που έκλεισαν όλες με κέρδη παρά τη συνεχιζόμενη αβεβαιότητα για την εξέλιξη του πολέμου στην Ουκρανία.

Ο πανευρωπαϊκός δείκτης EuroStoxx 600 έκλεισε με κέρδη 0,9%, ενώ από την αρχή του έτους έχει υποχωρήσει συνολικά κατά 6%, και στο ίδιο χρονικό διάστημα ο δείκτης του χρηματιστηρίου του Λονδίνου FTSE 100, που συγκεντρώνει πολλές εταιρείες εμπορευμάτων, συγκεντρώσε κέρδη 1,1%. Χθες ο FTSE 100 έκλεισε με άνοδο 0,46%. Ομοίως με άνοδο 1,02% έκλεισε ο δείκτης Xetra DAX της Φρανκφούρτης, ενώ τα περισσότερα κέρδη από όλες τις ευρωπαϊκές αγορές συγκεντρώσε χθες ο δείκτης CAC 40 του Παρισιού που έκλεισε με άνοδο 1,17%.

Ανάμεσα στους κερδισμένους της ημέρας το μεγαλύτερο online ρεστοράν της Ευρώπης, το Just Eat Takeaway, η μετοχή του οποίου σημείωσε άνοδο 3,2% χθες. Λίγο νωρίτερα είχε ανακοινώσει συμφωνία συνεργασίας με τη McDonald's Corp για τη μεταφορά και κατ' οίκον παράδοση γευμάτων. Επίσης, η ιταλική βιομηχανία αμυντικού εξοπλισμού Leonardo σημείωσε άνοδο 0,4% όταν έγινε

Ο πανευρωπαϊκός δείκτης EuroStoxx 600 έκλεισε με άνοδο 0,9%.

γνωστή η είδηση πως η αμερικανική μονάδα της, η DRS, συμφώνησε να πουλήσει τις επιχειρήσεις στις επικοινωνίες δορυφόρων (GES) στη SES έναντι 450 εκατ. δολαρίων.

Επίσης, ο τεχνολογικός κολοσός της SAP σημείωσε άνοδο 0,6% καθώς ανακοίνωσε νωρίτερα συμφωνία με την Boston Consulting Group, η οποία έχει αναλάβει να βοηθήσει ορισμένες από τις μεγαλύτερες εταιρείες του κόσμου να αναδιαρθρώσουν τις δραστηριότητές τους και να επισπεύσουν τα σχέδιά τους για τον μηδενισμό των εκπομπών καυσαερίων.

REUTERS

Με άνοδο 1,02% έκλεισε ο δείκτης Xetra DAX της Φρανκφούρτης.

(Τιμή: Reuters)

ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

New York/Νέα Υόρκη			
Εταιρείες	Πριν από το κλείσιμο	Μετ.%	(Σε δολάρια)
3M COMPANY	149.74	0.7807	
ALCOA CORP	89.765	-1.02	
ALLEGHANY CRP	842.33	-0.2688	
ALTRIA GROUP	53.24	1.8947	
AMAZON COM	3305	2.3274	
AMER EXPRESS C	190.99	1.0048	
AMER INTL GROU	62.59	1.3767	
AMGEN	235.61	-0.3004	
APPLE INC	168.93	2.1466	
BANK OF AMERIC	44.0445	2.8116	
BAXTER INTL IN	78.41	-0.8096	
BOEING CO	192.21	3.3943	
BRISTOL MYERS	70.445	-0.8515	
CAMPBELL SOUP	42.99	1.2244	
CATERPILLAR IN	222.13	-0.7063	
CIGNA CORP	244.4	0.3655	
CHEVRON	164.26	-0.2308	
CISCO SYSTEMS	56.325	0.5804	
CITIGROUP	57.46	0.8424	
CERVECERIAS	14.77	-0.2027	
COCA-COLA CO	60.6	0.033	
COLGATE PALMOL	74.35	0.2697	
DANASO CORP	104.07	-0.2874	
DIANA SHIPPING	4.94	3.3473	
DOW INC	63.45	0.1737	
DUPONT DE NMOU	77.18	0.5603	
ENTERGY CORP	110.05	-0.65	
EXXON MOBIL	81.875	-0.3954	
FEDEX CORP	227.21	2.2731	
FORD MOTOR CO	17.0801	3.6414	
INTL BUS MACHI	128.78	0.5308	
GENERAL DYNAMI	236.9	0.3516	
GENERAL ELEC C	94.895	0.0791	
GOLDM SACHS GR	343.34	1.2802	
HALLIBURTON CO	37.2	-1.0112	
HARTFORD FINL	71.72	0.2937	
HP INC	38.169	1.6755	
HOME DEPOT INC	329.89	0.1579	
INTEL CORP	48.215	1.7409	
JOHNSON JOHNSO	174.35	-0.8417	
JPMORGAN CHASE	142.48	2.0265	
LAZARD	35.6	1.4245	
MCDONALD'S COR	237.7337	1.0257	
MERCK & CO	79.173	0.1429	
MICROSOFT CP	303.11	1.3204	
3M COMPANY	149.77	0.8009	
MORGAN STANLEY	94.08	1.5873	
NIKE INC CL B	133.74	2.7268	
NORFOLK SOUTHE	278.7495	0.2155	
PFIZER INC	53.02	-2.1591	
PROCTER & GAMB	151.276	0.3689	
ROCKWELL AUTOM	273.81	0.3298	
SCHLUMBERGER L	41.26	0.1699	
SOUTHERN	68.67	-0.3193	
STEALTHGAS	2.355	-1.0504	
TSAKOS ENERGY	9.12	1.3333	
UNISYS CORP	22.39	-1.6257	
UNITEDHEALTH G	505.63	-0.3999	
US BANCORP	56.83	1.1193	

Verizon Comms			
WALT DISNEY CO	141.09	1.7818	
WELLS FARGO &	53.145	3.9206	
WALMART INC	143.63	-0.416	
London/Λονδίνο			
Εταιρείες	Χθες	Μετ.%	(Σε πέννες)
ANGLO AMERICAN	3913.54225	-0.038	
A.B.FOOD	1732	0.317	
ADMIRAL GRP	2606.99294	-0.23	
ASHTREAD GRP	5360	-1.286	
ANTOFAGASTA	1761.81279	-0.341	
AVIVA	439.1	3.378	
ASTRAZENECA	9623	-0.571	
BABCOCK INTL	336	2.066	
BAE SYS.	738	0.766	
BARCLAYS	172.86	2.588	
BR.AMER.TOB.	3201	1.169	
BARRATT DEVEL.	556.4	-0.392	
BERKELEY GRPL	4102	1.384	
BR.LAND	521.6	1.479	
BUENZL	2891	0.802	
BP	380	-0.987	
BURBERRY GRP	1700	-0.235	
BT GROUP	183.315	1.543	
COCACOLA HBC A	1668.01972	-1.629	
CARNIVAL	1290	-1.013	
CENTRICA	80.42	0.025	
COMPASS GROUP	1696.87196	1.102	
CAPITA GROUP	20.65	-0.626	
CRH	3308	-2.275	
DCC	5828.4	-1.445	
DIAGEO	3742.5	0.808	
DIRECT LINE	274.3	-0.218	
EXPERIAN	3010.3	0.299	
EASVJET	532.1602	1.46	
FRESNILLO	719.99998	-3.877	
GLENORE	498	0.935	
GLAXOSMITHKLIN	1621.956	0.384	
HIKMA	2095.9999	1.06	
HAMMERSON	32	4.918	
HARGREAVES LS	1043.58	-0.239	
HSBC HLDGS.UK	518.1	3.155	
INTL CONSOL AI	142.02	1.125	
INTERCON. HOTE	5284.5366	1.463	
3I GRP	1356.85	0.628	
IMPERBRANDS	1623.6	1.215	
INTERTEK GROUP	5199.63571	0.851	
ITV	81.291	0.242	
JOHNSON MATTHE	1886.69	0.292	
KINGFISHER	276.955	-6.317	
LAND SECS.	775.1673	1.909	
LEGAL&GEN.	277.12207	2.606	
LLOYDS GRP.	49.7292	3.311	
MARKS & SP.	1281572	-2.058	
MONDI	1543.00003	0.551	
NATIONAL GRID	1120.2	-0.85	
NEXT	6460.3636	0.843	
PROVIDENT FIN.	309.2	2.588	
PRUDENTIAL	1129.5	4.105	
PERSIMMON	2269.77885	0.839	

PEARSON		785.8	0.076
RELX		2324	0.606
RIO TINTO		5709	-1.637
ROYAL MAIL		369.7574	0.815
ROLLS-ROYCE HL		94.79	1.815
(SAINSBURY(L))		258.5353	-0.919
SCHROEDERS		3281.14	0.368
SAGE GRP		692.8	-0.289
ST JAMES'S PLACE	1472.00002		0.137
SMITHS GROUP		1551	1.177
SMITH&NEPHEW		1250	0.241
SSE		1682.5	1.644
STAND.CHART.		519.2	2.609
SEVERN TRENT		2939.88	-0.305
TRAVIS PERKINS		1347.2	1.507
TESCO		278.23	0.595
TUI AG		231.6	0.871
TAYLOR WIMPEY		144.5	0.839
UNILEVER	3439.46561		0.998
UTO. UTILITIES		1082.5	0.046
VODAFONE GROUP		128.04	-0.766
WPP		1072	-0.603
WHITBREAD	2794.3023		0.721
Zurich/Zupixn			
Εταιρείες	Χθες	Μετ. %	(Σε ελφ. Φρ.)
ABB LTD N	32.8	-0.09	
RICHMONT N	118.4	1.98	
GEBERIT NI	582	-1.56	
NOVARTIS N	80.2	-0.5	
ROCHE HOLDING	366.7	-0.12	
SGS N	2707	1.05	
SWATCH GROUP I	262.4	0.73	
ADECCO N	43.64	0.41	
JULIUS BAER N	54	1.24	
CS GROUP AG	7.718	1.71	
GIVAUDAN N	3819	0.5	
NESTLE SA	120.56	0.13	
TRANSOCEAN N	0	0	
SWISSCOM N	554.8	-0.43	
SWISS RE N	87.02	0.67	
UBS GROUP N	17.835	2.24	
ZURICH INSURAN	455.7	1.83	
Frankfurt/Φρανκφούρτη			
Εταιρείες	Χθες	Μετ. %	(Σε ευρώ)
ADIDAS N	216.65	3.1	
ALLIANZ SE	215	2.65	
BASF SE	54.56	0.16	
BAY MOT WERKE	79.06	1.62	
BEIERSDORF	91.82	3.82	
BAYER N AG	59.17	0.51	
COMMERZBANK	7.315	0.257	
CONTINENTAL AG	67.65	0.6	
DEUTSCHE BANK	11.7	0.622	
DEUTSCHE POST	45.91	0.055	
DT BOERSE N	163.65	2.9	
DT LUFTHANSA A	7.155	0.045	
DT TELEKOM N	16.69	0.094	

E.ON SE NA			
FRESENIUS MEDI	59.68	0.22	
FRESENIUS SE	32.325	0.185	
HEIDELBERGCEM	57.34	0.46	
HENKEL AG&CO V	63	0.56	
INFINEON TECH	30.745	0.545	
K+S AG NA	27.54	-0.12	
MERCK KGAA	184.8	-1.75	
MUENCH. RUECK	240	4.4	
RWE AG	38	0.64	
THYSSENKRUPP A	8.482	0.198	
VOLKSWAGEN VZ	155	1.24	
VONOVIA SE	44.05	0.37	
SIEMENS N	133.2	0.12	
SAP SE	102.5	0.6	
Amsterdam/Αμστερνταμ			
Εταιρείες	Χθες	Μετ.%	(Σε ευρώ)
AALBERTS	48.92	0.82	
AEGON	4.543	4.87	
ABN AMRO BANK	11.79	2.59	
AKZO NOBEL	80	-0.37	
ARCELORMITTAL	30.555	2.11	
ASML HOLDING	627.2	2.37	
BOSKALIS WESTM	32.56	0.06	
GALAPAGOS	55.99	0.27	
HEINEKEN	85.38	0.14	
ING GROEP	9.693	3.01	
KONINKLIJKE DS	160.4	-0.28	
KPN KON	3.074	0.49	
NN GROUP	44.82	2.07	
KONINKLIJKE DS	160.4	-0.28	
IMCO	153.9	-0.71	
RANDSTAD	59.88	1.7	
RELX	27.93	0.98	
UNIBAIL RODAM	63.7	3.58	
VOPAK	28.05	-0.71	
WOLTERS KLUWER	95.96	-0.56	
Milano/Μιλάνο			
Εταιρείες	Χθες	Μετ.%	(Σε ευρώ)
AZA SPA	1.54	1.52	
ATLANTIA	18.08	17.60	
AZIMUT HLDG	21.31	21.04	
ENEL	5.82	5.87	
EXOR	69.92	69.32	
ENI	13.10	13.09	
GENERALI ASS	18.82	18.73	
GEOX	0.87	0.84	
INTESA SANPAOL	2.1	1.62	
MEDIOBANCA	9.09	9.09	
RCS MEDIA GROUP	0.76	0.77	
PRYSMIAN	31.13	31.02	
SNAM	4.92	4.91	
STMICROELEC.N	39.18	38.77	
TELECOM ITALIA	0.30	0.29	
TENARIS	13.49	13.42	
TERNA	7.09	7.04	
UNICREDIT	9.831	1.69	

||
||
||

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ				
	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά Μετ.	
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	867,54	859,32	8,22	0,96%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	2.093,65	2.069,58	24,07	1,16%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	5.943,52	5.956,48	-12,96	-0,22%
FTSE/Χ.Α.ΥΨΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	2.919,93	2.909,33	10,60	0,36%
ATHEX SELECT PLUS	3.209,93	3.203,36	6,57	0,21%
ATHEX SELECT	4.516,91	4.486,76	30,15	0,67%
ΔΕΙΚΤΗΣ ATHEX ESG	986,66	975,02	11,64	1,19%
FTSE/Χ.Α.-Χ.Α.Κ. ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	472,41	462,52	9,89	2,14%
FTSE/ΧΑ MID & SMALL CAP ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	4.583,13	4.547,80	35,33	0,78%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	1.480,51	1.470,57	9,94	0,68%
FTSE/ΧΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ PLUS	2.331,89	2.305,80	26,09	1,13%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	506,43	501,02	5,41	1,08%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	1.491,79	1.477,67	14,12	0,96%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	624,17	611,11	13,06	2,14%
FTSE/Χ.Α. ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	4.413,77	4.401,24	12,53	0,28%
FTSE/Χ.Α. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	740,65	738,01	2,64	0,36%
FTSE/Χ.Α. ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ	3.020,11	3.020,11	0,00	0,00%
FTSE/Χ.Α. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	3.555,70	3.473,48	82,22	2,37%
FTSE/Χ.Α. ΕΜΠΟΡΙΟ	49,60	49,53	0,07	0,14%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ - ΟΙΚΙΑΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	7.904,44	7.756,77	147,67	1,90%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΟΦΙΜΑ - ΠΟΤΑ	7.639,30	7.539,55	99,75	1,32%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	7.114,38	7.100,12	14,26	0,20%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΥΛΙΚΑ	2.871,41	2.843,30	28,11	0,99%
FTSE/Χ.Α. ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ - ΑΕΡΙΟ	3.578,73	3.547,72	31,01	0,87%
FTSE/Χ.Α. ΤΑΞΙΔΙΑ - ΑΝΑΨΥΧΗ	1.987,13	1.966,60	20,53	1,04%
FTSE/Χ.Α. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	2.142,06	2.125,49	16,57	0,78%
FTSE/Χ.Α. ΘΙΑΛΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	4.628,15	4.658,95	-30,80	-0,66%
FTSE/Χ.Α. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	4.560,07	4.569,39	-9,32	-0,20%

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	16.531.330,06
ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΛΕΦΩΝΙΑ	9.357.376,41
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	5.652.622,26
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	3.338.572,93
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	3.194.476,43
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	1.459.223,14
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	1.126.798,45
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	1.069.167,75
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	964.809,22
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	957.719,04
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	808.781,32
ΔΙΑΡΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	549.436,12
ΔΙΥΛΙΔΗΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ	508.608,30
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	502.354,74
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	268.018,78
ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	182.346,53
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	169.123,48
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	132.836,64
ΕΞΕΙΔΙΚΥΜΕΝΑ ΧΗΜΙΚΑ	127.902,93
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	124.003,72
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	113.808,32
ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΟΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΦΟΡΤΗΓΑ	108.013,18
ΥΔΡΕΥΣΗ	85.991,07
ΤΡΟΦΙΜΑ	75.567,46
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	74.999,67
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	72.222,13
ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ & ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ	68.418,47

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ				
ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο Μετ. %
BYTE COMPUTER (ΚΟ)	3,160	6,76%	CPI (ΚΟ)	0,755 -5,63%
IDEAL HOLDINGS (ΚΟ)	3,500	5,11%	KPI - KPI (ΚΟ)	7,340 -2,65%
ΤΕΧΝΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ (ΚΟ)	1,676	4,75%	PREMIA PROPERTIES (ΚΟ)	1,330 -2,21%
EPSILON NET (ΚΟ)	5,640	3,68%	ΜΟΤΟΔΥΝΑΜΙΚΗ (ΚΟ)	2,220 -2,20%
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	1,098	3,54%	QUEST HOLDINGS (ΚΟ)	6,050 -2,10%
TITAN CEMENT INTERNATIONAL (ΚΑ)	13,560	3,20%	QUALITY & RELIABILITY (ΚΟ)	0,471 -1,88%
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	14,390	2,79%	INTRAKAT (ΚΟ)	2,100 -1,41%
INTERGOUNT - ΞΥΛΕΜΠΟΡΙΑ (ΚΟ)	0,222	2,78%	ΑΒΑΞ (ΚΟ)	0,810 -1,22%
PROFILE (ΚΟ)	6,320	2,60%	ΑΤΤΙΚΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0,982 -1,21%
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	1,207	2,12%	ΚΕΚΡΩΦ (ΚΟ)	2,240 -1,10%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ				
ΑΞΙΑ	ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ			
ΟΤΕ (ΚΟ)	9.357.376,41	UNIBIOS (ΚΟ)		0,42%
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	5.538.996,20	ΕΚΤΕΡ (ΚΟ)		0,31%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	5.523.513,58	FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)		0,28%
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	4.875.222,56	CPI (ΚΟ)		0,27%
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	4.668.354,47	INTERGOUNT - ΞΥΛΕΜΠΟΡΙΑ (ΚΟ)		0,21%
ΔΕΗ (ΚΟ)	3.175.902,15	FRIGOGLOSS (ΚΟ)		0,19%
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	2.224.130,87	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)		0,19%
JUMBO (ΚΟ)	1.459.223,14	ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)		0,19%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	1.429.938,35	ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ (ΚΟ)		0,18%
ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΚΟ)	1.126.798,45	QUALITY & RELIABILITY (ΚΟ)		0,18%

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ			
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	78	237	3.117
FTSE/Χ.Α. Τράπεζες	0	0	0
FTSE/Χ.Α. Large Cap	78	237	3.117
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	939	13.555	287.717
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	0	0	4.551
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	210	4.735	85.784
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	7	11	1.324
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	39	219	10.128
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	6	100	10.633
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	84	1.896	31.038
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	0	0	366
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	20	55	2.179
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	1	5	5.666
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	6	30	1.007
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ (ΚΟ)	24	62	1.330
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	11	30	5.319
JUMBO (ΚΟ)	0	0	1.013
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	9	23	5.112
MARFIN INVESTMENT GROUP (ΚΟ)	3	102	29.995
ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΚΟ)	10	26	2.214
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	34	106	6.013
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	259	4.777	33.548
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	43	260	1.510
ΟΤΕ (ΚΟ)	32	151	1.088
ΟΛΠ (ΚΟ)	0	0	685
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	26	449	22.164
ΔΕΗ (ΚΟ)	89	430	14.521
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	15	22	1.734
TITAN CEMENT (ΚΑ)	3	21	917
VIOHALCO SA/NV (ΚΑ)	8	45	7.878
Δικαιώματα σε Δείκτες	2	25	502
FTSE/Χ.Α. Large Cap	2	25	502
Δικαιώματα σε Μετοχές	1	10	587
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	0	0	0
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	356
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	0	0	40
ΟΤΕ (ΚΟ)	0	0	25
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	0	0	0
ΔΕΗ (ΚΟ)	1	10	166
Συνολική Δραστηριότητα	1.020	13.827	291.923

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 22 Μαρτίου 2022

KOD.	ONOMA	KATOIΓIATH	ANOTATH	MEΣH CΤAΘM.**	ΔΙΑΦ.*	TITΛOI	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗCΗ	TIMH KΛEΙC.	% METAB.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	0.7220	0.7580	0.7334	1.7550	"29,167"	0.7320	0.7580	0.7360	3.66
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	0.9300	0.9680	0.9382	-0.0900	"131,454"	0.9400	0.9560	0.9560	1.92
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (EM)						0.3700	0.3820		
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0800		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0.0735	0.0735	0.0735	0.0950	"4,622"	0.0725	0.0780	0.0735	-8.70
ΤΣΟΚ	A. TSOKKOS HOTELS PUBLIC LTD						0.0825	0.0000		
Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	1.9300	1.9600	1.9501	1.2300	"2,100"	1.9300	1.9500	1.9500	1.04
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD	1.8300	1.8300	1.8300	0.9390	254	1.8200	1.8300	1.8300	0.00
ΚΟΖΑ	ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0.0000	0.0000		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0.0160	0.0175		
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0220		
ΠΕΠ	"UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (EM, Σ)"	0.0395	0.0395	0.0395	0.0000	"4,000"	0.0395	0.0000	0.0395	0.00
ΕΛΗΝ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0.3500	0.0000		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (Σ)						0.0000	0.0890		
ΚΑΕΠ	KARVEZ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ (Σ)						0.0000	0.2700		
ΚΕΑΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0365		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)						0.0025	0.0035		
ΦΑΣΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0005	0.0000		
ΧΑΕΠ	"HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (EM, Σ)"						0.0000	0.0290		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΜΑΡΑ	MALLOUPPAS & PAPACOSTAS PUBLIC CO LTD	0.2320	0.2320	0.2320	0.0010	154	0.2320	0.0000	0.2320	0.00
ΧΑΣΕ	Ch. Charilaou Group Plc (Σ)						0.0020	0.0000		
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ "Η ΠΡΟΒΟΔΟΣ" ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ *						1.0300	0.0000		
ΑΜΑΘ	AMATHUS PUBLIC LTD (AN)						0.0000	0.0000		
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD						0.0000	0.0180		
ΚΟΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0745		
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD						0.0000	0.0550		
ΛΟΣΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD						0.0000	0.6150		
ΝΤΟΔ	DOME INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)	1.7900	1.9300	1.7984	8.9910	500	1.7000	1.9300	1.9300	4.32
ΣΙΤΟ	C.C.C. TOURIST ENTERPRISES PUBLIC COMPANY LTD						0.0090	0.0100		
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0.0570	0.0000		
Βιομηχανία										
ΝΤΙΑ	DISPLAY ART PLC (Σ)						0.0000	0.0475		
ΡΟΛΑ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0295		
ΔΒΚΑ	ΔΑΣΙΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0.6900	0.0000		
ΚΕΤΣ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD	0.5200	0.5300	0.5252	0.5050	"24,611"	0.5250	0.5300	0.5250	0.96
ΚΥΘΡ	K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD						0.0000	0.0000		
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ	2.7200	2.7200	2.7200	2.0050	"7,100"	2.7000	2.7200	2.7200	0.74
Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά										
ΙΟΑΝ	CHRIS IOANNOU PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΚΕΟ	KEO PLC						1.2600	1.3200		
ΜΙΤΣ	ΜΙΤΣΙΛΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ						0.0000	0.0000		
ΜΠΛΕ	BLUE ISLAND PLC						0.5900	0.6900		
ΦΡΟΥ	ALKIS H. HADJIKYRIACOS (FROU-FROU BISCUITS) PUBLIC LTD						0.3000	0.3580		
Τεχνολογία										
ΝΕΤΙΝ	NET INFO PLC						0.0000	1.0000		
Βασικά Υλικά										
ΛΟΡΔ	LORDOS UNITED PUBLIC LTD						0.0900	0.0960		
Ακίνητη Περιουσία										
ΚΚΟΜ	K + G COMPLEX PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.2500	0.2620		
ΠΑΝΑ	ΠΑΝΔΟΡΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ	0.0600	0.0600	0.0600	0.2860	795	0.0000	0.0600	0.0600	-4.76
ΦΙΛΟ	ΦΙΛΟΚΗΤΗΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (Σ)						0.0000	0.2120		
Ενέργεια										
ΛΙΝΑ	PETROLINA (HOLDINGS) PUBLIC LTD						1.1200	1.1500		
ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΙΕΠ	"ΑΙΑΝΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (AN, EM, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΙΣΕΠ	"ΙΣΧΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (AN, EM, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΠΡΟΠ	"Α.Ι. PROCHOICE GROUP PUBLIC LTD (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΡΕΕΠ	"REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (AN, EM, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΤΔΕΠ	"ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ - ΔΙΕΘΝΕΙΣ (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΤΕΕΠ	"ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ - ΕΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΤΚΕΠ	"ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ - ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΕΡΜΕ	"ERMES DEPARTMENT STORES PLC (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΤΟΕΠ	ΤΟΞΟΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (Σ)						0.0000	0.0315		
Βιομηχανία										
ΣΤΣΔ	"CYPRUS TRADING CORPORATION PLC (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
Ακίνητη Περιουσία										
ΓΟΥΛ	"WOOLWORTH (CYPRUS) PROPERTIES PLC (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΑΓΟΡΑ ΟΜΟΛΟΓΩΝ										
ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ										
ΕΛΛΗΟ24	Ellinas Finance Public Company Ltd (Ομόλογο)						0.0000	0.0000		
ΕΤΜΑ1	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 1						57.0000	61.0000		
ΕΤΜΑ2	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2	59.0000	59.0000	59.0000	-100.0000	800	55.0001	59.0000	59.0000	-1.67
ΤΡΙΣΤΟΝΕ	Tristone Healthcare Bond Designated Activity Company (Ομόλογο)						0.0000	0.0000		

Γάντι υψηλής τεχνολογίας με αίσθηση αφής έφτιαξε η ελληνική startup Magos

Ζυγίζει 200-300 γραμμάρια και τοποθετείται πάνω από την παλάμη και τα δάκτυλα

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

«Αγγίγμα στον κόσμο του μέλλοντος» επιχειρεί να κάνει το «μαγικό» εξωσκελετικό γάντι της startup Magos, η ομάδα της οποίας αναπτύσσει μια τεχνολογία που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την εξερεύνηση του άγνωστου –μέχρι στιγμής– ψηφιακού μετασύμπαντος (metaverse). Η ελληνική νεοφυής εταιρεία, η οποία σήμερα λειτουργεί στο Athens Digital Lab στην Αθήνα και ιδρύθηκε το 2017, έχει αναπτύξει μία συσκευή που τοποθετείται στο ανθρώπινο χέρι προκειμένου να αναπαραστήσει ψηφιακά, σε ένα περιβάλλον εικονικής και επαυξημένης πραγματικότητας, τις κινήσεις του. «Η συσκευή δεν ψηφιοποιεί μόνο τις κινήσεις του χεριού αλλά ψηφιοποιεί και

Σε περίπου 12 μήνες η εταιρεία εκτιμά πως θα διαθέσει εμπορικά το προϊόν της.

την αίσθηση της αφής. Μέσα από κάποιους αισθητήρες παρέχει δονήσεις και προσομοιώνει την αφή όπως τη βιώνουμε στην πραγματικότητα», επισημαίνει στην «Κ», ένας εκ των ιδρυτών της Magos, ο Γρηγόρης Αγγιόπουλος, ο οποίος «τρέχει» την εταιρεία μαζί με τον Βασιλαπόστολο Ουρανή. «Το γάντι, όπως ονομάζεται στη διεθνή βιβλιογραφία, ζυγίζει 200-300 γραμμάρια και τοποθετείται πάνω από την παλάμη και τα δάκτυλα. Έχει 6 σημεία επαφής, 1 στην παλάμη που έχει και ένα δέσιμο και ένα σε κάθε δάκτυλο. Από πάνω είναι σαν εξωσκελετός», αναλύει, προσθέτοντας πως πάνω στα γάντια έχουν τοποθετηθεί 4 τύποι αισθητήρων. Εκτός από το hardware, η εταιρεία αναπτύσσει και λογισμικό που προσαρμόζει το γάντι της Magos με βάση τις διαστάσεις του καθενός, συλλέγοντας παράλληλα

Η συσκευή ψηφιοποιεί τις κινήσεις του χεριού και μέσα από κάποιους αισθητήρες παρέχει δονήσεις και προσομοιώνει την αφή, όπως τη βιώνουμε στην πραγματικότητα.

δεδομένα από τις κινήσεις που αυτό πραγματοποιεί. «Η καινοτομία μας εντοπίζεται στον τρόπο που τοποθετούμε τους αισθητήρες και ανιχνεύουμε την κίνηση όλου του χεριού και των δακτύλων. Υπάρχει διαφορά στην εμπειρία του χρήστη σε σύγκριση με άλλες τεχνολογίες που κυκλοφορούν στην αγορά», επισημαίνει, τονίζοντας πως η εταιρεία έχει στραμμένο το βλέμμα στην αναδυόμενη αγορά του

metaverse, το μέγεθος της οποίας αναμένεται να φτάσει τα 596,4 δισ. δολ. έως το 2027, από 44,69 δισ. δολ. το 2020.

«Οι αγορές που στοχεύουμε είναι η εκπαίδευση και η προσομοίωση. Για παράδειγμα, μπορούν να εκπαιδεύουν γιατροί όταν πραγματοποιούν μία χειρουργική επέμβαση σε περιβάλλον εικονικής πραγματικότητας. Φορώντας το γάντι, κάνουν κινήσεις με το χέρι

τους και πιάνουν μία ψηφιακή λαβίδα, η οποία δεν υπάρχει στον πραγματικό κόσμο. Κάνουν δηλαδή μία επέμβαση σε έναν ψηφιακό ασθενή». Επίσης, η συσκευή μπορεί να εφαρμοστεί σε τομείς όπως η αεροδιαστημική, η τηλερομποτική, αλλά και το gaming, ενώ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αποκατάσταση ανθρώπων με προβλήματα στα άνω άκρα (σαν συσκευή παρακολούθησης της κίνησης χεριών - δακτύλων).

Μέσα από επιχορηγήσεις και βραβεία, πολλά εκ των οποίων δόθηκαν από προγράμματα της Ε.Ε., όπως το Horizon 2020, η ομάδα έχει λειτουργήσει τη συσκευή σε πιλοτικά projects και έχει συνεργαστεί με μεγάλες εταιρείες, πανεπιστήμια και οργανισμούς, όπως η Siemens, το University College Dublin, το ερευνητικό Fraunhofer Society κ.ά. Μάλιστα, σε περίπου 12 μήνες η εταιρεία εκτιμά πως θα διαθέσει εμπορικά το προϊόν της, απευθυνόμενη σε αγορές όπως η Αμερική, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Κίνα, η Ευρώπη, η Κορέα κ.ά.

Για να το επιτύχει αυτό φιλοδοξεί το επόμενο διάστημα να ολοκληρώσει έναν γύρο χρηματοδότησης 1 εκατ. ευρώ, ενώ βρίσκεται σε προχωρημένες συζητήσεις με το νεοσύστατο Genesis Ventures Fund για άντληση κάποιων κεφαλαίων. Η δε τιμή της συσκευής δεν μπορεί να προσδιοριστεί για την ώρα, ωστόσο στην αγορά κυκλοφορούν λύσεις από 1.000 ευρώ έως και 30.000 ευρώ. «Στόχος μας είναι να κινηθούμε σε υψηλά επίπεδα» σχολιάζει.

Τα μαγικά γάντια της Magos θα μπορούσαν να αποτελέσουν στο μέλλον ένα κομμάτι εισόδου και εξόδου στο metaverse, το οποίο ο κ. Αγγιόπουλος περιγράφει ως έναν νέο 3D κόσμο. «Πρόκειται για μία αναπαράσταση του πραγματικού κόσμου. Θα έχουμε δηλαδή την αίσθηση ότι πάμε να κάνουμε αγορές, ή μία επίσκεψη σε μία έκθεση, χωρίς να είμαστε εκεί. Το metaverse είναι το Ιντερνέτ του μέλλοντος», καταλήγει.

Ο κρυφός κίνδυνος του κρασιού για την υγεία

Προειδοποίηση προς όσους απολαμβάνουν καθημερινά το κρασί τους απύθμυαν Βρετανοί ειδικοί, επισημαίνοντας ότι με την κατανάλωση δύο μεσαίων ποτηριών εξαντλούν το ημερήσιο όριο πρόσληψης σακχάρου. Επίσης, υπογραμμίζουν ότι στο κρασί κρύβονται αρκετές θερμίδες, καθώς υπολογίζεται ότι δύο ποτήρια περιέχουν περίπου το ίδιο θερμιδικό φορτίο με ένα χάμπουργκερ. Η βρετανική Συμμαχία για το Οινόπνευμα και την Υγεία (ΑΗΑ), στην οποία συμμετέχουν περισσότερες από 60 υγειονομικές οργανώσεις, επισημαίνει ότι στις φιάλες του κρασιού δεν υπάρχουν οι απαραίτητες διατροφικές πληροφορίες, με αποτέλεσμα οι καταναλωτές να βρίσκονται στο σκοτάδι.

Στην ανακοίνωση, επίσης, τονίζεται ότι τα διαφορετικά κρασιά περιέχουν διαφορετικά επίπεδα σακχάρων και θερμίδων. Καθώς, όμως, στη σήμανση κάθε φιάλης δεν περιλαμβάνονται διατροφικές πληροφορίες, οι καταναλωτές δεν μπορούν να γνωρίζουν τι πίνουν και πώς αυτό επηρεάζει την υγεία τους.

Η κυβερνητική σύσταση στη Βρετανία προβλέπει την πρόσληψη 30 γραμμαρίων ελεύθερων σακχάρων σε ημερήσια βάση. Αυτή η ποσότητα μπορεί να εξαντληθεί με δύο μέτρια ποτήρια κρασιού. Επίσης, σημειώνεται ότι τα κρασιά με τα περισσότερα σάκχαρα είναι αυτά που διαθέτουν τη χαμηλότερη περιεκτικότητα σε οινόπνευμα. Καθώς ο καταναλωτής δεν διαθέτει πληρο-

φορίες για το κρασί που επιλέγει, είναι πιθανόν να παραπλανηθεί, πιστεύοντας ότι η χαμηλότερη περιεκτικότητα σε οινόπνευμα συνιστά πιο «υγιεινή επιλογή» και είναι ταυτόσημη με μικρότερη πρόσληψη σακχάρων. Έτσι μπορεί να ξεπεράσει την ημερήσια ποσότητα που συνιστούν οι ειδικοί, χωρίς να το καταλάβει.

Η Συμμαχία για το Οινόπνευμα και την Υγεία, επίσης, μελέτησε το θερμιδικό φορτίο που έχει το κρασί, διαπιστώνοντας ότι δύο μεσαία ποτήρια, από εκείνα που είναι πλουσιότερα σε θερμίδες, «κρύβουν» υψηλότερο

Με την κατανάλωση δύο μεσαίων ποτηριών εξαντλείται το ημερήσιο όριο πρόσληψης σακχάρου.

θερμιδικό φορτίο από ένα χάμπουργκερ. Συνήθως, τα κρασιά που περιέχουν περισσότερες θερμίδες είναι εκείνα που έχουν και υψηλότερη περιεκτικότητα σε αλκοόλ.

Ο σερ Ιαν Γκίλμορ, καθηγητής Ιατρικής και πρόεδρος της Συμμαχίας, τονίζει ότι η απουσία σήμανσης με τη διατροφική αξία κάθε κρασιού είναι αδιανόητη και ότι η κυβέρνηση θα πρέπει να την επιβάλει άμεσα.

Οι καταναλωτές δεν μπορούν να γνωρίζουν τι πίνουν και πώς αυτό επηρεάζει την υγεία τους, επειδή στη σήμανση των φιαλών δεν υπάρχουν ακριβείς διατροφικές πληροφορίες.

DEE JAY
93.5
RADIO

#THEISLANDSDJ

On the
Road

ΜΕ ΤΗΝ ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΑ ΖΗΣΙΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 19:00 - 22:00

ΜΑΠΠΕΣ
SHOW!
ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
15:00 - 17:00

ΣΠΟΡ FM
95.0
ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

Εφραίμ Γεωργίου
& Χρίστος Ζαβός

Σφραγίδες ελληνικών υπηρεσιών από τις αρχές του 19ου αιώνα.

Τα κτίρια των εμπορικών επιχειρήσεων του Δαβίδ Χαριτζάεβ, στο κέντρο της Μαριούπολης. Αρχές του 20ού αιώνα, και οι Έλληνες έμποροι, με τις δραστηριότητές τους, έχουν δημιουργήσει την οικονομική βάση για την ανάπτυξη της πόλης.

Ο γεννημένος στη Μαριούπολη ζωγράφος Α. Κουίντζι (1841-1910).

Ελληνίδα με παραδοσιακό μαντίλι και κοσμήματα (τέλος 19ου αιώνα).

Μαριούπολη, λαμπρό κέντρο του Ελληνισμού

Οι λόγοι της εγκατάστασης και οι δραστηριότητες που βοήθησαν να γίνει ο σημαντικότερος εμπορικός σταθμός του Πριαζόβιε

Λαμπρό κέντρο του Ελληνισμού στην Ουκρανία, η Μαριούπολη άρχισε να κτίζεται την άνοιξη του 1780, στην ανατολική ακτή της Αζοφικής Θάλασσας, από Έλληνες που είχαν μεταναστεύσει από την Κριμαία για να ξεφύγουν από τον μουσουλμανικό ζυγό. Πριν περιγράψουμε σημαντικές πτυχές της ζωής στην πόλη, αξίζει να σταθούμε στα βαθύτερα αίτια της μετανάστευσης και στον τρόπο με τον οποίο αυτή ολοκληρώθηκε.

Από πολύ παλιά, η Ρωσία βοηθούσε ποικιλοτρόπως τους χριστιανικούς πληθυσμούς που βρίσκονταν υπό τον μουσουλμανικό ζυγό. Γεγονός-σταθμός, όμως, υπήρξε ο ορισμός του Ιγνατίου, μέλους της Οικουμενικής Συνόδου, ως μητροπολίτη Κριμαίας, το 1770. Ο Ιγνάτιος και κυρίως ο ανιψιός του Ιβάν Γκαζοντίβοφ επισκέφθηκαν –κρυφά, πολλές φορές– τις περιοχές των υποδουλωμένων Ελλήνων, καλώντας τους να μην απαρνηθούν τη θρησκεία τους, προπαθώντας να τους πείσουν ότι η ένωση με τη φίλη Ρωσία θα τους έσωζε.

Έτσι προετοιμάστηκε το έδαφος για την αποδημία. Και όταν ο μητροπολίτης Ιγνάτιος υπέβαλε το σχετικό αίτημα στην αυτοκράτειρα Αικατερίνη Β΄, εκείνη όχι μόνο δέχθηκε, αλλά και πρόσφερε σημαντικές εγγυήσεις όπως το απαράβατο της ιδιοκτησίας, πλήρη ασφάλιση ζωής, ελευθερία στις μετακινήσεις, τη συνείδηση, την πίστη και τις λιτανείες, απαλλαγή των Ελλήνων από τις στρατιωτικές υποχρεώσεις και από τη φορολογία για δέκα χρόνια... (Α. Ιάλλ, «Σ' εσένα, μαζί σου και στη δόξα σου, Οι Έλληνες της Ουκρανίας: η ιστορία και το παρόν», Ντονέτσκ 1991). Με αυτόν τον τρόπο, ο μητροπολίτης κέρδισε την αγάπη των ομογενών του και, το κυριότερο, ο κόσμος άρχισε να πιστεύει στην ενότητα των αδελφών-χριστιανών.

Στις 23 Απριλίου του 1777 η ελπίδα της αναγέννησης ζωντάνεψε: ο Ιγνάτιος ανήγγειλε στο ποιμνίο του τη συγκεκριμένη ημερομηνία και προθεσμία της αποδημίας από την Κριμαία. Και τον Σεπτέμβριο του επόμενου έτους, η έξοδος είχε ολοκληρωθεί. Την άνοιξη του 1780, με την καθοδήγηση του μητροπολίτη Ιγνατίου, οι Έλληνες άρχισαν να κτίζουν στην ανατολική ακτή της Αζοφικής Θάλασσας τη Μαριούπολη. Αρχικά εγκαταστάθηκαν εκεί 200 οικογένειες ενώ, έως το 1781, στην πόλη και στα περίπου 20 χωριά που δημιουργήθηκαν γύρω της, ζούσαν περίπου 15.000 Έλληνες. Παρά τις υποσχέσεις της ρωσικής κυβέρνησης, η κατάσταση που αντιμετώπισαν οι μετανάστες δεν ήταν καθόλου ρόδινη. Από το τίποτα, χρειάστηκε να εργασθούν σκληρά για να στήσουν τις κτηνοτροφικές μονάδες και να καλλιεργήσουν τη γη. Πρώτα συνεταίριστσαν σε ομάδες των 2-6 παραγωγών και έφτιαξαν μονάδες εκτροφής προβάτων, οι οποίες, το 1794, είχαν φθάσει τις 35 και «παρήγαγαν» 80.000 πρόβατα ετησίως. Μικρότερη διάδοση γνώρισαν τα μελίσσια (250 είχαν μετρηθεί το 1817).

Με την πάροδο των χρόνων, η καλλιέργεια της γης και η αγροτική οικονομία αποκτούσαν όλο και μεγαλύτερη σημασία στην απασχόληση των Ελλήνων, που άρ-

Τουλάχιστον οκτώ άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους τα χαράματα της Δευτέρας, όταν ο ρωσικός στρατός βομβάρδισε εμπορικό κέντρο σε πυκνοκατοικημένη συνοικία του Κιέβου. Βαρύ τίμημα πληρώνει και η Μαριούπολη, που πολιορκείται καταγινεστικά από τον ρωσικό στρατό και την πολιτοφυλακή των ρωσόφωνων αυτονομιστών.

Παρά τις υποσχέσεις της ρωσικής κυβέρνησης, η κατάσταση που αντιμετώπισαν οι μετανάστες δεν ήταν καθόλου ρόδινη.

Εως το 1781, στην πόλη και στα περίπου 20 χωριά που δημιουργήθηκαν γύρω της, ζούσαν περίπου 15.000 Έλληνες.

χισαν να καλλιεργούν σιτηρά, σίκαλη, κεχρί, κριθάρι, λινάρι και φασόλια. Η αμπελουργία και η κηπουρική, επίσης αναπτύχθηκαν: το 1814 στη Μαριούπολη είχαν δημιουργηθεί έξι κήποι, και ανάμεσά τους ένας αμπελώνας με 1.400 δέντρα, ενώ συνολικά στα χωριά του Πριαζόβιε υπήρχαν 40 κήποι. Στις γεωργικές επιχειρήσεις κατατάσσονταν και οι μύλοι: το 1794 στη Μαριούπολη υπήρχαν τέσσερις και στα χωριά άλλοι 56 ενώ, είκοσι χρόνια μετά, ο αριθμός τους είχε τριπλασιαστεί.

Οι μετανάστες που εγκαταστάθηκαν στην Ουκρανία, έφεραν εκεί επαγγελματικές γνώσεις και εμπειρία. Έως το 1782 οι βιομηχανικές επιχειρήσεις ήταν λιγοστές, όμως είχαν αρχίσει να ξεχωρίζουν. Οι εκπρόσωποι όλων των κοινωνικών τάξεων, εκτός από τους αγρότες στα τσιφλίκια, είχαν το δικαίωμα να αποκτούν γη στον Νότο για να δημιουργούν εργοστάσια και βιομηχανίες.

Οι επιχειρηματίες και οι μετανάστες που δεν ανήκαν στις λεγόμενες «ευγενείς τάξεις» δεν άφρασαν την ευκαιρία αυτή να περάσει ανεκμετάλλευτη. Δημιούργησαν εργοστάσια επεξεργασίας δέρματος, πα-

Χπουδαίο δείγμα του Μεσαιωνικού Πολιτισμού του 12ου - 13ου αιώνα, η ξύλινη εικόνα του Αγίου Γεωργίου από το ομώνυμο μοναστήρι, κοντά στην Μπαλακλάβα. Ο μητροπολίτης Ιγνάτιος, κατά τη μετανάστευση των Ελλήνων στη Μαριούπολη, τον 18ο αιώνα, πήρε την εικόνα από το Μναχταισαράι.

Ο Ιγνάτιος, μητροπολίτης της επισκοπής της Κάφρας στην Κριμαία από το 1771 έως το 1778 και από το 1779 έως το 1786, μητροπολίτης του Πριαζόβιε.

ραγωγής κεριών, карабόскоινων, μεταξίου, χρωμάτων και άλλα (Ε. Ι. Ντρουζίνινα. «Βόρεια περιοχή της Μαύρης Θάλασσας, 1775-1800», Μόσχα 1959). Το πρώτο εργοστάσιο παραγωγής τούβλων και κεραμιδιών στη Μαριούπολη άνοιξε το 1783 και, τριάντα χρόνια μετά, είχαν δημιουργηθεί άλλα δύο, καθώς επίσης και αρκετά σιδηράδικα και κυτρήρα.

Κυρίως, όμως, είχε χειροτεχνικό χαρακτήρα η βιομηχανία της Μαριούπολης και των ελλληνικών χωριών. Στην πρώτη θέση βρισκόταν η επεξεργασία των αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων. Τα αγροτικά νοικοκυριά παρήγαν λίπος, λαρδί, κούρευν τα πρόβατα και κατεργάζονταν δερμάτα. Άλλος σημαντικός κλάδος της οικονομίας ήταν η αλιεία. Εκμεταλλευόμενοι το αφορολόγητο, οι έμποροι και οι αστοί της Μαριούπολης καθώς και οι άλλοι Έλληνες μετανάστες δημιούργησαν στην ακτή της Αζοφικής αλιευτικές μονάδες και παρήγαγαν ψάρι, φρέσκο και παστό, χαβιάρι, ταρμαά, ψαρόλαδο και άλλα προϊόντα.

Όλες αυτές οι δραστηριότητες βοήθησαν τη Μαριούπολη να γίνει το σημαντικότερο εμπορικό κέντρο του Πριαζόβιε. Κάθε χρόνο γίνονταν στην πόλη τέσσερις λαϊκές αγορές στις οποίες διακινούνταν κυρίως αλιευτικά προϊόντα. Το 1800 ιδρύθηκε τε-

λωνείο και, το 1808, εμπορικό διοικητήριο, γεγονός που βοήθησε στην περαιτέρω ανάπτυξη των εξαγωγών και των εισαγωγών. (Οι πληροφορίες για τη Μαριούπολη και τα ελληνικά χωριά δόθηκαν από τον υπάλληλο του λαογραφικού μουσείου της Μαριούπολης Ρ.Ι. Σαένκο).

Τα προβλήματα

Ωστόσο, δεν πρέπει να παραγνωρίσει κανείς τα κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα που προέκυψαν τις πρώτες δεκαετίες μετά την αποδημία. Ένα από αυτά ήταν το γλωσσικό: και πριν από τη μετακίνηση, οι Έλληνες ήταν χωρισμένοι στους γνήσιους και τους Έλληνες-Τατάρους, που δεν μιλούσαν την ίδια γλώσσα. Φθάνοντας στο Πριαζόβιε, οι ομάδες αυτές χώριζαν και εγκαθίσταντο ξεχωριστά. Τα πρώτα χρόνια ήταν σκληρά γι' αυτούς. Επρεπε να «δαμάσουν» την άγρινη γη, να συνηθίσουν στο σκληρό κλίμα, να προσαρμοσθούν σε περιοχές ξένες. Όσοι δεν προλάβαιναν να καλλιεργήσουν στην περίοδο κατά την οποία ίσχυαν τα ειδικά προνόμια, έχαναν τη γη, που επανερχόταν στην ιδιοκτησία του κράτους. Οι δυσκολίες αυτές γέννησαν αντιδράσεις. Κάποιοι προσπάθησαν να ε-πιτρέψουν στην Κριμαία, ιδιαίτερα μετά την προσάρτηση της στη Ρωσία το 1783. Οι μαζικές κινητοποιήσεις συχνά καταστέλλονταν με την επέμβαση στρατιωτικών δυνάμεων. Στο εξής, η ελληνική μειονότητα εξελισσόταν σαν κλειστή εθνική κοινότητα. Η διαδικασία του «εγκλιματισμού» ολοκληρώθηκε το 1820.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της κοινωνικοπολιτικής ζωής των Ελλήνων στο Πριαζόβιε, στις αρχές του 19ου αιώνα, ήταν η ύπαρξη της αυτόνομης ελληνικής περιφέρειας. Με το διάταγμα της 24ης Μαρτίου 1780 είχε δημιουργηθεί η επικράτεια της Μαριούπολης, που περιελάμβανε την ίδια την πόλη και τα ελληνικά χωριά που βρίσκονταν γύρω της. Το 1790 καθιερώθηκε στη Βουλή (Ντούμα) εκλεγόμενη αποκλειστικά από τους Έλληνες («200 χρόνια Χρυσώνας», Κιέβο 1978).

Το ελληνικό δικαστήριο ακολουθούσε τη γραμμή της «τεχνητής απομόνωσης» της Μαριούπολης, η οποία έως το 1860 ήταν, ουσιαστικά, «κλειστή πόλη». Η πολιτική αυτή εμπόδιζε σημαντικά την πολιτιστική ανάπτυξη του ελληνικού πληθυσμού. Το πρώτο μόνιμο εκπαιδευτικό ίδρυμα ήταν μια διδύση σχολή, που άνοιξε με καθυστέρηση δεκαετιών (τον Σεπτέμβριο του 1820) και, για μεγάλο χρονικό διάστημα, ήταν η μοναδική στην περιοχή της Μαριούπολης. Η εγκατάλειψη στον τομέα της Παιδείας είχε ως αποτέλεσμα, τόσο οι γνήσιοι Έλληνες όσο και οι Έλληνες-Τάταροι να χάσουν τη γραπτή τους παράδοση...

(Κείμενο που δημοσιεύθηκε στις Επτά Ημέρες της «Καθημερινής», στις 20 Αυγούστου 1995. Τα κείμενα του αφιερώματος «Ο Ελληνισμός της Ουκρανίας» είχαν γραφτεί από τους Ν. Terentsieva - V. Smolia και είχαν μεταφραστεί από τον Κ. Μαυρόπουλο. Την επιμέλεια είχε ο Γ. Τσίρος και copyright η Infogroup Α.Ε. Σύμβουλοι Επιχειρήσεων).

Α Π Ο Ψ Η / Του **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Π. ΜΑΛΛΙΑ**

Συμφωνία αρ. 7 «της Μαριούπολης (Mariupol)»

Επειτα από 872 ημέρες, στις 27 Ιανουαρίου 1944, λύθηκε η δραματική πολιορκία της ηρωικής πόλης του Λένινγκραντ (Αγίας Πετρούπολης), με επιχειρήσεις του Κόκκινου Στρατού. Ο Κόκκινος Στρατός έδιωξε 100 χιλιόμετρα μακριά από την πόλη-μάρτυρα τα ναζιστικά γερμανικά στρατεύματα. Αρθρό του «ΡΙζοσπάστη» της 1ης Φεβρουαρίου 2015 μάς πληροφορεί ότι η «πολιορκία κράτησε 872 μέρες. 16.647 κάτοικοι του Λένινγκραντ σκοτώθηκαν, 38.702 τραυματίστηκαν, 641.803 πέθαναν από την πείνα μέσα στην πολιορκημένη πόλη, που δέχτηκε 107.000 βόμβες και 159.000 βαριά βλήματα. Η πόλη του Λένιν άντεξε». Δεν έχω λόγο να αμφισβητήσω την εγκυρότητα των στοιχείων.

Δεν είναι μόνον οι μουσικόφιλοι που γνωρίζουν την αξία και τον παραδειγματικό συμβολισμό της 7ης Συμφωνίας, της ε-ποννομαζόμενης Συμφωνίας του Λένινγκραντ, του Ντιμίτρι Σοστακόβιτς. Έχει καταγραφεί στη ρωσική και παγκόσμια

Εφεξής το κορυφαίο έργο του Σοστακόβιτς δεν θα λέγεται Συμφωνία του Λένινγκραντ. Θα το θυμόμαστε με το όνομα της μαρτυρικής πόλης.

συλλογική μνήμη ως ξεχωριστό σύμβολο αντίστασης αυτοθυσίας και ηρωισμού του λαού της πανέμορφης μεγαλούπολης.

Η 7η Συμφωνία του Λένινγκραντ ολοκληρώθηκε στην πόλη Κούμπισεφ. Η πρεμιέρα της δόθηκε εκεί πριν από 80 χρόνια, στις 5 Μαρτίου 1942, από την ορχήστρα του Θεάτρου Μπολόι, με μαέστρο τον Σαμουήλ Σαμοσούντ. Αναμεταδόθηκε από όλους τους ραδιοφωνικούς σταθμούς της Σοβιετικής Ένωσης.

Στις 9 Μαρτίου 1942, ο διευθύνων μαέστρος Καρλ Ελίαςμπεργκ άρχισε να α-

Η 7η Συμφωνία του Λένινγκραντ ολοκληρώθηκε στην πόλη Κούμπισεφ. Η πρεμιέρα της δόθηκε εκεί πριν από 80 χρόνια, στις 5 Μαρτίου 1942.

νασυγκροτεί τη διαλυμένη από τις κακουχίες και τη βαρβαρότητα της ναζιστικής πολιορκίας Ορχήστρα της Ραδιοφωνίας του Λένινγκραντ. Χαρακτηριστική η φυσική αδυναμία των μουσικών να παίξουν λόγω των απάνθρωπων συνθηκών της πολιορκίας. Ο σολίστ τρομπιτίστας είπε στον Ελίαςμπεργκ: «Λυπάμαι κύριε, δεν έχω τόση δύναμη στους πνεύμονές μου». Παρ' όλα αυτά, με την εμφύωση του μαέστρου και του λαού του Λένινγκραντ, που φρόντισε να εξασφαλίσει μέχρι και μεγαλύτερες μερίδες συσσιτίου για τους μουσικούς, ολοκληρώθηκε η προετοιμασία της ορχήστρας. Η συναυλία στην πολιορκημένη πόλη του Λένινγκραντ ορίστηκε για τις 9 Αυγούστου 1942. Τη μέρα που οι Γερμανοί ναζί ανακοίνωσαν ότι θα την καταλάβουν. 22 Μαρτίου 2022. 80 χρόνια μετά. Η ιστορία της πολιορκίας και της θηριωδίας επαναλαμβάνεται. Μαριούπολη λέγεται η υπό πολιορκία πόλη-μάρτυρας. Ο ρωσικός στρατός και οι πραιτωριανοί Τσετσένοι του κ.

Βλαντιμίρ Πούτιν στη θέση και στον ρόλο των ναζιστικών στρατευμάτων.

Κοινό σημείο: η απανθρωπιά, η θηριωδία και η φρίκη.

Κοινός στόχος: οι άμαχοι, οι αθώοι πολίτες. Χιλιάδες ομογενείς.

Κοινά τα εγκλήματα πολέμου. Κοινή θα είναι η καταδίκη των εγκληματιών πολέμου. Εκείνων που δίδουν τις εντολές και εκείνων που τις εκτελούν. Ονόματα, ιδιότητα, βαθμός και ρόλος καθενός είναι γνωστά.

Λήγει, ακούω, το τελεσίγραφο για την παράδοση της Μαριούπολης. Παρότι υποφέρουν από την πείνα, οι κάτοικοι της πόλης δεν θα παραδοθούν. Εμπνέονται από τη Συμφωνία αρ. 7 του Σοστακόβιτς. Εφεξής δεν θα λέγεται Συμφωνία του Λένινγκραντ. Θα τη θυμάμαστε σαν τη Συμφωνία της Μαριούπολης.

Ο κ. Αλέξανδρος Π. Μαλλιάς είναι πρέσβης επί τιμή.

ΑΝΑΛΥΣΗ
EUROBANK*

Ο πληθωρισμός οδηγεί
σε αυξήσεις επιτοκίων
από Fed και BoE

Σηματοδοτώντας την έναρξη ενός νέου κύκλου αύξησης των επιτοκίων, τον τέταρτο τα τελευταία 27 χρόνια, η αρμόδια επιτροπή για τη χώραν νομισματικής πολιτικής των ΗΠΑ (Fed) προέβη σε αύξηση κατά 25 μονάδες βάσης (μ.β.) στο εύρος διακυμάνσης του βασικού επιτοκίου fed funds rate στο 0,25%-0,50% στη διήμερη συνεδρίαση που ολοκληρώθηκε την Τετάρτη. Στην επίσημη ανακοίνωσή της, η Fed ανέφερε ότι οι επιπτώσεις στην αμερικανική οικονομία από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία παραμένουν «ιδιαίτερα αβέβαιες», τονίζοντας όμως ότι βραχυπρόθεσμα η τρέχουσα γεωπολιτική κρίση ενδέχεται να οδηγήσει σε επιπρόσθετες ανοδικές πιέσεις στον πληθωρισμό με αρνητικές συνέπειες για την οικονομική δραστηριότητα.

Στη συνέντευξη Τύπου, ο επικεφαλής Τζερόμι Πάουελ υπογράμμισε ότι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών αποτελεί βασική προτεραιότητα της Τράπεζας, με τις αναθεωρημένες εκτιμήσεις για την πορεία του βασικού παρεμβατικού επιτοκίου να υποδηλώνουν ότι ενδεχομένως θα πρέπει να υπερβεί το επίπεδο μακροχρόνιας ισορροπίας, 2,4% όπως το υπολογίζει η Fed (στροφή σε περιοριστική νομισματική πολιτική), προκειμένου να επιτευχθεί ο εν λόγω στόχος. Συγκεκριμένα, για το 2022 αναμένεται συνολική αύξηση 175 μ.β. στο 1,9% για το fed funds rate και επιπλέον 90 μ.β. αύξηση στο 2,8% το 2023 (διατήρηση στο επίπεδο αυτό το 2024), δηλαδή 100 μ.β. και 120 μ.β., αντίστοιχα, υψηλότερα σε σύγκριση με την προηγούμενη

εκτίμηση τον Δεκέμβριο, ενώ οι δείκτες πληθωρισμού αναμένεται να διατηρηθούν αρκετά υψηλότερα από τον στόχο της Τράπεζας 2,0% όλη την περίοδο 2022-2024.

Αύξηση των επιτοκίων ανακοινώθηκε και από την κεντρική τράπεζα της Αγγλίας (BoE), η τρίτη από τον Δεκέμβριο του 2021, με το βασικό επιτόκιο Bank Rate να επανέρχεται στο προ πανδημίας επίπεδο 0,75%. Εντούτοις, παρά τον υψηλό πληθωρισμό, τις αυξημένες πληθωριστικές προσδοκίες και την ισχυρή αγορά εργασίας, η επιτροπή νομισματικής πολιτικής έδωσε έμφαση στους κινδύνους για την οικονομία λόγω της ενδεχόμενης αυξημένης πίεσης στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, υιοθετώντας ουσιαστικά ένα σχετικά πιο ήπιο ύφος αναφορικά με την περαιτέρω πορεία των επιτοκίων. Η εξέλιξη αυτή περιορίσε τα κέρδη της στερλίνας μετά τη νέα αύξηση των επιτοκίων της BoE στην περιοχή του 1,31-132 έναντι του δολαρίου, ενώ η ισοτιμία ευρώ/στερλίνα κατάρφερε να διατηρηθεί σχετικά κοντά στο πρόσφατο υψηλό πέντε εβδομάδων 0,8458. Κέρδη, αν και περιορισμένα, κατάφερε να σημειώσει το ευρώ και έναντι του δολαρίου, καταγράφοντας επίπεδα πάνω από το 1,10, επωφελομένο από τη μερική ρευστοποίηση κερδών έναντι του αμερικανικού νομίσματος μετά τη συνεδρίαση της Fed καθώς η εκτίμησή της για αύξηση 175 μ.β. στο fed funds rate το 2022 είχε ήδη προεξοφληθεί από την αγορά.

* Τομέας Οικονομικής Ανάλυσης & Ερευνας Διεθνών Κεφαλαιαγορών της Eurobank.

Με κέρδη έκλεισε
την Τρίτη το Χρηματιστήριο

Με κέρδη έκλεισε την Τρίτη το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου, διώντας συνέχεια στη θετική πορεία της προηγούμενης ημέρας. Με τη στήριξη των σημαντικών κερδών των τραπεζικών μετοχών, ο Γενικός Δείκτης παρουσίασε αύξηση σε ποσοστό 0,99%, κλείνοντας στις 66,22 μονάδες.

Ο Γενικός Δείκτης παρουσίασε αύξηση σε ποσοστό 0,99%, κλείνοντας στις 66,22 μονάδες.

Ο Δείκτης FTSE/CySE 20 κατέγραψε κέρδη σε ποσοστό 1,02% κλείνοντας στις 39,79 μονάδες. Ο ημερήσιος τζίρος ανήλθε στις €183.001.

Σε ό,τι αφορά τους επιμέρους χρηματιστηριακούς δείκτες, άνοδο

σε παρουσίασε η Κύρια Αγορά σε ποσοστό 1,31% και η Εναλλακτική Αγορά κατά 0,37%.

Οι δείκτες των Επενδυτικών Εταιρειών και των Ξενοδοχείων παρέμειναν αμετάβλητοι.

Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προέβλεψαν οι τίτλοι της Τράπεζας Κύπρου με €123.332 (άνοδος 1,92% - τιμή κλεισίματος €0,956). Ακολούθησαν οι μετοχές της Ελληνικής Τράπεζας με €21.392 (άνοδος 3,66% - τιμή κλεισίματος €0,736), της Τοιμεντοποιίας Βασιλικού με €19.312 (άνοδος 0,74% - τιμή κλεισίματος €2,72), της Κυπριακής Εταιρείας Τοιμεντού με €12.924 (άνοδος 0,96% - τιμή κλεισίματος €0,525) και της Logi.com με €4.095 (άνοδος 1,04% - τιμή κλεισίματος €1,95).

Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγματεύσεως, έξι κινήθηκαν ανοδικά, δύο καθοδικά και τρεις παρέμειναν αμετάβλητες. Ο αριθμός των συναλλαγών ανήλθε σε 127.

Αναβολή των σχεδίων έκδοσης
ομολόγων εξετάζουν οι τράπεζες

Το κόστος δανεισμού έχει διπλασιασθεί τον τελευταίο μήνα λόγω του πολέμου

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Αίτημα προς τις εποπτικές αρχές για τη χαλάρωση των υποχρεώσεων σχετικά με την έκδοση ομολόγων μελετούν οι τράπεζες, αξιολογώντας ότι οι συνθήκες προσφυγής στις αγορές παραμένουν απαγορευτικές και επιβάλλουν προσωρινή αναστολή της σχετικής απαίτησης.

Οι συνθήκες έχουν επιδεινωθεί μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και τη γεωπολιτική κρίση που είναι σε εξέλιξη, οδηγώντας σε άνοδο των spreads τόσο των κρατικών ομολόγων όσο και των ομολόγων που έχουν εκδώσει οι τράπεζες, με συνέπεια το κόστος χρέους για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα να έχει σχεδόν διπλασιασθεί τον τελευταίο μήνα, ματαιώνοντας τα σχέδια για έξοδο στις αγορές στο κοντινό μέλλον.

Οι προγραμματισμένες εκδόσεις ομολόγων υπολογίζονται σε 4 δισ. ευρώ, ήτοι 1 δισ. ευρώ περίπου για κάθε τράπεζα για όλο το 2022. Πρόκειται για ομόλογα της κατηγορίας senior notes (υψηλής εξασφάλισης), Tier II (μειωμένων εξασφάλισης) ή AT1 (Additional Tier 1), τα οποία χρησιμοποιούνται για την

Οι προγραμματισμένες εκδόσεις ομολόγων υπολογίζονται σε 4 δισ. ευρώ για όλο το 2022.

κάλυψη των ελάχιστων απαιτήσεων για ίδια κεφάλαια και επιλέξιμες υποχρεώσεις (Minimum Requirements for Own Funds and Eligible Liabilities - MREL). Οι απαιτήσεις αυτές επιβάλλονται από τον SRB (Single Resolution Board) και δεν αφορούν τα ελάχιστα επιτόκια κεφάλαια που πρέπει να διαθέτει κάθε τράπεζα. Αφορούν το πρόσθετο κεφαλαιακό «μαξιλάρι», το οποίο πρέπει να διαθέτουν στο απομακρυσμένο σενάριο που διαπιστωθεί ανάγκη αναδιάρθρωσης.

Οι ελληνικές τράπεζες έχουν καλύψει τους στόχους MREL που απαιτούνταν στις αρχές του 2022. Έτσι, η Εθνική διαθέτει δείκτη MREL 18,9%, η Πειραιώς 18%, η Eurobank 18,5% και η Alpha Bank 17,6%. Η υποχρέωση για πρόσθετες εκδόσεις αφορά την περίοδο έως και το 2025, με ενδιάμεσα

Οι συνθήκες έχουν επιδεινωθεί μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, οδηγώντας σε άνοδο των spreads τόσο των κρατικών ομολόγων όσο και των ομολόγων που έχουν εκδώσει οι τράπεζες.

στάδια κάθε χρόνο. Με δεδομένο ότι δεν πρόκειται για εποπτικά κεφάλαια, αλλά για πρόσθετο «μαξιλάρι», οι τράπεζες θεωρούν ότι ο στόχος αυτός μπορεί να «μετριασθεί», προσδοκώντας ότι οι εποπτικές αρχές θα χαλαρώσουν τις απαιτήσεις τους τουλάχιστον για το 2022.

Η άνοδος των spreads που παρατηρείται τον τελευταίο μήνα παραμένει το βασικό εμπόδιο που κρατάει μακριά τις ελληνικές τράπεζες από τις αγορές, παρά το γεγονός ότι τα ετήσια αποτελέσματα που ανακοινώθηκαν δημιουργούν αισιοδοξία για την επάνοδο σε κερδοφορία. Στο πλαίσιο της ενήμερωσης των επενδυτών που ακολούθησε τη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων, οι διοικήσεις των τεσσάρων συστημικών τραπεζών επανέλαβαν την πρόθεσή τους να α-

ντιλίσουν κεφάλαια μέσω ομολογιακών εκδόσεων, επισημαίνοντας ωστόσο ότι οι συνθήκες δεν είναι κατάλληλες και παραπέμποντας τις σχετικές κινήσεις για το μέλλον.

Τα στοιχεία κατά την έναρξη της εβδομάδας μετά και την αναβάθμιση του ελληνικού χρέους από την DBRS δείχνουν μόνο μικρή εκτόνωση και συνέχιση των πιέσεων στο κόστος άντλησης κεφαλαίων. Ενδεικτικά, το ομόλογο που εξέδωσε η Eurobank με 2,25% τον Σεπτέμβριο του 2021 τιμολογείται μεταξύ 4,67% - 4,90%, ενώ στο 5,31% - 5,54% διαμορφώνεται το επιτόκιο του αντίστοιχου τίτλου που είχε εκδώσει η Alpha Bank τον

ίδιο μήνα με επιτόκιο 2,5%. Υψηλά, αν και κάτω από τις τιμές έκδοσης, διαμορφώνονται και η έκδοση Tier II της Εθνικής Τράπεζας τον Ιούλιο του 2019 με επιτόκιο 8,25%, το οποίο τιμολογήθηκε χτες 5,45% - 5,87% από 3,50% δύο μήνες πριν, ενώ ο αντίστοιχος τίτλος της Τράπεζας Πειραιώς που είχε εκδοθεί τον Ιούνιο του 2019 με επιτόκιο 9,75% έχει επανέλθει μεταξύ 8,54% - 9,09%, παρά το γεγονός ότι δύο μήνες πριν είχε βρεθεί κοντά στο 5,60%. Σε ό,τι αφορά τους tier II τίτλους, η απόδοση για το ομόλογο της Alpha Bank που εκδόθηκε τον Μάρτιο του 2021 με επιτόκιο 5,5% διαμορφώθηκε μεταξύ 7,82% - 8,15%, ενώ ο AT1 τίτλος της Τράπεζας Πειραιώς που εκδόθηκε τον Ιούνιο του 2021 με επιτόκιο 8,75% βρέθηκε μεταξύ 12,54% - 12,97% από 8,50% δύο μήνες πριν.

Αναβάθμιση Ελλάδας από DBRS, σιγή από Moody's

Ο δρόμος για την επενδυτική βαθμίδα δυσκόλεψε μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Η κίνηση-έκπληξη του καναδικού οίκου αξιολόγησης DBRS, ο οποίος την Παρασκευή αναβάθμισε την Ελλάδα ένα σκαλοπάτι μακριά από την επενδυτική βαθμίδα, αποτελεί ένα σημαντικό βήμα στον δρόμο της επίτευξης του ορόσημου αυτού, το οποίο η ελληνική κυβέρνηση συνεχίζει να τοποθετεί εντός του α' εξαμήνου του 2023. Η παράλληλη, ωστόσο, σιγή της Moody's την ίδια μέρα, η οποία είχε αναβαθμίσει τελευταία φορά την Ελλάδα τον Νοέμβριο του 2020 (τρεις βαθμίδες κάτω από το investment grade), δείχνει πως ο αντικτύπος του πολέμου στην Ουκρανία έχει σίγουρα δημιουργήσει προκλήσεις για τις προοπτικές της οικονομίας, οδηγώντας έτσι άλλους, μεγαλύτερους, οίκους να βάλουν ένα προσωρινό φρένο στις αξιολογήσεις τους, έως ότου αποσαφηνιστούν οι επιπτώσεις.

Παράγοντες της αγοράς εκτιμούν πως η DBRS στο εξής θα περιμένει για αρκετούς μήνες προτού αναβαθμίσει και πάλι τη χώρα, παρακολουθώντας και τις κινήσεις των άλλων οίκων. Αλλωστε η αναβάθμιση στην επενδυτική βαθμίδα από όλους τους οίκους θεωρείται ότι θα είναι πολύ πιο δύσκολη υπόθεση, από ό,τι οι αναβαθμίσεις που γίνονται κάτω από αυτήν. «Κανείς οίκος δεν θα... βιαστεί», όπως επισημαίνουν.

Η DBRS, πάντως, εκτίμησε ότι η ρωσική

Οι μεγάλοι οίκοι περιμένουν να αποσαφηνιστούν οι επιπτώσεις από τη ρωσική εισβολή.

εισβολή στην Ουκρανία θα αφαιρέσει περίπου μία ποσοστιαία μονάδα από την αύξηση του ελληνικού ΑΕΠ το 2022, επισημαίνοντας πως η ανάκαμψη θα συνεχιστεί παρά τους κινδύνους για τον πληθωρισμό και την αποδυνάμωση του κλίματος εμπιστοσύνης, στον απόηχο του πολέμου, ενώ οι μακροπρόθεσμες οικονομικές προοπτικές της Ελλάδας φαίνεται να ενισχύονται σημαντικά από το επίπεδο διακυβέρνησης, τις επενδύσεις, τις εξαγωγές και τις μεταρρυθμίσεις, υποστηρίζοντας έτσι τη βιωσιμότητα του χρέους του δημόσιου τομέα. Ο οίκος ωστόσο θεωρεί ότι εξακολουθούν να υπάρχουν αρκετές πιστωτικές αβεβαιότητες – οι παγκόσμιες επιπτώσεις από την Ουκρανία, η ποιότητα του ενεργητικού του χρηματοπιστωτικού τομέα, καθώς και ο βαθμός στον οποίο η ΕΚΤ θα συνεχίσει να παρέχει στήριξη στα ελληνικά ομόλογα εν μέσω μιας κατάστασης διαταραχής της αγοράς.

Οι έως τώρα εκτιμήσεις των αναλυτών

Ο ανώτερος διευθυντής της S&P για την Ευρώπη Μάρκο Μρονικ, μιλώντας στη «Κ», είπε πως θα υπάρξουν αλλαγές στις προβλέψεις του οίκου για την ελληνική οικονομία λόγω του πολέμου.

μιλάνε για μείωση του ΑΕΠ κατά 1%-2% φέτος σε σχέση με το τι προβλεπόταν πριν από την πανδημία, με την ανάκαμψη να είναι έτσι χαμηλότερη αλλά να μην εκτροχιάζεται, ενώ δεν αναμένουν να εκτροχιαστεί ούτε η επιστροφή της Ελλάδας στην επενδυτική βαθμίδα. Αυτό μένει βέβαια να φανεί

από τις «ετημηνγορίες» που θα ακολουθήσουν τους επόμενους μήνες.

Οι επόμενες αξιολογήσεις της Ελλάδας είναι από τη S&P στις 22 Απριλίου και ακολουθούν η δεύτερη αξιολόγηση της Fitch στις 8 Ιουλίου, η διπλή (και πάλι) ετημηνγορία από Moody's και DBRS στις 16 Σεπτεμβρίου, η τρίτη αξιολόγηση της Fitch στις 7 Οκτωβρίου και η τελευταία για το έτος της S&P στις 21 Οκτωβρίου.

Η S&P, η οποία βαθμολογεί την Ελλάδα δύο βαθμίδες κάτω από το «ορόσημο», επισημαίνει πως θα μπορούσε να υπάρξει αναβάθμιση εντός του 2022, εάν η οικονομική ανάκαμψη είναι ταχύτερη απ' ό,τι προβλέπεται και ισχυρότερη από αυτή των υπόλοιπων χωρών της Ευρωζώνης, εάν υπάρξει σημαντική βελτίωση των δημοσιονομικών επιδόσεων, σε συνδυασμό με μια αξιοσημείωτη μείωση των NPES στις τράπεζες. Ωστόσο, μιλώντας στην «Κ» ο ανώτερος διευθυντής της S&P για την Ευρώπη και επικεφαλής αναλυτής, Μάρκο Μρονικ, είπε πως θα υπάρξουν αλλαγές στις προβλέψεις του οίκου για την ελληνική οικονομία λόγω του πολέμου, ενώπις της αξιολόγησης για την Ελλάδα τον επόμενο μήνα.

Η Fitch έχει κάποιους μήνες ακόμη πριν από την επόμενη αξιολόγηση της, αν και τον Ιανουάριο –πριν από τον πόλεμο στην Ουκρανία– είχε επιλέξει να μην αναβαθμίσει στην αξιολόγηση BB.

Deloitte.

Strongest and most valuable commercial services brand

4 years in a row

Source: Brand Finance | Global 500 2022

www.deloitte.com/cy